

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

Περίοδος Β'
Τεύχος 578
Παρασκευή
12 Μαΐου 1995
Δρχ. 400

**ΕΝΑ ΦΑΝΤΑΣΜΑ ΠΛΑΝΙΕΤΑΙ ΠΑΝΩ ΑΠ' ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ:
ΤΟ ΦΑΝΤΑΣΜΑ ΤΟΥ ΜΙΚΡΟΥ ΗΡΩΟΣ!**

**• ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ:
Η ΠΛΑΣΤΗ ΕΥΦΟΡΙΑ
ΚΑΙ Η ΝΕΑ ΦΤΩΧΕΙΑ**

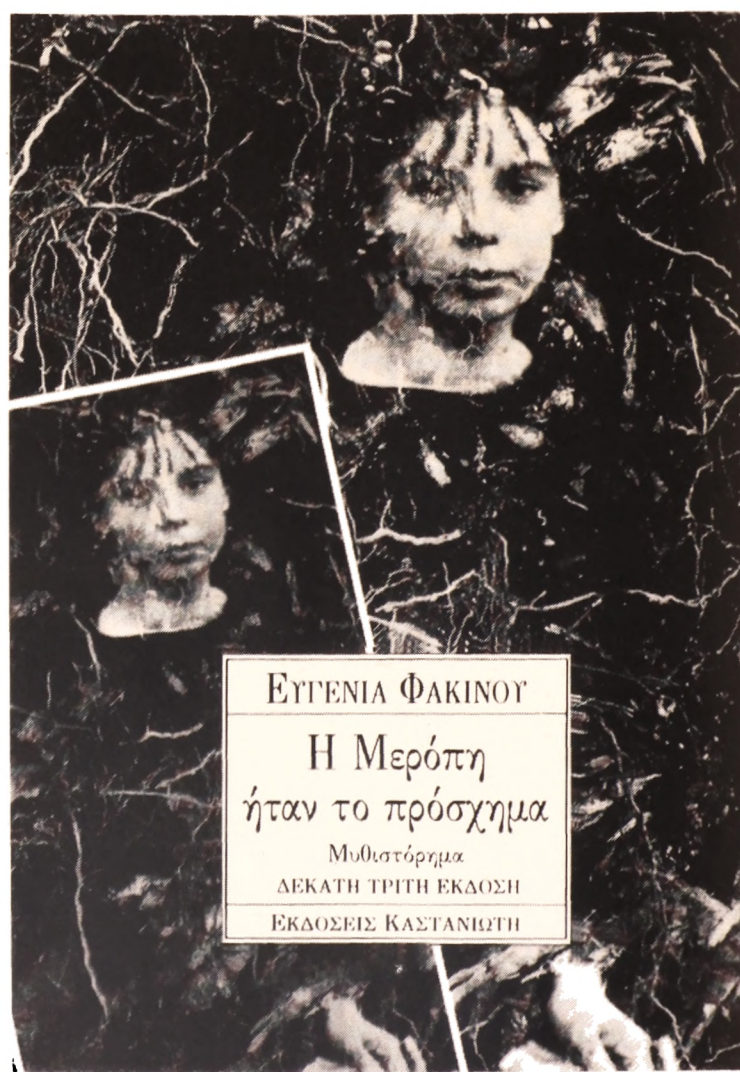
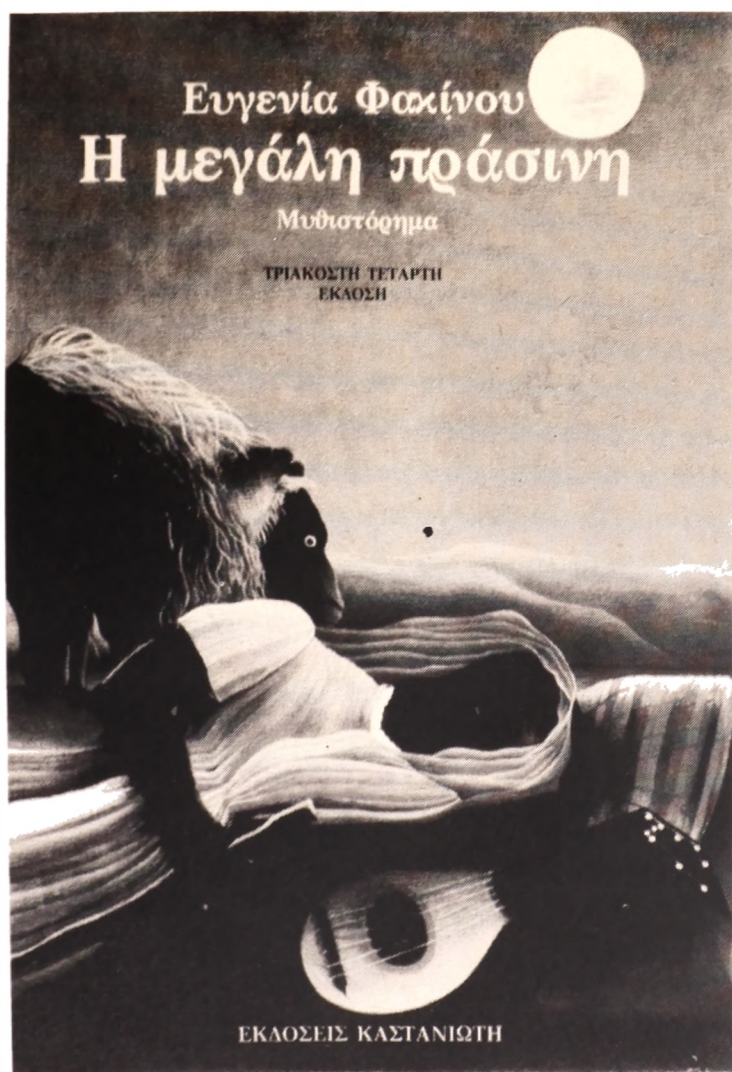
**• Η ΛΟΥΤΣΙΑΝΑ ΚΑΣΤΕΛΙΝΑ
ΓΙΑ ΤΑ ΜΜΕ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ**

**ΣΤΟΝ ΠΥΘΜΕΝΑ
ΤΩΝ ΓΗΠΕΔΩΝ**

ΛΟΥΚΙΑΝΟΣ 95

ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΗΣ ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΦΑΚΙΝΟΥ ΣΤΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

° Το έβδομο ρούχο
(ΕΙΚΟΣΤΗ ΕΚΔΟΣΗ)

° Ζάχαρη στην άκρη
(ΔΕΚΑΤΗ ΟΓΔΩΗ ΕΚΔΟΣΗ)

° Η μεγάλη πράσινη
(ΤΡΙΑΚΟΣΤΗ ΤΕΤΑΡΤΗ ΕΚΔΟΣΗ)

° Η Μερόπη ήταν το πρόσχημα
(ΔΕΚΑΤΗ ΤΡΙΤΗ ΕΚΔΟΣΗ)

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

Η σύγχρονη εκδοτική παρουσία στα ελληνικά γράμματα

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

editorial, σελ. 4

Δ. ΧΑΝΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

Γελοιογραφία, σελ. 5

ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ

Αντήνωρ, σελ. 6

ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ

Σχόλια, σελ. 8

ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

Τύπος, ΜΜΕ, σελ. 11

ΥΠΟΔΗΓΜΑ ΚΗΜΕΝΩΝ

Μποστ., σελ. 12

ΗΡΕΜΗ ΔΥΝΑΜΗ

Γ. Φιλδισάκος, σελ. 28

ΔΕΘΝΗΣ ΣΚΗΝΗ

Γεγονότα από τον κόσμο, σελ. 29

BLACK OUT

Πάυλος Μεθενίτης, σελ. 44

ΔΙΑΛΟΓΟΣ

Επιστολές, σελ. 46

ΕΠΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ

Πολιτισμός, σελ. 49

ΕΡΩΦΥΛΛΟ
ΜΙΧΑΗΛ ΛΟΥΚΙΑΝΟΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΤΟΝ ΠΥΘΟΜΕΝΑ ΤΩΝ ΓΗΠΕΔΩΝ. Στα γήπεδα η Ελλάδα αναστενάζει... Ή, όπως έγραφε ο Ανδρέας Εμπειρικός, «Goal! Goal! στα δίχτυα των εχθρών/ Όχι ποτέ στα δίχτυα του Θανάτου». Το ΑΝΤΙ ανοίγει το φάκελο των θεσμών και των ειοθότων του αθλητισμού: οι ομάδες, η πολιτεία, οι παράγοντες, οι κούλιγκαν... Γράφουν: **Γιώργος Αρκουλής, Ηλίας Λάγιος, Λεωνίδας Βαλασόπουλος.** Σελ. 15-20. **ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: Η ΠΛΑΣΤΗ ΕΥΦΟΡΙΑ ΚΑΙ Η ΝΕΑ ΦΤΩΧΕΙΑ.** Μονοψήφιος πληθωρισμός. Ε, και; Αφού η ανεργία, η πώση του εισοδήματος της πλειοψηφίας των πολιτών, η νέα φτώχεια είναι προ των πυλών... Γράφει ο **Κώστας Τσαλόγλου,** σελ. 21. Και ο **Δημήτρης Ζώνιος** διερευνά τις προτάσεις της ΓΣΕΕ για καθιέρωση του 35ωρου, σελ. 24.

ΜΜΕ ΚΑΙ ΑΡΙΣΤΕΡΑ. Η Ιταλίδα ευρωβουλευτίς Λουτσιάνα Καστελίνα, στην Ελλάδα, μίλησε για την αριστερή παρέμβαση στα ΜΜΕ και έψεξε το INTERNET. Ο **Δημήτρης Σκούφης** προεκτείνει τις απόψεις της και διερευνά

τη δυνατότητα αριστερής παρέμβασης μέσω του δικτύου. Σελ. 38-42. **Β' ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ: 50 ΧΡΟΝΙΑ ΜΕΤΑ...** Επέτειος του τέλους ενός πολέμου. Τι σημαίνει, για μας, σήμερα; Η απάντηση στο κύριο άρθρο της **ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΚΗΝΗΣ.** Και ένα άρθρο του **Δημήτρη Φιλίππη** για τις τελευταίες μέρες του Μουσολίνι, σελ. 34. **Ο ΓΙΩΡΓΟΣ ΘΑΛΑΣΣΗΣ ΖΕΙ!** Γιατί είχε επιτυχία το ειδικό τεύχος του ΑΝΤΙ, που είναι αφιερωμένο στον **ΜΙΚΡΟ ΗΡΩΑ** Απαντά ο **Πέτρος Μαρτινίδης,** στη σελ. 50.

ΑΝΤΙ
25

Περίοδος Β' • Έτος 22ο • Τεύχος 578 • Παρασκευή 13 ΜΑΪΟΥ 1995 • Δρχ. 400

ΑΝΤΙ • ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

Δημοκάρους 60, 115 21 Αθήνα τηλ. 72.32.713-72.32.819 FAX: 72.26.107

ΕΚΔΟΤΗΣ: Χρήστος Παπουτσάκης

ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ - ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ: Τασία Ρούμπου - **ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:** Βασίλης Μπάλλας - **ΜΟΝΤΑΖ:** Τασία Λεβόν

ΕΚΤΥΠΩΣΗ: ΛΙΘΟΤΥΠ Α.Ε. Ιασίου 5, Περιστερι, τηλ. 57.22.201

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ:

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: Εξαμ. 4.100 δρχ., Ετήσια 8.200 δρχ., Ετήσια Οργανισμών, Τραπεζών, κ.λπ.: 30.000 δρχ. Φοιτητική ετήσια: 7.000 δρχ.
ΞΕΡΟΤΥΠΟΥ: ΕΥΡΩΠΗ - ΜΕΣΟΓ. ΧΩΡΕΣ: Εξαμ.: 30 δολ., Ετήσια: 60 δολ., ΗΠΑ - ΚΑΝΑΔΑΣ - ΑΣΙΑ - ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ: Εξαμ. 35 δολ., ετήσια 70 δολ.

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ - ΕΠΙΤΑΓΕΣ: Χρήστος Παπουτσάκης Δημοκάρους 60, 115 21 Αθήνα **ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ:** ΔΡΧ. 400, **ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ:** ΔΡΧ. 600

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: Για τα βιβλιοπωλεία της Αθήνας περιοδικό ΑΝΤΙ, για τα βιβλιοπωλεία της Β. Ελλάδας:

Κέντρο του βιβλίου - Α Πουλουκτσά και Σία Ε.Ε. Λαοσάνη 3, Θεσσαλονίκη, τηλ. (031) 285.857

ΧΑΜΕΝΕΣ ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ

ΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ επιτελείο της κυβέρνησης παρουσίασε θριαμβολογικά ορισμένα επιτεύγματα της οικονομικής πολιτικής –που, σημειωτέον, κρατιέται με τα δόντια απέναντι στις κομματικές πελατειακές πιέσεις απ' τη μια και τη λαϊκή δυσφορία απ' την άλλη– τα οποία και θεωρεί ότι επιβεβαιώνουν την ορθότητα των κατευθύνσεων που έχουν επιλεγεί και των μέτρων που έχουν εφαρμοστεί. Ο πληθωρισμός έπεσε, για πρώτη φορά έπειτα από 22 χρόνια σε μονοψήφιο αριθμό, τα συναλλαγματικά αποθέματα είναι υψηλά, τα επιτόκια χορηγήσεων μειώθηκαν. Δείγματα αυτά καθεαυτά ενθαρρυντικά, στο πλαίσιο όμως μιας καθορισμένης λογικής που υπηρετεί τους στόχους της «σύγκλισης».

ΑΠ' ΤΗΝ ΑΛΛΗ μεριά, οι δημόσιες δαπάνες παραμένουν υψηλές, το δημόσιο χρέος διογκώνεται, τα φορολογικά έσοδα εξαντλούν τις δυνατότητές τους, τα αντικειμενικά κριτήρια δεν απέδωσαν τα αναμενόμενα. Ακόμα κι αν ο τελικός προϋπολογισμός εκτελεστεί λίγο-πολύ στα προβλεπόμενα το 1996, το πρωτοφανές πρωτογενές πλεόνασμα που πρέπει να επιτευχθεί αποτελεί πραγματικό εφιάλτη.

Η ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗ αυτή πειθαρχία αποφέρει μεν ορισμένους καρπούς αλλά οι επιτυχίες είναι εξαιρετικά εύθραυστες. Το σημαντικότερο, όμως, είναι ότι οι διαρθρωτικές αλλαγές στην οικονομία και ο γενικότερος εκσυγχρονισμός του παραγωγικού δυναμικού καθυστερούν. Με λίγα λόγια, μετά βασάνων και κόπων διαφαίνεται κάποια αναπτυξιακή προοπτική που θα δημιουργούσε νέα εισοδήματα προς φορολόγηση, νέες θέσεις εργασίας και νέα δυναμική στην οικονομία.

Η ΛΑΪΚΗ δυσφορία, οι κοινωνικές πιέσεις και διαμαρτυρίες θα ογκούνται και η φωνή των μικρομεσαίων θα ακούγεται όλο και πιο απελπισμένη. Διότι οι αναπροσαρμογές είναι πάντα επώδυνες, ο δε ανταγωνισμός για το μοίρασμα της πίττας που παραμένει ή ίδια, λυσσώδης.

ΑΓΓΙΖΟΥΜΕ, με λίγα λόγια, τα όρια μιας πολιτικής που είναι αμφίβολο αν μπορεί να γίνει επί πολύ ακόμα ανεκτή απ' τα ευρύτερα κοινωνικά στρώματα, ιδιαίτερα τα χαμηλά εισοδήματα. Οι μόνοι που φαίνεται να κερδίζουν είναι όσοι επενδύουν σε κρατικούς τίτλους και αποκομίζουν άνετα αφορολόγητα εισοδήματα τρέφοντας με το αζημίωτο ένα αδηφάγο κράτος.

ΠΛΗΡΩΝΟΥΜΕ ταυτόχρονα το τίμημα μιας τεχνητής ευημερίας της δεκαετίας του '80, δημιούργημα του τίποτα, που έγινε δυνατό χάρη στον υπέρογκο δανεισμό, με αποτέλεσμα το δημόσιο χρέος να έχει ξεπεράσει κάθε δυνατό όριο. Σήμερα μάλιστα, η εδραιωμένη πολιτιστικά «κοινωνία της αφθονίας» και της υπερακατανάλωσης αδυνατεί να προσαρμοστεί σε λιτότητες κι αναζητεί διεξόδους στην υποθήκευση και κατανάλωση εισοδημάτων του μέλλοντος, που άφθονα παρέχει η τραπεζική καταναλωτική πίστη.

ΠΕΡΑ ΑΠΟ τα αγκομαχούντα «μεγάλα έργα», αναπτυξιακή προοπτική δεν φαίνεται να υπάρχει καθώς οι ιδιωτικές επενδύσεις καρκινοβατούν ενώ οι αναδιαρθρώσεις και ο εκσυγχρονισμούς προχωρούν με βήμα σημειωτόν.

ΠΟΛΥ ΛΙΓΑ πολύ αργά, όπως πάντα. Όσες «επιτυχίες» κι αν μπορούμε να επιδείξουμε, έχουμε στην ουσία πέσει μέσα σ' ένα φαύλο κύκλο χαμένων ευκαιριών απ' τον οποίο είναι εξαιρετικά δύσκολο να ξεφύγουμε με τις σημερινές πολιτικές πρακτικές.

αντί

ΓΙΑ ΠΕΣ ΠΟΥ ΟΦΕΙΛΕΤΑΙ
ΟΤΙ ΣΗΜΕΡΑ ΔΕΝ ΚΛΙΜΑΚΩΣΑΤΕ
ΤΙΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ;... Ε;... ΓΙΑ ΠΕΣ!...

ΣΤΗ ΣΤΑΣΗ ΣΑΣ Ε.ΠΑΠΟΥΛΙΑ...
ΣΤΗ ΣΤΑΣΗ ΣΑΣ!...

Το «ποτέ πια» δεν αρκεί...

ΠΟΛΛΑ ΤΑ γεγονότα του Δεκαπενθημέρου: Από την περιοδεία Ακτουνά στη Θράκη ως τη νίκη του συντηρητικού Σιράκ στη Γαλλία, ως τη συνάντηση (διαρκείας 40 λεπτών!) Έβερτ-Μητσοτάκη, παρουσία «παρατηρητού» – του κ. Ι. Βαρβιτσιώτη... Όμως «το» γεγονός που κάλυψε όλα τα άλλα ήταν οι εκδηλώσεις «μνήμης και τιμής» για τα θύματα του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, με τη συμπλήρωση 50 χρόνων από το τέλος του ναζισμού. Το απόγευμα της 30ής Απριλίου 1945, οι λοχίες του σοβιετικού στρατού Γιεγκόροφ και Κανταρίγια (ποιος να θυμάται άραγε τα ονόματά τους;), και ενώ μαίνονταν ακόμα οι οδομαχίες στην καρδιά του Βερολίνου, ύψωναν στον τρούλο του Ράιχσταγ τη σημαία της Νίκης! Και μια εβδομάδα αργότερα, στη 1.41 το πρωί της 8ης Μαΐου στο Ρεμς (της Γαλλίας), η «Γερμανία του ναζισμού και της φρόνξης» υπέγραφε την άνευ όρων παράδοσή της.

ΟΙ ΗΓΕΤΕΣ σαράντα και πλέον χωρών (ανάμεσά τους και ο πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας κ. Κ. Στεφανόπουλος) συγκεντρώθηκαν διαδοχικά στις πρωτεύουσες των νικητών –στο Λονδίνο, στο Παρίσι και στη Μόσχα– για να αποτίσουν ελάχιστο φόρο τιμής στα εκατομμύρια των θυμάτων της χιτλερικής θηριωδίας (μόνον οι νεκροί ξεπερνούν τα 53 εκατομμύρια...) και να επαναλάβουν το «Ποτέ πια πόλεμος»! Ανάμεσα στους ηγέτες αυτούς και ο καγκελάριος της Γερμανίας Χέλμουτ Κολ, ο οποίος θεωρεί την 8η Μαΐου 1945 (έτσι δηλώνει) ως «ημέρα απελευθέρωσης». Παρ' όλα αυτά αρνήθηκε να παραστεί στη μεγάλη στρατιωτική παρέλαση της Μόσχας, με πρόσχημα τη ρωσική επέμβαση στην Τσετσενία. (Και «συμπαρέσυρε», στην απόφασή του αυτή, και τους άλλους Ευρωπαίους ηγέτες, περιλαμβανομένου και του προέδρου της Ελληνικής Δημοκρατίας). Αλλά ο Γερμανός καγκελάριος αρνήθηκε να παραστεί και στην ανεπίσημη παρέλαση των βετεράνων του πολέμου, οι

οποίοι βέβαια δεν είχαν και δεν έχουν σχέση με την... Τσετσενία!

[Εκτίμηση της Ελευθεροτυπίας προχθές Τετάρτη: «Η έπαρση του ισχυρού δεν απέχει πολύ από την εκκόλαψη του αυγού του φιδιού. Και μόνο η διατήρηση της ιστορικής μνήμης μπορεί να αποσοβήσει τον κίνδυνο της εκκόλαψης». Εκτίμηση του Συνασπισμού και άλλων δεκατριών αριστερών ευρωπαϊκών κομμάτων: «Το “ποτέ πια” δεν αρκεί. Απαιτείται μια πανευρωπαϊκή εκστρατεία για την προώθηση συγκεκριμένων μέτρων, ώστε να καταπολεμηθεί η ξενοφοβία, ο ρατσισμός, ο νεοναζισμός»...].

ΓΙΑΤΙ ΑΠΟΡΟΥΜΕ ΑΡΑΓΕ;

ΚΑΙ Η ΕΠΙΣΗΜΗ Ελλάδα; Αλήθεια, πώς η κυβέρνηση (έστω η πολιτική ηγεσία) σκέφτηκε –σκέφτηκαν– να τιμήσει τη μεγάλη επέτειο; Κάποιες πενιχρές εκδηλώσεις έγιναν. Και λόγοι εκφωνήθηκαν από τον πρωθυπουργό και τους αρχηγούς των κομμάτων στην ειδική συνεδρίαση της Βουλής... Όμως όλα κύλησαν σε χαμηλούς τόνους. Λες και κάποια αόρατη δύναμη ανάσχεσης εμποδίζει να εξάρουμε τη συμβολή της Ελλάδας στην κοινή αυτή Νίκη! Φυσικά, αν είχαμε άλλη πολιτική ηγεσία και αν τις σχέσεις μας με την Ευρώπη δεν τις προσδιόριζε το «στιγμαίο», το «κυμαινόμενο», το «κοντινό», θα μπορούσαμε να είχαμε οργανώσει και εμείς –προετοιμαζόμενοι έγκαιρα φυσικά– τη δική μας Μεγάλη Εκδήλωση. Θα μπορούσαμε λ.χ. να είχαμε στήσει το δικό μας Μουσείο του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, να είχαμε προσκαλέσει αντιστασιακές οργανώσεις ή βετεράνους του πολέμου από όλη την Ευρώπη, να θυμίσουμε πως η Ελλάδα έδωσε στις συμμαχικές δυνάμεις την πρώτη νίκη (στο αλβανικό μέτωπο), πως η Μάχη της Κρήτης καθυστέρησε τη χιτλερική εκστρατεία κατά της ΕΣΣΔ, πως παρά το δικό μας ολοκαύτωμα (την πείνα του 1941-42), ο ελληνικός λαός βρήκε τη δύναμη και συνέχισε την Αντίστασή του στις πόλεις και στα βου-

νά: «Ομπρός και η Ελλάδα σκώθη! διασκορπά τα σκότη.../ Ανάστα η Αποπότης,/ κι ακλούθα την.../ Ομπρός!» ΟΤΑΝ ΤΙΠΟΤΕ απ' όλα αυτά δεν κατανόησαν μία από τις κύριες «έγνοιες» με το Λονδίνο ήταν πώς να «διαμνηνύσει» στον ελληνικό λαό «ναι μεν προσεγγίσαμε και ο Γκλιγκόροφ εκεί, αλλά... εκ των υστέρων»(!), όταν μέχρι χθες ακόμα δεν είχαμε σχέσεις με όλους σχεδόν τους γείτονές μας, δεν πρέπει να απορεί ο πρόεδρος της Δημοκρατίας για το ότι η βρετανική βιετική τηλεόραση δεν πρόβαλε –δεδομένου ότι η Ελλάδα συμβολούσε στον γκόσμιο Πόλεμο. [Και με την ευκαιρία της Γιουγκοσλαβικής αντίστασης είχε και ο πρόεδρος της 45 γερμανικές χιές. Και τμήμα της Γιουγκοσλαβίας (της Γιουγκοσλαβίας) ήταν τότε κάτοικοι της σημερινής Πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας. Αυτά για την ιστορία. Η οποία δεν πρέπει να εξυπηρετεί πάντοτε το στοιχείο της κριτικής...].

ΠΕΡΙ «ΜΙΚΡΟΥ ΠΑΚΕΤΟΥ»

ΠΑΡΑ ΤΟ ότι ο πρόεδρος κ. Κ. Στεφανόπουλος δεν αντάλλαξε τελικά χεира με τον πρόεδρο κ. Κ. Γκλιγκόροφ (στο Λονδίνο ούτε στο Παρίσι ούτε στο Μόσχα...), φαίνεται ότι το «Σκοπιανό» σχολεί και πάλι τους Βανς και Νίμους, ότι κάποιες προσεγγίσεις δεν απελευθερώθηκαν στο άμεσο μέλλον... Ήδη οι «Ελλάδας - ΠΓΔΜ» βρέθηκαν στο επόμενο των συνομιλιών του Ούγγρου προέδρου Γκιούλα Χορν με τον υπουργό Εξωτερικών κ. Κ. Παπούλια στη Βουδαπέστη Ουγγαρία, όπως είναι γνωστό, προ του ΟΑΣΕ και αναπτύσσει σειρά βουλιών για την εξεύρεση «συναίνεσης», ώστε η ΠΓΔΜ να ενταχθεί στον οργανισμό).

ΚΑΤΑ ΤΟΝ κ. Κ. Παπούλια «η νίκη της Ελλάδας δεν έχει εξαντληθεί» καθώς «δεν έχει εξαντληθεί», ελπίζω.

Γκλιγκόροφ, κάποια στιγμή, απελευ-
 ρωμένος από τις εσωτερικές του δυσχέ-
 ρες, θα προσέλθει στο τραπέζι των δια-
 γματεύσεων». Όσο για το εμπάργκο
 ΟΗΕ κατά της Σερβίας ο κ. Παπούλιας
 εύει ότι πρέπει να αρθεί (κατά την
 μισητή του, οι ζημιές της ελληνικής οικο-
 νίας από το εμπάργκο αυτό υπολογίζο-
 σε τρία δισ. δολάρια), αλλά το ίδιο δεν
 ρεί να λεχθεί και για το εμπάργκο της
 άδας κατά της ΠΓΔΜ!

ΝΤΩΣ ΣΥΡΡΟΗ ενδείξεων πείθει ότι
 ση του ελληνικού εμπάργκο θα πραγ-
 ποιηθεί με την ταυτόχρονη επίτευξη
 ρωνίας, στη βάση του λεγόμενου «μι-
 ή πακέτου», που περιλαμβάνει σημαία
 σύνταγμα, αλλά όχι και το όνομα. Κά-
 αναλυτές, αλλά και εν ενεργεία δι-
 μάτες, προειδοποιούν βέβαια από τώ-
 ότι «παράκαμψη του μεγάλου
 έτου» θα έχει ως αποτέλεσμα την τελι-
 αθιέρωση του ονόματος «Μακεδο-
 χωρίς άλλο προσδιορισμό. Αλλά δεν
 βέβαιο ότι η κυβέρνηση Παπανδρέου
 ρει το πολιτικό θάρρος να προχωρήσει
 α διαπραγμάτευση που θα περιλαμ-
 και το όνομα - αν δεν είναι ήδη πολύ
 !

ΠΙΑ το Κυπριακό, το μόνο «νεότερο
 είο» είναι ότι η κυπριακή κυβέρνηση,
 νούσης και της ελληνικής, αποδέχε-
 ην «από κοινού ανάληψη πρωτοβου-
 από τις ΗΠΑ και τη Βρετανία, για την
 υξη λύσης του Κυπριακού»... Ο πρόε-
 κ. Γλ. Κληρίδης, σε επάλληλες δηλώ-
 του, διευκρινίζει ότι δέχεται την αμε-
 νο-βρετανική πρωτοβουλία υπό τον
 ότι «δεν υποκαθιστά την πρωτοβουλία
 γενικού γραμματέα του ΟΗΕ»... Αλλά
 ούσια εμπειρία λέει ότι δεν υπήρξε
 ικανικό ή βρετανικό σχέδιο επίλυσης

του Κυπριακού που να μην είχε και τις ευ-
 λογίες της γενικής γραμματείας του
 ΟΗΕ... Όσοι μάλιστα παρακολουθούν
 από κοντά τις κυπριακές εξελίξεις θυμού-
 νται λ.χ. ότι οι περίφημοι «τρεις δείκτες»
 του τότε γενικού γραμματέα Κουέγιαρ (λί-
 γο πριν από την ανακήρυξη του ψευτοκρά-
 τους) είχαν υποβληθεί στον Ρέιγκαν, προ-
 τού υποβληθούν στον Κυπριανού και τον
 Ντενκτάς! Το ερώτημα συνεπώς που τίθε-
 ται είναι: Τι περιλαμβάνει η νέα αυτή αμε-
 ρικανική στην ουσία πρωτοβουλία; Και τι
 θα ζητηθεί από την ελληνοκυπριακή πλευ-
 ρά (στη λογική του «πάρε-δώσε»), για να
 προβεί ο Ραούφ Ντενκτάς σε κάποιες στοι-
 χειώδεις (ως εικάζεται) υποχωρήσεις.

Η ΚΡΙΣΗ ΒΑΘΥΤΑΤΗ

ΚΑΤΑ ΤΑ ΑΛΛΑ, η εσωτερική κρίση και
 στα δύο κόμματα που εναλλάσσονται στην
 εξουσία παραμένει βαθύτατη. Στη Νέα
 Δημοκρατία πραγματοποιείται επιτέλους
 η συνάντηση του επιτίμου προέδρου κ. Κ.
 Μητσοτάκη με τον (εν ενεργεία) πρόεδρο
 του κόμματος κ. Μ. Έβερετ, κρατάει μόλις
 40 λεπτά και συζητούν -υποτίθεται- μόνον
 «εθνικά θέματα». (Κύριος οίδε τι είδους
 «εθνικά» θέματα μπορείς να συζητήσεις
 μέσα σε 40 λεπτά, όταν μάλιστα ο εν ενερ-
 γεία αρχηγός προσδίδει, στο ταξίδι του
 στις ΗΠΑ, βαρύνουσα σημασία!). Όσο για
 τα οξύτατα εσωτερικά προβλήματα που
 ταλανίζουν το κόμμα -και δεν είναι μόνο
 προβλήματα «ψυχικής ενότητας»... - ούτε
 λέξη! Τα νεότερα και μεσαία στελέχη του
 κόμματος μπορεί να θέτουν θέματα «εσω-
 τερικής δημοκρατίας», εκσυγχρονισμού,
 ικανότητας της σημερινής ηγεσίας να
 ανταποκριθεί στις επιταγές των καιρών,
 συσπείρωσης γραμμών κ.ά., αλλά ούτε ο
 επίτιμος πρόεδρος ούτε ο εν ενεργεία πρό-

εδρος αισθάνονται την υποχρέ-
 ωση να μιλήσουν, να ενημερώ-
 σουν. Ίσως γιατί πιστεύουν ότι
 «η σιωπή δεν είναι κενό»...

ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ βέβαια είναι
 πολύ χειρότερα στο κυβερνών
 κόμμα (ακριβώς επειδή είναι
 κυβερνών), με έναν πρωθυ-
 πουργό που «έχει κλείσει τον
 κύκλο του» και κρατεί ένα ολό-
 κληρο κόμμα σε αφασία και
 ακινησία. Κάθε τόσο γίνεται
 λόγος περί «ανασχηματισμού»,
 αλλά ανασχηματισμός δεν γίνε-
 ται καθώς ο αρχηγός φοβάται
 πως η τοποθέτηση οποιουδήπο-
 τε αντιπροέδρου θα επισπεύσει
 τη δική του έξοδο... Κάθε τόσο
 γίνεται λόγος περί «πανελλαδι-

κής συνδιασκέψεως», όπου θα συζητηθούν
 τα πάντα - αλλά συνδιάσκεψη δεν γίνε-
 ται... Αλλά και αν γίνει θα είναι απλώς,
 όπως σημειώνουν από τώρα επιφανή και
 μη στελέχη, μια «κομματική πασαρέλα»,
 για είσπραξη χειροκροτημάτων, αφού δεν
 προβλέπονται ψηφοφορίες!

ΟΣΟ ΓΙΑ ΤΗΝ απόδοση «κυβερνητικού
 έργου», έχουμε βέβαια «μονοψήφιο πλη-
 θωρισμό», αλλά τα ελλείμματα παραμέ-
 νουν ελλείμματα, η ανεργία εξακολουθεί
 να λέγεται ανεργία (η ανεργία των νέων
 κάτω των 28 ετών έφτασε το 28,8%) και
 φυσικά αρνούμαστε να δεχτούμε τη σύστα-
 ση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη συ-
 γκρότηση ανεξάρτητου (από την κυβέρνη-
 ση) φορέα για τη διαχείριση των πόρων
 του Β' Πακέτου Ντελόρ! (Καλά τα μεγάλα
 έργα -και ευεργετικά- αλλά όχι να παρει-
 σφρήσουν και «μη ημέτεροι» στη διαχείρι-
 ση των σχετικών κονδυλίων!)

ΠΕΡΑ ΑΠΟ την πολιτική, φυσικά χαιρό-
 μαστε και μεις για τις επιτυχίες που κατή-
 γαγαν οι «αρσιβαρίστες» μας, ο Πύρρος
 Δήμας και ο Λεωνίδης. Τώρα πια, όπως
 σημειώνουν με πολύ σαρκασμό δύο συνά-
 δελφοί (ο Π. Μπουκάλας στην *Καθημερινή*
 και ο Γιάννης Τριάντης στην *Ελευθεροτυ-
 πία*), ακόμα και οι γραφειοκράτες του
 υπουργείου Εξωτερικών δέχονται ότι ούτε
 ο Δήμας υπήρξε ποτέ «Αλβανός», ούτε ο
 Λεωνίδης «Ρωσοπόντιος», αλλά ακραιφ-
 νείς, τρισχιλιετείς Έλληνες. Και όμως, μό-
 λις πριν από μερικούς μήνες, όταν ο Πύρ-
 ρος Δήμας έμπαινε στο λεωφορείο (με
 ρούχα ακόμα φθαρμένα), κρατούσε και με
 τα δυο του χέρια τις χειρολαβές -η εκμυ-
 στήρευση είναι δική του- «για να μη φο-
 βούνται οι συνεπιβάτες του τον “αλαφρο-
 χέρη Αλβανό”»...

ΑΝΤΗΝΩΡ

ΑΝΤΙ ΕΣΕΙΣ

ΤΟ ΠΑΡΚΙΝΓΚ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

Για την πολιτική ζωή του τόπου, η συνεχόμενη κάλυψη της βεβαιωμένης παρανομίας από το υπουργείο ΠΕΧΩΔΕ και μάλιστα από διαφορετικές κυβερνήσεις, δημιουργεί εύλογα στους πολίτες την αντίληψη ότι οι πολιτικοί δεν έχουν ήθος, δεν σέβονται τους νόμους, ενώ καλύπτουν παρανομίες. Αυτό το εκφυλιστικό φαινόμενο έχει αντανάκλαση και στην κοινωνική ζωή του τόπου, όπως και στην διαμόρφωση αρνητικής εντύπωσης στους πολίτες.

«Η αδράνεια των διωκτικών αρχών της χώρας, να σταματήσουν την εξόφθαλμα ορατή παρανομία, όπως και της πολιτείας η οποία αρνείται στην περίπτωση του κ. Χρήστου Λαμπράκη να εφαρμόσει τους νόμους, δημιουργεί στους πολίτες την εντύπωση ότι δεν είναι ίσοι απέναντι του νόμου και ακόμη ότι οι ισχυροί του Τύπου μπορούν να παρανομούν χωρίς καμία επίπτωση. Είναι χαρακτηριστικό ότι σε κάθε περίπτωση που ερωτάται ο κ. Χ. Λαμπράκης για την παρανομία των πράξεών του επικαλείται τη συναίνεση της πολιτείας.

Ο φυσικός χώρος του Πάρκου Ελευθερίας, ως τμήμα του φυσικού χώρου της πόλης, που απολαμβάνει μάλιστα και της ειδικής προστασίας των δασικών νόμων και του Συντάγματος, καταπατάται κατά τρόπο προκλητικό και παράνομο. Αυτή η αντιμετώπισή του από την πολιτεία προκαλεί το δημόσιο αίσθημα αλλά ταυτόχρονα προτρέπει τους πολίτες να πράξουν το ίδιο σε παρόμοιες περιπτώσεις.

Η παραχώρηση του χώρου από το ελληνικό Δημόσιο στον κ. Χρήστο Λαμπράκη είναι μία διαρκής πρόκληση προς τους Έλληνες φορολογούμενους με χρήματα των οποίων συντελούνται άνομες δοσοληψίες πολιτικών με ισχυρούς των μέσων μαζικής επικοινωνίας».

Αυτά σημειώνει χαρακτηριστικά, μεταξύ άλλων, η έκθεση περιβαλλοντικών επιπτώσεων από την καταστροφή του Πάρκου Ελευθερίας που συντάχθηκε το Μάρτιο από τη Συντονιστική Επιτροπή για τη Σωτηρία του Πάρκου. Πράγματα που έχουν διατυπωθεί επανειλημμένα αλλά ηχούν σε ώτα μη ακουόντων.

Πάντως, σε ένα μήνα, στις 9 Ιουνίου, πρόκειται να εκδικαστεί από την Ολομέλεια του Συμβουλίου Επικρατείας η προσφυγή των περιοίκων και του Δήμου Αθηναίων κατά της παραχώρησης του Πάρκου στον ΟΜΜΑ.

Για τις παράνομες ενέργειες του Μεγάρου, η Διεύθυνση Προστασίας Δασών του υπουργού Γεωργίας με θέμα «Εκχέρωση πάρκου με σκοπό την οικοδόμηση» σημειώνει, σε πρόσφατο έγγραφο:

«Η έκταση επί της οποίας λαμβάνουν χώρα οι εργασίες για την εξυπηρέτηση του Μεγάρου της Μουσικής κρίθηκε παρεμπιπτόντως με την 2242/94 απ. Σ.τ.ε. ότι δεν αποτελεί πάρκο ή άλσος. Η απόφαση αυτή δεν δεσμεύει την Διοίκηση από άποψη δεδουλευμένου, σε ό,τι αφορά την σχετική κρίση. Κατά συνέπεια, είναι δυνατόν να προσδοθεί η έννοια του άλσους στην προκείμενη έκταση από την αρμόδια αρχή, εφ' όσον τεκμηριώνεται επιστημονικά.»

Ας ελπίσουμε ότι το Σ.τ.Ε., στη συνεδρία της 9 Ιουνίου, θα αποφασίσει ώστε να αρθούν οι παράνομες και ανήθικες ενέργειες που διέπραξε ο ΟΜΜΑ στο Πάρκο Ελευθερίας.

Χ.Γ.Π.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΑΥΡΟΣ

Απεβίωσε ο Γεώργιος Μαύρος, ετάφη με τιμές εν ενεργεία πρωθυπουργού. Γνωστός πολιτικός του ΠΑΣΟΚ με μακρά πορεία. Δεν έχασε ποτέ το προσάψι τίποτα κανείς. Παράνε πιστός στις πεποιθήσεις του κράτησε συνεπή και αξιοπρεπή-δ κρατική στάση την περίοδο της ντας. Ανήκε σ' εκείνη τη γενιά παραδοσιακών πολιτικών που, το χριστον, τους διέκρινε η ευπρέπεια. Υπηρέτησε σε υψηλά πολιτικά αξιώματα, απέτυχε όμως να ανασυγκροτήσει διαρκή βάση τον κεντρώο χώρο μετά τη μεταπολίτευση. Οι δυνάμεις του πολιτικού του χώρου σαρώθηκαν από το ανερχόμενο ΠΑΣΟΚ. Τότε ήταν η εκμνηστέωση των δυνάμεων Κέντρου ώστε ο έως τότε αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης Μαύρος ευρέδη τάχιστα ως συναρμόζιμο άτομο στα ψηφοδέλτια του ΠΑΣΟΚ απλώς για να προσελκύσει τα υπολείμματα του Κέντρου και να πετύχει πολυσυλλεκτική ψηφοθηρική εκστρατεία του ΠΑΣΟΚ.

ΠΟΛΥΠΛΑΘΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ

Το «οκεί» πήρε ο κ. Βενιζέλος μετά την πρότασή του με τον πρωθυπουργό να συζητήσει η Τετάρτη για να δώσει το σχέδιο για τα ΜΜΕ στους φορείς. Έλαβε υπόψη του, είπε ο κυβερνητικός πρόσωπος, ορισμένες υποδείξεις του Παπανδρέου στη γραμμή των παρατηρήσεων του Ε.Γ. του ΠΑΣΟΚ, που όμως αλλοιώνουν τη φυσιογνωμία του Νομοσχεδίου, όπως είπε. Τώρα, γιατί το ποίησε αυτό νομοσχέδιο, που πλανιέται στην πολιτική ομίχλη εδώ και καιρό, χρειάζεται να δοθεί στους φορείς και δεν καταλήγει αμέσως στη Βουλή για συζήτηση και απόφαση ώστε να τεθούν οικονομικές βάσεις για να μπει κάποια σταθερότητα στην τάξη (δεν συζητάτε για ριζοσπαστικά μέτρα) στο χάος που επικρατεί στην

ΜΜΕ, αποτελεί απορίας άξιον. Θα καλεστούν βέβαια «δημοκρατικές διαμορφώσεις», «δημόσιο διάλογο» και τα παρόμοια. Προσχηματικό βέβαια θα είναι τέτοιο τη στιγμή που τα θέματα είναι αυτά κι όλοι έχουν τοποθετηθεί ή εκφράσει τη γνώμη τους, συμπεριλαμβανομένων και των «φορέων».

Αλήθεια είναι ότι στο ναρκοπέδιο αυτό ο πολιτικός τολμά να εισέλθει και η κοινή εξουσία (κυρίως της ΤV.) θα παίρνει μ' άθικτα όλα εκείνα τα σημεία της δίνουν δύναμη να υπαγορεύει σημαντική πολιτική και να αλλοιώνει στην ουσία δημοκρατικούς θεσμούς.

Εμφαφίδια στοιχημάτων πρέπει να υπολογιστούν τις πιθανότητες πλέον κατάθεσης του Νομοσχεδίου στη Βουλή πριν από την κρίση - λαού και ΜΜΕ.

Κ.Β.

ΚΟΛ

Η υπηρεσία προσέφερε ο Καγκελάριος της Γερμανίας κ. Κολ και προς την Ευρώπη και προς τις νέες γενιές της χώρας υποχρεώνοντας τους «δεκατέσσερις» Κοινοτήτες να απόσχουν απ' τη στρατιωτική παρέλαση της Μόσχας στην επέτειο των 50 χρόνων από την συντριβή του ναζισμού. Κι ακόμα χειρότερα έπραξαν που ικανοποίησαν το αίτημα αυτό της Γερμανίας με αφορμή την Τσετσενία.

Γιατί οι Τσετσένοι δεν αξίζουν τη συλλογική καταδίκη της διεθνούς κοινής γνώμης ή ακόμα την καταδίκη της για τα όσα διαπράττει εκεί αλλά γιατί το θέμα είναι πρόσχημα. Αποτελεί ύβρι στα εκατοντάδες νεκρούς της Ρωσίας και στην προδοσία του λαού της στην ήττα του φασισμού.

Ουγώς που το ατόπημα αυτό δεν ολοκληρώθηκε και οι ηγέτες των χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, πλην του κ. Κολ, παρέστησαν στην παρέλαση των θανάτων πολέμου.

Άρχει κι ένα άλλο δίδαγμα απ' αυτή την υπόθεση. Λυπηρό όμως. Οτι η Γερμανία κατόρθωσε σ' ένα τόσο ευαίσθητο θέμα επιβάλλει την άποψή της, δείχνοντας αλτρουισμό μιας απ' τις ισχυρότερες οικονομικά χώρες στον κόσμο αρχίζει να παύει να είναι άσχημες και επικίνδυνες διαστάσεις. Όσο ισχυρή κι αν είναι σήμερα η Γερμανία δεν θα πρέπει να της επιτραπεί να προβαίνει σε τέτοιους απαράδεκτους «συμψηφισμούς». Γιατί το μήνυμα της μεγάλης αυτή επέτειο κινδυνεύει να αμβλυθεί. Δεν θα πρέπει να επιτραπεί κ. Κολ και στη Γερμανία να διαστρεφούν και να αναποδογυρίσουν την

ΤΕΛΟΣ, ο κυριος ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΕΤΟΝΙΞΕ ΟΤΙ ΣΤΟ ΚΑΤΟ-ΚΑΤΟ
ΚΙ Ο ΙΔΙΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ
ΕΙΝΑΙ!....

Ιστορία. Η έλλειψη σεβασμού και απόδοσης τιμής προς τους νεκρούς της ΕΣΣΔ αποτελεί μέγιστο πολιτικό και ηθικό ολίσθημα το οποίο δυστυχώς προσυπέγραψαν τα άλλα κράτη-μέλη της ΕΕ, προφανώς από επίδειξη κάποιας κακώς εννοούμενης αλληλεγγύης κατανόησης της γερμανικής «ευαισθησίας».

Ευαισθησία, ωστόσο, έπρεπε να επιδειχθεί μόνο ως προς τα θύματα του ναζισμού. Η δε απουσία του κ. Κολ απ' όλες τις επίσημες εκδηλώσεις δείχνει ένα πρόσωπο της Γερμανίας που δεν θα πρέπει να αποδεχθούν οι σημερινοί Ευρωπαίοι.

Ζ.Μ.

Η ΚΟΡΗ ΤΟΥ ΠΟΤΤΑΚΗ

Φυσικό είναι, αν δοθεί ευκαιρία, ένας πατέρας (ακόμη κι αν πρόκειται για πατέρα του έθνους) να φροντίσει πρώτα τα φυσικά παιδιά του και κατόπιν, αν υπάρξει

δυνατότητα, να βολέψει κι όποιον άλλον προκύψει.

Όμως, ο κ. Ποττάκης, ακριβώς επειδή είναι εκλεγμένος αντιπρόσωπος του Έθνους, εκτός από το να οροθετεί τις υποχρεώσεις του απέναντι στους πολίτες, οφείλει και να τις δικαιολογεί. Και στην περίπτωση του, που έχει προκαλέσει τόσο θόρυβο, δεν είναι δυνατόν να μη βρεθεί εκτεθειμένος. Όχι μόνον επειδή έπραξε ό,τι πράττουν και οι υπόλοιποι 299 της Βουλής. Αλλά διότι, ενώ έπραττε ό,τι έπραξε, παρενέβαινε στο έργο της Δικαιοσύνης επιχειρώντας ακριβώς να φράξει το δρόμο προς το Δημόσιο σε άλλους νέους που επίσης οραματίζονται τα ίδια οράματα με την προνομιούχο κόρη.

Να γιατί ο κ. Ποττάκης είναι εκτεθειμένος. Διότι, ενώ κρατάει για τον εαυτό του και την οικογένειά του αποκλειστικά τα

προνόμια, «ιεροκρυφίως», στην ουσία λοι-
δωρεί τους πολίτες – και τους ψηφοφόρους
του. Μια ανακολουθία που, εκτός από πο-
λιτικό ολίσθημα, περισσότερο είναι δεο-
ντολογική και ηθική απρέπεια.

Τ.Α.

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ ΜΕΓΑΛΕΙΑ

Στο πλαίσιο των αναπτυξιακών έργων
κατασκευάζεται και ήδη δημοπρατείται
μεγάλη γέφυρα στον Άγιο Διονύσιο, στα
σύνορα της Δραπετσώνας με τον Πειραιά.
Ως δικαιολογία της υπερκατασκευής ανα-
φέρεται η δυνατότητα σύνδεσης του νέου
παραλιακού δρόμου με την οδό Εθνικής
Αντιστάσεως, έναν από τους παλαιότε-
ρους και εμπορικότερους δρόμους της
Δραπετσώνας.

Η κατασκευή της γιγαντογέφυρας σ' αυ-
τό το κομβικό σημείο του Αγίου Διονυσίου
κρίνεται καταστροφική, γιατί θα αποκόψει
οριστικά την πόλη από τη θάλασσα. Έτσι, η
ιδιαιτέρη φυσιογνωμία του χώρου θα
εκλείψει. Η περιοχή του Αγίου Διονυσίου
έσφυζε ανέκαθεν από ζωή. Άλλοτε τόπος
συγκέντρωσης των ρεμπετών, σήμερα
αποτελεί χώρο περιπάτου και πολυάριθ-
μων πολιτιστικών εκδηλώσεων (θεατρικές
και κινηματογραφικές παραστάσεις, εκθέ-
σεις κ.λπ.). Σύμφωνα με τους ειδικούς, ο
χώρος είναι δείγμα «μοναδικού πρωτοβιο-
μηχανικού αστικού ιστού». Ο παλιός σταθ-
μός του Αγίου Διονυσίου και ο περιβάλ-
λων χώρος του (σιδηροδρομικές γραμμές,
αποβάθρα, βοηθητικά κτίρια του σταθμού)
με τα κοντινά σπίτια και το τοπίο του λιμα-
νιού σχηματίζουν το ονομαστό «Φάραγγι».

Πολλοί φορείς έχουν επισημάνει την
ανάγκη για επαναξιοποίηση και ανάπλα-
ση της περιοχής και έχουν υποβάλει σχετι-
κές προτάσεις: Παλιότερα το ΕΜΠ και το
Κέντρο Αρχιτεκτονικής (Θεοχαροπούλου,
Τζιώρα, Τζιρτζιλάκη) και πιο πρόσφατα ο
Δήμος Πειραιά και ομάδα ερευνητών
(Βουχέα, Μωραΐτης, Καζέρος, Τζιρτζιλά-
κη) καθώς και ομάδα αρχιτεκτόνων του
Οργανισμού Αθήνας (Κούλη, Γιαννίτση,
Ορεστίδη).

Δημοσιογραφικές πληροφορίες θέλουν
την αναστολή της κατασκευής της γιγαντο-
γέφυρας μετά από σύσκεψη που πραγμα-
τοποιήθηκε στο ΥΠΕΧΩΔΕ, την περασμέ-
νη Παρασκευή. Παράλληλα, όμως, στην
ίδια σύσκεψη λέγεται ότι αποφασίστηκε
και η αναστολή των έργων για την ανακαί-
νιση του σταθμού που ήδη έχει ξεκινήσει
από τον ΟΣΕ με σκοπό τη διευκόλυνση του
κοινού. Τι, επιτέλους, έχουν στο μυαλό
τους οι αρμόδιοι για την τύχη της περιοχής;
Αραγε οι αντιδράσεις και η επιμονή κά-
ποιων οραματιστών θα καρποφορήσουν;

Α.Κ.

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ: ΕΝΩΣΗ ΠΟΛΙΤΩΝ

Την περασμένη εβδομάδα, σε συνέντευξη Τύπου, μέλη της προσωρινής διοικούσας επι-
λής της νεοσύστατης «Ένωσης Πολιτών για την παρέμβαση» ανέπτυξαν τους στόχους
οργάνωσης στην ασφυκτικά γεμάτη αίθουσα της ΕΣΗΕΑ.

Οι στόχοι περιλαμβάνονται άλλωστε σε σχετική διακήρυξη που υπογράφουν 150 πε-
ρίτομα από το χώρο της πανεπιστημιακής διανόησης, της διπλωματίας των τεχνών, της
μοσιογραφίας, των επιχειρηματιών κ.λπ. Συνενώνει λίγο-πολύ άτομα τα οποία είναι γνω-
στά για τις απόψεις τους επί των διαφόρων θεμάτων του δημόσιου βίου μας, τις οποίες
συνεπώς και εκφράζουν με ποικίλους τρόπους.

Σύμφωνα με τη διακήρυξη, η «Παρέμβαση» επιλέγει τέσσερα μεγάλα σύγχρονα προβλή-
ματα της χώρας, για τα οποία, όπως άλλωστε εύκολα μπορεί να διαπιστωθεί από τον μέσο
πολίτη, εντοπίζεται μια ευρύτερη σύγκλιση αναλύσεων και προσανατολισμών, αν όχι συγκε-
ντρώνων μέτρων πολιτικής, που εκφράζεται από πολλούς και διάφορους χώρους.

1. Ο δημοκρατικός εκσυγχρονισμός της Πολιτείας

Η ριζική αλλαγή της δημόσιας διοίκησης αποτελεί προϋπόθεση κάθε μεταρρύθμισης. Για
να αλλάξουν οι σχέσεις κράτους-κοινωνίας. Επιβάλλεται η εμπάθυνση της δημοκρατίας
η επέκταση των δικαιωμάτων των πολιτών, πέρα από τα πολιτικά, και στα κοινωνικά και
οικονομικά δικαιώματα.

2. Η κρίση της οικονομίας

Τα τρία συστατικά μιας σύγχρονης δυναμικής οικονομίας είναι η διεθνής ανταγωνισ-
τικότητα, ένας ρόλος του κράτους επιτελικός και όχι διαχειριστικός, και η κοινωνική αλληλε-
πνοή. Η οικονομική ανάπτυξη προϋποθέτει νομισματική σταθερότητα αλλά και ευρεία κοινωνική
ανάπτυξη.

3. Η εθνική κρίση

Ο στρατηγικός στόχος είναι η οικοδόμηση, με τους εταίρους μας, μιας ισχυρής ενιαίας
δημοκρατικής Ευρώπης, στην οποία η Ελλάδα θα παίζει το ρόλο του συμπρωταγωνιστή
του επαίτη.

4. Η πολιτισμική κρίση και η παιδεία

Ο πολιτισμός μας δεν είναι μόνο αυτός που κληρονομήσαμε, αλλά και αυτός που δημι-
ουργούμε, καθώς και αυτός που προσλάβουμε από τη Δύση.

Οι στόχοι αυτοί αναλύονται με γενικές διατυπώσεις, αρκετά σαφείς όμως για να δι-
ακρίνεται ο γενικότερο προσανατολισμός της Ένωσης και της προσέγγισης των προβλημάτων.
Πολλά συμπεράσματα και σχόλια θα μπορούσαν να διατυπωθούν ακόμα και σ' αυτό το
πρώτο και αρχικό στάδιο. Προέχει, ωστόσο, να τονιστεί το πόσο θετικές είναι τέτοιες
προβουλές, που συνήθως ξεκινούν με μεγάλο ενθουσιασμό, εν μέσω της γενικής κρί-
σης αναξιοπιστίας. «Πονηροί» παρατηρητές του εγχώριου δημόσιου βίου ίσως σπεύ-
σουν να προσδώσουν στην Ένωση διαστάσεις που δεν φαίνεται πραγματικά να έχει, αντλώντας
κάποια υποτιθέμενη πολιτική τοποθέτηση των μελών της. Θα αποτελέσει τραγικά εσφαλ-
μένο συμπέρασμα.

Κοινός παρονομαστής δεν είναι κάποιος συγκεκριασμός πολιτικών απόψεων ή διάθεση
«μαχιμών», αλλά η διάγνωση της κατάστασης (τα στοιχεία αφθονούν) και οι κοινές δια-
πιστώσεις σε βασικά θέματα που δεν μπορούν και δεν αντέχουν πλέον να έχουν την «πολι-
τική» κομματικής αντιμετώπισης.

Η κίνηση αυτή των πολιτών είναι επίκαιρη και αναγκαία όσο ποτέ άλλοτε μπροστά στην
αποκατεστημένη πλέον αναξιοπιστία κομματικών, αλλά και άλλων επίσημων φορέων διαμόρ-
φησης και άσκησης πολιτικής. Η επιτυχία της όμως, με άλλα λόγια η αποτελεσματικότητα της
«Παρέμβασής» της, θα εξαρτηθεί από μια σειρά προϋποθέσεων που εν πολλοίς είναι αι-
σιόχτες, έχουν όμως λησμονηθεί στην πορεία ανάλογων προσπαθειών στο παρελθόν.

-Εάν διατηρήσει το μη κομματικό χαρακτήρα της παραμένοντας ωστόσο μια κίνηση
πολιτική.

-Εάν διατηρήσει την οικονομική της ανεξαρτησία στηριζόμενη στις δυνατότητες των
μελών της.

-Εάν επιδιώξει την πραγματική συμμετοχή των μελών με ποικίλους και αποτελεσμα-
τικούς τρόπους.

-Εάν εξεύρει ευέλικτα και αποδοτικά σχήματα οργάνωσης και διαμόρφωσης των
εργασιών της, χωρίς να περιπέσει σε ένα «κλαμπ» συζητήσεων και ατέρμονων αντιπαραθέσεων.

-Εάν επιδείξει φαντασία στους τρόπους «παρέμβασης» και παρουσιάσει αποτελέσματα
που να δικαιολογούν την ύπαρξή της.

-Εάν καταφέρει να είναι λιτή, φειδωλή, συγκεκριμένη και ρεαλιστική στις προτάσεις
και στις ενέργειές της.

Η ενδεικτική αυτή απαρίθμηση των «εάν» φανερώνει ακριβώς και το μέγεθος της
επιμέλειας που απαιτείται. Διότι το οποιοδήποτε ετερόκλητο της προέλευσης των μελών της το οποίο επι-
συντελείται ως η αχίλλειος πτέρνα τέτοιων εγχειρημάτων μπορεί αντίθετα να αποτελέσει τη
μεγαλύτερη προωθητική δύναμη της Ένωσης. Οψόμεθα.

Βασίλης Καπεταν

ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ Ενημέρωση

ίνεται ότι τα περιβόητα εκκείμενα συμφέροντα, την ξη και την καταλυτική στην πολιτική ζωή επιση- ο πρωθυπουργός κάθε έλκει να δείχνει ότι βάλλε- δίκως η πολιτική του από ύπο, είναι πολύ, μα πολύ ά. Δεν εξηγείται αλλιώς το ός ότι ο πρωθυπουργός το πράσινο φως (όπως διε- τουλάχιστον μετά τη συ- σή του με τον υπουργό Τύ- υάγγελο **Βενιζέλο**, την πε- νη Τετάρτη) για να προ- σει το πολυνομοσχέδιο για ΜΕ – ένα σχέδιο νόμου η επεξεργασία του έγινε λεκτικά εν κρυπτώ και πα- πω, όχι μόνο από τους ερ- ενους στον Τύπο ή στα ρονικά μέσα ενημέρωσης ακόμη και από τα αρμόδια α του κυβερνώντος κόμ- οπος με τον οποίο χειρί- τα της κατάρτισης του νο- δίου, άλλωστε, δημιούρ- έντονες αντιδράσεις στο ρικό του ΠΑΣΟΚ, ενώ ο ηγός Τύπου δέχθηκε έντο- αυστηρή κριτική, με απο- να συζητείται έντονα εξαιτίας των χειρισμών ενδυνεύει ακόμη και η κα- του στο υπουργικό σχή- λικά, όμως, ως απεδείχθη ν υστέρων, ο κ. Βενιζέλος δεμένο το γαϊδαρό του ερε προς τα πού πορευό- α νέα δεδομένα, φαίνεται νομοσχέδιο, έπειτα από ές, ελάσσονος χαρακτήρος, οπτικές προσαρμογές θα την άγουσα για τη Βουλή, του προβλέπεται να επικυ- και να αρχίσει να ισχύει ον επόμενο φθινόπωρο –

μάλλον από τον Οκτώβριο.

Στο μεταξύ, όλο και πληθαί- νουν οι φωνές αντίδρασης στο νομοσχέδιο από το χώρο των δημοσιογράφων. Ήδη, με άρ- thro τους στην Ελευθεροτυπία, οι δημοσιογράφοι-μέλη του δ.σ. της ΕΣΗΕΑ **Φανή Πετραλιά** και **Λένα Δουκίδου**, επισήμα- ναν ότι, σύμφωνα με όσα προ- βλέπει, στην ουσία κατοχυρώ- νει τον ολιγοπωλιακό χαρακτή- ρα των ΜΜΕ, δεν βάζει ουσια- στικά φραγμό στα «διαπλεκό- μενα συμφέροντα» αφού μένει ανοιχτό το θέμα του ασυμβίβα- στου ιδιοκτητών ΜΜΕ και ερ- γολάβων ενώ το διάστημα ισχύος των αδειών τηλεοπτικών καναλιών (επτά χρόνια) θεω- ρείται αρκετό για να παγιω- θούν τα συμφέροντα και οι εξουσίες των μεγαλοιδιοκτη- τών. Οι επιπτώσεις για τη δημο- κρατία και τον πολιτισμό προ- βλέπονται καταλυτικές. Όμως, μολονότι πολλοί δημοσιογρά- φοι αντιδρούν, δεν φαίνεται να συμβαίνει το ίδιο και με τις συν- δικαλιστικές τους ηγεσίες. Ανα- ρωτιόμαστε: Είναι έτσι; Κι αν δεν σκοπεύουν να αντιδρά- σουν τα συνδικάτα του Τύπου, τότε ξανααναρωτιόμαστε:

— Γιατί;

• Σε λίγες μέρες, ένα σοβαρό εγχείρημα θα επιχειρηθεί από την ελληνική δημοσιογραφική κοινότητα: διεξάγεται το ιδρυ- τικό συνέδριο ενός καινούργιου δημοσιογραφικού φορέα, της **Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Ενώσεων Συντακτών (Π.Ο.Ε. ΣΥ.)**, η υπό κυοφορίαν Ομο- σπονδία θα συμπεριλαμβάνει στους κόλπους της τις μεγάλες Ενώσεις Συντακτών Ημερη- σίων Εφημερίδων όλης της χώ- ρας, καθώς και της Ένωσης Συ-

ντακτών Περιοδικού Τύπου.

Το δευτεροβάθμιο όργανο των δημοσιογραφικών Ενώσεων της χώρας, αρμόδιο να συντονί- ζει τη δράση και να κατοχυρώ- νει τα δικαιώματα του δημοσιο- γραφικού κλάδου της χώρας, αλλά και να προασπίζεται το δι- καίωμα στην ελεύθερη πληρο- φόρηση και τη δεοντολογία, δη- μιουργείται σε μια ιδιαίτερα καίρια στιγμή για το ρόλο και την πραγματικότητα των ΜΜΕ. Ο νέος νόμος βρίσκεται πλέον στην τελική ευθεία αλλά και τα συμφέροντα στο χώρο του Τύ- που είναι τεράστια και διαπλέ- κονται όχι μόνο με μεγάλα οι- κονομικά συμφέροντα αλλά ανοιχτά και με την πολιτική. Τα ασφαλιστικά ζητήματα των δη- μοσιογράφων είναι ρευστά, οι συνθήκες εργασίας τους είναι στον αέρα ενώ έχει καθυστερή- σει χαρακτηριστικά ο συντονι- σμός με αντίστοιχες δημοσιο- γραφικές ενώσεις της Ευρώπης, όπου το νομοθετικό πλαίσιο εί- ναι σαφώς ευνοϊκότερο.

• Τα προβλήματα του δημοσιο- γραφικού κόσμου είναι πολλά και ποικίλα. Κάποια απ' αυτά έθιξε ιδιαίτερα έντονα σε ομι- λία του, στην πρόσφατη γενική συνέλευση της ΕΣΗΕΑ, ο **Πα- ναγιώτης Βενάρδος**, που συμ- μετέχει στο Πρωτοβάθμιο Πει- θαρχικό Συμβούλιο της Ένω- σης. Επισήμανε, μεταξύ άλλων, ο έγκριτος δημοσιογράφος:

«Το επάγγελμά μας, το λειτούρ- γημά μας –όπως θέλετε πείτε το– ποτέ άλλοτε δεν βρισκόταν σε τόσο μεγάλη αναξιοπιστία και ανυποληψία. Οι παλαιοί συ- νάδελφοι, οι απόμαχοι, με πι- κρία το διαπιστώνουν.

Θεωρούμε ότι είναι πλαστή η εικόνα που παρουσιάζεται περι

δήθεν μιας αντιπαλότητας των συναδέλφων που εργάζονται στις εφημερίδες και των συνα- δέλφων που εργάζονται στα ηλεκτρονικά μέσα. Η πραγματι- κότητα είναι ότι τα προβλήματα αυτά είναι κοινά και εμφανίζο- νται με μεγαλύτερη οξύτητα στα ηλεκτρονικά μέσα λόγω της **άναρχης εξέλιξής τους** – και από πλευράς ιδιοκτησίας και από πλευράς οργάνωσης και λει- τουργίας (...).

Αναφορικά, τέλος, με τον Κώ- δικα Δεοντολογίας εκφράζουμε την ελπίδα ότι η αρμόδια επι- τροπή που –αν αληθεύει– συ- στήθηκε μεταξύ άλλων από το δ.σ., θα λειτουργήσει αποτελε- σματικά και σε σύντομο χρόνο θα υποβάλει το πόρισμά της για τα θέματα δεοντολογίας. Διαβε- βαιώνουμε ότι η επιτροπή θα έχει τη συμπαράστασή μας».

• Στις 15 Απριλίου ξαναρχίζει το STAR (το κανάλι του Ταύ- ρου στο οποίο λέγεται ότι ο **Γε- ώργιος Κουρής** δεν έχει πλέον ούτε πόντο) να εκπέμπει ειδή- σεις. Οι υπεύθυνοί του μιλούν για νηφάλια δημοσιογραφία, που αν και δεν θα αγνοεί τη θε- αματική διάσταση θα τηρεί τη δεοντολογία ως κόρην οφθαλ- μού – αποκλείεται η δημοσιο- γραφία της κλειδαρότρυνας.

Όσοι να το διαπιστώσουμε και μόνοι μας, αναφέρουμε το δημοσιογραφικό επιτελείο του ειδησεογραφικού τμήματος: αρχισυντάκτης είναι ο **Ευτύχης Παλλήκαρης**, διευθυντής ειδή- σεων ο **Τάσος Ζορμπάς** και δι- ευθυντής ενημέρωσης ο **Πάνος Παναγιωτόπουλος**.

• Αλλαγές και στην ΕΤ 2. Στη θέση του διευθυντή προγράμ- ματος μετακινήθηκε ο **Ανδρέας Τύρος**, από τους βασικούς συ- ντελεστές της άνοιξης του δεύ- τερου κρατικού καναλιού.

• Δεν κράτησε πολύ η συνεργα- σία του **Γιώργου Καρατζαφέρη** (Χέρι-χέρι...) με τον **Ελεύθερο Τύπο**. Απελύθη την περασμένη εβδομάδα διότι, σε άρθρο του, άφησε αιχμές κατά της ηγεσίας Έβερτ στη Ν.Δ.

Μωσ62. Υποδήγματο δημοσιογραφικών κ

ιάβασα έναν κατάλογο 40 αφτοκινήτων που όλα λίγο ως πολύ έχουν ελατώματα. Υπάρχει όμως κι ένα που δεν τραβάει και πρέπει ν' αλλάξει τη μηχανή. Είναι το γνωστό και θορηβώδες μοντέλο «Έβερετ». Το ανέφερε ο αρχιμηχανικός Ανδριανόπουλος από την Ύδραν, ενώ ενώπιον εφοπλιστών, βιομηχάνων και άλλων εραστών του βολάν.

Άρα είναι 41 τα ελατοματικά που κυκλοφορούν.

ΘΕΛΩ ΝΑ ΖΗΤΗΣΩ συγγνώμη από τους αναγνώστας για τη λανθασμένη είδηση που ανήγγειλα εις προηγούμενον τεύχος σχετικά με τη διάρκεια της λιτότητας. Λοιπόν η λιτότης δεν θα παύση το έτος 1996, αλλά όπως εγκύρως με πληροφόρησαν ίσως αφτό συμβή προς το έτος 1997, δηλαδή πιθανόν μετά διετίαν. Κάμω αφτήν την αναγκέαν επανόρθωσιν προς αποφυγήν δυσαρέστων παραισθήσεων. Το μόνον θετικόν και σίγουρον διά το 1996 είναι ότι εντός του έτους αφτού θα δοθούν τα εύρετρα εις τον ψαράν της Καλύμνου που εύρεν το άγαλμα, ώστε με το ποσόν που θα λάβη να πληρώση το ρεύμα και τα αυξημένα δίδακτρα των παιδιών του λόγω πτόσεως του πληθωρισμού.

ΠΕΝΗΝΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΠΡΙΝ, ακριβώς με την λήξιν του πολέμου, ο πατέρας μου εισήλθε τη μυτέρα μου εις την κλινικήν Άγιος Στυλιανός, διά να γεννήση, θέλων να λύση με τον τρόπον του αφτόν το δημογραφικόν πρόβλημα. Πράγματι εντός ολίγου έφερε εις φως ένα αγοράκι κι ένα κοριτσάκι τα οποία και παρέλαβεν η προϊσταμένη διά να τα πλύνη και να τα καθαρίση. Αφού επέρασεν αρκετή ώρα, η μητέρα Μου τα εξήτησεν διά να τα θηλάση και τότε ο μαιευτήρ και η προϊσταμένη της εξήγησαν ότι τα πεδιά που εγέννησαν απεβίωσαν και τα έριψαν μαζί με άλλα αποβιόσαντα νεαρά βρέφη εις τον κλίβανον της κλινικής, διότι ήσαν κλινικώς νεκρά.

Μετά τον θόρηβον που εδημιουργήθη με τας εξαφανίσεις μικρών και υπόπτους υιοθεσίας, έκλεισα το κατάστημά μου εις τας 10 και 11 Μαΐου και αφθήμερόν πήγα εις την Θεσσαλονίκην διά να ερευνήσω το θέμα και από έρευναν που έκαμα μετά 35ωρον εργασίαν εις τα αρχεία του Ιδρύματος εξακρίβωσα ότι τα δύο πεδιά που εγέννησεν τότε η μητέρα Μου και τα οποία ο μαιευτήρ παρουσίασεν ψευδώς ως νεκρά, είχαν δοθή κρυφά διά υιοθεσίαν εις δύο Τουρκικάς οικογενείας. Το μεν συμπαθές αγοράκι με μα-

λιά χρώματος καρότου το είχεν αναλάβη η οικογένεια Α βαπτίσας αφτό Γκιλντιρίμ (Κεραβνός), το δε κοριτσάκι τρός μου το υιοθέτησεν μία έφορος οικογένεια ονόματι βαπτίσας αφτήν Τανσού (Τανσούλα). Τώρα περιμένω μίαν να έλθη μετά τρίμηνον ο Οθωμανός ξανθός υπουργό υπεσχέθη, διά να ζητήσω από τον ίδιον συμπληρωματικές φορίας και να ξέβρω εάν ο Γκιλντιρίμ Ακτουνάς είναι ο μου ή όχι. Θα είναι δε μεγάλη έκπληξις δι' εμέ να αποδειχθή και η Τανσούλα Τσιλέρ είναι η νεκρά αδελφή μου. Πάντα τον να έχω μίαν ορέαν και γεμάτην αδελφήν. Ήδη πολάινεται και αδελφοί ανευρίσκονται και αν με αναλύ-

μάτων βεβεωθώ ότι η Τσιλέρ είναι αδελφή με Ακτουνά αδελφός μου, θα σφάξω ένα αρνιοφότερους και αφού τους βάψω με ολίγους εις το μέτωπον θα τους ζητήσω να μην εσονται προκλητικοί και επιθετικοί εναντίον της χώρας μας αφού μας συνδέουν τόσο νικοί δεσμοί και αντιθέτως να ζήσονται αδελφωμένοι όπως θα ήθελεν και η μας και ο κήριος Κλίντον και άλλοι της Δήσεως, ώστε όλοι να είναι εφελύγμένοι.

Από την αδελφήν μου, την ορέαν και τασιτικήν Τανσούλα, θα ζητήσω ως μέρος αδελφός να αποσύρη τον στρατόν από το Ιράκ και να παύση να φονέβη Κούρδοι η γενοκτονία αφτή έχει κάνει κακήν εντύπωσιν θυνώς και δεν θέλω να ομιλούν όλοι άσχημα εναντίον αδελφή μου. Και από τον αδελφόν μου Κεραβνόν, θα χάριν της νεκρής μητρός μας που μας έφερεν εις τον κόσμον έρχεται συχνότερα αλά όχι με τόσον πολούς δημοσιογράφους να τακτοποιήσομαι το Κυπριακόν με τον Ντενκτάς. Και πολύ ενδιαφέρον και εφχάριστον να αποδειχθή κατά τας διόους συνομιλίας που θα έχομαι εις την Κήπρον ότι και ο Ντενκτάς είναι αδελφός μας και ότι ο Άγιος Στυλιανός μας εχθρούς.

ΑΦΟΥ ΒΕΒΕΟΘΩ ΟΤΙ είναι αδελφή Μου, θα πάρω ως την Τανσούλαν εις τα γόνατά μου και θα της πω:

— Άκουσε Τανσούλα, δεν πρέπει να μιλάς άσχημα διά τριίδα μας την Ελλάδα, που είναι και ιδική σου πατρίδα. Κανείς πρέπει να είσαι εν αγνοία σου αληθινή Ελληνίς διότι κι εγώ σου Τανσού, είναι παραφθορά του ονόματος Ορτανσούλας αφτό να μου επιτρέψης να σε αποκαλώ Ορτανσούλα. Ορτανσούλα, δεν κάνει να μας βρίζης και να μας απειλή-

Ιένων

κνευρίζης. Έχουμε κι εμείς τα βάσανά μας, αλλά όπως θα
 τεξες συγκρατούμεθα και ουδέποτε προκαλούμε την Τουρ-
 Εμείς παρ' όλα ταύτα κατορθώσαμε έπειτα από 22 έτη να
 μονοψήφιον πληθωρισμόν και δι' αφτό από παντού ακού-
 τυμπανοκρουσίαι και δηλώσεις δι' αφτόν τον άθλον. Θα
 ης και με το δίκιον σου «καλά αφού αφτό είναι θρίαμβος και
 ει ότι οικονομικά βαδίζομεν καλώς, τότε διατί αφξάνονται
 ακτρά, αι βενζίναι, τα συγγράματα, και επικρατεί μία τάσι-
 ην και γενικής αφαιμάξεως; Εδώ ειλικρινώς Ορτανσούλα
 ξβρω κι εγώ τι να σου απαντήσω. Στις οικονομικές εφημερί-
 α διάβασες επίσης ότι τα έσοδα από τη φορολογία είναι φέ-
 παραδόξως ηυξημένα, πράγμα που σημένει ότι τα Δημόσια
 αρχίζουν να στενάζουν από λεφτά. Θα μου πης τότε και με
 πον σου, γιατί δεν δίνουν αφξήσεις στις πάσχοντας ομάδας,
 αντιθέτως όλοι οι οικονομικοί εγκεφαλοι ζητούν να μη χαλα-
 η λιτότης. Κι εδώ Ορτανσούλα ειλικρινώς πάλιν δεν ξέβρω τι
 ν απαντήσω. Τελικώς όλοι οι εμπορεβόμενοι, μισθωτοί, συ-
 ούχοι και μικρομεσαίοι λέγουν τι μας οφελεί τότε η επιτυχής
 πτώσις του πληθωρισμού, αφού και 7 τοις εκατό να πάει και
 3% να φθάση προσεχώς, τα λουκέτα των καταστημάτων θα
 νονται παρά την τόσον ανθοφορίαν εσόδων. Εις αφτήν λοι-
 ην κατάστασιν έρχεσαι κι εσύ από πάνω Ορτανσούλα και μας
 θίζης με απαιτήσεις διά μουσουλμανικάς μειονότητες που
 πέζονται, διά δώδεκα μίλια, διά υφαλοκριπίδας και άλλα
 νθυμείσαι όταν πρόκειται να εκφωνήσης λόγους από τους
 κόνας.

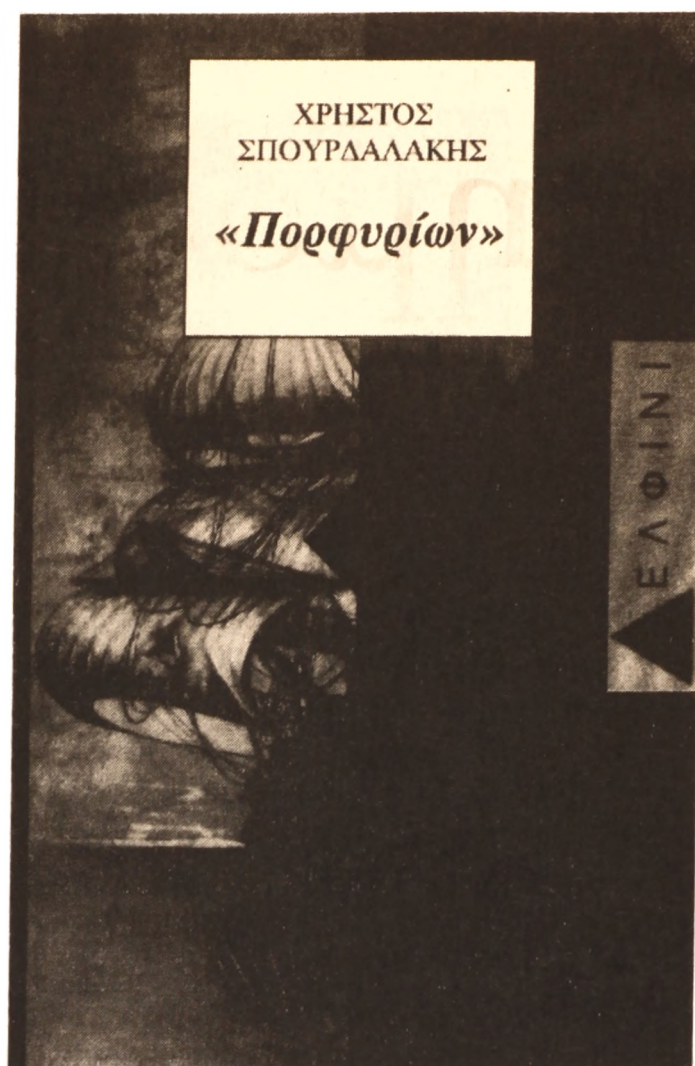
Είς όταν ακούσαμε ότι έγινες πρωθυπουργός, είπαμε επί τέ-
 ία ορέα χανούμ εις την θέσιν του αξέστου Οζάλ, είναι δώρον
 άλλ. Ο προκάτοχός σου έλεγε χοντράδες (κακώς δώσαμε τα
 κήνησα στην Ελλάδα), αλλά δεν δίναμε σημασίαν διότι από
 ρόν φυσικά δεν περιμέναμε λεπτότητες. Συ ως πιο λεπτή εις
 ιαστάσεις, πρέπει να εμφανίζεσαι οπτικώς τουλάχιστον ως
 καία και η γλώσα σου να είναι ευπρεπεστέρα και όχι Κατί-
 Μάζεψε από το Ελληνικόν προξενείον τους χαλέδες, φέρε πί-
 στρατά σου από το Ιράκ, συμάξειψε τα οικονομικά σου και εν
 ις γίνε περισσότερο κυρία και όχι μία τσόγλανος και αυθά-
 δαλίσκη που διά εσωτερικήν κατανάλωσιν λέγει ό,τι της υπα-
 ζουν οι στρατιοτικοί επιτελείς που την στηρίζουν. Δεν θέλω
 νσούλα να λέγουν ότι η αδελφή μου είναι μία ακριβοπληρω-
 γλάστρα της Αγκύρας αλλά μία μέλλον Εβροπαία κυρία, σε-
 η τα ανθρώπινα δικεόματα και την ελεφθερίαν των μικρών

λα δεν έχω να σου πω προς το παρόν και σε ασπάζομαι.

Ο αδελφός σου
ΜΠΟΣΤ

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

*Γίγαντας της μυθολογίας,
 ο ακατανίκητος Πορφυρίων,
 και αργότερα ίσως
 «ο Πόρφυρας, το μαύρο ψάρι»,
 είναι και σύγχρονος ήρωας,
 όπως ο κάθε άνθρωπος
 που βάζει στην καρδιά του
 «επιθυμία σφοδρή»
 ώστε να εξιλεωθεί
 στην καθημερινή του ισορροπία.
 «Το ανεκπλήρωτο
 αντέχει ως τις μέρες μας»,
 λέει ο συγγραφέας,
 «και προστατεύει
 από την άνυδρη πραγματικότητα,
 που πάνω της, για πολλούς,
 εξώκειλε για πάντα
 ο Πορφυρίων»*

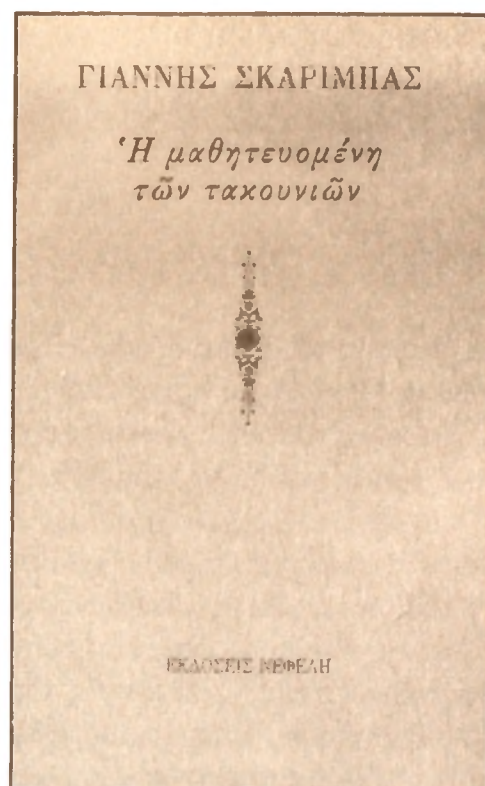

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΔΕΛΦΙΝΙ, ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ 23-25,
 106 77 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 38 30 955, FAX: 33 03 175

ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΚΑΡΙΜΠΑΣ

Ἡ μαθητευομένη τῶν τακουνιῶν

Οι εκδόσεις ΝΕΦΕΛΗ επανεκδίδουν ολόκληρο το έργο του μεγάλου Χαλκιδαίου συγγραφέα σε νέα μορφή και με επιμέλεια της φιλόλογου Κατερίνας Κωστίου. Στις νέες εκδόσεις το κείμενο του έργου συνοδεύεται με κατατοπιστικό σημείωμα της επιμελήτριας, κριτικογραφία με τις κυριότερες κριτικές που έχουν γραφεί για το κάθε έργο, σημειώσεις και γλωσσάρι.

Ἐπίσης κυκλοφοροῦν

Ο ΜΑΡΙΑΜΠΑΣ

(Μυθιστόρημα)

ΤΟ ΣΟΛΟ ΤΟΥ ΦΙΓΚΑΡΩ

(Μυθιστόρημα)

ΤΟ ΘΕΙΟ ΤΡΑΓΙ

(Μυθιστόρημα)

ΤΟ ΒΑΤΕΡΛΩ ΔΥΟ ΓΕΛΟΙΩΝ

(Μυθιστόρημα)

ΚΑΪΜΟΙ ΣΤΟ ΓΡΙΠΟΝΗΣΙ

(Διηγήματα)

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ

...προωθοῦν τό ἑλληνικό βιβλίο

ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 6, ΑΘΗΝΑ 106 80, ΤΗΛ. 3607744

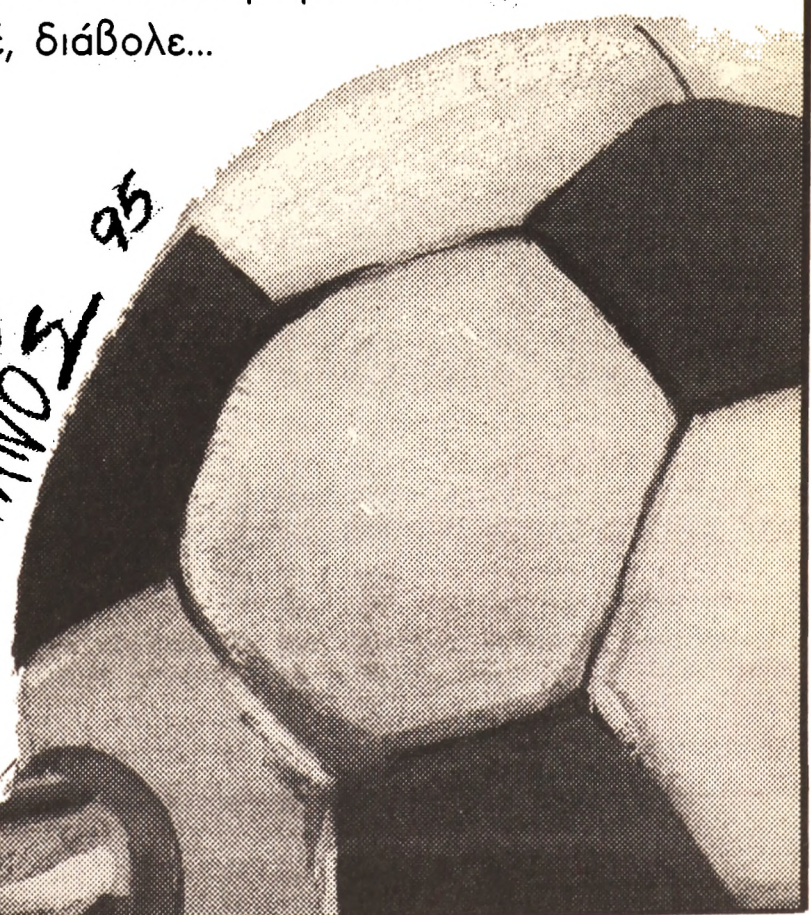
ΣΤΟΝ ΠΥΘΜΕΝΑ ΤΩΝ ΓΗΠΕΔΩΝ

του Γιώργου Αρκουλή

Η νύχτα της Μεγάλης Τετάρτης (19 Απρίλη) έμελλε να φέρει «πυκνό σκοτάδι» στα ποδοσφαιρικά πράγματα. Λίγο πριν ο Παναθηναϊκός στο στάδιο του Μαρουσιού είχε κατακτήσει το Κύπελλο, σε αντίθεση με την αντίπαλό του ΑΕΚ, μέλη της οποίας κατηγορήθηκαν για βάναυση συμπεριφορά προς τους (αθλητικούς) θεσμούς. Τα όσα ακολούθησαν τις επόμενες μέρες είναι βεβαίως γνωστά σε όλους, μέχρι και τον ξυλοδαρμό του διαιτητή της αναμέτρησης Φίλιππου Μπάκα από «άγνωστους τυχοδιώκτες». Ξέρετε τι δεν έχει γίνει γνωστό; Αν και με ποιον τρόπο θα τιμωρηθούν οι «πρωταγωνιστές» από την πειθαρχική επιτροπή της ομοσπονδίας ή τον αθλητικό δικαστή. Ο πειθαρχικός έλεγχος και η απόδοση ευθυνών μοιάζουν με υπόθεση «διαπραγματεύσιμη» και καλά θα κάνουμε να δείξουμε υπομονή - άλλωστε το ελληνικό ποδόσφαιρο δεν διαθέτει Μπαρμπέ, διάβोλε...

10/ΚΙΑΝΟΣ 95

Πίσω από κάθε ανωμαλία στα σπο

Είναι αλήθεια πως με αφορμή τον τελικό της ασχίμιας και τα όσα ακολούθησαν από τον απίστευτο «πόλεμο» δηλώσεων των παραγόντων, κάτι βγήκε. Τι; Ότι ο Τύπος και τα οπτικοακουστικά μέσα επιχείρησαν διεξοδικά ρεπορτάζ προκειμένου να φωτίσουν το πρόβλημα και να θέσουν δήθεν το μαχαίρι έτσι ώστε να του προκύψει επαφή με το κόκκαλο. Μάταιος κόπος. Ο υπογράφων δέχτηκε πρόσκληση για «τοκ σόου» σε τηλεοπτικό κανάλι μικρής τηλεθέασης και όταν του ζητήθηκε να εκφράσει άποψη, άρχισε με θέση η οποία δείχνει σαφώς ενοχλητική για το επικρατούν σύστημα:

«Θα ήμουν ευτυχής αν σ' αυτό το "πάνελ" βρίσκονταν οι ηγέτες του ελληνικού αθλητισμού, προκειμένου να τους κάνω μία πολύ απλή ερώτηση. Και εξηγούμαι: θα ρωτούσα τον κύριο Βασιλακόπουλο, γενικό γραμματέα του Αθλητισμού, να μου πει γιατί δεν μετέβη μαζί με τον Ολυμπιακό και τον Παναθηναϊκό στη Σαραγόσα. Όσο για τον υφυπουργό κύριο Λιάνη, τον καθ' ύλην σούπερ αρμόδιο όλων, θα ρωτούσα απλά, γιατί δεν πήγε στο Ολυμπιακό Στάδιο το βράδυ της Μεγάλης Τετάρτης;».

Βεβαίως, το ότι δεν θα πήγαιναν είχε γίνει γνωστό χωρίς να σχολιαστεί. Ο μεν γενικός γραμματέας Αθλητισμού, δήλωσε καθαρά (και έγκαιρα) ότι αρνείται να πάει στην Ισπανία (για το φάιναλ φορ στο μπάσκετ), όπου ο κίνδυνος καταστροφής ήταν ορατός. Μάλιστα, η περίφημη άποψη «προβλέπω να κάνουμε στη Σαραγόσα εξαγωγή βίας» ήταν χαρακτηριστική και σοφή.

ΚΟΜΠΙΝΕΣ, ΒΙΑ ΚΑΙ ΚΛΩΤΣΟΠΑΤΙΝΑΔΑ

Ο υφυπουργός δεν πήγε στην Καλογρέζα προβλέποντας, προφανώς, τα όσα θα ακολουθούσαν αν κάτι «στράβωνε» στο φινάλε. Ο Γ. Λιάνης είναι πολύ έξυπνος άνθρωπος και διέγινωσε πως ήταν μια πρώτη τάξεως ευκαιρία να παίξει το ρόλο του «Πόντιου Πιλάτου», όχι βεβαίως επειδή το «καλούσε» η ημέρα... Από μια άποψη δικαιώθηκε. Απέφυγε να είναι παρών σε καταστροφές. Έσπασαν δωδεκάμισι χιλιάδες καθίσματα. Έσπασαν αρκετές κεφαλές νεαρών χούλιγκαν, έγιναν συλλήψεις, υπήρξαν προπηλακισμοί στο αποδυτήριο από στελέχη, τα οποία υποτίθεται πρέπει να δείχνουν τον «σωστό δρόμο» στα πλήθη. Πολύ σοφά ο υφυπουργός απέφυγε να ζησει το μπάχαλο, και με αρκετή άνεση περιορίστηκε τις επόμενες μέρες σε σκληρές δηλώσεις, οι οποίες δεν διαφέρουν από τη γνωστή «ξύλινη γλώσσα» των πολιτικών σ' αυτό τον άμοιρο τόπο...

Οι εναπομείναντες φίλαθλοι, με καλή σκέψη και έλλειψη φανατισμού, θα έχουν διαγνώσει καθαρά πως

υπεύθυνοι για όσα συμβαίνουν στα ελληνικά σπορ δεν είναι άλλοι από τους εκάστοτε ηγέτες. Το ποδόσφαιρο (κυρίως) αντιμετωπίζεται με θωπεία από το κράτος, όταν πρέπει να δείξει σκληρή στάση και να αποδώσει ευθύνες. Το περίφημο «πολιτικό κόστος» ήταν και παραμένει φενάκη, αλλά κα-

νείς δεν μπορεί να το αντιληφθεί ή δεν θέλει να το αντιληφθεί. Και έτσι, απλά περνάει ο καιρός, με τα προβλήματα να οξύνονται και με τις κατά καιρούς παρεμβάσεις να μοιάζουν με εμβολισμούς σε ένα διάτρυτο χιτώνα... Για παράδειγμα: την περασμένη εβδομάδα, ο κ. Λιάνης δέχτηκε στο γραφείο του τους ηγέτες του «Διόλου» κ. Καρρά και Μελισσανίδη, από τους οποίους ζήτησε «βρουν», όπερ και μας προέκυψε. Αυτή η παρέμβαση, που έμεινε ολίγον... Μπούτρος Μπούτρος Γκάλι, θεωρήθηκε από τον επιβεβλημένη, επειδή –όπως δηλώθηκε– η Πολιτεία ενδιαφύεται για μια ήρεμη και σωστή ΑΕΚ, η ομάδα της οποίας «γεμίζει πεδα». Δεν έχει γούστο; Την ίδια μέρα και ώρα, στην Ελεσφόλη με περισσότερους από 40.000 πολίτες, η πόλη περιμυσταλεί ένα νοσοκομειακό για «επείγοντα περιστατικά», (όπως προέκυψε από το άτυχο γεγονός θανάτου ποδοσφαιρικής περιοχής στερείται νοσοκομείου...

Θα μπορούσε να υποστηρίξει κάποιος πως αυτό που πολυλειτουργούμε τόσο στο ποδόσφαιρο όσο και στο μπάσκετ είναι προσπάθεια άλωσης του αδύναμου από τον ισχυρό. Τα οικονομικά συμφέροντα είναι τεράστια. Οι «μεγάλες» ποδοσφαιρικές εταιρείες ενδιαφέρονται για τον τίτλο και τη συμμετοχή, ερωπαϊκή διοργάνωση, προκειμένου να «γεμίσουν το ταμείο». Σ' αυτή την προσπάθεια ο πόλεμος συχνά πλησιάζει την υπερίσχυση. Οι «μικρές» ομάδες ενδιαφέρονται για το πώς θα αποφύγουν τον υποβιβασμό, ο οποίος θα τις καθήλωνε σε μικρότερες παροχές. Το ΠΡΟ-ΠΟ. Κορυφαία στον εκάστοτε βαθμολογικό πίνακα και χρόνια είναι μια «ομάδα» με το όνομα ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ. Αυτήν προσπαθούν και υπάρχουν οι διεκδικήτριες στο πρωτάθλημα. Στο μπάσκετ οι διαδικασίες είναι κάπως διαφορετικές συναντώνται στον αυτό παρανομαστή: κέρδη. Μη νομίζετε ότι ο ΠΑΟΚ και ο Ηρακλής τα έδωσαν όλα στην προσπάθεια της θέσης στο μπάσκετ, μόνο και μόνο για τη λαμπρή ιστορία της μάχης δόθηκε για την έξοδο στο Κύπελλο Πρωταθλητριών. Η σημαίνει έσοδα εκατοντάδων εκατομμυρίων από αγώνες, με τη διεθνή ομοσπονδία και –κυρίως– τηλεοπτικά δικαιώματα από την ημεδαπή και την αλλοδαπή καταναλωτική τηλεόραση.

Από την άλλη πλευρά, υπάρχει μια σκληρή πραγματικότητα: μιζέρια η οποία γίνεται γνωστή μόνο όταν προκύψουν γεγονότα, όπως αυτό με τον Ζαΐρινό ποδοσφαιριστή Τσιμάγκα. Ο θάνατος του 27χρονου Αφρικανού φανέρωσε μια σειρά απεικονιστικά, πέραν των ελλείψεων επαρκών πρώτων βοηθειών στο αγωνιστικό χώρο. Έγινε γνωστό ότι πίσω από τη βιτρίνα των κ. Βαζέχα κ.λπ. υπάρχουν αλλοδαποί ποδοσφαιριστές σε ομάδες κερμάτων κατηγοριών, οι οποίοι αμείβονται με μισθούς σαράντα πενήντα χιλιάδων δραχμών! Ιδού η εθνική ξεφτίλα σε όλο το μεγαλείο. Έγινε γνωστό ότι οι φιλόπληροι ευαισθητοποιήθηκαν και συγκέντρωσαν υψηλό χρηματικό ποσό για την οικογένεια εκλιπόντος. Και λοιπόν; Πριν προκύψει το θλιβερό γεγονός αλήθεια ασχολήθηκε με τα αληθινά προβλήματα του χώρου σημειωθεί εδώ ότι ελάχιστες μέρες μετά, σε φιλικό μεταξύ Α.Ε.Κ. - Εθνικού στο γήπεδο Περιστερίου, δηλαδή σε αγώνα υπεράσπισης οικογένειας Τσιμάγκα, πήγαν στο γήπεδο μόλις 285... εισιτήρια.

ρύβεται επιμελώς η Πολιτεία...

ΦΟΒΟΣ ΤΟΥ ΔΙΑΙΤΗΤΗ ΜΕΤΑ ΤΟ ΠΕΝΑΛΤΥ

Βεβαίως, ο θόρυβος των τελευταίων ημερών και η ευαισθητοποίηση των «μίντια» οφείλεται και στον ξυλοδαρμό του Θεσσαλονικιού διαιτητή Μπάκα. Ο ρέφερι, από τη μια στιγμή στην άλλη, τηλεοπτικός σταρ, μολονότι δεν δίστασε να μας δείξει τα θιά του... Πέφτοντας θύμα ορεξάτων κακοποιών, απέδειξε ανασεί το ποδοσφαιρικό σύστημα στην Ελλάδα. Βεβαίως και απροστάτευτοι οι διαιτητές και ευάλωτοι στις ορέξεις των γόντων. Βεβαίως και παραμένουν στα γήπεδα κάνοντας χό-αφου οι αποδοχές τους δεν ξεπερνούν τις πενήντα χιλιάδες μες το Σαββατοκύριακο. Θα αναρωτηθείτε: γιατί μένουν;

Εδώ υπάρχει πρόβλημα, ανεξιχνίαστο και «καυτό». Θα μπορέσει ποτέ η διαιτησία να αποκτήσει επαγγελματίες στελέχη; Λίγο δύσκολο. Κι αυτό γιατί τότε ο «πόλεμος των μεγάλων» που σημειώσαμε πριν θα χάσει τα μυστικά του... Όσο σωστός και αν είναι ο νέος αθλητικός νόμος (όταν περάσει από τη Βουλή και εφαρμοστεί βέβαια...) ποτέ δεν θα μπορέσει να λειτουργήσει και να αφαιρέσει από τους ισχυρούς των γηπέδων τα «κεκτημένα». Θα μπορέσει, για παράδειγμα, να «βάλει λουκέτο» σε υπερχρεωμένες ποδοσφαιρικές εταιρείες; Θα μπορέσει να ζητήσει από τους διαιτητές ίση μεταχείριση, θα μπορέσει να αφαιρέσει από τα χείλη μεγαλόσχημων δηλώσεις οι οποίες δυναμιτίζουν; Μακάρι...

ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΗΣ ΑΕΚ

ΚΑΒΓΑΔΕΣ, ΦΙΛΙΕΣ ΚΑΙ ΛΥΚΟΦΙΛΙΕΣ...

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ που είχε ξεσπάσει τον τελευταίο καιρό στην ΠΑΕ-ΑΕΚ, βασική αιτία της οποίας ήταν οι οικονομικές διαφορές μεταξύ του προέδρου **Δ. Μελισσανίδη** και του διευθύνοντος συμβούλου **Γ. Καρρά**, δείχνει, προς το παρόν τουλάχιστον, να κοπάζει.

Οι συζητήσεις των ΜΜΕ σαν ειρηνοποιός εμφανίστηκε ο υπουργός Αθλητισμού **Γ. Λιάνης**, κάτι το οποίο εμφανώς δεν ισχύει αφού η μεσολάβηση Λιάνη είχε τελώς τυπικό χαρακτήρα και δεν θα έδινε καμιά ουσιαστική λύση αν προηγουμένως οι Μελισσανίδης-Καρράς δεν είχαν αποφασίσει αυτή τη συγκεκριμένη λύση να ρίξουν τους τόνους και να αναζητήσουν τη λύση τομή, κάτι το οποίο μέχρι πριν από λίγες μέρες έμοιαζε ακατόρθωτο.

Αυτοί, μια αναδρομή στα όσα συνέβησαν στα διοικητικά του ιστορικού προσφυγικού σωματείου την πρώτη εβδομάδα του Μαΐου δίνει στον καθένα τη δυνατότητα να αντιληφθεί τον τρόπο με τον οποίο λειτουργούν οι διοικητικές ηγεσίες και οι τριγύρω απ' αυτές παράγοντες των ΠΑΕ.

Οι σχέσεις των δύο κορυφαίων παραγόντων της ΑΕΚ ως και καιρό δεν ήταν και οι πιο καλές. Στις 31.4, πέντε ημέρες πριν από τη γενική συνέλευση της ΠΑΕ, οι πνεύματα άρχισαν να οξύνονται όταν ο **Μιχάλης Φάκης** (πρόεδρος της ερασιτεχνικής ΑΕΚ) με τις δηλώσεις του κατηγορήσε τον πρόεδρο του ΣΟΕ **Χάρη Τροχανά** -στη δραστηριότητα και τα πεδύματα του οποίου το ΑΝΤΙ (τχ. 575) είχε αφερθεί εκτενώς- ότι βλάπτει την ΑΕΚ με τις εύθυνες δηλώσεις, προτρέποντάς τον παράλληλα να πάψει να εποφθαλμιά το ιστορικό σωματείο (ο Τροχανάς θα επιθυμούσε να εντάξει την ΑΕΚ στην οργανωτική δέσμη ΣΟΕ) και να ασχοληθεί με τα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο ΣΟΕ με το σύστημα Εμπορίου.

Ο γοργός των εμπερηστικών δηλώσεων συνέχισε ο Δ.

Μελισσανίδης ο οποίος, εδώ και καιρό, βλέπει με συμπάθεια μια τυχόν εμπλοκή του κ. Τροχανά στα διοικητικά της Ένωσης, ο οποίος έσπευσε να υπερασπιστεί τον ΣΟΕ κατηγορώντας με τη σειρά του τον κ. Λεφάκη ότι εμπλέκεται σε υποθέσεις που δεν τον αφορούν.

Η κρίση άρχισε να κλιμακώνεται μετά την συνάντηση Μελισσανίδη-Καρρά στις 3.5, όπου δεν βρέθηκε καμιά λύση. Από τη μία ο κ. Μελισσανίδης ζήτησε από τον κ. Καρρά να του πουλήσει τις μετοχές του ή να αγοράσει τις δικές του και να αποχωρήσει αυτός. Ο κ. Καρράς από την πλευρά του δεν αποδέχτηκε καμιά από τις δύο προτάσεις. Μελισσανίδης και τόνισε ότι θέλει να ξαναγίνει πρόεδρος.

Η βασική αιτία των διοικητικών προβλημάτων δεν είναι άλλη από τις υψηλές οικονομικές υποχρεώσεις της ΠΑΕ οι οποίες αγγίζουν το 1 δισ. - αν υπολογιστούν τα χρέη (που φτάνουν τα 400 εκατ.) - σε συνδυασμό με τις ανανεώσεις συμβολαίων καθώς και με τις μεταγραφές. Μια ημέρα πριν από τη γενική συνέλευση, στις 4.5, οι κ. Μελισσανίδης, Καρράς αντέταξαν δημόσια κατηγορίες προκηρύσσοντας έτσι τα όσα θα επακολουθούσαν στη γενική συνέλευση. Στην έκτακτη γενική συνέλευση μέσα σε ιδιαίτερα τεταμένη ατμόσφαιρα συζητήθηκαν και λήφθηκαν αποφάσεις για την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου, καθώς και για την ανάδειξη του διοικητικού συμβουλίου. Οι εκπρόσωποι της ΦΑΓΕ (η οποία έχει στην κατοχή της το 33% των μετοχών) επέμεναν να εκλεγεί από τη μειοψηφία νέο διοικητικό συμβούλιο εξαιτίας της διαφωνίας Μελισσανίδη, κάτι που εξόργισε το πρόεδρο της ΠΑΕ-ΑΕΚ ο οποίος αποχώρησε. Ο κ. Καρράς έκανε σαφείς τις προθέσεις του να συμπορευθεί με τους εκπροσώπους της ΦΑΓΕ. Παρά την απουσία Μελισσανίδη, πάρθηκε ομόφωνη απόφαση για αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου κατά 350 εκατ. Από

την ψηφοφορία για την εκλογή νέου Δ.Σ. απείχαν οι εκπρόσωποι της ΦΑΓΕ, εκτός από τον **Γ. Γράνιτσα** στον οποίο προτάθηκε να συμμετέχει στη σύνθεσή του. Πάντως, το νέο Δ.Σ. είναι στην κυριολεξία χωρισμένο στα δύο: από τη μια ο Δ. Μελισσανίδης με τους **Ιάκ. Μελισσανίδη, Φ. Σφαέλο, Σ. Μαρατζή** και **Σ. Μπριγκόπουλο** και από την άλλη ο Γ. Καρράς με τους **Γ. Γράνιτσα, Ε. Καρτζαβέλο, Σ. Παλή** και **Γ. Λαδά**.

Και ενώ είχαν προηγηθεί όλα αυτά, στις 8.5 οι δύο κορυφαίοι παράγοντες της ΑΕΚ, βγαίνοντας από το γραφείο του κ. Λιάνη, εμφανίστηκαν συμφιλιωμένοι, έκαναν λόγο για «συμπόρευση» και έδειξαν να θέλουν το όλο θέμα να ξεχαστεί.

Από την πλευρά τους, οι οργανωμένοι φίλαθλοι της ΑΕΚ, μέσω μηνυμάτων στους αυτόματους τηλεφωνητές των γραφείων τους (!), εμφανίζονται επιφυλακτικοί για τη συμφιλίωση Μελισσανίδη-Καρρά, κάνουν λόγο για «φιλία με τα δόντια» και δεν δείχνουν να συμμερίζονται το κλίμα αισιοδοξίας που καλλιεργούν τόσο το διοικητικό δίδυμο και οι παράγοντες της ΑΕΚ όσο και η συντριπτική πλειοψηφία των ΜΜΕ.

Άποψή μας είναι ότι οι απλοί φίλαθλοι αντιλαμβάνονται καλύτερα από τον κάθε επίσημο την κατάσταση, αφού δεν έχουν συμφέρον να αποκρύψουν την πραγματική εικόνα και, κυρίως, επειδή τόσα χρόνια έχουν αντιληφθεί τον τρόπο σκέψης και δράσης παραγόντων και παραγοντίσκων του επαγγελματικού ποδοσφαίρου.

Το ζήτημα για μας δεν έχει κλείσει και, φυσικά, δεν πρέπει να απασχολεί μόνο τους φίλους του ποδοσφαίρου, αφού αποτελεί περίτρανη απόδειξη των οικονομικών συμφερόντων που παίζονται στην πλάτη του λαοφιλέστερου αλλά και πλέον ταλαιπωρημένου αθλήματος.

Λεωνίδας Βαλασόπουλος

Η ΠΙΚΡΑ, Η ΤΡΑΥΛΗ ΚΙ ΑΚΟΙΜΗΤΗ ΤΩΝ ΧΟΥΛΙΓΚΑΝΩΝ

(ΠΡΟΣ ΣΕ, ΥΠΟ ΜΟΡΦΗΝ ΑΜΗΧΑΝΗΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ)

του Ηλία Λάγιου

στην Μαργαρίτα

«Goal! Goal! στα δίχτυα των εχθρών
Όχι ποτέ στα δίχτυα του Θανάτου.»¹

Α. ΤΟ ΣΥΝΗΘΕΣ ΕΙΚΟΣΙΤΕΤΡΑΩΡΟ ΕΝΟΣ ΧΟΥΛΙΓΚΑΝΟΥ

Εδώ,
Θα γίνει,
ο τάφος σας!²

Εχεις, λέει, γεννηθεί κάπου μετά την μεταπολίτευση. Θα'σαι-δε θα'σαι είκοσι χρονώ. Ο όλος σου ορίζοντας υπήρξε κάποια «λαϊκή γειτονιά». Κι όμως, αυτή η έκφραση δεν σημασιοδοτεί, πια τίποτε το παρεμφερές με ό,τι κάποτε, *λίγα χρόνια πριν*. Ετσι, λοιπόν, έγιναν τα πράγματα. Μεγάλωσες σε μια συνοικία, της Αθήνας; του Πειραιά; της Θεσσαλονίκης; αδιάφορο – το ίδιο δεν κάνει; Μην ξεχνάμε και τα μεγάλα, τα σχεδόν ποντοπόρα σου ταξίδια. Τις εφηβικές σου βόλτες (μετά τα δεκαπέντε, νομίζω) στο φωτισμένο Κέντρο, τη λαμπερή βιτρίνα της, όποιας, πόλης σου. Αυτά. Ε. Λύκειο δεν τελείωσες. Αναμενόμενο. Δεν τα πήγαινες ποτέ σου καλά με τα «γράμματα». Οικογενειακή παράδοση. Κανείς από το σόι σου δεν τα πήγε, καλύτερα από σένα. Έκτοτε (μετά τα «γράμματα» – η τύφλα τους!) σέρνεσαι άνεργος, σε χαρτζηλικιώνουν μάνα και θεία ή ξεπετάς κάνα εύκαιρο μεροκάματο σε, ας πούμε, μηχανουργείο. Κάλιστα, προσγράφεσαι ως «ιδιωτικός υπάλληλος» – ευφημισμός που ανασύρεις και ιδιοποιείσαι όταν τεθεί το κρίσιμο κοινωνικό ερώτημα: τι δουλειά κάνεις; Αντε τώρα να τους εξηγείς (και γιατί;) ότι είσαι παιδί για

θελήματα σ'ένα γραφείο. Ή, «κάθεται» κι αυτό, μπορεί να 'σαι οικοδόμος. Αλλά με τόσους Αλβανούς, Πακιστάνους κι αραπάδες να στήνουν τον κώλο τους στην πιάτσα για ένα κομμάτι ψωμί, άντε τώρα να βρεις σίγουρο, μεροκάματο. Όχι πως έχει τίποτε μαζί τους. Καλά να 'ναι, και με δυο τρεις που μίλησες, ήταν και εντάξει παιδιά, μάλιστα. Αλλά, όπως

και να το κάνεις, η δουλειά είναι δουλειά. Τη δουλειά σου την παίρνουν. Ξεκάθαρα.

Β. Ο ΧΟΥΛΙΓΚΑΝΟΣ ΣΤΟ ΕΠΙΛΟΙΠΟ ΕΙΚΟΣΙΤΕΤΡΑΩΡΟ

Πού να βρούμε φράγκα να πληρώ
τον γιατρό να μην τα κακαρώς

Μην μου πεις το πώς τα πας από «διασκέδασεις;» (και πώς, θυμήθηκα τη σύνολη στέρηση στο λόγο της Γεωργίας Βασιλείας Άσ' τα να πάνε. Γκόμενα μόνιμη, το ξέρω, δεν έχεις. Κάτι ξέμπαρκες τριγυρνάνε στην παρέα, τράμπα-γκόμενες αυτές, τράμπα-γκόμενοι εσείς, ποιος τη βρίσκει μαζί τους; Αμάν! υπ και το μπουρδέλλο! για όταν σφίγγουν τα πράγματα. Μεταξουργείο, Φυλής, ίσια. Αχαρνών, τα ξέρεις... τα ξέρεις. Ήθελες να πας κάπου «καλά», πού νά 'βρεις τα φράγκα; Και, π λέω πες, ότι οικονόμησες και τα βρήκες, πώς να σ'αφήσει ο μπράβος τού *Μερσέντες* κατόπιν επιτοπίου και αυθωρεί face control να διαβείς την θύρα; Κανείς δεν την επεξήτησε, εσύ δεν εδιδάχθηκες ούτε να την περιγράφεις – όμως αυτήν ζείς. Την ιδιωτική σου κόλαση, την πολλού (μα από ποιον; από ποιους;) ετοιμασμένη για σένα. Γι νιώθεις αυτό καλύτερα από τον καθένα, όπως θα ένιωθες μια αιχμηρή λεπίδα να χαράζει το κορμί σου. Μικρότερε, έχει ήδη αρχίσει η μαρτυρική οδοιπορία σου. Το θα είναι το για όλους κοινό και απευκταίο – ίσως όμως τότε, γ σένα να μην είναι ό, τι χειρότερο. Θα δείξει. Επί του παρόντος χρόνων είκοσι, πώς να βαστάξεις;

Γ. Ο ΧΟΥΛΙΓΚΑΝΙΣΜΟΣ ΩΣ Η ΜΟΝΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΛΟΓΗ

«Όλοι οι πολιτικοί ίδιοι πούστηδες

Κάποτε η «πολιτική» υπεράσπιζεν εαυτήν μ' έναν τρόπο διττό. Ήταν, υποτίθεται, η μέθοδος για να «αλλάξει η κοινωνία» (έ-αλλιώς) και, εκ παραλλήλου, η εύρεση ή η εφεύρεση του «συλλογικού». Ή, πιθανότατα έτσι να την φαντασίωσαν οι «πολίτες» (έτερος όρος που πήγε κατά διαβόλου – ευτυχώς;) αυτήν ασχολούμενοι. Εσύ, όμως, δεν έπαιξες και δεν παίχτη μ'αυτά, και ορθώς, τα 'χεις γραμμένα «στ' αρχίδια σου».

...εις άποψη. Ο Αντρέας είναι «λωποδύταρος», ο Μητσotάκης «καθάρμα», ο Σαμαράς «κρυόμπλαστρος», την Παπαρήγα και τους κομμουνιστές δεν τους πας. Σχημάτισες τη γνώμη σου κομμάτι απ' τον πατέρα και το θείο σου, κομμάτι απ' την παρέα ή το κεντικό. Κυρίως όμως διαβάζοντας την πρωταρχική και πλέον αυθεντική αφήγηση. Την αφήγηση της δικής σου πραγματικότητας, του δικού σου περιβάλλοντος κόσμου. Κι γι' αυτήν δεν μπορεί να πει κουβέντα κανένας κερατάς.

Ήρξες ψιλοπασόκι, μπορεί, ψιλονεοδημοκράτης, μπορεί, αλλά, ακόμα, δεν έπαιξαν κάποιο σπουδαίο ρόλο στη ζωή σου. Κάποτε, ένα παλιό φιλαράκι σου την έπεσε για τη «Χρυσή Αυγή» – ημνηστευες λίγο, στην αρχή, αλλά δεν γούσταρες κι όλες τις αγριότητες. Οχι, δα, και να καίμε ανθρώπους.

Αντιστρόφως, κατέβηκες με τα φρικιά σε κάποια πορεία του Αλκατεχνείου – έχεις ακόμη ένα στέρεο, ενθύμημα κάποιας αντισυμμένης βιτρίνας της Στουρνάρη. Και στο «πάνδημον υπέρ Ελληνικής Μακεδονίας συλλαλητήριο». Ή, και σε όλα εναλλάξ τα ταυτοχρόνως.

Οι μεγάλες φάρμακοι υπουργοί, χρυσαυγίτες, κουμμούνια, ανάρχες! Τι φιλία έχεις εσύ, μαζί τους; Ούτε καν το ψωμί σου δεν μπορούν να σου δώσουν. Ούτε καν.

Είσαι αννοείς εσύ, λόγω αυτών των όμορφων – θά' πρεπε νά 'ναι των ετών σου χρόνων, το «ουκ επ'άρτω ζήσεται άνθρωπος», καλύτερα απ' τον Ράμφο, τον Γιανναρά και τον Ζουράρι. Γιατί, την βγάζεις εις χωρίς τσιγάρο, άμα λάχει, τη σώνεις και χωρίς φαΐ, αλλά, είκοσι χρόνια, χωρίς ελπίδα, δεν αντέχεις.

Είδες τη ζωή του μεγάλου ξαδέλφου σου.

Από τον Τάκη, από το κάτω διαμέρισμα. Ένα κείμενο αενάως αναλαμβανόμενο, που θα εγγράφει τον άθλιο βίο σου (όχι πως ο πατέρας μου είναι καλύτερος, απλώς διαφορετικώς εξασχευμένος).

Αν αντιγραφάς μοναχός του Μεσαιώνος, θα ποιείς καθ' όλον τον χρόνο που σου λείπει το αντίγραφο ενός προκαθορισμένου εναρίου. Και τι σεναρίου; Ούκ άρτος, πάει στο διάβολο. Αλλά σου βρήκαν το δικαίωμα στο ονειρεύεσθαι, σου στερήσαν την ψυχή σου την ίδια.

Δ. Ο ΧΟΥΛΙΓΚΑΝΙΣΜΟΣ ΩΣ ΜΙΜΗΣΗΣ (;) ΔΟΞΗΣ

Σύλλογος μεγάλος,
δεν υπάρχει άλλος,
ένας είναι ο Παναθηναϊκός⁵

Οι άνθρωποι που κατήντησαν μοναχικοί, συχνά αναθρέφουν φροντίζουν και αγαπούν το ευτελές (μα και πόσο αγαπητό) υποκατάστατο του «άλλου» (έως να γίνει πρόσωπο) συνήθως κάποιο ζώο. Μία γατούλα, ένα σκυλάκι. Είναι μια σχέση, η οποία ξεκινά, ως εναλλακτική, αλλά, γίνεται (ποιος είμαι εγώ ώστε να το αμφισβητήσω;) πλούσιο όσο η ανάσα, τρομερή όσο οι πόνοι της βαριάς αρρώστιας, βαθιά όσο ο ύπνος. Εσύ, υπήρξες πιο ευθύς. Η δική σου λεωφόρος της σωτηρίας πέρασε μέσω Καραϊσκάκη, Τούμπα, Φιλαδέλφειας, Χαριλάου, Καλογρέζας, Αλκαζάρ. Χωρίς Ζωάκια.

«Ολυμπιακέ, Ολυμπιακέ,
Ολυμπιακέ, μεγάλε και τρανέ!»

Πώς να μη σε συνεγείρει το άσμα που ξετυλίγει μέσ' από τα μεγάφωνα την ιαχή του θριάμβου; Είσαι στην κερκίδα, με τους «δικούς σου», συνεορτάζεις. Μια γλυκιά αιωνιότητα απλώνεται, για πρώτη φορά, μπροστά σου. Η συντροφικότητα σε χρυσές σταγόνες βροχής σε γονιμοποιεί, όπως ο Δίας γονιμοποίησε την Σεμέλη. Τίποτε δεν είναι εδώ φτωχό, το τσιμέντο του γηπέδου φαντάζει μεγαλοπρεπέστερο από τα ανάκτορα του Κροίσου και τις Βερσαλλίες. Πόδια και χέρια συνηχούν ρυθμικά. Επιστρέφεις στην αρχέγονη απωθημένη μνήμη μιας πρωτόγονης, φυλετικής συν-λειτουργίας. Δόξα τω θεώ, προς χάριν σου, τόσο αιώνες «πολιτισμού» πάνε ντουγκρού κατά διαβόλου. Λίγο ακόμη και θα αρχίσουν τα διονυσιακά όργια, Οργασμός επελαύνων... «Σύλλογος μεγάλος...».

Εδώ τα μπλέξαμε. Εσύ πιστός στο σύλλογό σου. Μία τόσο ανιδιοτελής ιδέα δεν προδίδει· είναι τα όρια αυτού του «λίγο ακόμη» τα οποία δεν δρασκελάς. Το μοιραϊόν, λοιπόν, ποτέ δεν επέρχεται. Τουλάχιστον ως δει.

Ε. ΜΑΓΚΙΑ, ΤΟ ΑΝΩΤΑΤΟ ΣΤΑΔΙΟ ΤΟΥ ΧΟΥΛΙΓΚΑΝΙΣΜΟΥ

Χανούμια, χανούμια
κάντε μας τσιμπούκια»⁶

Αυτό, το «ως δεί», ποτέ δεν επέρχεται, είπαμε, και πώς να επέλθει; Γκόμενες στην κερκίδα δεν υπάρχουν ή ο αριθμός τους είναι μικρός, αλλοίμονο μικρός. Οι ματατζήδες επαγρυπνούν. Συν τοις άλλοις έχεις σφετεριστεί (ή σ' την έχουν κολλήσει) μια ανατροφή – αποκτημένη – από τον πατέρα και τη μάνα σου, μέχρι και αμφοτέρους τους Μικρούτσικους, αυτόν τον του Mega έως και τον άλλο τον τρισχειρότερο, το εξ αδιαιρέτου κτήμα Αντρέα και Χρήστου. Ομως εσύ, έχεις φτάσει. Ολοι σας μαζί. Και σας το κόβουν. Τι γίνεται τότε;

Η εκτροπή, η αναμενόμενη. Καθώς τα μέλη ενός ζευγαριού (η εμμονή μου σε αναφορές σεξουαλικής τάξεως δεν είναι βεβαίως τυχαία εδώ) αλληλοκατηγορούνται μετά την αποτυχημένη απόπειρα συνουσίας, καθώς χρεωκοπήσαντες συνεταιίροι φορτώνουν με οργή, ο ένας στον άλλον, το φαλιμέντο ή όπως τα βάζουμε με το παιδί μας «που μας πότισε φαρμάκια», έτσι κι εδώ. Γυρεύεις μεταμανίας, άρα ανακαλύπτεις τον «εχθρό». Και ο εχθρός έχει δύο ονόματα. Το ένα είναι του σφετεριστή, το άλλο, οποία «έκπληξις», το δικό μας επώνυμο.

ΣΤ. Ο ΧΟΥΛΙΓΚΑΝΙΣΜΟΣ ΩΣ ΚΟΥΛΟΥΒΑΧΑΤΑ, ΕΝ ΓΕΝΕΙ.

«Τα 'χα κάνει σκατά!»⁷

Και τότε, τι σου μένει να κάνεις; Απέναντί σου ή πλάι σου, τυπική αυταπάτη της φιγούρας του αντιπάλου ή του ομοτράπεζου που προδίδει, ενώ στο ίδιο τραπέζι έχετε κληθεί, είναι ο πρώτος και εύκολος καυγάζ. Νάτος.

Εκείνοι σαλεύουν αντίχρωμα κασκόλ, ψέλνουν ομόγλωσσους ύμνους (παρομοιάζει Filioque να το γράψω, όχι εφ' ιστορίη, γούστου χάριν).

Ποιος, ποιοι; Φταίει, φταίνει; Το ερώτημα συναντά την απάντησή του με τον πλέον δραματικό τόνο:

«Αυτοί! Οι άλλοι! Οι καριόληδες!».

Στην αρχή, η βία σου είναι λεκτική! Συνάδει μετά των συντρόφων:

«Βαζέλες / γαμιέται / η μάνα σας!»⁸

η ανταπαντής ομαδόν:

«γαμιέται / ο Θρύλος / κι ο Πειραιάς!»⁹

ομοίω και απαράλλάττω το μέτρω.

Έξω θα 'ρθουν πετρίες και φωτοβολίδες. Ξέρεις, και αυτό από εσένα πρωτίστως έχει προβλεφθεί. Αυτό συμβαίνει πάντοτε. Ενίοτε όμως συμβαίνουν και άλλα τινά.

Κάποιος πρέπει να πληρώσει πρώτος και υπάρχει αρνί που να κύπτει τόσο εύκολα τον αυχένα όσο αυτή; Στο κάτω κάτω, όσο μπινελίκι και να ρίξεις της μανούλας σου, αύριο δεν θα σου μαγειρέψει φαγητό;

β) Την πληρώνει η εξουσία της ομάδας, η ανωτάτη αρχή, αυτή π πραγματικά κάνει παιχνίδι. Καθώς υπαινιχθήκαμε, η «Προεδράρα» γίνεται «Καβούριας», «Τσάτσος», «Λεμές», «Μουνόπανο», και τα λοιπά συναφή, σύμπλοκα και τρισχαριτωμένα.

Είναι η ώρα όπου, διά της δημοσίας ύβρεως και καταλαλιάς, κό πληρώνει το –πάλαι λεγόμενον– Κεφάλαιο στην σήμερον Ελλά γ) Την πληρώνουν οι «φύλακες της τάξεως».

Και καλά κάνουν. Τα MAT θυμούνται ακόμη το αλύπητο ξύλο: φάγαν επί εικοσιτετράωρον, το '80, στην Τούμπα.

Εδώ, όχι απλώς τιμάτε ευγενείς παραδόσεις αλλά και τις δημιουργείτε. Υπάρχει εξ ορισμού ματατζής που να μη δέρνετε Εγώ λέω, δικαίως, όχι.

Και συ, δικαιότερως, τον σαπίζεις στο ξύλο.

Δεν φταίει γι' αυτό το συγκεκριμένο γεγονός που τον δέρνεις α δεν πειράζει. Κι αν δεν ξέρεις εσύ γιατί οφείλει να γίνει μπλε-μαρέν, αυτός ξέρει.

Ζ. ΤΟ ΥΣΤΕΡΟΓΡΑΦΟ ΕΝΟΣ ΥΠΟΨΗΦΙΟΥ ΧΟΥΛΙΓΚΑΝΟΥ

«Γιατί είναι ωραία, έχεις την πιο ευγενική και υπερήφανη ψυχή, σ' αγαπώ παράφορα»¹⁰

Τώρα δεν μένει τίποτε άλλο να σου πω ή να ρωτήσω. Έτσι έχω δρώμενα. Αληθινά, έτσι.

Νομίζω πως σφάλλεις, αλλά η δική μου και η «συλλογική μας» αποτυχία δεν μου επιτρέπει (τι λέω; μου απαγορεύει) να συμβουλευέσω, πόσο μάλλον να γνωματεύσω.

Μόνο που, πιστεύω πως όταν όλα έχουν χαθεί, ίσως, μπορεί, πιθανόν να έχει μέγιστο νόημα να φυλαχθεί κάτι από την αξιοπρέπειά μας (το δηλώνω, δεν το έχω επιτύχει προσωπικά). Όμως, τόσες λάθος ντρίμπλες – και περισσότερες είναι οι πιθανότητες να σφάλλω.

Αν είναι έτσι, κράτα μου μια θέση, σε παρακαλώ, για την Τετ στην Καλογρέζα, να δω το ντέρμπυ. Αν όλα έχουν χαθεί θα είμαι εκεί με τη Μαργαρίτα, αυτή απορώντας (γυναίκα γαρ, δεν έχει κουλτούρα ποδοσφαίρου, δικαίως θα απορεί), εγώ φωνάζοντάς σου:

«Γαμιέται / ο πούστης / ο Ολυμπιακός».

Με
Ηλίας.

Η. Ο ΧΟΥΛΙΓΚΑΝΙΣΜΟΣ, ΠΡΟΣΤΑΔΙΟ ΤΗΣ ΕΞΕΓΕΡΣΗΣ...

«Μπάτσοι, γουρούνια,
δολοφόνοι»¹⁰

Εδώ φίλε μου πράττεις, ως
εικός και καθ' ἑξίν, τα εξής
τρία:

α) Την πληρώνει η μάνα σου.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Το παράθεμα υπ' αριθμόν 1 μνημονεύει στίχο του Ανδρέα Εμπειρίου. Το έσχατο είναι από ποίημα του μείζονος ποιητού Νικολάου Εγγονόπουλου.

Τα λοιπά (2-11) είναι γνώμες, φωνές, συνθήματα του παραλαβάντ γράμμα.

Η πλαστή ευφορία και η νέα φτώχεια

του Κώστα Τσαλόγλου

Πόσο ικανοποιημένοι μπορούμε να είμαστε, για την ορθότητα της ασκούμενης οικονομικής πολιτικής, επειδή αναγγέλθηκε μειωμένος κατά ένα χιλιοστό κάτω του δέκα τοις εκατό ο δείκτης τιμών καταναλωτή; Ή επειδή οι τράπεζες μείωσαν τα επιτόκια χορηγήσεων, αφού όμως προηγουμένως περιορίσαν σε λιγότερο από δύο τοις εκατό το «θετικό» επιτόκιο των ιδιωτικών καταθέσεων σ' αυτές; Τα δύο τούτα «επιτεύγματα» επιτρέπουν να ατενίζουμε το εθνικο-οικονομικό μας μέλλον με περισσότερη αισιοδοξία από όση πριν μεταδώσει το χαρμόσυνο μήνυμα ο υπουργός Εθνικής Οικονομίας. Ή μήπως το «χαρμόσυνο» του μηνύματος εξαντλούσε τη σημασία του, όπως όλα τα κυβερνητικά πυροτεχνήματα, σε προσωρινή, έστω, απόσπαση της κοινής γνώμης από την απαισιοδοξία που έχουν γεννήσει οι πραγματικές οικονομικές εξελίξεις;

Η αλήθεια είναι πως για τον κύριο στόχο της οικονομικής πολιτικής του κυβερνώ-
... ΠΑΣΟΚ, την πλήρη
... δηλαδή προς
... εντολές του Μάαστριχτ,
... πληθωρι-
... των επιτοκίων και
... δημοσιονομικών ελ-
... αποτελεί «βήμα
... την ορθή κατεύθυν-
... κατά την έκφραση
... γνωρίζουν μεν την
... βεια αλλά δε θέλουν,
... λογώντας την, να τα χα-
... ρουν με την εξουσία. Η
... ργηση», όμως, προς τα
... ελόμενα από το Μάαστριχτ, με τον τρό-
... επιχειρείται, συμβαδίζει με το εθνι-
... οικονομικό και το κοινωνικό συμφέρον;
... η ασκούμενη πολιτική είναι πράγ-
... ορθή. Αν όχι, τότε κινούμεθα προς

φρατικές προς τις επίση-
μες διακηρύξεις και τα
σχετικά μέτρα, αλλά και
σαφώς εχθρικές προς
ό,τι υπηρετεί την ανά-
πτυξη και την προστασία
του επιπέδου ζωής των
Ελλήνων εργαζομένων.

Η λεγόμενη σταθερό-
τητα της δραχμής έναντι
των περισσότερων ξέ-
νων νομισμάτων διευκό-
λυνε, πράγματι, τη συ-
γκράτηση του τιμάριθ-
μου, αφού η υποτίμηση,
όπως είναι γνωστό, επι-
βαρύνει τις τιμές με τον
εισαγόμενο πληθωρι-

«λάθος κατεύθυνση». Και αυτό, δυστυχώς,
συμβαίνει.

Οι διαφημιζόμενες «επιτυχίες» συνοδεύ-
ονται από πρωτόγνωρες λειτουργίες του
οικονομικού μας μηχανισμού, έντονα αντι-

σμό. Διευκόλυνε, επίσης, την πτώση των
επιτοκίων των ομολόγων και των εντόκων
γραμματίων του Δημοσίου, πράγμα αναμ-
φισβήτητο σημαντικό για την επιβράδυνση
του ρυθμού αύξησης του συνολικού δημό-

σιου χρέους. Όταν π.χ. ο πληθωρισμός έτρεχε με 14%, για να εξασφαλιστεί στους δανειστές του Δημοσίου «θετικό» κέρδος 60%, έπρεπε τα επιτόκια να είναι 20%. Με πληθωρισμό 10%, τα επιτόκια των «χαρτιών» του κράτους μπορούν να κατεβούν στο 16%, αφού πάλι διατηρείται το κέρδος του 6%. Εξασφαλίζοντας σταθερό το κέρδος των δανειστών του, το κράτος εξοικονομεί ταυτόχρονα σημαντικά ποσά, αυτά που αντιστοιχούν στους μειωμένους κατά 4% τόκους.

Η μείωση των επιτοκίων στους τίτλους του Δημοσίου παρασύρει προς τα κάτω και τα επιτόκια των τραπεζικών χορηγήσεων, με ταχύτερη, ωστόσο, μείωση των επιτοκίων καταθέσεων. Και εδώ προβάλλει το πρώτο περίεργο γεγονός.

ΤΑ ΧΑΜΗΛΑ ΕΠΙΤΟΚΙΑ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Η διαμόρφωση επιτοκίων καταθέσεων ελάχιστα πάνω από το ύψος του αναμενόμενου πληθωρισμού είχε αποτέλεσμα να μειωθούν κατά πεντακόσια περίπου δισεκατομμύρια δραχμές οι νέες καταθέσεις στις τράπεζες. Ός τώρα, εντούτοις, οι τράπεζες διαμαρτύρονταν ότι τα υψηλά επιτόκια των τίτλων του Δημοσίου εμπόδιζαν το σχηματισμό από αυτές αρκετών διαθεσίμων, ώστε να προσφέρουν στην οικονομία χαμηλού κόστους χρήμα για επενδύσεις και εκσυγχρονισμό παραγωγικών επιχειρήσεων. Πώς δικαιολογείται, λοιπόν, το ασύμφορο χαμηλό επιτόκιο που δίνουν τώρα οι τράπεζες στους καταθέτες, με συνέπεια να κατευθύνονται όλο και περισσότερες αποταμιεύσεις στην αγορά εντόκων γραμματίων του κράτους; Δεν έχουν, πλέον, ανάγκη καταθέσεων οι τράπεζες για να ασκήσουν τα πιστοδοτικά τους καθήκοντα; Εξασφαλίζουν από άλλες πηγές – από ποιές; – το ρευστό που τους χρειάζεται; Ή μήπως έχει συρρικνωθεί σε τέτοιο βαθμό η ζήτηση μεγάλων πιστώσεων ώστε να μην τις απασχολεί ο περιορισμός των διαθεσίμων τους;

Δεν είναι τυχαίο ότι η δραστική μείωση των επιτοκίων ξεκίνησε από τις κρατικές τράπεζες. Δεν είναι, επίσης, τυχαίο ότι το μέτρο ακολούθησε την απόφαση του κράτους για στροφή προς τον εσωτερικό δανεισμό, αντί των δανείων από το εξωτερικό σε συνάλλαγμα, που διευρύνει και την πολιτική εξάρτηση από τα ξένα κέντρα. Η σύμπτωση δεν επιτρέπει άλλη εξήγηση πέραν του ότι η αποθάρρυνση των αποταμιευτών να καταθέτουν στις τράπεζες το αποταμίευσμά τους υπαγορεύθηκε από την

Υποβαθμίζεται, μέρα με την ημέρα, το επίπεδο ζωής του μεγαλύτερου τμήματος του πληθυσμού. Μαζί με αυτό εξαντλούνται και τα περιθώρια ανοχής του προς τους υπεύθυνους της οικονομικής και κοινωνικής οπισθοδρόμησής του.

κυβέρνηση, ώστε να αγοράζουν έντοκα γραμμάτια του Δημοσίου, τα πολύ πιο προσοδοφόρα. Δεν είναι, λοιπόν, η πτώση των επιτοκίων καρπός των ευνοϊκών νομισματικών εξελίξεων, όπως ισχυρίζονται οι υμνωδοί της κυβερνητικής οικονομικής πολιτικής.

Συμφέρει, άραγε, αυτή η εξέλιξη τις τράπεζες; Φαίνεται πως ναι! Αν οι τράπεζες έχουν επενδύσει το μεγαλύτερο ποσοστό των διαθεσίμων τους σε έντοκα γραμμάτια του κράτους, η τοκοφορία τους αποτελεί για αυτές βέβαιο και παχύλο έσοδο. Τα διαθέσιμά τους τα ενισχύουν, κατά πάσα πιθανότητα, με δανεισμό από το εξωτερικό. Δανειζονται με επιτόκια πολύ χαμηλότερα από τα επιτόκια των τίτλων του Δημοσίου και εξοφλούν τις οφειλές τους σε συνάλλαγμα με άνεση, χάρις στην... σταθερότητα της δραχμής. Η ανύπαρκτη, πλέον, «διολίσθηση» της δραχμής καθιστά το δανεισμό σε συνάλλαγμα εξαιρετικά συμφέροντα, αφού δεν υποχρεώνει τον δανειζόμενο να εξοικονομεί όλο και περισσότερες δραχμές για να «αγοράσει» το συνάλλαγμα της οφειλής του.

Την ίδια ευφυή μέθοδο κερδοφορίας είναι βέβαιο πως ακολουθούν και αρκετοί από τους ισχυρότερους ιδιώτες επιχειρηματίες. Τα υψηλά επιχειρηματικά κέρδη – προνόμια λίγων μόνο από τους παραδοσιακούς κλάδους προσφοράς αγαθών και υπηρεσιών – δεν φαίνεται πως είναι ορατά για κανέναν.

Τελικό εξαγόμενο από όλη αυτή τη νομισματο-πιστωτική «συγκυρία», που σκοπίμα καλλιέργησε η ακολουθούμενη πολιτική «σύγκλισης» προς την «ευρωπαϊκή» οικονομία, είναι η αποσύνδεση ΚΑΙ του τραπεζικού μας συστήματος από την υποχρέωση για ανάπτυξη. Την οποία ανάπτυξη, όπως έχει καθιερωθεί εδώ και μια δεκαπενταετία, έχει αποκηρύξει στην πράξη ο

κρατικός τομέας. Αλλά αυτό δεν σημαίνει στο πεδίο της καθαρά εσωτερικής οικονομικής ζωής, τίποτε λιγότερο από τον επόμενο εξαγνισμό των διαδικασιών που επιπουν να γίνονται οι πλούσιοι πλουσιότεροι και οι φτωχοί φτωχότεροι! Όσοι έχουν μπορούν να εξασφαλίσουν μεγάλα κέρδη απομυζούν, μέσω των δημοσιονομικών αναγκών, όλο και μεγαλύτερο μέρος από την πλουτοπαραγωγική επίδοσή της οικονομίας μας. Είναι το μερίδιο που νουν όσοι χάνουν τη δουλειά τους κλείνουν οι επιχειρήσεις που τους απά- λούσαν, ενώ πληθαίνουν οι άνεργοι και κόλπους κάθε, σχεδόν, ελληνικής οικονομίας.

Η ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗ ΠΙΣΤΗ

Από εδώ ξεκινάει το δεύτερο, αντιφατικό και θλιβερό, γεγονός.

Για να αντισταθμιστεί, κατά το δυνατόν, η απώλεια αγοραστικής δύναμης από ελληνικές οικογένειες, ενθαρρύνεται η τανάλωση με προεξόφληση μελλοντικών εισοδημάτων. Την ίδια, δηλαδή, ώρα περικόπτονται οι αμοιβές των εργαζομένων, οι συντάξεις, τα έσοδα των ελλομένων επαγγελματιών και των αγροτών οι κοινωνικές δαπάνες του κράτους, τρέφονται οι πολίτες να αγοράζουν δόσεις. Εφεύρημα, για να αμβλυνθούν κοινωνικές αντιδράσεις από την ατέλειότητα, την οποία επιβάλλει –δήθεν– ανάγκη σταθεροποίησης και ανάπτυξης.

Οι τράπεζες δεν έχουν κανένα λόγο να είναι δυσαρεστημένες από τη νέα πηγή κερδών τους. Με την αναγωγή «καταναλωτικής πίστης» ως την απώτερη τραπεζική εργασία, αποκομίζουν πολύ περισσότερα από όσα θα τους δίδαν οι δανεισμοί «επισφαλών» επιχειρήσεων – όπως καταντούν περίπου λόγω του αδυσώπητου ανταγωνισμού εισαγόμενων προϊόντων. Οι πιθανές λειες περιορίζονται, εξάλλου, λόγω κατακερματισμού των καταναλωτικών δανείων σε δεκάδες χιλιάδες μισθών. Από πού προκύπτει, όμως, ότι λοντικά εισοδήματα των ελληνικών γενειών θα είναι ισχυρότερης αγοραστικής ικανότητας από τα σημερινά, αν εξοφληθούν οι υποχρεώσεις που αναλαμβάνονται; Όταν λιγοστεύει δραματική ταχύτητα οι προσφερόμενες ή ευκαιρίες εργασίας, από άλλες πηγές θα αντληθούν τα μελλοντικά εισοδήματα των οφειλετών; Και εκτός από τις στρόφιγγες του δημόσιου χρήματος, κλείνουν και αυτές του

κού για νέες πλουτοπαραγωγικές επενδύσεις, ποιοι θα προσφέρουν νέες θέσεις εργασίας;

Στα παραπάνω ερωτήματα ο τελευταίος που προθυμοποιείται να δώσει απάντηση είναι, φυσικά, ο υπεύθυνος για τη γέννησή τους: Η σοσιαλιστική κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ. Η οποία, ωστόσο, μπορεί να επικαλεστεί υπέρ αυτής σημαντική πρόοδο στον τρόπο ικανοποίησης των καταναλωτικών αναγκών των πολιτών, όταν το «κίνημα» βρίσκεται στην εξουσία. Στην περίοδο 1981-85 η βελτίωση του εισοδήματος των ασθενέστερων εισοδηματικά ομάδων του πληθυσμού επιδιώχθηκε με συνεχή δανεισμό του κράτους και των οργανισμών ή επιχειρήσεών του. Η μέθοδος πέτυχε, βέβαια, να εξασφαλίσει την επανεκλογή του ΠΑΣΟΚ, απέτυχε όμως στο οικονομικό πεδίο. Φόρτωσε το Δημόσιο με τόσα χρέη, ώστε σε περίοδο κρατικίστικης οικονομικής πολιτικής, να ματαιωθεί κάθε παραγωγική πρόοδος. Τώρα, το κράτος καλεί τους εργαζόμενους να δανειστούν οι ίδιοι για να

καλύψουν τις ανάγκες τους. Χωρίς και πάλι αυτό να προωθεί την ανάπτυξη!

Όσο για την ψηφοθηρική πολιτική του κυβερνώντος κόμματος, περιορίζεται πλέον σε διορισμούς, υπονομεύοντας και την απόπειρα «σύγκλισης» της δημοσιονομικής διαχείρισης προς τις «νόρμες» του Μάαστριχτ.

ΕΥΦΟΡΙΑ ΜΟΝΟ ΣΤΟΥΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥΣ ΕΓΚΕΦΑΛΟΥΣ

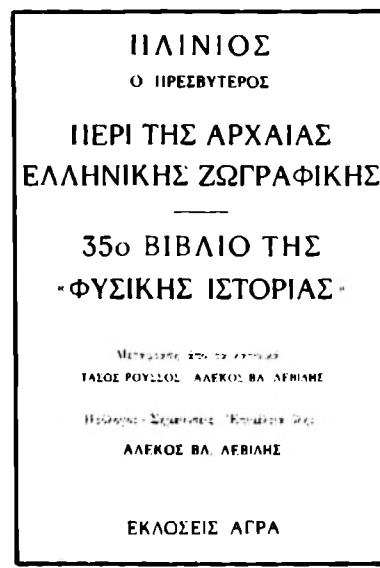
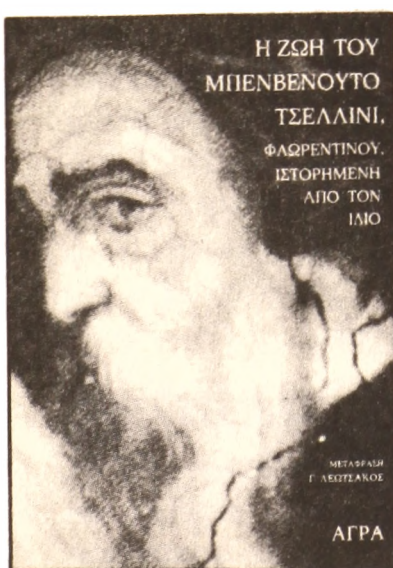
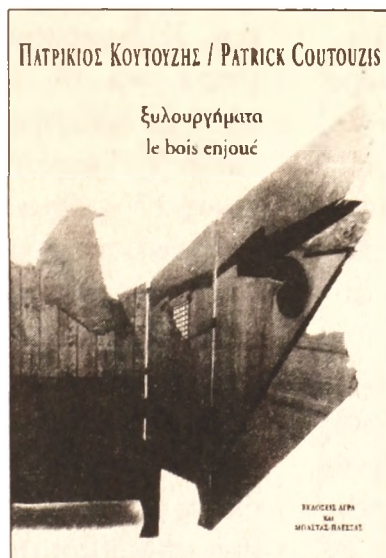
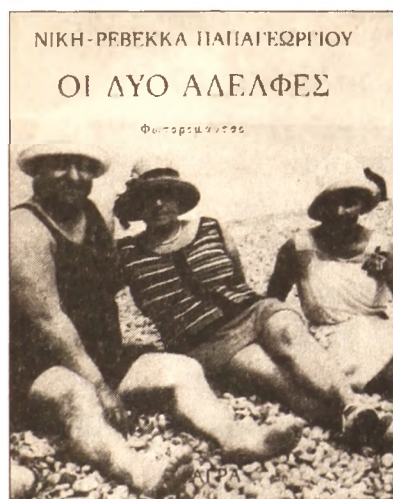
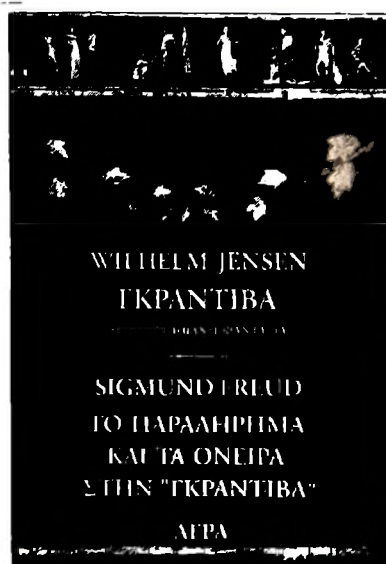
Αυτή είναι, χωρίς παραπλανητικούς εξωραϊσμούς, η εικόνα των οικονομικών εξελίξεων στην Ελλάδα. Είναι δυνατόν να πιστέψει κανείς ότι από αυτή την πραγματικότητα προήλθαν επιτυχίες, όπως η μείωση του πληθωρισμού, η πτώση των επιτοκίων, η σταθερότητα του εθνικού νομίσματος, η αύξηση των συναλλαγματικών διαθεσίμων, η περίπου ισοσκέλιση του συναλλαγματικού ισοζυγίου πληρωμών; Ή να πιστέψει το αντίστροφο: Ότι από τα πολυδιαφημιζόμενα τούτα «επιτεύγματα», χωρίς επενδύσεις, χωρίς αναδιάρθρωση των

παραγωγικών κλάδων της οικονομίας, χωρίς τη διαμόρφωση ανταγωνιστικών συντελεστών παραγωγής, χωρίς μετεκπαίδευση των εργαζομένων ώστε να αξιοποιούν τις προσφορές της τεχνολογίας και, πριν απ' όλα, χωρίς απαλλαγή της εθνικής οικονομίας από το υπέρογκο χρέος που απομυζά τα πολυτιμότερα διαθέσιμά της, θα επιτευχθεί η οικονομική και πολιτική αναβάθμιση της χώρας μας μέσα στην «Ευρώπη»;

Υποβαθμίζεται, μέρα με την ημέρα, το επίπεδο ζωής του μεγαλύτερου τμήματος του πληθυσμού. Μαζί με αυτό εξαντλούνται και τα περιθώρια ανοχής του προς τους υπεύθυνους της οικονομικής και κοινωνικής οπισθοδρόμησής του. Οι παραπλανητικές ωραιολογίες περί βημάτων «προς την ορθή κατεύθυνση» δεν μπορούν πια να διαψεύσουν την καθημερινή εμπειρία που γίνεται όλο και περισσότερο προβληματική. Είναι αδύνατο να ανεχθεί κάθε ελεύθερος άνθρωπος να τον στριφογυρίζουν ασταμάτητα μέσα σε «κύκλους χαμένων ευκαιριών».

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΓΡΑ 1979 - 1994

Το 35ωρο και το δικαίωμα στην τεμπελιά

του Δημήτρη Ζώνιου

Η μείωση του εργάσιμου χρόνου στην Ευρώπη σε περίπου 35 ώρες την εβδομάδα έχει ήδη δρομολογηθεί. Το ζητούμενο πλέον είναι αν η πλάστιγγα θα γείρει υπέρ της αύξησης των κερδών με αντίστοιχη μείωση των αμοιβών, όπως πάζει η εργοδοσία, ή υπέρ της αύξησης του ελεύθερου χρόνου των εργαζομένων διατήρηση ή και αύξηση των αποδοχών. Προς το παρόν, πάντως, εργοδότες και συνδικάτα προτείνουν μείωση των ωρών εργασίας είτε ως πρακτική «διάσωσης ορισμένων επιχειρήσεων» είτε ως μέτρο «διαρθρωτικό για την αντιμετώπιση της ανεργίας».

Ολοι οι άνθρωποι έχουν το δικαίωμα που πηγάζει από το δημιουργό τους να έχουν αρκετό καιρό κάθε ημέρα για την καλλιέργεια του νου τους και την αυτοβελτίωσή τους, πίστευαν το 1791 οι ξυλουργοί της Φιλαδέλφειας των Ηνωμένων Πολιτειών και διατράνωσαν την απαίτησή τους για δεκάωρη μέρα εργασίας. Ακολούθησαν σκληροί αγώνες, ώσπου στις 22 Ιουνίου 1835 καθιερώθηκε νομοθετικά στην πόλη το δεκάωρο ακόμη και στις τοπικές κυβερνητικές υπηρεσίες και μάλιστα συνοδεύτηκε με ανάλογη αύξηση των αμοιβών για τους εργάτες με το κομμάτι. Πενήντα ένα χρόνια αργότερα, στις 16 Αυγούστου 1886, η Εθνική Ένωση Εργατών διακήρυξε στο πρώτο της συνέδριο στη Βαλτιμόρη ότι πρέπει «... να ψηφισθεί ένας νόμος σύμφωνα με τον οποίο το οκτάωρο θα είναι η κανονική εργάσιμη μέρα σε όλες τις πολιτείες της αμερικανικής ομοσπονδίας». Δεν πέρασαν δύο εβδομάδες, οπότε την οκτάωρη εργάσιμη μέρα έκανε κεντρικό σύνθημά της στη Γενεύη και η Διεθνής Ένωση των εργατών, γνωστή ως πρώτη διεθνής. Στην απόφαση που έγραψε ο **Καρλ Μαρξ** αναφερόταν: «... Εφόσον αυτός ο περιορισμός αντιπροσωπεύει τη γενική απαίτηση των εργασιών των Ηνωμένων Πολιτειών της Βόρειας Αμερικής, το συνέδριο μετατρέπει αυτή την απαίτηση σε προγραμματικό στόχο των εργατών του κόσμου».

Τη σκυτάλη του αιτήματος έφερε στην Ελλάδα ο **Σταύρος Καλλέργης**, ο οποίος στο ψήφισμα που συνέταξε για τον πρώτο εορτασμό της εργατικής Πρωτομαγιάς, στις 2 Μαΐου 1893 στο Παναθηναϊκό στάδιο, έγραφε: «Κυριακή αργία και οκτάωρο». Η διεκδίκηση του αιτήματος συνεχίστηκε και το οκτάωρο καθιερώθηκε το 1920 με διεθνή σύμβαση εργασίας από το Διεθνές Γραφείο Εργασίας. Χρειάστηκαν όμως 17 χρόνια για να εφαρμοστεί γενικευμένα στη χώρα μας και ύστερα από μεγάλες απεργίες που ανάγκασαν την κυβέρνηση **Μεταξά** το 1937 να προχωρήσει στη νομοθετική του κατοχύρωση. Ωστόσο, τα «παραθυράκια» της νομοθεσίας δεν επέτρεψαν την πιστή εφαρμογή του 40ωρου σε όλους τους κλάδους, με αποτέλεσμα ο μέσος εβδομαδιαίος χρόνος εργασίας στη χώρα μας να ξεπερνά σήμερα τις 41 ώρες. Όπου όμως η φύση της εργασίας και ο συσχετισμός δυνάμεων έδινε τη δυνατότητα στους εργαζομένους για περαιτέρω μείωση του εργάσιμου χρόνου τους, αυτό εφαρμόστηκε με μονομερείς αποφάσεις, όπως έπραξε η ομοσπονδία των οικοδόμων το 1985 επιβάλλοντας στις κατασκευές το δίπτυχο: επτάωρο-πενθήμερο.

35ΩΡΟ ΓΙΑ ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ

Προσφάτως, η ΓΣΕΕ ανέσυρε από τα συρτάρια της το αίτημα για καθιέρωση εβδομάδας 35 ωρών πλήρους απασχόλη-

σης χωρίς μείωση των αποδοχών, εντας ότι η εφαρμογή του μέτρου θα οσει στην αντιμετώπιση της ανεργίας. ζόμενη στο προοίμιο της Λευκής Βίβλ συνδικαλιστική οργάνωση διαπίστω για ν' αρχίσει ν' αντιμετωπίζεται ουσ: κά η ανεργία μέσω της ανάπτυξης τ: κονομίας απαιτείται ετήσιος ρυθμός της τάξης του 5%. Τέτοια εξέλιξη αποκλείουν τα ίδια τα προγράμμ: γκλισης των χωρών-μελών της Κοιν: επειδή δεν είναι αναπτυξιακά αλλά: ροποιητικά. Άρα –κατέληξαν οι συλ: λιστές– ο μόνος δρόμος για την κατ: μιση της ανεργίας είναι η μείωσ: ωρών εργασίας. Σύμφωνα με μελέτ: Ινστιτούτου Εργασίας της (ΙΝΕ/ΓΣΕΕ), τυχόν εφαρμογή του 3: στην Ελλάδα –όπου η ανεργία πλ: ρισσότερα από 400.000 άτομα– θα: ρούσε να εξασφαλίσει 331.857 νέες: εργασίας.

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΚΑΤΟΧΥΡΩΣΗ ΚΑΙ ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΣ ΔΥΝΑΜΕΩ

Για ν' αποδώσει το 35ωρο χωρίς: των μισθών στην κατεύθυνση δημο: νέων θέσεων απασχόλησης θα: ανάμεσα στ' άλλα, τα ευρωπαϊκά σ: τα να επιμείνουν στη γενικευμένη: τόχρονη εφαρμογή του με νομοθετ: τοχύρωση πιέζοντας τις εθνικές κ:

**Θεωρείται ιστορικά
λανθασμένη η τακτική
της να προτάξει τη
μείωση των ωρών
εργασίας μόνο ως
απάντηση των
εργαζομένων για την
αντιμετώπιση της
ανεργίας και όχι ως
απαίτησή τους για
εξασφάλιση
περισσότερου
ελεύθερου χρόνου...**

επτάωρη απασχόληση πέντε ημερών, που μπορεί να διασφαλίσει τις εργασιακές σχέσεις.

Θεωρείται επίσης ιστορικά λανθασμένη η τακτική της να προτάξει τη μείωση των ωρών εργασίας μόνο ως απάντηση των εργαζομένων για την αντιμετώπιση της ανεργίας και όχι ως απαίτησή τους για εξασφάλιση περισσότερου ελεύθερου χρόνου, προκειμένου να αναπαύονται, να αναπτύσσονται προσωπικά, να μορφώνονται, να διασκεδάζουν, να ψυχαγωγούνται, να εκδράμουν αλλά και να βρίσκονται πιο κοντά στις οικογένειές τους.

Ο χρόνος θα δείξει... Όσο όμως η αγοραστική δύναμη των εργατοϋπαλλήλων παραμένει χαμηλή, κανείς δεν μπορεί -ακόμη και οι πλέον αισιόδοξοι στη ΓΣΕΕ- να αποκλείσουν με σιγουριά ότι το 35ωρο δεν θα τους δώσει ακόμη μια ευκαιρία να πιάνουν δεύτερη δουλειά. Γίνεται, λοιπόν, αντιληπτό ότι το 35ωρο, αν δεν συνδυασθεί με μισθολογικές αυξήσεις, προσφέρεται ως δώρον άδωρον στη μάχη για την αντιμετώπιση της ανεργίας. Η υπεροχή ωστόσο των εργοδοτών έναντι των εργαζομένων και ο ρόλος του Ποντίου Πιλάτου που παίζει η κυβέρνηση δεν αφήνουν κανένα περιθώριο για ένα τέτοιο ενδεχόμενο. Πόσο μάλιστα για διεκδίκηση τετράωρης ημερήσιας εργασίας με υψηλές αποδοχές που οραματιζόταν ο Πωλ Λαφάργκ στο Δικαίωμα στην τεμπελιά.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

Το βιβλίο της

**ΒΑΣΩΣ
ΑΓΓΕΛΙΔΟΥ**

**ΤΑ
ΑΠΟΜΝΗΜΟ-
ΝΕΥΜΑΤΑ ΤΟΥ
ΠΕΡΙΚΛΗ**

Ο ρόλος της Ασπασίας

Βάσω Αγγελίδου

**ΤΑ ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ
ΤΟΥ ΠΕΡΙΚΛΗ**
Ο ρόλος της Ασπασίας

ΒΑΣΩΣ ΑΓΓΕΛΙΔΟΥ
1965

**Εκδόσεις
ΠΙΤΣΙΛΟΣ**

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ 4 ΑΘΗΝΑ
Τηλ. 3211237

εις και οροθετώντας μάλιστα μια καταλη-
πτική ημερομηνία 2-3 ετών. Σε διαφορετι-
κή περίπτωση, η ιστορία διδάσκει ότι οποι-
οδήποτε βαθμιαία εφαρμογή του μέτρου
θα δώσει τον απαραίτητο χρόνο στους εργο-
δοτές ν' αυξήσουν την παραγωγικότητα
μέσω τεχνολογικών ή οργανωτικών ανα-
καρθρώσεων, ώστε να μην προχωρούν σε
πρόσληψεις προσωπικού. Δεδομένου
του ταξικού συσχετισμού δυνάμεων στη
χώρα μας, ο στόχος της ΓΣΕΕ για διεκδί-
κτηση του 35ωρου με διατήρηση των αμοι-
βών στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων
για την υπογραφή της Εθνικής Γενικής
Συνλογικής Σύμβασης Εργασίας του 1996
χωρίς η προσπάθεια αυτή να συνοδεύεται
από ευνοϊκή πρόθεση της κυβέρνησης, μό-
νο κινδύνους εγκυμονεί! Γιατί, ακόμη και
αν το εγχείρημα πετύχει δι' αυτής της
δουλειάς, η μετέπειτα διεκδίκηση του αιτήμα-
τος σε επίτευχο κλάδο ή επιχείρησης χω-
ρίς συνδικάτα ισχυρά, κάτω από τις απει-
λές της εργοδοσίας για απολύσεις, θα ανα-
γκάσει τους εργαζόμενους να δεχθούν μεί-
ωση του ωραρίου, με παράλληλη όμως μεί-
ωση των μισθών και επέκταση της ελαστι-
κοποίησης της εργασίας. Χαρακτηριστικό
παράδειγμα, η συμφωνία της VOLKSWA-
GEN.

Επιπλέον, δεν πρέπει να υποτιμάται πως
προβολή και διεκδίκηση του 35ωρου από
Συνμοσπονδία Ευρωπαϊκών Συνδικά-
των δεν έχει την αντίστοιχη δυναμική που
απαιτήθηκε ταυτόχρονα για το οκτάωρο
από δύο ηπείρους από την Εθνική Ένωση
Εργατών και τη Διεθνή Ένωση των Εργα-
τών.

**ΟΙΚΟΣΤΟΣ
Η ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΤΟΥ ΜΕΤΡΟΥ**

Αντί ό,τι απροετοίμαστη, η κορυφαία
νομοθετική οργάνωση της χώρας εμ-
φανίστηκε να αντικρούει πειστικά τόσο
αίτια όσο και τεχνοκρατικά τις αιτιά-
ς της εργοδοσίας για αύξηση του κό-
στους εργασίας και για μείωση της αντα-
γωνιστικότητας ως αποτέλεσμα της καθιέ-
σης του 35ωρου. Από τα λεγόμενα όμως
προέδρου της Χρήστου Πρωτόπαπα, η
ΓΣΕΕ έδειξε ότι είναι παγιδευμένη στο
πρόγραμμα της συνυπευθυνότητας που θέλει το
35ωρο των 35 ωρών να το πληρώνει και η
εργατονομία. Υπό το δίλημμα αυτό, δεν απέ-
σπευσε την επέκταση των ελαστικών μορ-
φών απασχόλησης ή τη μετατόπιση πόρων
απ' όπου προβλέπονται για την ανακούφιση των
εργαζομένων προς τις επιχειρήσεις. Δεν επέ-
σπευσε ούτε την κατανομή του 35ωρου σε

Η αναξιόπιστη πολιτική

του Τάσου Παππά

Οταν η τρέχουσα πολιτική δεν μπορεί να εμπνεύσει, να κινητοποιήσει, να συνεγείρει, να παθιάσει, όταν απογοητεύει, όταν εισηγείται με ελαφρές παραλλαγές το ίδιο μέλλον, όταν περιορίζεται σε ανούσιους διαξιφισμούς, τότε οι πολίτες έχουν να διαλέξουν ανάμεσα στον εγκλεισμό τους στο ατομικό καβούκι, στην αναμνησιολογία ή στην ένταξή τους σε διαταξικές, διακομματικές εκσυγχρονιστικές απόπειρες.

Στην Ελλάδα, από το 1977 και μετά, οι απογοητευμένοι από τη διακυβέρνηση ενός κόμματος ψηφοφόροι είχαν την πολυτέλεια της προσδοκίας ενός καλύτερου αύριο, το οποίο υποσχόταν η «εναλλακτική» φαντασίωση του επελαύνοντος σχηματισμού εξουσίας. Όταν στα τέλη της δεκαετίας του '70 η Νέα Δημοκρατία είχε αγγίξει τα όρια της πλειοψηφίας του εκλογικού σώματος επένδυσε στο ΠΑΣΟΚ προκειμένου να βγει η χώρα από το μεγάλο αδιέξοδο. Όταν συμπληρωνόταν η δεκαετία του '80 και το ΠΑΣΟΚ παρέπαιε κάτω από το βάρος των αποτυχιών του, πιστώθηκε η Ν.Δ. του Κ. Μητσοτάκη για να δώσει κι αυτή τη θέση της στον αναπαλαιωμένο λόγο του ΠΑΣΟΚ. Σήμερα που και η «νέα» διαχειριστική εκδοχή του ΠΑΣΟΚ αδυνατεί να δώσει φερέγγυες λύσεις αποκαλύπτεται το μεγάλο κενό της καθεστωτικής πολιτικής. Όλα έχουν δοκιμαστεί και έχουν αποτύχει. Το βάρος της αναξιόπιστίας «κουβαλάνε» και οι εσωκομματικές αντιπολιτεύσεις.

- Στον κρατικιστικό, ανέμπνευστο συγκαλυμμένα αυταρχικό και εξαιρετικά κοινότοπο πολιτικό λόγο του Μ. Έμπερτ αντιτάσσεται η ρουσφετολογική, φαυλεπίφανη, ρεβανσιστική λογική του Κ. Μητσοτάκη ή η κυνική και χωρίς κοινωνικές ευαισθησίες αντίληψη του Στ. Μάνου και των οπαδών του νεοφιλευθερισμού.

- Στο πολυτελές «τίποτα» της ηγετικής ομάδας του ΠΑΣΟΚ αντιπροτείνεται ένας ρεαλιστικός εκσυγχρονισμός (κίνηση των «4») δίχως όμως ασφαλιστικές δικλίδες και πρόνοια για τα θύματα που θα προκύψουν από τις ανακατατάξεις στο κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο.

- Στους δύο μονομάχους της πολιτικής σκηνής αντιπαρατίθεται το κεντρικό ιδεολόγημα της Πολιτικής Άνοιξης με ασαφείς κοινωνικές αναφορές, θολές συμμαχίες και φλερτάροντας με τις εθνικιστικές ψυχώσεις τμήματος της κοινής γνώμης.

Αυτή που θα μπορούσε να λειτουργήσει ως αντίπαλο δέος, η Αριστερά, βρίσκεται εγκλωβισμένη στα υπαρξιακά της διλήμματα (ΣΥΝ), στην προγραμματική της εξάρτηση ή στην προσπάθεια αναστήλωσης του ηρωικού παρελθόντος της (ΚΚΕ).

Χαρακτηριστικότερο σύμπτωμα της κρίσης νομιμοποίησης που ταλανίζει τα πολιτικά κόμματα είναι η ενίσχυση των δεικτών στις δημοσκοπήσεις που αναφέρονται στους αναποφάσιστους και στους «λευκούς». Για πρώτη φορά από τη μεταπολίτευση και μετά η πρωτοφανής αποτυχία της κυβερνητικής πολιτικής δεν ευνοεί την αξιωματική αντιπολίτευση. Τα ποσοστά της μένουν

καθηλωμένα. Το μόνο που καταφέρει είναι να συσπειρώνει δεδομένους ψηφοφόρους της, αλλά αυτό δεν αρκεί για να δώσει και πάλι την εξουσία. Οι δυσανεσθημένοι πολίτες δεν τευθύνονται ούτε προς την πλευρά της ΠΟΛ.ΑΝ. ούτε προς τη πλευρά της Αριστεράς. Τα κέρδη που αποκομίζουν ΣΥΝ, ΚΙ και ΠΟΛ.ΑΝ. είναι πενιχρά. Ακόμη κι αυτοί που επιλέγουν ποια από τις προσφερόμενες κομματικές λύσεις το κάνουν ακεκτημένη συνήθεια ή γιατί θέλουν να τιμωρήσουν την εξουσία που απέρχεται, χωρίς όμως να συμφωνούν με τις βασικές πλές της στρατηγικής της εξουσίας που έρχεται. Πρόκειται πολλούς για μια αρνητική ψήφο η οποία όμως δεν θα είναι αως επαναλαμβανόμενη. Κάποια στιγμή θα βρει κι αυτή καταγιο στην ασφάλεια του «λευκού» και στη θαλπωρή του άκυρο.

Το κενό που μένει από την ακύρωση των «μεγάλων αφηγών», την αποχώρηση των «μυθολογιών» και των εσχατολογικών συνταγών επιδιώκουν να καλύψουν είτε ο κουστουμαρισμένος ωχαδερφισμός (βρίθουν οι σελίδες περιοδικών και εφημερίδων από εκπροσώπους αυτής της λογικής) είτε τα μακροβούτια ένδοξο παρελθόν (πάντα εξωραϊζεται) είτε οι συμψηφισμοί ολογιών και οι συννευρέσεις ετερόκλητων απόψεων. Στην τελευταία κατηγορία ανήκει η πρωτοβουλία πανεπιστημιακών, διανοητών, επιχειρηματιών, διπλωματών και δημοσιογράφων, σύμφωνα με την «καταστατική αρχή» της, δεν φιλοδοξεί να μετατραπεί σε κόμμα. Απλώς επιθυμεί να γίνει ένα βήμα λόγου και ένας χώρος προστασίας των πολιτών από τις αυθαίρετες του κρατικού μηχανισμού. Παράλληλα –και εδώ ελλοχεύει η προοπτική της μετεξέλιξης– επιθυμεί να επηρεάσει την κοινή ζωή προωθώντας τις ιδέες των μελών της για την οικονομία, τους θεσμούς, τα εθνικά θέματα. Οι ιδέες όμως, όταν επιχειρούν να ξεφύγουν από το γενικό και αφηρημένο πλαίσιο ανηράς τους, έχουν ανάγκη από μηχανισμούς πειθούς και διαπραγμάτευσης. Η δράση των ανθρώπων και η πολιτική επιστήμη, μία συλλογική μορφή έχουν ανακαλύψει για την υλοποίηση φιλόδοξου αυτού εγχειρήματος: τα κόμματα και τους ηγέτες τους.

Από την άλλη πλευρά, ερωτηματικά δημιουργεί η συνύπαρξη προσώπων που έλκουν την καταγωγή τους από τη ριζοσπαστική Αριστερά (και παραμένουν κατά δήλωσή τους σ' αυτή) με ηγέτες των οποίων οι κοινωνικοί οραματισμοί βρίσκονται στον ποδο. Τι κοινό πέραν από την αγωνία τους για το που πηγαίει ο τόπος έχουν οι κ. Λαλαούνης, Μπουτάρης, Μαντζαβίνος (οι πρώτοι επιτυχημένοι επιχειρηματίες) με τους Α. Ελεφάντη, Ασδραχά; Η αλλαγή «στρατοπέδου» και συνηθισμένο γεγονός είναι και για δαιμονοποίηση δεν προσφέρεται πια. Δεν νομίζω όμως ότι με τους προαναφερθέντες συνέβη κάτι τέτοιο. Φανώς κάποιοι «παγιδεύτηκαν» στο από καιρό καλλιεργούμενο συμπλήρωμα που βρίσκει την έκφρασή του στο σύνθημα: «Εκσυγχρονιστές όλων των τάξεων και των παρατάξεων ενωθείτε».

ΤΟ ΠΟΤΑΜΙ

δεν γυρίζει πίσω

ήγας Φεραίος

το περασμένο Σάββατο ήταν η τιμητική μας. Στη Στροφιλιά, στο γνωστό τευκτήριο της Χρήστου Λαδά, μαζεύτηκαν Ρηγάδες (οι «Ρηγίτες» και οι «Ρηγίτισσες», όπως τους αποκαλούσε από τα παλκόνια, παλιότερα, ο Λεωνίδας Κύρκος) να συναντηθούν, να κάνουν τον απολογισμό της ζωής τους, να ανταμωθούν ξανά σήμερα, που οι δρόμοι μας έχουν χωρίσει, που η παλιά αλληλεγγύη έχει αποσυντεθεί είτε σε φτώχειες είτε (το συνηθέστερον) σε άφρονες ατομικότητες. Και σε ελάχιστες περιπτώσεις σε βουβαμάρα που λέει πολλά. Σήμερα, που για πολλούς και για πολλές, η ημερήσια και η καθημερινότητα έχουν αποδειχτεί πιο σκληρές από τα οράματα και το ελεύθερο πνεύμα μιας άλλης εποχής. Σήμερα, που πολλοί από τους επαναστάτες τότε πορεύονται σε δρόμους αγμένων από την εξουσία και τα όσα εστικά προτείνει. Σήμερα, που ούτως ή άλλως η ζωή μας περνάει από δρόμους αβυσσών...

Αντίθηκαν οι Ρηγάδες, λοιπόν, ήσαν κέρδη και ζημιές, δοκίμασαν τα οφέλη της νοσταλγίας τους, θυμήθηκαν όσους φίλους έχουν φύγει... (Δώδεκα και μισή. Πέρασαν οι μέρες. Πώς πέρασαν τα χρόνια.) Και μολονότι, σήμερα, πολλοί έχουν μαζυνθεί από τη στενωπό των πόλεων (βλέπετε, «το είναι καθορίζει τη θέση»), στη συνάντηση ήσαν άψογοι. Το θέμα της ευγένειας άλλων καιρών δεν είναι να ξεθυμαίνει με το πέρασμα του χρόνου.

ήγας Φεραίος, πρωτοπορία!

Που η πολιτική καταγραφόταν στα οράματα, η κάπως ναρκισσιστική επωδός των οριζών και στις συγκεντρώσεις της ομιλίας του ανανεωτικού χώρου ήταν το «Ρήγας Φεραίος, πρωτοπορία». Τα οράματα, όμως, που καταγράφηκαν και μένουν στην ιστορία (στη μικρή, ιστορία, όπου καταχωρίζονται οι πιο μεγάλες τρέλες της νεότητας) ήταν τα οράματα, καλά κρυμμένης αλκιμότητας ενδεικτικά αλλά και μιας

κάποιας καταπιεσμένης χουλιγκανίστικης διάθεσης, που ποτέ δεν διεκδίκησε την έκφρασή της στους μαζικούς χώρους: «Ρήγας Φεραίος, ο κάθε σέξυ νέος». «Αν θέλεις να 'σαι σέξυ, να είσαι και ωραίος / θα είσαι Πανιώνιος κι ΕΚΟΝ Ρήγας Φεραίος».

Βλέπετε, τότε, στη Νέα Σμύρνη υπήρχε μια από τις πιο γερές οργανώσεις, ο δήμαρχος Πεχλιβανίδης ήταν κομματικός και ο Πανιώνιος ήταν κάτι σαν το σύμβολο της στράτευσης στην ανανεωτική Αριστερά.

Ρηγίτισσες...

Αν και ο Ρήγας θεωρούνταν ότι διαθέτει όλα εκείνα τα φανατικά παιδιά για τέχνες και για γράμματα, ωστόσο υπήρχε κάτι που του έδινε ακόμα περισσότερο κύρος στο χώρο των κομματικών νεολαίων: ήταν οι γυναίκες του!

Σεισοπυγείς, καλλιπάρειοι, λυγρές και κομψές, μ' αστραποβόλο βλέμμα, χειραφετημένες, χωρίς να περιφρονούν το κομψό ντύσιμο ή και το μακιγιάζ, οι Ρηγίτισσες έχουν δημιουργήσει ίσως τον πιο ισχυρό ανάμεσα στους μικρούς μύθους του ευκλεούς παρελθόντος. Διάλογοι όπως ο παρακάτω ήταν συνηθισμένοι (στην παρανομία, επειδή η επίσημη «γραμμή» ήταν η πολιτικός ορθή φεμινιστική ορολογία):

— Γιατί είσαι στο Ρήγα;

— Για τις γκόμενες...

Οι «γκόμενες», λοιπόν, ακόμα πιο φωτεινό όραμα για τη νεότητα κι από τα οράματα για σοσιαλισμό με ελευθερία και δημοκρατία, για σοσιαλισμό με ανθρώπινο πρόσωπο. Ερωτεύσιμες. Φως εκ φωτός... («Τη Ρηγίτσα, τη Ρηγίτσα, την είδα και ερρίγησα», στιχοπλοκούσε ο Μανούσος Φάσσης/Μανόλης Αναγνωστάκης).

Στη συγκέντρωση της Στροφιλιάς, μοιραία, πολλές συζητήσεις περιστράφηκαν γύρω από τα φωτεινά αυτά σύμβολα του έρωτα, που έδιναν συχνά περιεχόμενο και νόημα ακόμα και στους πολιτικούς διαξιφισμούς. Ανακινήθηκαν οι μνήμες και, μοιραία, αναμετρήθηκαν με το παρόν: με το χρόνο που στο μεταξύ κύλησε, με τα σημάδια που ο χρόνος άφησε στα κορμιά και στις καρδιές.

Το διάλογο που ακολουθεί, η αδιακρισία του γράφοντος τον άκουσε περισσότερο από μια φορά το βράδυ του περασμένου Σαββάτου:

— Θα επιθυμούσες τις ίδιες γυναίκες που επιθύμησες εκείνο τον καιρό, σύντροφε;

— Ανεπιφύλακτα. Τις επιθυμώ. Επιθυμώ τις ίδιες γυναίκες!

Ίσως γιατί εκείνη η ομορφιά, τελικά, ήταν μια βαθύτερη ομορφιά. Που δεν παρέρχεται με τον καιρό, που δεν την τραυματίζει το πέρασμα του χρόνου, που δεν αλλοιώνεται απ' τις ραγάδες, τις ρυτίδες, τις άσπρες τρίχες. Παντός καιρού.

Μπροστά...

Από τις διάπλετες λεωφόρους της νοσταλγίας, πίσω στη σκληρή πραγματικότητα: μεταμεσονύκτιες ώρες, στην Αθήνα των στενών δρόμων και των ακόμα πιο στενόχωρων σημερινών οραμάτων. Στο κάθισμα του συνοδηγού, σε ταξί που διασχίζει τη νύχτα. Μπροστά, ο δρόμος είναι κλειστός. Δυο Ι.Χ. έχουν τρακάρει, οι οδηγοί τους έχουν βγει στην άσφαλτο, του ενός το κεφάλι είναι ανοιγμένο και τα αίματα έχουν πλημμυρίσει το πρόσωπό του.

Ο ταξιτζής κόβει ταχύτητα, εξετάζει εποπτικά την κατάσταση, κι ύστερα καβαλάει το πεζοδρόμιο, βάζει πρώτη, προσπερνάει και χάνεται μέσα στη νύχτα...

— Μα!... Όλη κι όλη αυτή προλαβαίνει να είναι η αντίδραση του επιβάτη.

Ο ταξιτζής γυρίζει στο πλάι και απαντάει κοφτά. Δεν υπάρχουν περιθώρια.

— Ασε, φιλαράκι. Μπροστά εμείς και πίσω δεν γαμείς!

Πράγματι. Δεν υπάρχουν περιθώρια.

Βία και χάος

Οι καιροί μας, χαυνωμένοι, περιμένουν τη νέα βίαιη έκρηξη, την επόμενη κοινωνική αναταραχή με τους νέους να ρίχνουν μολότωφ και τους «αγανακτισμένους πολίτες» να συνδράμουν στον ιδιόρρυθμο κλεφτοπόλεμο του δρόμου τους αστυνόμους. Το σύνθημα είναι γραμμένο σε τοίχο, απέναντι από το Πολυτεχνείο:

«Βία και χάος, εγώ δεν είμαι πράος»!

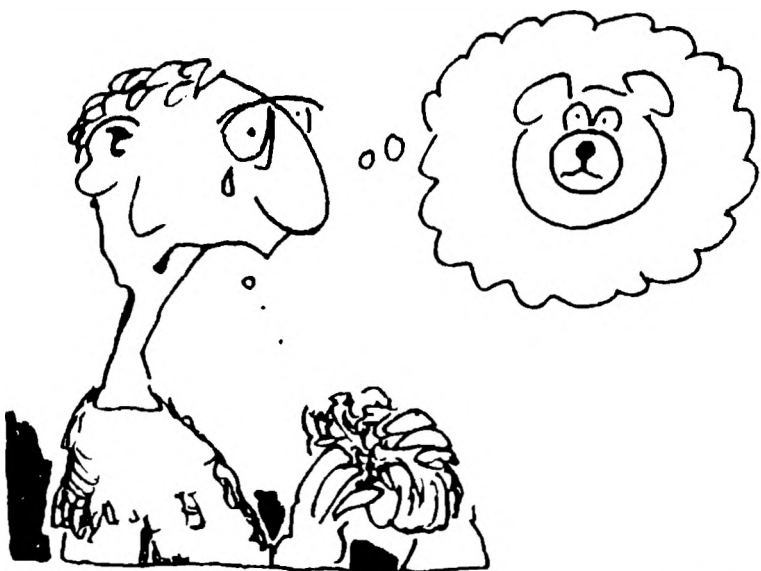
ο Αγύριοςτος

(ΗΡΕΜΗ ΔΥΝΑΜΗ του Γ.Ω.Ρ.Υ
Φ.Σ.Σισαλιού)

ΦΑΙΝΕΤΑΙ ΟΤΙ ΤΟΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ ΚΑΙΡΟ
ΕΓΩ, Ο ΑΝΔΡΕΑΣ, ΜΕΓΑΛΟΥΡΓΗΣΑ!...

ΓΙΑ ΤΟΝ 11^Ο ΛΟΓΟ ΠΑΡΕΜΕΙΝΑΝ ΣΧΕΤΙΚΑ
ΦΘΙΝΑ ΤΑ ΑΡΚΟΥΔΟΠΟΔΑΡΑ. ΔΙΠΛΑΣΙΑΣΤΗΚΕ
ΒΕΒΑΙΑ Η ΤΙΜΗ ΤΗΣ ΜΠΟΜΠΟΤΑΣ ΑΛΛΑ ΤΙ
ΠΕΡΙΜΕΝΕΙΣ, ΟΛΟΙ ΜΠΟΜΠΟΤΑ ΑΓΟΡΑΖΟΥΝ...

ΠΑΡΑΛΛΗΛΩΣ, ΕΟΡΤΑΣΑΜΕ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΡΟ
ΠΕΝΤΗΚΟΝΤΑΕΤΙΑΣ ΝΙΚΗ ΜΑΣ ΕΠΙ ΤΩΝ
ΓΟΤΘΩΝ. ΠΟΛΥ ΚΑΛΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΑΥΤΟΙ
ΟΙ ΓΟΤΘΟΙ...

ΒΛΕΠΕΤΕ, ΤΑ ΠΕΠΟΝΙΑ ΑΚΡ. ΒΥΝΑΝ ΜΟΝΟΝ
ΚΑΤΑ ΕΝΑ ΣΙΣΤΕΡΤΙΟ ΑΠΟ ΠΕΡΣΙ, ΙΣΟΣ ΓΙΑΤΙ
ΕΙΝΑΙ ΟΥΤΟΣ Η ΑΛΛΟΣ ΑΚΡ. ΒΑ ΚΑΙ ΚΑΝΕΙΣ
ΔΕΝ ΤΑ ΑΓΟΡΑΖΕΙ

ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΑΥΤΟ Η ΣΥΓΚΛΗΤΟΣ
ΤΟ ΑΠΕΚΑΛΕΣΕ "ΑΠΟΚΛΙΜΑΚΟΣΗ ΤΟΥ
ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ", ΚΑΙ ΜΕ ΕΤΙΜΗΣΕ.

ΟΧΙ ΜΟΝΟΝ ΕΠΕΤΡΕΨΑΝ ΤΟΝ ΕΟΡΤΑΣΜΟ ΑΛΛΑ ΜΑΣ ΚΕΡΑΣΑΝ ΠΕΠΟΝΙΑ ΚΑΙ ΑΡΚΟΥΔΟΠΟΔΑΡΑ...

ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΚΗΝΗ

Επιμέλεια: Βασίλης Καπετανγιάννης

Ημέρα της νίκης: πενήντα χρόνια μετά

Οι εορτασμοί στα 50 χρόνια απ' την άνευ όρων παράδοση των γερμανικών στρατευμάτων και τη συντριβή του ναζισμού δικαίως παίρνουν τέτοιο πανηγυρικό χαρακτήρα. Οι λαοί πρέπει να έχουν μνήμη. Αυτός ο πόλεμος ήταν ο πιο μαζικός και ο πιο αιματηρός στην ιστορία της ανθρωπότητας. Βαρύς ο φόρος του αίματος. Φρικιαστική η, με τελεματική ψυχρότητα, μαζική εκτέλεση εκατοντάδων αθώων αμάχων στα ναζιστικά στρατόπεδα εξόντωσης. Η τελική λύση για Εβραίους και απ' αυτούς που είχαν, όπως έλεγαν, το δικαίωμα «είναι αδυσώπητοι».

Ούτε ο πόλεμος ούτε τα εγκλήματα μπορούν να αμαρτωθούν – και δεν πρέπει. Η Σοβιετική Ένωση πάνω από 25 εκατ. νεκρούς, η Ελλάδα το υψηλότερο ποσοστό απωλειών κατ' αναλογία πληθυσμού. Οι εορτασμοί της νίκης είναι ταυτόχρονα μέρες πόνου, θλίψης και τιμής για τους χαμέ-

ς. Πρέπει να συγχέονται οι αιτίες με τις συνέπειες του πολέμου. Οι Γερμανοί δικαιούνται κι αυτοί να κλάψουν τους δικούς τους νεκρούς, συγγενείς όμως των δικών τους πράξεων και των δικών τους εγκλημάτων. Οι νέες γενιές είναι αμήχανες καθώς ο χρόνος και οι ρεβιζιονιστές ιστορικοί «ανακαλύπτουν» νέες ερμηνείες για να συγχωρήσουν ενοχές και ευθύνες και να προσδώσουν στη σημερινή οικονομικά ισχυρότατη Γερμανία μια νέα αλαζονεία, την οποία όμως επλήρωσε ακριβά.

Η ιστορική
λησμοσύνη
είναι το
χειρότερο
αναισθητικό.

Ο Χίτλερ νικήθηκε όχι μόνο απ' την αντίσταση των λαών αλλά από μια περίεργη ιστορικά συμμαχία μεταξύ φιλελεύθερου καπιταλισμού και ολοκληρωτικού κομμουνισμού. Διαφορετικός θα 'ταν σήμερα ο κόσμος χωρίς τη συμμαχία αυτή. Κι άγνωστη η τύχη των δυτικών δημοκρατιών.

Η μνήμη όμως εξασθενεί. Και η Ευρώπη τουλάχιστον έχει περάσει μισόν αιώνα ειρήνης και άνευ προηγουμένου οικονομικής και τεχνολογικής ανάπτυξης και ευημερίας, μια εποχή συγκλονιστικών και επαναστατικών αλλαγών. Οι χθεσινοί ηττημένοι είναι σήμερα πανίσχυροι κι αποτελούν πρότυπο ανάπτυξης για τους χθεσινούς νικητές. Ο φόβος μιας ισχυρής, αλαζονικής και εθνικιστικής Γερμανίας άρχισε και πάλι να πλανάται πάνω απ' την Ευρώπη.

Οι νέες γενιές δεν αισθάνονται καθόλου υπεύθυνες για την ανελέητη αυτή σφαγή όλων των εποχών. Κυρίως αδιαφορούν. Προτιμούν να ξεχαστεί το παρελθόν, τη στιγμή μάλιστα που κυνικά λένε ότι δεν έχει διδάξει τίποτα στην ανθρωπότητα.

Αλλά η λησμοσύνη είναι το χειρότερο αναισθητικό και το μεγαλύτερο όπλο στα χέρια των νεοφασιστικών και ρατσιστικών κινημάτων. Γι' αυτό δεν πρέπει να ξεχνάμε.

Η κατανόηση της ιστορίας δεν σημαίνει και άφεση αμαρτιών ή συγχώρεση των εγκλημάτων. Οι μεταπολεμικές γενιές δικαιολογημένα θέλουν να ζήσουν και να απολαύσουν την ειρήνη και την ευημερία – οι οποίες, όμως, για να χτιστούν είχαν τεράστιο ανθρώπινο κόστος.

Η νέα εποχή του προέδρου Ζακ Σιράκ

της Κατερίνας Καρύγιαννη

Αλλαγή φρουράς στο Μέγαρο των Ηλυσίων. Ο νεογκωλικός Ζακ Σιράκ κατάφερε τελικά με τη τρίτη να φθάσει στο προεδρικό αξίωμα. Ο Λιονέλ Ζοσπέν δεν πέτυχε τη νίκη, κατόρθωσε όμως μια αναπάντεχη συσπείρωση στο πρόσωπό του, της κεντροαριστεράς, μια νέα πορεία του P.S. Η ισχυρή αυτή αντιπολίτευση θα αποτελέσει βραχνά για τον Σιράκ, πολύ περισσότερο που ο ίδιος δυσκολεύεται να ισορροπήσει ανάμεσα στις εξαγγελίες του για την καταπολέμηση της ανεργίας και τις επιταγές της Κομισιόν και να αντιμετωπίσει τα φαινόμενα της ξενοφοβίας και του ρατσισμού στη χώρα του.

Το αναπάντεχο αποτέλεσμα του α' γύρου των προεδρικών εκλογών, που έθεσε το σοσιαλιστή Λιονέλ Ζοσπέν επικεφαλής της προεδρικής κούρσας, αποτέλεσε αφενός ψυχρολουσία για τις εταιρείες δημοσκοπήσεων, αφετέρου άλλαξε τελείως το σκηνικό της προεδρικής κούρσας. Το σενάριο της αναμέτρησης στους κόλπους της Δεξιάς Σιράκ-Μπαλαντύρ έπαισε στο κενό και στην τελική ευθεία η αναμέτρηση πήρε την παραδοσιακή μορφή της αντιπαράθεσης Δεξιάς-Αριστεράς.

Τις τελευταίες μέρες μάλιστα της προεκλογικής καμπάνιας για τον β' γύρο, ο Σιράκ "πατούσε" ακριβώς στη διακριτική αποστασιοποίηση του Ζοσπέν από τη θητεία του Φρανσουά Μιτεράν και ρωτούσε τον αντίπαλό του: "Πώς είναι δυνατόν ο σοσιαλιστής υποψήφιος να εμφανίζεται σαν κάτι καινούριο στην πολιτική ζωή, απαλλαγμένος από όλο το παρελθόν του;", "πού ήταν λοιπόν ο κύριος Ζοσπέν από το 1981 μέχρι το 1993, την περίοδο που ο αριθμός των ανέργων από 1,5 εκατ. γινόταν 3 εκατ.;

Ο Σιράκ τελικά συσπείρωσε την πλειοψηφία των δεξιών δυνάμεων και εξελέγη με ποσοστό 52,8%. Σύμφωνα με τα στοιχεία που δίνουν οι στατιστικές εταιρείες, ο νεογκωλικός υποψήφιος συγκέντρωσε τη μεγάλη πλειοψηφία των οπαδών του Μπαλαντύρ (μέχρι 85%), την πλειοψηφία των οπαδών του Φιλίπ Ντεβιλιέ (μέχρι 83%) και ένα μέρος των οπαδών του Λεπέν (μέχρι 57%), που αγνόησαν την προτροπή του ακροδεξιού ηγέτη τους να μην υποστηρίξουν κανέναν από τους δύο υποψηφίους.

ΤΑ ΚΕΡΔΗ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ

Από την άλλη πλευρά, ο Λιονέλ Ζοσπέν κατόρθωσε σαφέστατα, και θα λέγαμε αναπάντεχα, να συσπειρώσει αντίστοιχα το χώρο της κεντροαριστεράς. Κέρδισε λοιπόν το ποσοστό του 48% συγκεντρώνοντας το μεγαλύτερο ποσοστό των ψήφων του Ρομπέρ Υ (μέχρι 83%), ένα μεγάλο ποσοστό των ψήφων της Ντομινίκ Ζουανέ (μέχρι 65%) και ένα ποσοστό της Αρλέτ Λαγκιγιέ (μέχρι 62%).

Το γεγονός αυτό απ' τη μια πλευρά αναμένεται να λειτουργήσει ως ασφαλιστική δικλείδα στον αντίποδα του νέου σχήματος

διακυβέρνησης της χώρας από μια ρητική κυβέρνηση κι έναν δεξιό πρόεδρο. Από την άλλη πλευρά, η συσπείρωση της Κεντροαριστεράς στο πρόσωπο Λιονέλ Ζοσπέν δημιούργησε, και χωρίς λόγο, ελπίδες για μια νέα πορεία του σοσιαλιστικού κόμματος. Μετά τις αποτυχίες στις βουλευτικές εκλογές '93, αλλά και τις περσινές ευρωεκλογές κατά πλειοψηφία υπερίσχυσε στο υποψηφιότητας του Ζοσπέν και η ακολουθηθεί θετική πορεία του στην προεδρική εκστρατεία που κατέληξε σε εκλαμβάνονται ως νέο ξεκίνημα. Ο γαλλικός όσο και γενικότερα ο ευρωπαϊκός Τύπος που εκφράζει την Κεντροαριστερά χωρίς να θριαμβολογεί διότι στις γαλλικές εκλογές μια αναγέννηση σοσιαλδημοκρατίας στη Γαλλία, πιθανότατα ευνοείται από μια γενικότερη τάση, δεδομένου ότι τόσο το εργατικό κίνημα στη Βρετανία όσο και οι κεντρώες δυνάμεις στην Ιταλία σάρωσαν πρόσφατες περιφερειακές εκλογές σε δύο χώρες.

Άλλωστε ο νέος πρόεδρος, αμέσως μετά την ανάληψη των καθηκόντων του

στη δίνη ενός νέου γύρου αντιπαράθεσης με τους εργάτες και τους αγρότες. Τα γαλλικά συνδικάτα έχουν ήδη εξαγγείλει μια σειρά κινητοποιήσεων για τις επόμενες μέρες. Η κρίση στη γαλλική κοινωνία βεί και όπως φαίνεται δεν πρόκειται να τονωθεί με την αλλαγή φρουρά στο Μέρο των Ηλυσίων.

ΔΙΛΗΜΜΑ ΤΟΥ ΣΙΡΑΚ

Ο ίδιος ο Ζακ Σιράκ, παρ' όλο που αναμένεται να μοιράσει σοφά τις αρμοδιότητες ανάμεσα σε ευρωπαϊστές και ευρωπαϊκιστές, στη νέα κυβέρνηση θα βρεθεί σε δίλημμα προκειμένου να πραγματοποιήσει τις εξαγγελίες του για καταπολέμηση της ανεργίας. Ας μην ξεχνάμε ότι ο ίδιος διακήρυξε πως κύριο μέλημά του θα είναι ο περιορισμός της ανεργίας. Δεν είναι δυ-

νατόν να μιλάμε όμως για δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και για ανακούφιση του γαλλικού λαού από τη νεοφιλελεύθερη οικονομική πολιτική, χωρίς να προηγηθεί αποστασιοποίηση από τις επιταγές της Κομισιόν και τον στόχο της νομισματικής ενοποίησης, όπως ορίζεται από τη συνθήκη του Μάαστριχτ. Προεκλογικά τουλάχιστον ο Σιράκ έπαιξε με το χαρτί του ευρωσκεπτικισμού και διακήρυξε ότι τα αποτελέσματα της διακυβερνητικής διάσκεψης του 1996 για την αναθεώρηση του Μάαστριχτ με δημοψήφισμα στην κρίση του γαλλικού λαού. Οι ισορροπίες είναι λεπτές πολύ περισσότερο τώρα που έχει δρομολογηθεί στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ο γαλλογερμανικός άξονας.

Η αντιμετώπιση της ξενοφοβίας, του ρατσισμού, του κοινωνικού αποκλεισμού στο εσωτερικό και ο αναπροσδιορισμός της γαλλικής πολιτικής στο Βοσνιακό

και την επέκταση του NATO προς Ανατολάς ανήκουν στα προβλήματα της πρώτης γραμμής που θα πρέπει να αντιμετωπίσει ο Σιράκ με την ανάληψη των καθηκόντων του. Πέρα απ' όλα αυτά ο νέος πρόεδρος θα βρεθεί κατ' αρχάς αντιμέτωπος με τις διακηρύξεις του για την κατάργηση της "μοναρχίας" του προέδρου. Η μέχρι τώρα θητεία του όμως ως δημάρχου του Παρισιού δείχνει, αν μη τι άλλο, ότι ο Σιράκ είναι πιο συγκεντρωτικός και πιο αυταρχικός και από τον Μπαλαντύρ.

Ο Σιράκ άλλωστε δεν φημίζεται για την προσκόλληση στις διακηρύξεις του και όπως δήλωσε άλλωστε ο ίδιος προεκλογικά: "Το μέλημά μου είναι να πείσω τους Γάλλους να με εκλέξουν και όχι να προσδιορίσω τι θα κάνω όταν θα με εκλέξουν".

Νέα Οικολογία

Τεύχος 126, Απρίλιος 1995

Μηνιαία επιθεώρηση, Μαυρομιχάλη 39, Αθήνα 106 80, τηλ./fax: 3619837, τηλ.: 3624323

Σκάνδαλα και πλημμύρες, του Μ. Μοδινού
Μεταφορές: Η Ε.Ε. σε κρίσιμη καμπή, των Κ. Ιατροπούλου, Χ. Κορκόβελου

Εγχώριος θάνατος σοσιαλιστών, του Α. Καμπάνη

Κλίμα, βόρεια δάση και τροπικές ασθένειες, της Φ. Δημητρακούδη

Γερμανία: αναδιανέμοντας το χρόνο εργασίας, του Γ. Σακιώτη

Αναδιαπραγματευόμενοι το χρέος του Τρίτου Κόσμου, του Β. Παπακριβόπουλου

Οδηγίες για την εκπόρθηση του Φαληρικού όρμου, του Κ. Χατζημπίρου

Αλιεία: η αναμενόμενη σύγκρουση, του Μ. Προμπονά

Πρέσβεις αειφορίας και η Φλοίσβου εκτέλεση, της Λ. Τσακαλίου

Ένας μεγάλος, παγωμένος «μπελάς», του Μ. Προμπονά

Κέρατα και εγκέφαλος, του Σ. Κουρουζίδη

Δήμος Τσαντίλης: Πράσινα άλογα: Ο φόρος ενέργειας / CO₂ είναι νεκρός;

Μιχάλης Μοδινός: Αναζητώντας νέους δείκτες κοινωνικής ευημερίας

Κλαίρ Μπρισέ: Νάρκες: η θανατηφόρα εφευρετικότητα

Συνέντευξη της Μ. Πέτροβιτς στον Π. Νεράντζη

Τζ. Μάντλην Νας: Η «επίτευξη» μιας οικολογικής καταστροφής

Γιώργος Ντούρος: Ξενικά και αυτόχθονα είδη φυτών

Ντ. Χέλβοργκ: Τα «δικαιώματα της ιδιοκτησίας» και η επίθεση στο περιβάλλον

Ανδρέας Γ. Γεωργιάδης: Αναζητώντας το βούβαλο

Γιάννης Σχίζας: Κινηματογραφικές μνήμες

Σταύρος Χρ. Τσέτσας: Πολεοδομική κρίση και ευρωπαϊκές πολιτικές

Ζακ Πρινεντύ: Τα θρησκευτικά και η επιστημονική γνώση

Κι ακόμη: Ευρω-οικολογικά, Βιβλίο, Μουσικο-οικολογίες, Περιφερειακά - Διεθνή, Τοπικός Τύπος, Επιστολές

Η κοινωνική δυναμική της πολιτικής

του Αργύρη Παναγόπουλου

Ο δεύτερος γύρος των ιταλικών δημοτικών εκλογών επιβεβαίωσε με τον πιο κατηγορηματικό τρόπο την νίκη των δημοκρατικών και προοδευτικών δυνάμεων και κυρίως του ΔΚΑ μετατρέποντας την εκλογική συρρίκνωση της πιο αντιδραστικής ευρωπαϊκής δεξιάς σε μια βαριά ήττα.

Οι κεντροαριστερές δυνάμεις με κύριο άξονα το ΔΚΑ και τους πρώην χριστιανοδημοκράτες του Λαϊκού Κόμματος που συνεργάστηκαν μαζί του, συνέτριψαν στον δεύτερο γύρο τη Δεξιά με την αποφασιστική υποστήριξη της Λέγκας του Βορρά και της Κομμουνιστικής Επανάδρουσης. Ο επικαλούμενος δημοκρατικός χώρος κατέκτησε 9 νομαρχιακά συμβούλια ενώ η Δεξιά μόνο 6, 61 επαρχιακά συμβούλια, η Δεξιά μόνο 8 και η Λέγκα 6. Στις μεγάλες πόλεις όπου έγιναν εκλογές και για τη δημοτική αρχή, η κεντροαριστερές δυνάμεις εξαφάνισαν στην ουσία τη Δεξιά κατακτώντας 34 μεγάλους δήμους, σε αντίθεση με τους 6 μεγάλους δήμους που πήρε η Δεξιά.

Τα εκλογικά αποτελέσματα, παρ' όλη την αυξημένη αποχή, δίνουν μια νέα πνοή στους ιταλικούς οργανισμούς αυτοδιοίκησης και κυρίως στην Αριστερά που επί χρόνια υπήρξε ένας από τους πιο θερμούς υποστηρικτές της. Ακόμα και ο βιομηχανικός Βορράς φαίνεται ότι εγκαταλείπει σταδιακά τη Δεξιά.

Το πολιτικό σκηνικό αλλάζει με ακόμα μεγαλύτερη ταχύτητα. Το καταλαβαίνει κανείς ιδιαίτερα από τα τηλεοπτικά προ-

γράμματα και κυρίως από τις τηλεοράσεις του Μπερλουσκόνι. Ο «εκλεκτός του Θεού», όπως του άρεσε να αυτοαποκαλείται, έχασε το χαμόγελό του ενώ οι αυλικόι του άρχισαν να εμφανίζονται αρκετά νευρικοί. Η σκληρή πραγματικότητα, με τα μεγάλα οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα, διέλυσε στην ουσία την τηλε-ψευδαίσθηση του μπερλουσκονισμού αποδίδοντας στην καθημερινότητα την πραγματική της αξία. Στη Ρώμη οι εργαζόμενοι στις αστικές συγκοινωνίες απήργησαν σε ένδειξη διαμαρτυρίας για την τοποθέτηση των διαφημίσεων του Μπερλουσκόνι στα λεωφορεία, τα τραμ και το μετρό εναντίον των δημοψηφισμάτων που θα γίνουν στις 11 Ιουνίου για τον έλεγχο της ιδιοκτησίας των τηλεοπτικών καναλιών και τον περιορισμό της διαφήμισης στις κινηματογραφικές ταινίες που προβάλλονται στην τηλεόραση.

Η ΝΙΚΗ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ

Το ΔΚΑ, παρ' όλο που δεν αύξησε τις ψήφους του, μετατράπηκε στο μεγαλύτερο ιταλικό πολιτικό κόμμα φτάνοντας το 25%, ενώ η Κομμουνιστική Επανάδρουση αποτελώντας την έκπληξη της έκπληξης των εκλογών κατάφερε να φτάσει το 8,5%. Ιδιαίτερα καλό υπήρξε το αποτέλε-

σμα και για τους Πράσινους, οι οποίοι τελευταίες ημέρες πριν από τις εκλογές προσπάθησαν να τονίσουν την αυτονομία τους από το ΔΚΑ και την «κεντροαριστερή» πολιτική του ανοίγοντας έναν ουσιαστικό διάλογο με την Επανάδρουση.

Το εκλογικό αποτέλεσμα αντιπροσωπεύει την αισιόδοξη όψη της ιταλικής πολιτικής και κοινωνικής σύγκρουσης, ίδια στιγμή που η Αριστερά κατακτά την πιο σημαντική νίκη της τελευταίας καετίας στο κοινωνικό και οικονομικό πεδίο, παραχωρούσε στις ίδιες συντηρηκές δυνάμεις που βρίσκονται πίσω τον Μπερλουσκόνι και τον Φίνι ένα μολο μέρος των κοινωνικών της κατακτήσεων.

Έφτασε ίσως η στιγμή για την Αριστερά να πληρώσει, όπως ισχυριζόταν ο Αλέμα πριν από μερικές βδομάδες, τη σοδό της στον κυβερνητικό χώρο, τη χείριση της εξουσίας και ίσως της διαίρεσής.

Τη στιγμή που το ιταλικό υπουργείο Εσωτερικών ανακοίνωνε τα εκλογικά αποτελέσματα, λίγο πιο πέρα οι τρεις καλύτερες ιταλικές εργατικές συνσπονδίες, η GIL-CISL-UIL, συνυπέγραψαν με τον πρώην διοικητή της Τράπεζας της Ιταλίας και σημερινό πρωθυπο

Ντίνι τη διάλυση του δημοσίου συνταξιοδοτικού συστήματος. Και να φανταστεί κανείς ότι πριν από λίγους μήνες, όταν ο Ντίνι, ως υπουργός του Μπερλουσκόνι, πρότεινε τα ίδια περίπου μέτρα, οι τρεις συνομοσπονδίες είχαν συμμετάσχει στις μεγαλύτερες κινητοποιήσεις των εργαζομένων στην ιταλική ιστορία.

Σήμερα οι ίδιες συνομοσπονδίες συνυπογράφουν την κατάργηση της σύνταξης γήρατος, την αύξηση του ορίου συντάξιμης ηλικίας με τη σταδιακή μείωση του ποσοστού υπολογισμού των συντάξιμων αποδοχών, την κατάργηση του δικαιώματος συνταξιοδότησης για τους νέους εργαζομένους. Μέχρι το 2008 κανείς Ιταλός εργαζόμενος δεν θα έχει δικαίωμα στη σύνταξη ή τουλάχιστον σε ένα αξιοπρεπές υποκατάστατό της.

Ενώ στη Γαλλία ένας σχεδόν άσημος σοσιαλιστής σαν τον Ζοσπέν κατάφερε να φτάσει το 48%, θίγοντας τα κοινωνικά θέματα, στην Ιταλία το ΔΚΑ όχι μόνο αποφεύγει να μιλήσει γι αυτά, μα εκφράζει και την ικανοποίησή του για την περιθωριοποίηση των δυνάμεων της εργασίας.

Γιατί, σήμερα, η κυβέρνηση Ντίνι, με έναν κυνικό ορθολογισμό, παρουσιάζει μια ακόμα φορά στους μισθωτούς, τους νέους άνεργους, τις γυναίκες, τους ηλικιωμένους και τους συνταξιούχους το αδιεξόδιστο της αποτυχίας ενός διεφθαρμένου κοινωνικού μοντέλου. Σήμερα επιμένουν ότι η δημογραφική μείωση του πληθυσμού οδηγεί το συνταξιοδοτικό σύστημα σε κρίση γιατί οι συνταξιούχοι αυξάνονται διαρκώς ενώ μειώνονται οι ενεργοί εργαζόμενοι που πληρώνουν τις συνεισφορές. Την ίδια στιγμή η κυβέρνηση Ντίνι έχει στο συρτάρι της τη μεταρρύθμιση και του ιατροφαρμακευτικού συστήματος, για το οποίο προβλέπονται μαζικές ιδιωτικοποιήσεις. Το μόνο μέτρο που προβλέπει η κυβέρνηση υπέρ των εργαζομένων είναι οι συμπληρωματικές ιδιωτικές ασφάλειες! Οι επιδιώξεις των χρηματιστηριακών και επενδυτικών κύκλων που βρίσκονται πίσω από τα διάφορα πακέτα Ντελόρ -γιατί και το ιταλικό Δημόσιο επιβιώνει με τον ίδιο ακριβώς τρόπο που επιβιώνει και ο δικός μας δημοσις τομέας-ενσαρκώνονται πίσω από αυτή την πολιτική που όχι μόνο δεν αποτε-

λεί μια κλασική πολιτική λιτότητα μα κινδυνεύει να διατάραξει μια ήδη εύθραυστη κοινωνική ισορροπία.

Και να φανταστεί κανείς ότι ενώ ο πληθωρισμός ανεβαίνει ραγδαία ξεπερνώντας το 5,5%, η επίσημη ανεργία έχει φτάσει στα μεγαλύτερα επίπεδα στην ιστορία της Ιταλίας ξεπερνώντας το 13,5%, οι μισθοί έχουν χάσει το 4% της αξίας τους μέσα σε λίγους μήνες, οι έμμεσοι φόροι φτάνουν στα όρια της ασυδοσίας. Η λιρέτα έχασε σχεδόν τη μισή της αξία απέναντι στα ισχυρότερα νομίσματα και ο δείκτης του χρηματιστηρίου του Μιλάνου μειώνεται αργά αλλά σταθερά, η παραγωγικότητα έχει αυξηθεί με τρομακτικούς ρυθμούς, η έκρηξη των εξαγωγών συνεχίζεται με τους ίδιους αμείωτους ρυθμούς παρουσιάζοντας το μεγαλύτερο ιστορικό θετικό στους ισολογισμούς, τα κέρδη των επιχειρήσεων παρουσιάζουν τα μεγαλύτερα ποσοστά απόδοσης των τελευταίων χρόνων και κανείς δεν μιλάει έστω και για μια συμβολική αύξηση της φορολογίας στα κέρδη των επιχειρήσεων και των ανώνυμων κεφαλαίων που κατατίθενται στις τράπεζες και εισπράττουν εξωφρενικούς για την οικονομική κατάσταση τόκους. Η αύξηση της παραγωγής όχι μόνο δεν προκαλεί την αύξηση της αγοράς της εργασίας, μα στις σημερινές μεταμοντέρνες κοινωνίες τείνει να μειώσει την εργασία ακόμη περισσότερο.

ΠΡΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗ

Στις μεγαλύτερες επιχειρήσεις του βιομηχανικού και δημόσιου τομέα, οι εργαζόμενοι βρίσκονται σε κατάσταση αναβρασμού όπου αυθόρμητες απεργίες και μαζικές συνελεύσεις θέτουν σε κρίση την ήδη δυσκίνητη και γραφειοκρατικοποιημένη αντιπροσώπευση των τριών συνδικαλιστικών συνομοσπονδιών και των σχέσεών τους με τους εργαζομένους. Στις σιδηροβιομηχανίες της Γένοβας, στη Mirafiori της FIAT στο Τορίνο και κυρίως στην ALFA ROMEO του Μιλάνου, το μυθικό πια χώρο αντίστασης στα σχέδια της κυβέρνησης και των εργοδοτών τύπου Ανιέλι, Μπερλουσκόνι και Ντε Μπενεντέτι, οι εργαζόμενοι όχι μόνον απέρριψαν την πολιτική των συνδικαλιστικών συνομοσπονδιών, μα ξεκινούν μαζί με ση-

μαντικούς τομείς του δημόσιου τομέα έναν δικό τους αυτόνομο και ανεξάρτητο αγώνα για την υπεράσπιση των κοινωνικών, οικονομικών και σε τελική ανάλυση πολιτικών τους δικαιωμάτων. Την ίδια στιγμή η Δεξιά προτείνει μία σειρά δημοψηφισμάτων για να περιορίσει τις συνδικαλιστικές ελευθερίες στους χώρους εργασίας και την άμεση αντιπροσώπευση των εργαζομένων στις επιτροπές που εκλέγονται με μυστική ψηφοφορία με το σύστημα της απλής αναλογικής.

Η κατάσταση αυτή, ενώ μεταφέρει όλο και περισσότερο τον άξονα της ιταλικής πολιτικής σκηνής στο κέντρο με την επιλογή του ΔΚΑ να δώσει μία προνομιακή σχέση στην πολιτική του απέναντι στους πρώην Χριστιανοδημοκράτες, αυξάνει στα αριστερά την αντιπαράθεση ανάμεσα στο ΔΚΑ και τα άλλα μικρότερα κόμματα της Αριστεράς και κυρίως την Επανίδρυση, η οποία χάρη στον Μπερτινότι έχει μεταβληθεί σε θεματοφύλακα των κοινωνικών κατακτήσεων των εργαζομένων. Ενώ είναι σαφές ότι χωρίς την ενότητα της Αριστεράς είναι αδύνατη μία νίκη στις επόμενες πολιτικές εκλογές, που πιθανώς θα γίνουν τον Οκτώβριο, οι σχέσεις ΔΚΑ - Επανίδρυσης μπαίνουν σε μια νέα βαθιά κρίση που υπονομεύει την ίδια πολιτιστική υπόσταση της ιταλικής Αριστεράς.

Επί δεκαετίες η Αριστερά διαχειρίστηκε μέσα από τις μεγάλες εξουσίες που της έδινε η τοπική αυτοδιοίκηση, ένα μεγάλο μέρος της χώρας δημιουργώντας έναν νέο τρόπο ζωής στην κεντρική Ιταλία, ένα ισχυρό συνεταιριστικό κίνημα, μια ενωτική και μαζική συνδικαλιστική παρουσία των εργαζομένων, ένα ισχυρό κίνημα θελόντων οργάνωσεων, μια πολιτιστική αντίληψη για τη θέση της γυναίκας μέσα στην κοινωνία, που κατέληξε σε ένα συγκεκριμένο νομοθετικό πλαίσιο, έναν κοινό τρόπο αντίληψης του κοινωνικού γίγνεσθαι. Σήμερα αυτή η κοινή αντίληψη βρίσκεται σε κρίση κινδυνεύοντας να κατακερματιστεί ή στην καλύτερη κατάσταση να αποριζοσπαστικοποιηθεί εντελώς τα πολιτικά και κοινωνικά της υποκείμενα. Τη στιγμή του εκλογικού της θριάμβου η ιταλική Αριστερά αντιμετωπίζει την πιο μεγάλη πολιτική της αδυναμία.

50 χρόνια από το τέλος του Ντούτσε

του Δημήτρη Φιλιππή

Γύρω από τη σύλληψη και την εκτέλεση του Μπενίτο Μουσολίνι έχουν διατυπωθεί πολλές εκδοχές. Οι περισσότερες εξ αυτών αναπαράγουν, παρά τις διαφορές, περίπου το ίδιο «στόρι». Η εκδοχή, ωστόσο, που παρουσίασε το ιταλικό περιοδικό *Raporama* είναι όντως εντυπωσιακή και πολύ κινηματογραφική. Έχει ως εξής:

Ενας πελώριος κορμός έφραζε το δρόμο λίγα χιλιόμετρα έξω από το Κόμο. Το μεγάλο «καραβάνι», με τα γερμανικά «ρέο» να προχωρούν σε παράταξη, σταμάτησε. Οι τελευταίοι Γερμανοί στρατιώτες εγκαταλείπουν την Ιταλία συνωσιτισμένοι πάνω στα φορτηγά, βραχνμικοί και κατάκοποι αλλά με τις τσέπες γεμάτες λεφτά και χρυσαφικά. Το δρόμο έχουν φυσικά κλείσει οι Ιταλοί Παρτιζάνοι... Ο «καπετάνιος» των Παρτιζάνων και ο επικεφαλής των Γερμανών συζητούν τις λεπτομέρειες της διαπραγμάτευσης. Μιας διαπραγμάτευσης που θα επιτρέψει στους Γερμανούς να γυρίσουν σώοι στα σπίτια τους και στο Ι.Κ.Κ. να γεμίσει αργότερα το ταμείο του από τα... λάφυρα εκείνης της μέρας: 30 εκατ. λιρέτες και 26 κιλά χρυσού. Καλή η σοδειά!

Ήταν η 27η Απριλίου 1945 και οι σύμμαχοι, σπάζοντας από πολύ πριν το «Μέτωπο της Μπολόνια», είχαν περιορίσει τον φασιστικό θύλακα στο Μιλάνο, όπου ο Μπενίτο Μουσολίνι, ο Ντούτσε -στις 26 Απρι-

λίου- αφού προσπάθησε ανεπιτυχώς έρθει σε μια κάποια συμφωνία με η αντιφασίστες, κατέφυγε στην επαρχία Κόμο συμβουλευοντας μάλιστα τους λευταίους πιστούς του να «κοιτάξουν εκείνοι την πάρτη τους»...

«Ο ιστορικός ρόλος του Μουσολίνι είναι ένα μείγμα από πολλά: σιγνησιακός μισοφόρος, ψυχρομακιαβελλικός ηγέμονας, ηγέτης μιας επαναστατικής μειοψηφίας, στυγνός δικτάτορας, καζανόβιτσεϊκός υπεράνθρωπος, ανσιντής σοσιαλιστής... Δεν υπήρξε τίποτα απ' όλα αυτά. Όπως ο γένηθοποιός δεν θυμόταν ούτε ο ίδιος τι ήταν, τι αισθανόταν, τι πίστευε ήθελε».

Η άποψη του Λουίτζι Μπορτεσσυχωριανού του δικτάτορα, «The Italians».

Και ενώ λοιπόν οι δυο επικεφαλής, ο Παρτιζάνος και ο Γερμανός αξιωματικός, συζητούσαν, σχεδόν επί ποδός, τις λεπτομέρειες της διαπραγμάτευσης, ένας τολμηρός πιτσιρίκος χάϊεπε περίεργος τους ταιπωρημένους φαντάρους... Ξαφνικά, το βλέμμα του καρφώθηκε πάνω σ' έναν περίεργο «Γερμανό», που σαν να προσπαθούσε να κρύψει το πρόσωπό του. Ο άνθρωπος αυτός ήταν ο Μπενίτο Μουσολίνι, ο οποίος, μεταμφιεσμένος σε Γερμανό στρατιώτη, προσπαθούσε να ξεφύγει. Ο πιτσιρίκος δεν είχε καμιά αμφιβολία γι' αυτό. Και έτσι, ο Φιορέντο Ραμπόλντι –όπως είναι το όνομα του παιδιού– έτρεξε να διαδώσει... το μυστικό. Αν, λοιπόν, πιστέψουμε το *Raporama*, ο άλλοτε πανίσχυρος δικτάτορας μέσα σε λίγες μόνο ώρες είχε καταντήσει ένα κατακίτρινο φοβισμένο ανθρώπακι... Στις 27 Αυγούστου του '45 η ιστορία έκλεισε μέσα στο βλέμμα ενός παιδιού ένα από τα πιο δραματικά κεφάλαιά της...

ΑΠ' ΤΟ ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟ ΣΤΗ ΒΑΡΒΑΡΟΤΗΤΑ

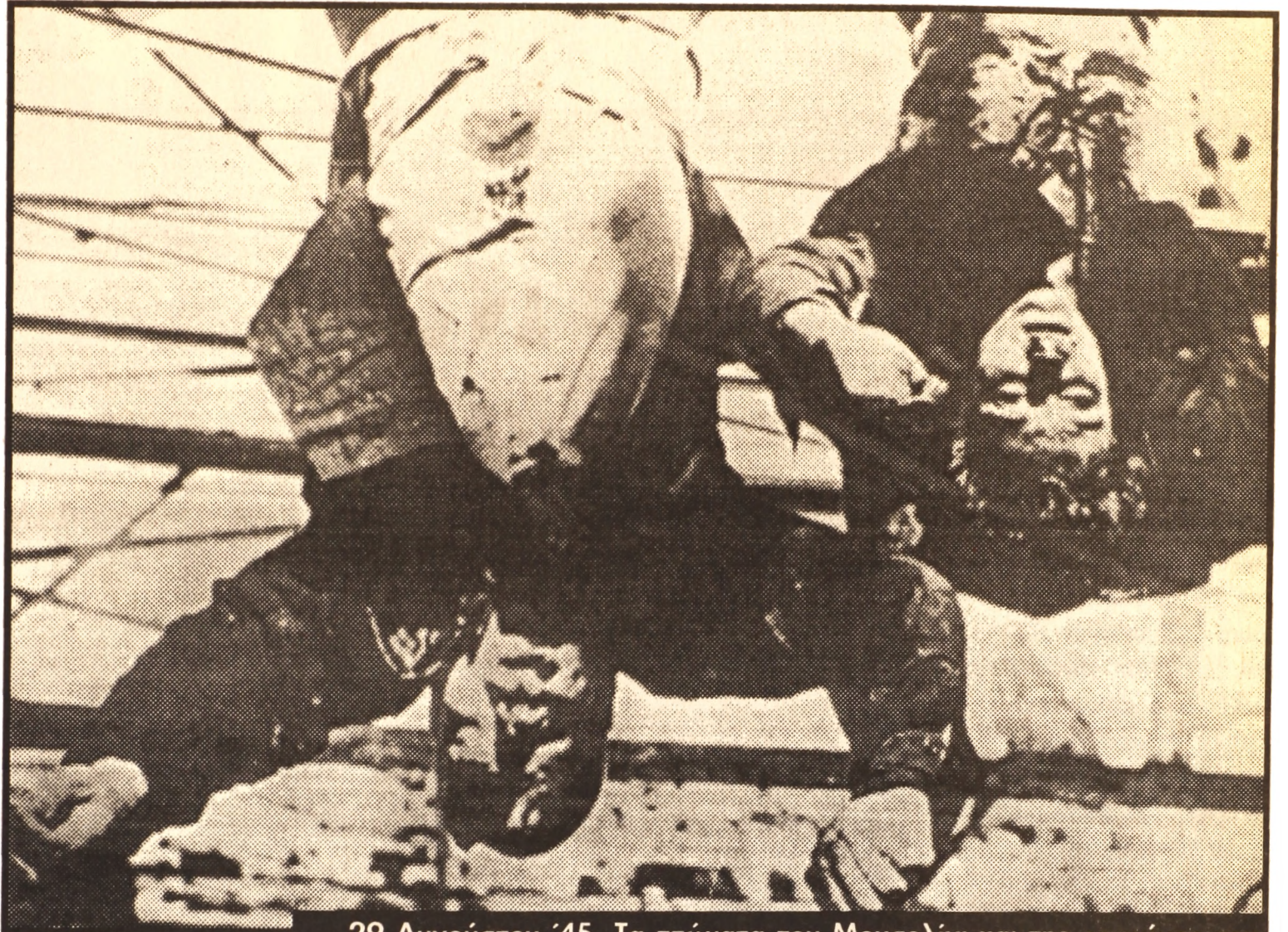
Το κεφάλαιο αυτό εμείς θα το ανοίγαμε... ας πούμε στο έτος 1914. Τότε, ο Μπενίτο Μουσολίνι, ακραιφνής σοσιαλιστής, υπέρμαχος των συνδικαλιστικών αγώνων, διανοούμενος της Αριστεράς και δεινός δημοσιογράφος που αύξησε κατακόρυφα, ως διευθυντής, την κυκλοφορία του *Avanti!* –δημοσιογραφικού οργάνου του Σοσιαλιστικού Κόμματος– εμφανίζει μια εντυπωσιακή μεταστροφή.

Αποκηρύσσει μετά βδελυγμίας το σοσιαλισμό και επιτίθεται εναντίον των πρώην συντρόφων του υποστηρίζοντας, μεταξύ άλλων, και την άποψη ότι οι ειρηνιστικές ιδέες των σοσιαλιστών αποτελούσαν τροχοπέδη στην εθνική αποκατάσταση της Ιταλίας και την κοινωνική πρόοδο του λαού... Οργάνωσε έπειτα το φασιστικό κόμμα με τους *Συνδέσμους* (Fasci) και τους *Μελανοχίτωνες*, στήριξε τον βασιλικό θρόνο (με το αζημίωτο, βέβαια) και, τον Οκτώβριο του 1922, συγκρότησε τη μεγάλη «Πορεία προς τη Ρώμη». Ένα μήνα αργό-

τερα, την 1η Νοεμβρίου του '22, έγινε πρωθυπουργός...

Και να τώρα, 50 χρόνια μετά το θάνατό του, η ιδεολογία του Μουσολίνι –που θα μπορούσε να συμπυκνωθεί σε μια φράση όπως: «Εγώ και η Ιταλία είμαστε ή πρέπει να είμαστε αχτύπητοι»–, με πόλο έλξης τον ηγέτη των Ιταλών ακροδεξιών *Τζιανκάρλο Φίνι*, βρίσκει (στην... εκσυγχρονιστική μορφή της) και πάλι απήχηση.

Δεν ξέρουμε αν φαίνεται τραβηγμένο αλλά, στην Ιταλία, αυτή τη στιγμή, κατά έναν τρόπο αντιπαρατίθενται και πάλι οι *camerati* (= «σύντροφοι» για τους Ιταλούς ακροδεξιούς) με τους *compagni* (= «σύντροφοι» για τους Ιταλούς της Αριστεράς). Αντιπαράθεση που, ευτυχώς, σήμερα είναι δύσκολο να οδηγήσει στην κατάλυση της Δημοκρατίας, όπως συνέβη με τον Μουσολίνι το 1925, όταν κατήργησε –μετά την εκτέλεση *Ματσότι*, το 1924– κάθε ίχνος κοινοβουλευτισμού, αφού πρώτα είχε πάρει ψήφο εμπιστοσύνης από άνδρες σαν τον *Κρότσε*, τον *Τζιολίτι*, τον *Ντε Γκασπερι*... Το 1927, ο Μουσολίνι εξαπέλυσε μαζικό κίνημα τρομοκρατίας σ' όλη τη χώρα και άρχισε την προετοιμασία για να μπει σε πολεμικές περιπέτειες... Αλλά ο ανα-

29 Αυγούστου '45. Τα πτώματα του Μουσολίνι και της ερωμένης του Κλάρα Πετάτσι κρέμονται ανάποδα σε πλατεία του Μιλάνου.

γνώστης ας βρει σ' ένα καλό εγχειρίδιο ιστορίας τη συνέχεια του κεφαλαίου...

Η ΕΚΤΕΛΕΣΗ

Οι Παρτιζάνοι συνέλαβαν, λοιπόν, εκείνη την 27η Απριλίου, τον Μουσολίνι, μετά της ερωμένης του *Κλαρέτα Πετάτσι*, πάνω στα γερμανικά στρατιωτικά φορτηγά... Τους φυλάκισαν πρώτα στο δημαρχείο του Ντόγκο –κωμόπολη της επαρχίας του Κόμο– και, το ίδιο βράδυ, για λόγους ασφαλείας, τους έκρυψαν σε «έμπιστο» σπίτι. Το άλλο πρωί, στις 28 Απριλίου, ο Ντούτσε, η Πετάτσι και άλλοι δεκαπέντε φασίστες είχαν εκτελεσθεί με συνοπτικές διαδικασίες – ας πούμε σαν εκείνες της περίπτωσης Τσαουσέσκου... Στις 29 Απριλίου τα πτώματά τους κρεμόντουσαν ανάποδα στην πλατεία «Λορέτο» του Μιλάνου. Χιλιάδες Μιλανέζοι πήγαν να δουν το θέαμα. Ο καρδινάλιος του Μιλάνου, όμως, διαμαρτυρήθηκε και έτσι οι Παρτιζάνοι πέταξαν τα πτώματα στον σιδηροδρομικό σταθμό. Αμερικανός οπερατέρ απαθανάτισε τις σκηνές.

Το φιλμ όμως έμεινε για χρόνια κρυμμένο στο Πεντάγωνο, ώσπου πέρσι η RAI το ανακάλυψε. Και βέβαια το έδειξε...

ANNA FRANK

Το Ημερολόγιο της Άννα Φρανκ έχει μεταφραστεί σε 55 γλώσσες κι έχει πουλήσει μέχρι στιγμής 25 εκατ. αντίτυπα, δεύτερο μετά τη Βίβλο. Καλύπτει μόλις δυο χρόνια απ' τη ζωή της μικρής Εβραϊκούλας που έγινε σύμβολο σ' όλο τον κόσμο. Σύμβολο για τα 10 εκατ. των ατόμων που δολοφόνησαν οι ναζί, τα 6 εκατ. των οποίων ήταν Εβραίοι. Πάνω απ' όλα συμβολίζει το ενάμισι εκατομμύριο παιδιά που δολοφόνησε το ναζιστικό καθεστώς. Κουράγιο και ελπίδα είναι το μήνυμα που βγαίνει μέσα απ' αυτό το θρυλικό Ημερολόγιο. Η Άννα Φρανκ, μόλις 15 ετών, πέθανε απ' την πείνα και τις κακουχίες στο στρατόπεδο συγκέντρωσης του Μπέργκεν-Μπέλσεν. Λίγες εβδομάδες αργότερα, το στρατόπεδο απελευθερώθηκε από βρετανικά στρατεύματα. Η Άννα δεν κατάφερε να επιβιώσει.

Ένα δώρο ντοκιμαντέρ με τίτλο *Θυμούνται την Άννα Φρανκ* προβλήθηκε από το BBC. Περιέχει συγκινητικές αφηγήσεις από συμμαθήτριές της που ζουν ακόμα για άγνωστες πτυχές της Άννας, μέχρι ότου οι Ναζί ανακάλυψαν το κρησφύγετο της οικογένειας στο Αμστερνταμ, στις 4 Αυγούστου 1944. Κάπου φαίνεται, όμως, ότι το Ημερολόγιο, δώρο της στα γενέθλια των 13 χρόνων της, διέφυγε απ' τους διώκτες για να το ανακαλύψει λίγο αργότερα και

να το διαφυλάξει η **Miep Gies**, η 33χρονη που έφερνε στην οικογένεια φαγητό κάθε μέρα.

Θυμόμαστε και την Άννα Φρανκ τις μέρες αυτές.

ΣΙΡΑΚ

Εκπληρώθηκε επιτέλους το όνειρο του δημάρχου των Παρισίων και αρχηγού του γκαουλικού κόμματος **Ζακ Σιράκ**. Εξελέγη πρόεδρος της Δημοκρατίας. Αυτή τη φορά, οι σφυγμομετρήσεις δεν έπεσαν έξω. Ο σοσιαλιστής υποψήφιος **Ζοσπέν** δεν έκανε το θαύμα.

Ένα από τα προβλήματα που ανακύπτουν αμέσως είναι η τύχη της Γαλ-

λικής Δημοκρατίας. Η ισχυρή προεδρία και η συντηρητική πλειοψηφία στη Βουλή δημιουργούν ένα μπλοκ εξουσίας πανίσχυρο. Εξισορροπήσεις δεν πρόκειται να υπάρξουν. Αντίθετα, ελλοχεύει ο κίνδυνος δημιουργίας μονοκομματικού κράτους τη στιγμή που σημαντικά πρόσωπα των κρατικών μηχανισμών διορίζονται από τον πρόεδρο. Άλλωστε, η γαλλική συντηρητική παράταξη και ιδιαίτερα ο νέος κάτοικος στα Ανάκτορα των Ηλυσίων δεν αποκλείεται να ασκήσει μια πολιτική ενσωμάτωσης των οπαδών του **Λεπέν**, πράγμα που στην πράξη σημαίνει σκληρότερη πολιτική α-

πέναντι στους μετανάστες και τους «ξένους» και δραστικό περιορισμό άλλων δημοκρατικών κατακτήσεων.

ΜΕΤΡΑΕΙ ΜΕΡΕΣ

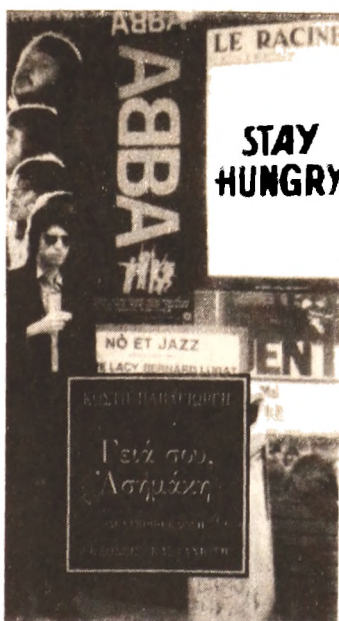
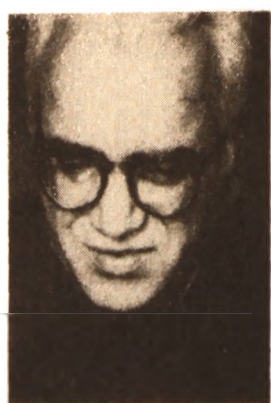
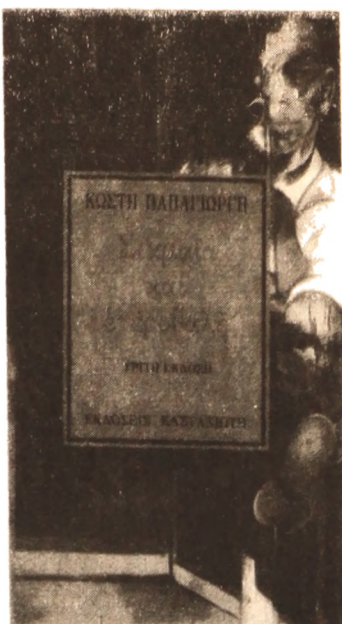
Εξουθενωτική ήττα υπέστησε το κυβερνών συντηρητικό κόμμα της Βρετανίας στις δημοτικές εκλογές την περασμένη εβδομάδα. Ελάχιστα δημοτικά συμβούλια πλέον ελέγχει. Τους ξεπέρασαν σε αριθμό συμβούλων ακόμα και οι φιλελεύθεροι δημοκράτες.

Κι ενώ το Εργατικό Κόμμα ατενίζει πλέον με αισιοδοξία την εξουσία, ο Βρετανός πρωθυπουργός **Τζων Μέιτζορ** μετράει μέρες...

Ο απερχόμενος πρόεδρος της Γαλλίας Φρανσουά Μιτεράν ρύθν ένα μπουκέ λουλούδια στη Σηκουάνα, εκ όπου φασίστι σκίνχεντ, οπαδ του Λεπέν, έπνιξε (δολοφόνησα Μαροκν μετανάσι

ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΟΥ ΚΩΣΤΗ ΠΑΠΑΓΙΩΡΓΗ

ΣΤΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

- Περί μέδης
- Σιαμαία και ετεροδαλή
- Ντοστογιέφσκι
- Ζώντες και τεθνεώτες
- Η κόκκινη αλεπού -
Οι ξυλοδαρμοί

- Ήμερος και κλινοπάλη
- Η ομηρική μάχη
- Γειά σου, Ασημάκη
- Μυστικά της συμπάθειας

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

Η σύγχρονη εκδοτική παρουσία στα ελληνικά γράμματα

Αριστερός λόγος για τα ΜΜΕ στην Ευρώπη

της Ελένης Κολλιπούλου

Τα τελευταία χρόνια η ευρωπαϊκή πολιτική για τα ΜΜΕ καθορίζεται όλο και περισσότερο από τους κανόνες του διεθνούς εμπορίου και την άκρατη φιλελευθεροποίηση της αγοράς. Η «πολιτιστική και ηθική φύση» της πληροφορίας και η απαίτηση για την «εξαίρεσή» της από τον κόσμο των εμπορευμάτων διαρκώς υποχωρούν. Στόχος πλέον είναι η ενοποιημένη και ομογενοποιημένη ευρωπαϊκή αγορά, που θα μπορεί να ανταγωνιστεί την αμερικάνικη και γιαπωνέζικη επιδρομή της ψηφιακής εικόνας και των νέων τεχνολογιών.

Η Ιταλίδα ευρωβουλευτής Λουτσιάνα Καστελίνα παρακολουθεί από πολύ κοντά τις εξελίξεις στην ευρωπαϊκή επικοινωνιακή πολιτική με την ιδιότητά της ως προέδρου της επιτροπής του Ευρωκοινοβουλίου για τον πολιτισμό και τα ΜΜΕ. Την πλούσια εμπειρία της και τους φόβους της για την κυριαρχία μεγάλων κεφαλαιοκρατικών συγκροτημάτων στην ευρωπαϊκή αγορά των νέων τεχνολογιών παρουσίασε στο ελληνικό κοινό την περασμένη εβδομάδα¹.

ΟΙ ΝΟΜΟΙ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΣΤΑ ΜΜΕ

Από τα ιδρυτικά μέλη της «Κομμουνιστικής Επανίδρυσης» στην Ιταλία, η Λουτσιάνα Καστελίνα εξέφρασε την αγωνία της για τις ευρωπαϊκές επιλογές στην οπτικοακουστική πολιτική. Συγκεκριμένα, κατήγγειλε την τεχνοκρατική επιτροπή Μπάνγκεμαν της Ε.Ε., αρμόδια για τις νέες επικοινωνιακές μορφές (δίκτυα, καλώδια, δορυφόροι...), τους αυτοκινητόδρομους της πληροφορικής και τα πολυμέσα. Η επικράτηση της οικονομίστικης αντίληψης οδηγεί ολόταχώς στην πλήρη κατάργηση του μο-

νοπωλίου των τηλεπικοινωνιών. «Ο έλεγχος των τηλεπικοινωνιών είναι πιο σημαντικός από τον έλεγχο των τηλεοπτικών καναλιών», τόνισε η Ιταλίδα ευρωβουλευτής.

Επίκαιρη ήταν η ομιλία της τόσο για την ελληνική πραγματικότητα, που κυοφορεί εδώ και μερικούς μήνες το πολυνομοσχέδιο για τα ΜΜΕ, όσο και για την κατανόηση της διεθνούς επικοινωνιακής πολιτικής. Πρόσφατα στις αρχές Μαΐου, οι «Επτά ισχυροί της γης» στο Βανκούβερ του Καναδά, ως συνέχεια των διαπραγματεύσεων του Γύρου της Ουρουγουάης, σχεδίαζαν την ταχύτερη απελευθέρωση των οικονομικών υπηρεσιών, των τηλεπικοινωνιών και της αεροναυπηγικής. «Θέλουμε το καλό της ανθρωπότητας και γι' αυτό θέλουμε την απελευθέρωση της αγοράς», διαβεβαίωνουν τα ισχυρά βιομηχανικά κράτη στην τελευταία σύνοδό τους πριν από δύο μήνες στις Βρυξέλλες.

Είναι πλέον γνωστό ότι οι όροι επέκτασης του σημαντικού οικονομικού τομέα της ηλεκτρονικής καθορίζεται από τους λιγοστούς ισχυρούς επιχειρηματίες που τον ελέγχουν. Το κόστος των νέων τεχνολογιών και η ειδική κατάρτιση που απαιτείται για τη διαχείρισή τους είναι απαγορευτικά για τους μικρούς επιχειρηματίες. Έτσι, έχει ήδη δημιουργηθεί μία «ελίτ», η οποία αποφασίζει ερήμην του «προλεταριάτου των καταναλωτών» που περιορίζεται στην απλή χρήση της πληροφορικής και μάλιστα στο ελάχιστο των δυνατοτήτων που προσφέρει η υψηλή αυτή τεχνολογία.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΣΤΑ ΜΜΕ

Η Λουτσιάνα Καστελίνα παρομοίασε την τεχνολογική επανάσταση της ηλεκτρονι-

κής με τη βιομηχανική του 19ου αιώνα, κάλεσε τη σημερινή Αριστερά να αναβεί τις ευθύνες της, όπως επιχείρησαν σοσιαλιστές του περασμένου αιώνα. απορρύθμιση στην οπτικοακουστική πολιτική που επέλεξαν οι ευρωπαϊκές κυβνήσεις την τελευταία δεκαετία πρέπει υποκατασταθεί από μία «επαναρρύθμιση». Η ανάγκη για «κανονιστική παρέμβαση του κράτους» στον έλεγχο και τη δια- ριση της ενημέρωσης κρίνεται επιτακτική.

Η Ιταλίδα ευρωβουλευτής είναι κατηγορηματική: «Η Αριστερά πρέπει να απαντήσει σε ένα κόσμο ταχύτητας, πολλών πληροφοριών και διαρκών μεταλλαγών». Πρέπει να απαλλαγούμε από τα λήμματα της μερικής ή της καθολικής ε- τικοποίησης και να ξαναεφεύρουμε δημόσια υπηρεσία» που θα αναχαιτί- την «αποδιάρθρωση της δημοκρατίας» την άκριτη υιοθέτηση των νέων τεχνολογιών».

Ήδη, η ευρωπαϊκή επιτροπή σχεδία- πρόταση επανασύστασης των κρατι- υπηρεσιών για τον έλεγχο των ο/α. Επί- ετοιμάζεται μία «χάρτα που θα κατοχυ- νει με σαφήνεια τα δικαιώματα του πο- και κυρίως το δικαίωμά του για ενημέ- ση».

Ακόμα και το παγκόσμιο δίκτυο Inter- όπου μέχρι τώρα υπάρχει μια δημοκρα- μορφή επικοινωνίας, κρύβει τους κιν- νους του για την Ιταλίδα πολιτικό. Ήδη- πιο ισχυροί των δικτύων έχουν αρχίσει- εφευρίσκουν τρόπους περιορισμού των- νοχλητικών» με διάφορα προσχήμα- προκειμένου να μη διασαλευτεί η κα- στηκυία τάξη που εξυπηρετεί συγκεκρι- νες ολιγαρχίες².

Οι νέες τεχνολογίες είναι ένα από τα

Λουτσιάνα Καστελίνα: Η Αριστερά πρέπει να βρει απαντήσεις σε έναν κόσμο ταχύτητας, πλήθους πληροφοριών και διαρκών μεταλλαγών.

σημαντικά γεγονότα της τελευταίας τριακονταετίας και η επικράτησή τους μεταβάλλει συνεχώς την παραδοσιακή κοινωνία και πολιτική. Οι αλλαγές αυτές δεν έχουν ίσως γίνει ακόμα ορατές γιατί οι συνθήκές μας αποδεικνύονται πιο ισχυρές και αντιστέκονται στη συνειδητοποίηση οποιασδήποτε μεταβολής την αργή κοινωνική εξέλιξη. Η λύση, φυσικά, δεν βρίσκεται στην αποστασιοποίησή μας από τα πολυμέσα ή την άρνησή τους, γιατί αυτό θα ισοδυναμούσε με εθελοτυφλία και οπισθοδρόμηση. Αλλά και η γοητεία που ασκεί το «παγκόσμιο χωριό» δεν οδηγεί από μόνη της στην εξεύρεση μιας δημοκρατικής μορφής επικοινωνίας και πλουραλιστικής ενημέρωσης.

Η ΑΠΟΔΟΧΗ ΤΗΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Μία από τις πιο σημαντικές φράσεις της Λουτσιάνα Καστελίνα στη δυναμική ομιλία της ήταν ότι «για να χρησιμοποιήσουμε την τεχνολογία πρέπει καταρχήν να γνωρίσουμε πώς θα ταξιδέψουμε στον κόσμο της». Πράγμα που σημαίνει την όσο το δυνατόν καλύτερη αξιοποίησή της τόσο για τη λειτουργία της δημοκρατίας όσο και για τη διευκόλυνσή μας στην καθημερινή ζωή.

Η εμπειρία του παρελθόντος, όσον αφορά τον ασφυκτικό κρατικό έλεγχο στα δημόσια ΜΜΕ, έχει πολλά να μας διδάξει για την αποφυγή επανάληψης παρόμοιων λαθών. Έτσι, στο σύνθημα της ευρωβουλευτού «να μην πεθάνει η δημόσια υπηρε-

σία», οι απαντήσεις δεν έχουν ακόμα δοθεί. Ο σεβασμός των θεσμών και η επρόσκοπη λειτουργία τους είναι σίγουρα από τις βασικές δημοκρατικές αρχές. Όμως, αυτές οι αρχές καταστρατηγούνται και συνήθως ο δημόσιος τομέας χρησιμοποιείται σαν άλλοθι της εκάστοτε κυβέρνησης για την ικανοποίηση των συμφερόντων της.

Πολλά ακόμα έχουν να ειπωθούν για το ρόλο του κράτους στη διαχείριση των «κοινού καλού». Πρόκειται για μία συνεχή αναζήτηση νέων πιο αυτόνομων πολιτικών σχημάτων για τα οποία η Αριστερά καλείται να εκφέρει συγκεκριμένη άποψη κρίνοντας τους παρελθόντες θεσμούς, που δεν εξυπηρετούν πλέον τη σύγχρονη πραγματικότητα.

Σίγουρα οι επόμενες συναντήσεις μας με τη Λουτσιάνα Καστελίνα και την παγκόσμια Αριστερά θα γίνουν πιο συχνές βοηθώντας των ηλεκτρονικών μηνυμάτων. Και αυτό θα είναι μια ευκαιρία για την πιο συχνή δραστηριοποίησή μας στην επεξεργασία των προβλημάτων που μας απασχολούν. Τα «νέα ηλεκτρονικά υποκείμενα» της Καστελίνα είναι ήδη έτοιμα...

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Την εκδήλωση για τα ΜΜΕ και τις νέες τεχνολογίες οργάνωσαν στις 2.5 στην αίθουσα Μελίνα Μερκούρη του ανακαινισμένου κτιρίου Πουλοπούλου στο Θησείο, η εφημερίδα *Εποχή* και τα περιοδικά *Αλφα*, *Αντί*, *Θέσεις*, *Νέα Οικολογία*, *Ουτοπία* και *Πολίτης*.

2. Δ. Σκούφης, «Ευπρέπεια» στις επικοινωνίες και λογοκρισία στον κυβερνοχώρο, *Αντί* τχ. 576, 28 Απρ. 1995.

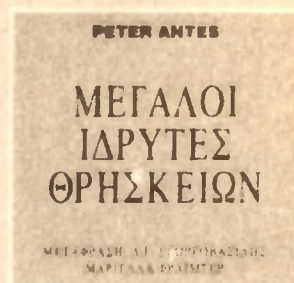

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΚΛΑΣΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Σειρά: ΙΣΤΟΡΙΑ

(Αρχαία - Μεσαιωνική - Νεότερη)

PETER ANTES

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΠΑΔΗΜΑ

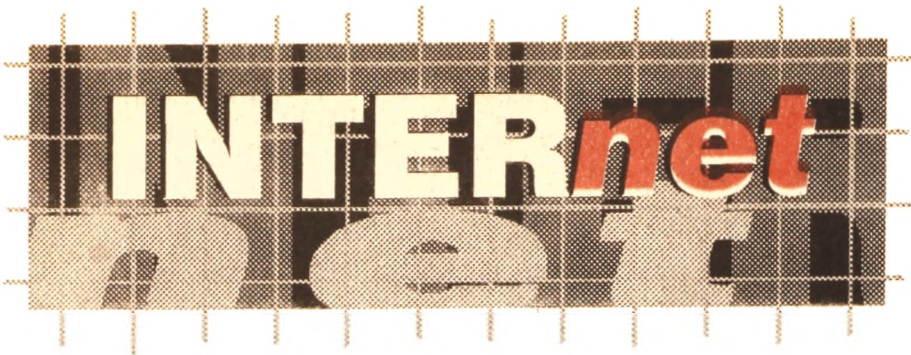
ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ: στον Ζωροαστρισμό, Ιουδαϊσμό, Χριστιανισμό, Μανιχαϊσμό, Μωαμεθανισμό, Σιχισμό, Βουδισμό, Κομφουκισμό και τον Ταοϊσμό.

με 360 σελίδες και 9 εικόνες

Μετάφραση:
Δ. Γ. Γεωργοβασίλης -
Μ. Φραϊμτερ

**ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΔΗΜ. Ν. ΠΑΠΑΔΗΜΑ**
Ιπποκράτους 8, 106 79
Τηλ.: 36.27.318

Η ΠΟΛΥΧΡΩΜΙΑ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΣΤΟ INTERNET

του Δημήτρη Σκούφη
dimanhsk@athena.compulink.forthnet.gr

Ορισμένοι αρθρογράφοι, επαΐοντες και μη, αναφέρονται συχνά στο μεταδίκτυο INTERNET σημειώνοντας ότι κι αυτό είναι μια μόδα όπως και πολλά άλλα, η οποία ίσως και να περάσει. Κάποιοι άλλοι, πιο πεσιμιστές, μιλούν για τεράστιο όγκο πληροφοριών που είναι άχρηστες και απλώς «συνθλίβουν τον εγκέφαλο», αφαιρώντας την κριτική δυνατότητα από εκείνον που έρχεται σε επαφή με το χώρο. Είναι πράγματι έτσι; Είναι το INTERNET ένας χώρος υψηλής «πληροφοριακής εντροπίας» όπου ο κάθε «κυματοδρομών» κινδυνεύει να χαθεί στον ωκεανό των πληροφοριακών σκουπιδιών ή μήπως τα πράγματα είναι λίγο διαφορετικά;

Δεν υπάρχει καμιά αμφιβολία ότι στον ωκεανό των πληροφοριών που υπάρχουν στον κυβερνοχώρο υπάρχουν και πολλά άχρηστα ή και αποπροσανατολιστικά δεδομένα και πληροφορίες. Σ' αυτό τουλάχιστον το σημείο, το εν λόγω μέσο μαζικής επικοινωνίας δεν διαφέρει από τα άλλα. Όμως, παρ' όλα αυτά, δεν παύει να αποτελεί ένα θησαυρό πληροφοριών και ειδήσεων για τον καθένα που θα είχε το χρόνο και τη διάθεση να ψάξει και να βρει αυτό που τον ενδιαφέρει. Υπάρχουν πολλοί και αποτελεσματικοί τρόποι για να αξιολογήσει κανείς τις πληροφορίες και τις ειδήσεις και να ξεδιαλέξει εκείνες που τον αφορούν πραγματικά. Για του λόγου το αληθές, αξίζει τον

κόπο να κάνουμε μαζί μια μικρή περιήγηση στον κυβερνοχώρο. Επιλέγουμε, για τη σημερινή μας βόλτα, έναν κατ' εξοχήν ευαίσθητο χώρο, αυτόν των πολιτικών και άλλων διεθνών ειδήσεων. Δηλαδή τον τομέα που, στη σημερινή κοινωνία, είναι ο κρίσιμότερος στη διαμόρφωση της κοινής γνώμης ενώ ταυτόχρονα είναι και ο πιο κακοπαθημένος παγκόσμια: τα παραδοσιακά Μέσα Μαζικής

Επικοινωνίας κάνουν ό,τι τους περνάει από το γέρι γι' αυτό.

Οι επίσημες πηγές

Οι ειδήσεις που προέρχονται από ποικίλες επίσημες πηγές υπάρχουν σε αφθονία και μεγάλη ποικιλία στο INTERNET. Με κριτήριο την προέλευσή τους μπορούν να καταταγούν σε δύο μεγάλες κατηγορίες.

Στην πρώτη κατηγορία ανήκουν οι ειδήσεις που προέρχονται άμεσα από τους φορείς που τις δημιουργούν. Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται ο ΟΗΕ, το ΝΑΤΟ, οι ανακοινώσεις και τα πρακτικά διεθνών συνδιασκέψεων και συνεδρίων, ο Λευκός Οίκος, η Greenpeace και αναρίθμητοι άλλοι οργανισμοί, κυβερνητικοί και μη, από κάθε γωνιά της γης. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι το σύνολο του υλικού που υπάρχει στην κατηγορία αυτή είναι η «πρώτη ύλη» για τους δημοσιογράφους και αναλυτές. Αλλά ταυτόχρονα είναι και ένα σημείο άμεσης αναφοράς για τον υποψιασμένο πολίτη ή τον κάθε ενδιαφερόμενο που θα ήθελε να ανατρέξει στην ίδια την πληροφορία και όχι στην αναμετάδοσή της. Μερικές φορές, οι πραγματικές ειδήσεις κρύβονται κάτω από τις γραμμές του κειμένου που μεταδίδουν (ή δεν μεταδίδουν) τα παραδοσιακά ΜΜΕ. Άλλο είναι να διαβάζει κανείς στον Τύπο ότι «Ο Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ, στην έκθεσή του προς το Συμβούλιο

Ακόμα και το πνευμα του γαλλικού Μαΐ του '68 μπορεί κανείς να βρει στον κυβερνοχώρο του INTERNET.

Ασφαλείας για την Αγκόλα, ανέφερε μεταξύ των άλλων ότι...» και άλλο να διαβάζει αυτούσια την ίδια την έκθεση. Δεν είναι λίγοι οι δημοσιογράφοι που βασίζονται σε αυτές ακριβώς τις πηγές για να κάνουν τη δουλειά τους.

Στη δεύτερη κατηγορία ανήκουν οι ειδήσεις που προέρχονται από διεθνή και εθνικά πρακτορεία ειδήσεων, εφημερίδες, περιοδικά, τηλεοπτικούς σταθμούς κ.λπ., δηλαδή από επαγγελματίες δημοσιογράφους και σχολιογράφους. Στην κατηγορία αυτή ανήκουν πάμπολλες πηγές. Ανάμεσά τους ημερήσιες εφημερίδες, όπως η *Daily Telegraph* από το Λονδίνο, η ημερήσια (αποκλειστικά ηλεκτρονική) έκδοση του *Time*, η *Wall Street Journal*, η *Unita* από την Ιταλία, η *St. Petersburg News* από τη Ρωσία και πολλές άλλες.

Υπάρχει επίσης ειδική υπηρεσία (διαθέσιμη και στην Ελλάδα) που αναμεταδίδει συνεχώς τις ειδήσεις από το Reuters, το Associated Press και άλλα διεθνή και εθνικά πρακτορεία και μάλιστα κωδικοποιημένες σε θεματικές ενότητες.

Οι περισσότερες εφημερίδες και περιοδικά παρέχουν επιπλέον και αρχειοθετημένα άρθρα από τις προηγούμενες εκδόσεις τους. Έτσι, όποιος ενδιαφέρεται μπορεί να ανατρέξει και να βρει πληροφορίες για κάθε θέμα που τον ενδιαφέρει. Μπορεί λοιπόν όποιος θέλει να ενημερώνεται σε ημερήσια βάση για τα τεκταινόμενα σε ολόκληρο τον κόσμο και μάλιστα «από πρώτο χέρι» ή από τις πιο έγκυρες πηγές στον διεθνή χώρο.

Οι ανεπίσημες πηγές

Πέρα όμως από τις επίσημες πηγές ειδήσεων, υπάρχουν και οι λιγότερο ή περισσότερο ανεπίσημες. Εδώ το φάσμα είναι, δικαιολογημένα, πολύ ευρύτερο. Οι ειδήσεις εδώ κυμαίνονται από την πιο αισχρή προπαγάνδα και την ψευδολογία έως τις σοβαρότερες αναλύσεις και ειδήσεις που για τον ένα ή τον άλλο λόγο (συνήθως για λόγους σκοπιμότητας), δεν βλέπουν το φως της δημοσιότητας. Εναπόκειται στον αναγνώστη να κρίνει τις πληροφορίες αυτές, να τις αξιολογήσει και να τις δεχτεί ή να τις απορρίψει. Δεν είναι παράξενο στο χώρο αυτό να συναντήσει κανείς κείμενα και πληροφορίες «για τη γενοκτονία των Μουσουλμάνων Τούρκων από τους

Αρμενίους» (sic) ή για το «μύθο της εκτέλεσης των 6.000.000 Εβραίων από τους Ναζί», αλλά και τον αυτονόητο αντίλογο σε τέτοιες χονδροειδείς ψευδολογίες και παραποιήσεις της ιστορίας.

Ακόμη όμως μπορεί να συναντήσει πολύ σοβαρά στοιχεία και αναλύσεις. Ένα παράδειγμα είναι μια σειρά άρθρων για τον τρόπο με τον οποίο τα παραδοσιακά μέσα μαζικής επικοινωνίας ανά τον κόσμο κατάφεραν να καθιερώσουν την άποψη πως για τα συμβαίνοντα στη γειτονική μας τέως Γιουγκοσλαβία την αποκλειστική ευθύνη τη φέρουν οι «κακοί» Σέρβοι που επιτέθηκαν στους «καλούς» Μουσουλμάνους της Βοσνίας, για την περιώνυμη υπόθεση της «δαιμονοποίησης των Σέρβων», όπως αναφέρεται εκεί. Να και μια εύγλωττη είδηση από τις ίδιες «εναλλακτικές» πηγές: «Όταν εξετάζουμε τις “αποκαλύψεις” των δυτικών μέσων μαζικής επικοινωνίας για τα σερβικά εγκλήματα πολέμου, δεν πρέπει να ξεχνάμε πως τα καθεστώτα της Κροατίας και της Βοσνίας προσέλαβαν την αμερικανική εταιρεία δημοσίων σχέσεων Ruder Finn για να προωθήσει τη δημόσια εικόνα τους».

Κι ακόμη, μπορεί κανείς να βρει μια σειρά από δευτερεύουσες ειδήσεις που μπορεί όμως να έχουν την ιδιαίτερη σημασία τους. Τέτοιες είναι οι ανακοινώσεις από τη δράση των διαφόρων πολιτικών και οικολογικών οργανώσεων, των ακτιβιστών και

πολλών περιθωριακών κοινωνικών και πολιτισμικών ομάδων σε ολόκληρο τον κόσμο.

Η πολυχρωμία και οι επιπτώσεις της

Όπως έγινε αντιληπτό, υπάρχει μια αφάνταστη πολυχρωμία και πολυφωνία στο χώρο των ειδήσεων. Αυτό το γεγονός είναι ίσως εκείνο που οδήγησε πολλούς στο συμπέρασμα πως το INTERNET περιέχει πολλές άχρηστες πληροφορίες. Κατά τη γνώμη μας, η πολυφωνία αυτή δεν είναι μόνο θεμιτή, αλλά και αναγκαία για τη σωστή λειτουργία του οποιουδήποτε μέσου μαζικής επικοινωνίας. Αυτή είναι ακριβώς που επιτρέπει στον αποδέκτη των μηνυμάτων να μετατρέπεται από απλός δέκτης σε κριτικά σκεπτόμενο άνθρωπο, να αφομοιώνει τα μηνύματα και να αυξάνει την κριτική του ικανότητα. Είναι βεβαίως επόμενο οι αυτόκλητοι και μη «διαμορφωτές» της κοινής γνώμης να μη βλέπουν με καλό μάτι ένα μέσο μαζικής επικοινωνίας που τους αμφισβητεί από την ίδια τη φύση του το ρόλο αυτό. Ας μην ξεχνάμε πως αυτός ακριβώς ο ρόλος είναι που τους επέτρεψε τα τελευταία χρόνια να αναγορευτούν σε «τέταρτη εξουσία», πολλές φορές ισχυρότερη από τις άλλες τρεις. Έτσι, αναμένονται οι αντιδράσεις που θα είναι πολλές και βίαιες. Βρισκόμαστε τώρα στην περίοδο της νηνεμίας πριν από την καταιγίδα. Το μέλλον μας επιφυλάσσει πολλές εκπλήξεις.

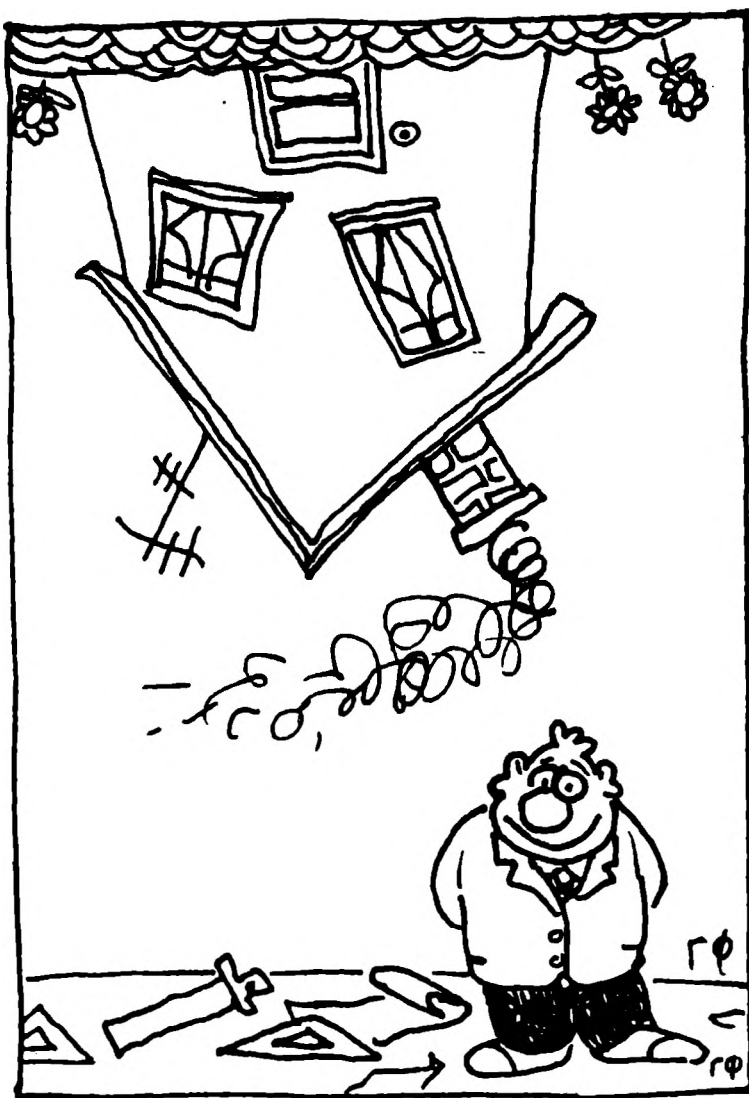
Το χρονικό μιας προαναγγελθείσης εκλογικής νοθείας

της Ράνιας Κλουτσινιώτη

Η εντελώς απίστευτη ιστορία, την οποία θα προσπαθήσω να διηγηθώ παρακάτω, καθώς και τα πρόσωπα που τη συνέλαβαν και την εξετέλεσαν, είναι πραγματικά. Διατηρώ όμως βάσιμες υποψίες πως δεν πρόκειται παρά να ταράξει τη συνείδηση εκείνων στους οποίους δημιουργήθηκαν αμφιβολίες νομιμότητας από την εκλογή του κυρίου Σαρτζετάκη ως Προέδρου της Ελληνικής Δημοκρατίας, με τη χρήση ομοιόμορφων μεν, πλην όμως μη ομοιόχρωμων, ψηφοδελτίων. Οι υπόλοιποι, οι με δίχως αμφιβολίες, πέρα από τις προσποιήσεις, τις δήθεν φωνασκίες και τις απατηλές δηλώσεις, δεν είναι μόνον Πράσινοι. Ούτε άλλωστε είναι μόνον Πράσινοι και Βένετοι. Είναι, αλίμονό μας, και οι Άλλοι. Δηλαδή, σχεδόν όλοι.

Την Κυριακή των Βαΐων, στις 16 Απριλίου 1995, αφού είχαν εγκαίρως και νομίμως κληθεί τα 160 μέλη της αντιπροσωπείας της Πανελλήνιας Ένωσης Αρχιτεκτόνων, συνήλθαν σε αίθουσα στην Αθήνα, προκειμένου να προβούν στην εκλογή του 15μελούς σώματος, που θα αποτελέσει το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου την επόμενη διετία. Φυσικά δεν προσήλθαν όλοι, όπως άλλωστε ήταν και αναμενόμενο. Οι απουσίες σε αυτές τις περιστάσεις, δηλαδή αυτές της εκλογής οργάνων, είναι περιορισμένες και ανέρχονται συνήθως σε ποσοστό 10 έως 15%, που φυσιολογικά και περίπου αναλογικά προέρχεται από όλες τις παρατάξεις. Όπως άλλωστε συνέβη και εκείνη την Κυριακή.

Για όσους δεν γνωρίζουν, ο γνωστός και ιστορικός Σύλλογος Αρχιτεκτόνων (ΣΑΔΑΣ) μετασχηματίστηκε, μόλις το 1990, σε Πανελλήνια Ένωση, μετά από εξαιρετικά επίπονες προσπά-

θειες, που διήρκεσαν τουλάχιστον χρόνια. Πλέον, στην αντιπροσωπεία που αποτελεί το κυρίαρχο όργανο του, εκπροσωπούνται, με ορισμέ εκ των προτέρων αριθμό, οι εγκαστημένοι στις 13 Διοικητικές Περιφέρειες της χώρας αρχιτέκτονες και μάλιστα ανάλογα με τον αριθμό των εγγεγραμμένων μελών μιας εκάστης μητρών του Τεχνικού Επιμεληρίου της Ελλάδας. Ειδικότερα, στην Περιφέρεια της Αττικής, προβλέπεται εύλογη καταστατική ρύθμιση. Ότι δηλαδή, παρ' όλο που ο αριθμός των εγγεγραμμένων μελών είναι μεγαλύτερος του συνολικού αριθμού των αρχιτεκτόνων στη χώρα, επιβλέπεται –και ο καθένας κατανοεί τα λόγους– ο αριθμός των αντιπροσώπων της να είναι πάντοτε μικρότερος του μισού μείον έναν.

Η ανάγκη μετατροπής του Συλλόγου Αρχιτεκτόνων σε πρωτοβάθμιο

μεν, πλην όμως αντιπροσωπευτικό όργανο, επεβλήθη από την εξέλιξη της ίδιας της ελληνικής κοινωνίας, διαμέσου τριών αιώνων, αλλά απολύτως καθοριστικών στοιχείων, τα οποία μετέμορφωναν τους όρους της αρχιτεκτονικής πράξης, ήδη από τους πρώτους χρόνους της μεταπολίτευσης. Κατ' αρχάς, έφανερό ότι η ελληνική κοινωνία είχε πλέον ανάγκη από αρχιτέκτονες και όχι από μηχανικούς εν γένει, τους οποίους άλλωστε και απέκτησε, αφού κατά την περίοδο αυτή ο αριθμός των υπερεξαπλασιάστηκε και από 2.000 έγιναν 13.000!!! Έπεβελτιώνονταν καθημερινά οι συνθήκες διαβίωσης στην ελληνική επαρχία και ως εκ τούτου η Αθήνα έπαψε πλέον να αποτελούν τον μοναδικό τόπο εγκατάστασης των αρχιτεκτόνων. Οι νεόφρονι από αυτούς επέλεγαν άλλες πόλεις του ελλαδικού χώρου για να εγκατασταθούν, συχνότατα μάλιστα τις πόλεις προέλευσής τους, άλλωστε με ταχύτατα ορατά αποτελέσματα στην π

ότητα των καινούριων κτιρίων τους. Το τρίτο και ίσως σημαντικότερο στοιχείο είναι ότι, στο μεταξύ διάστημα, αποκτήθηκε συνείδηση του γεγονότος ότι «Ελλάδα δεν είναι μόνον η Αθήνα» και ότι τα πολυποίκιλλα προβλήματα της περιφέρειας δεν ήταν πλέον δυνατό να εκφράζονται από το κέντρο.

Προκειμένου επομένως να διασφαλιστεί η ουσιαστική συμβολή όλων των παραπάνω ιδιαιτεροτήτων στο επίπεδο του επαναπροσδιοριζόμενου φορέα των αρχιτεκτόνων, οι αντιπρόσωποι κάθε περιφέρειας εκλέγονται, σύμφωνα με το καταστατικό, μόνον από τους καταλόγους των νομίμως εγκατεστημένων σε αυτήν, σύμφωνα με το μητρώο του Τεχνικού Επιμελητηρίου. Τα ψηφοδέλτια μπορεί να έχουν τοπικό ή και πανελλαδικό χαρακτήρα, αλλά σε αυτή την περίπτωση με διαφορετικούς –τοπικούς– υποψηφίους για μια εκάστη περιφέρεια. Προβλέπεται μάλιστα ειδική διάταξη για τη δυνατότητα αποχώρησης ενός εκλεγμένου μέλους της αντιπροσωπείας, που εάν το επιθυμεί, μετά από έγγραφη παραίτησή του, μπορεί να αντικατασταθεί από τον επόμενο του ιδίου ψηφοδελτίου και απαρεγκλίτως της ίδιας περιφέρειας.

Να σημειωθεί εδώ ότι εξαιτίας του ιστορικά έντονου πολιτικού χαρακτήρα, τον οποίον φέρει υπερήφανα ο χώρος των αρχιτεκτόνων, που όμως είναι αλήθεια ότι πολλές φορές μετατρέπεται σε παραταξιακό, διατηρούνται ακόμη στο σύλλογο οι «μεγάλες» παρατάξεις. Τις αναφέρω στη συνέχεια, κατά σειρά επιτυχίας στις τελευταίες πανελλήνιες εκλογές:

ΔΚΜ (πρόσκειται στη Ν.Δ.), ΠΑΣΚ-Α (πρόσκειται στο ΠΑΣΟΚ), ΑΣΑΕ (τμήμα ενιαίου ΚΚΕ εσωτ., ΣΥΝ, ανένταχτοι), (αριστερές) Συσπειρώσεις και Νέο Κίνημα (πρόσκειται στο ΚΚΕ). Στις πρόσφατες εκλογές, εμφανίστηκε και νέα πανελλαδική παράταξη, η οποία πρόσκειται στην ΠΟΛ.ΑΝ., έκτη κατά σειρά επιτυχίας.

Με το καταστατικά κατοχυρωμένο, αρκετά περίτεχνο και περίπλοκο εκλογικό σύστημα, επιχειρείται, με τον προσδιορισμό των αντιπροσώπων που εκλέγονται, να εξασφαλίζονται συγχρόνως τόσο η έκφραση της τοπικής βούλησης των ψηφοφόρων όσο και της γενικότερης πολιτικής τους αντίληψης.

ΨΗΦΟΦΟΡΟΙ Δ' ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΥ!

Λίγο πριν από την «ιστορική» Κυριακή των Βαΐων, συνήλθαν σε τακτική συνεδρίαση τα μέλη του προηγούμενου Διοικητικού Συμβουλίου του ΣΑΔΑΣ-ΠΑΕ και αποφάσισαν (ποιος άραγε να τους έδωσε τέτοια δικαιοδοσία;) κατά πλειοψηφία –με δύο ψήφους «κατά» η ΑΣΑΕ και απόντος του συμβούλου του Νέου Κινήματος– το ακόλουθο καταπληκτικό: *Με το σκεπτικό να μην αλλοιωθεί ο συσχετισμός των πολιτικών αντιλήψεων κατά τις ψηφοφορίες της προσεχούς συνόδου της αντιπροσωπείας, να μπορούν να αντικαθίστανται προσωρινά (;) τυχόν απόντες εκλεγμένοι –προερχόμενοι κυρίως από τις περιφέρειες της χώρας– αντιπρόσωποι από τυχόν (;) παρόντες μη εκλεγμένους –προερχόμενους συνήθως από την Αττική– και να ψηφίζουν οι δεύτεροι στη θέση των πρώτων. Διατυπώθηκε μάλιστα και σχετικό πρακτικό –μάλιστα, αλήθεια, κράτησαν και πρακτικό!!!– το οποίο ουδέποτε υπεγράφη και το οποίο στη συνέχεια... ξεχάστηκε.*

Φαίνεται όμως ότι δεν το ξέχασαν όλοι, ούτε άλλωστε το ξέχασαν οριστικά. Μερικοί -Ποιοι; Μα οι «επικεφαλής» των παρατάξεων ΔΑΚ, ΠΑΣΚ-Α και των Συσπειρώσεων το ξαναθυμήθηκαν, σε περίεργα καλή γι' αυτούς στιγμή. Κατά τις εργασίες της γενικής συνέλευσης της αντιπροσωπείας, εκείνη την Κυριακή των Βαΐων, δίχως να κάνουν τον κόπο να ενημερώσουν το σώμα, προέβησαν απλόχερα στις αθρόες αντικαταστάσεις...

Κάποια στιγμή –ποια να ήταν άραγε;– θα πρέπει να έδειξαν το «ξεχασμένο πρακτικό» στο προεδρείο της αντιπροσωπείας και οπωσδήποτε στα μέλη της τετραμελούς εφορευτικής επιτροπής και με ήσυχη συνείδηση σημείωσαν –γιατί είναι και σημειωμένα πράγματι– στους εκλογικούς καταλόγους: «Ο τάδε αντικαθίσταται από τον δείνα» κ.λπ., για περίπου 12 απόντα μέλη, οι αντικαταστάτες των οποίων είναι κυρίως μη εκλεγμένοι από την Αττική, που... υποκαθιστούν είτε εκλεγμένους από τη χώρα (6 έως 7), είτε εκλεγμένους από την Αττική (6 έως 5)...

Η δραστηριότητα των πολλαπλών αντικαταστάσεων έγινε αντιληπτή από τους λοιπούς εκτός του συγκεκριμένου κόλπου Καπαδόκες, κατά την καταμέτρηση των ψηφοδελτίων, όπου βρέθηκαν να είναι «παρόντα» απαξάπαντα τα μέλη των εν λόγω τριών παρατάξεων, ενώ για τις υπόλοιπες υπήρχε το σύνηθες ποσοστό απουσίας. Κατανοεί κανείς ότι τα πράγματα αποτελούν και θυσία στο βωμό των εκλογικών σκοπιμοτήτων και δεν είναι τόσο αθώα όσο τα παρουσιάζω... Κάποιοι ωφελήθηκαν από την εκλογική νομοθεσία και ασφαλώς κάποιοι άλλοι, όπως η ΑΣΑΕ, έχασαν... τυχαία μία έδρα στο δεκαπενταμελές.

ΚΟΥΚΙΑ, ΡΟΥΜΠΟΙ ΚΑΙ... «ΝΟΝΟΙ»

Μετά τις ενέργειες του Αγίου Φανουρίου, προφανώς γίνεται επιτόπου ένσταση κατά του αποτελέσματος των εκλογών της αντιπροσωπείας στην εφορευτική επιτροπή, μόνη αρμόδια να λύσει πλέον τον γόρδιο δεσμό που είχε δημιουργηθεί. Η οποία εφορευτική συνέρχεται μερικές μέρες αργότερα και συντάσσει... πρακτικό με τη σειρά της, στο οποίο αναφέρεται ότι «αφού υπήρξε συμφωνία Κυρίων μεταξύ των παρατάξεων» –είναι πραγματικό επίσης και αυτό το πρακτικό!!!– αυτής δεν της πέφτει λόγος να ανακατεύεται(!) και απορρίπτει την ένσταση...

Δυστυχώς, κυρίες και κύριοι, στο Σύλλογο Αρχιτεκτόνων επετεύχθη με ειρηνικό τρόπο η κατάργηση κάθε δημοκρατικής αρχής. Οι εκλεγμένοι εκπρόσωποι κινδυνεύουν οριστικά να μετατραπούν σε ρούμπους, τη δε ψήφο τους να τη διακινεί ως ποσοστό ο επικεφαλής Νονός της κάθε παράταξης. Άνοιξαν οι ασκοί του Αιόλου. Θα καταργηθεί η πανελλαδικότητα... Του χρόνου στη γενική συνέλευση της αντιπροσωπείας, εάν πραγματοποιηθεί, θα παρίστανται μόνον Αθηναίοι... Εάν παρίστανται.

Καταλαβαίνετε ότι μια τέτοια υπέροχη ιστορία, εάν την εγνώριζε, θα έπρεπε να την αναπτύξει σε κινούμενα σκίτσα ένας γελοιογράφος, ο οποίος με το καταλυτικό του χιούμορ θα διέλυε τις υποψίες –που είναι αδύνατο να αποφευχθούν και που θα πλανώνται υποχρεωτικά– ότι το κείμενό μου, επειδή το γράφω εγώ ένας αρχιτέκτονας, διαπερνάται από σκοπιμότητες.

ΑΠΟΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ

Μια εποχή καλωσορίσματος του ποθούμενου, όπως η άνοιξη, είναι επίσης κι εποχή κατάλληλη για αποχαιρετισμούς. Και ένας αποχαιρετισμός είναι πάντοτε ένας θάνατος. Το παλιό πρέπει να πεθάνει μέσα μας, οδυνηρά πολλές φορές, για ν' αφήσει τόπο στο αγέννητο· στ' ανείπωτα λόγια, στα σπέρματα των νέων ιδεών, στα όνειρα που κανείς δεν ονειρεύτηκε ακόμα. Έτσι κι αλλιώς, ο Χριστός ή ο Άδωνις, ή αν προτιμάτε, ο Όσιρις, πρέπει να πεθαίνουν για να μπορέσουν ν' αναστηθούν. Κι όχι απλώς να πεθάνουν, αλλά να σκοτωθούν.

Εμείς, όμως, οι ταλαίπωροι θνητοί οι οποίοι δεν έχουμε εκείνες τις θείες ιδιότητες που καθιστούν αυτονόητες κάποιες παραβιάσεις φυσικών νόμων όπως η γέννηση κι ο θάνατος, δεν έχουμε άλλη επιλογή από το να πάρουμε τα ρίσκα μας. Είτε θα ποντάρουμε τη ζωή μας για να την κερδίσουμε σ' αυτό το κοσμικό μπαρμπούτι των πιθανοτήτων που λέγεται δημιουργία είτε θα τραβηχτούμε στην άκρη ροκανίζοντας το ήδη μισοφαγωμένο κόκαλο της καθημερινής επιβίωσης.

Φοβάμαι πως δεν γίνεται διαφορετικά, τουλάχιστον για τους σκεπτόμενους κι αισθανόμενους μεταξύ των ανθρώπων: αυτούς «που δεν βολεύονται με λιγότερο ουρανό» ή, αν θέλετε, αυτούς που πάνε αγκαλιά με το θάνατό τους, γελώντας και πειράζοντας ο ένας τον άλλο, σαν αγαπημένοι φίλοι.

Αυτοί λοιπόν οι πιστοί και ζεστοί άνθρωποι, ειδικά όταν κάνουν τα πρώτα

διστακτικά βήματα στην άγρια ζούγκλα της τέταρτης δεκαετίας της ζωής τους, έχοντας αφήσει πίσω τους την ξένοιαστη (τελοσπάντων...) σαβάννα της πρώτης νεότητας, οφείλουν να αντιληφθούν ότι δεν μπαίνει κανείς σοβαρός άνθρωπος σε τροπικό δάσος κουβαλώντας τα ιδεολογικά και συναισθηματικά σκουπίδια του.

Δεν έχουμε την πολυτέλεια να σέρνουμε πίσω μας, σαν επαχθές φορτίο άχρηστων αποσκευών, τα παλιά μας προσωπεία, τα αρχαία μας δεκανίκια που επιβεβαιώνουν μόνο και μόνο τις ψυχικές μας αναπηρίες· που αποδεικνύουν πόσο κουτσοί, δηλαδή πόσο ηλίθιοι, στενόκαρδοι και αγελαίοι, πόσο κομπορρήμονες και ματαιόδοξοι, πόσο εθελότυφλοι κι εγωπαθείς μπορούμε να γίνουμε.

Βέβαια, υπάρχει η εναλλακτική λύση στην οδυνηρή απόξεση αυτής της σκουριάς από την ψυχή. Υπάρχει η σίγουρη λύση: να κάτσουμε στ' αυγά μας. Κανείς δεν

μας εμποδίζει να παραμείνουμε αλλιώθωροι τηλεθεατές, μεταφερόμενοι ψυφοφόροι, ετερόφωτοι οπαδοί και ιδεολόγοι καταναλωτές· να χωράμε, δηλαδή, μέσα σε ρούχα που συνέχεια στενεύουν. Μπορούμε, απλώς, να συνεχίσουμε να φοβόμαστε τον έρωτα και να ερωτευόμαστε τον φόβο· να εχθρευόμαστε ό,τι δεν κατανοούμε· να καστρέφουμε ό,τι αγαπάμε· να σκοτεινιάζουμε ό,τι λάμπει, για να γίνουν όλα ξεθωριασμένα· να διαιωνίζουμε την κριτική παγωνιά («το κράτος είναι το πιο παγερό απ' όλα τα τέρατα», έλεγε ο Ντρε) με το δικό μας ψυχικό ψύχος.

Είπαμε, η εκλογή είναι δική μας. Είθα συρόμαστε στο λυκόφως ενός παρεταμένου φθινοπώρου καρτερώντας τη λύτρωση της χειμέριας νάρκης είτε θα συνταχθούμε, σύγκορμοι και εύψιχοι, με τις εαρινές κι εωθινές δυνάμεις της ζωής.

Κι όλα αυτά μπορούν να γίνουν μόναν μάθουμε καλά την τέχνη του αποχαιρετισμού: την τέχνη του να ξεφορτώνεσαι ό,τι σ' έχουν ζέψει, ή ό,τι έχεις ζειτεί από μόνος σου. Είναι ο μόνος τρόπος για να μπορέσουμε «τρέχοντας»· αφήσουμε πίσω μας τους δικούς μας και τους ξένους μπάτσους της ψυχής και του σώματος, όλους αυτούς τοι ψυχρόαιμους βαμπίρ που σιτίζουν το θλιβερό τους θάνατο από τη ζωή και τη χαρά των άλλων. Άλλωστε, μέσα σ' αυτή την παράξενη ανοιξιάτικη ζούγκλα κανείς δεν μπορεί να είναι ούτε σκλάβος ούτε αφέντης κανενός· είναι αυτό που είναι.

Παύλος Μεθενίτης

ΤΟΝΙ ΜΟΡΙΣΟΝ

ΓΑΛΑΖΙΑ ΜΑΤΙΑ

Μόλις κυκλοφόρησε

Τι είν' αυτό που ορίζει την ασχήμια; Ποιά είναι τα χαρακτηριστικά της ομορφιάς; Και πώς μπορεί ένα αισθητικό στερεότυπο να παγιδεύσει ένα παιδί και να το οδηγήσει στην τρέλα; Η ιστορία της Πέκολα, της μικρής μαύρης που λαχταρούσε όσο τίποτ' άλλο δυό γαλάζια μάτια, καταγράφει συγκλονιστικά την απέχθεια της μαύρης φυλής για το ίδιο της το χρώμα, το δέος της μπροστά στη λευκή ομορφιά, την αδυναμία να συμφιλιωθεί με τα χαρακτηριστικά της και να τα αγαπήσει. Αλυσοδεμένη μέσα στο ίδιο της το σώμα, η εντεκάχρονη Πέκολα προσεύχεται πυρετικά να αποκτήσει γαλάζια μάτια: γιατί μόνο έτσι οι άνθρωποι δεν θα αποστρέφουν το βλέμμα στο πέρασμά της, μόνο έτσι ο κόσμος της θ' αλλάξει οριστικά.

Το «Γαλάζια μάτια» (1970) είναι το πρώτο μυθιστόρημα της αμερικανίδας συγγραφέως Τόνι Μόρισον, που τιμήθηκε το 1993 με το βραβείο Νόμπελ.

Επίσης κυκλοφορούν

ΤΟΝΙ ΜΟΡΙΣΟΝ: Τζαζ

ΤΟΝΙ ΜΟΡΙΣΟΝ: Η αγαπημένη

ΜΠΑΡΥ ΑΝΣΓΟΥΩΡΘ: Ιερή Πείνα

ΜΑΡΙΝΑ ΤΣΒΕΤΑΓΙΕΒΑ: Ιστορία της Σονέτσκα

ΜΑΡΤΙΝ Ε·Ι·ΜΙΣ: Το βέλος του χρόνου

Ετοιμάζονται

ΡΟΝΤΥ ΝΤΟ·Υ·Λ: Πάντυ Κλάρκ χα, χα, χα

ΤΖΕ·Ι·ΜΣ ΤΖΟ·Υ·Σ: Πηνελόπη

Α. ΜΠΑ·Υ·ΑΤ: Το πάθος

ΤΖ. Μ. ΚΟΥΤΣΥ: Ο Βίος και η πολιτεία του Μάικλ Κ.

ΚΑΤΡΙΝ ΚΛΕΜΑΝ: Το βαλς που δεν τέλειωσε

ΜΑΡΓΚΑΡΕΤ ΝΤΡΑΜΠΛ: Τα φωτεινά μονοπάτια

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ

ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 6, ΑΘΗΝΑ 106 80. ΤΗΛ. 3607744

Δ Ι Α Λ Ο Υ Ο Σ

ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΤΟΥ ΣΤΑΛΙΝΙΣΜΟΥ

• Με αφορμή το άρθρο για την Επιθεώρηση Τέχνης (τχ. 576), η απροσδόκητη επιστολή που ακολουθεί. Ο επιστολογράφος μας επιχειρεί την ιδεολογική ανάγνωση της συμβολής του περιοδικού στην αριστερά, στα γράμματα και στην τέχνη. Εντάξει, αλλά ποιος έχει αντίρρηση ότι ο Σικουέιρος ήταν μεγάλος ζωγράφος;

Κύριε Διευθυντά,

Τη λαϊκή παροιμία «ο λύκος κι αν εγέρασε...» μας θύμισαν αυτοί που οργάνωσαν την τιμητική εκδήλωση για το κατ' εξοχήν σταλινικό περιοδικό, την *Επιθεώρηση Τέχνης*. Είναι γνωστή η προβολή από την *E.T.* όλων των σταλινικών διανοούμενων και ιδιαίτερα του Αραγκόν και του Ρίτσου, μεγάλων υμνητών του αρχιεγκληματία Στάλιν. Λιγότερο γνωστή, όμως, είναι η ξεχωριστή παρουσίαση που έκανε η *E.T.* του Μεξικανού ζωγράφου Σικουέιρος, οργανωτή της πρώτης (Μάης του 1940) αποτυχούσας απόπειρας κατά του Λ. Τρότσκυ, για την οποία, μάλιστα, αυτοπαινεύταν.

Όπως έγραψε ο Δον Λέβιν, «ο Σικ. είχε μπει στην υπηρεσία της ΝΚΥΔ από το 1928... Συνδέθηκε μ' ένα από τα πιο εξοργιστικά εγκλήματα της λίστας των ωμοτήτων του Στάλιν στην Ισπανία, το βασανισμό και τη δολοφονία του Αντρέ Νιν».

Είναι αξιοσημείωτο ότι οι εκδότες και οι συνεργάτες της *E.T.* παρουσιάζονταν ως «τολιστικοί», λες και ο Τολιάτι (πρωτοπαλίκαρα της σταλινικής Κομιντέρν μαζί με τους Δημητρώφ, Κουζίνεν κ.λπ.) δεν μεσουρανούσε κατά τη δεκαετία του '30, περίοδο των αιματηρών εκκαθαρίσεων από τον Στάλιν όλων των αντιφρονούντων. Για τον Τολιάτι, έγραφε ο εκλεκτός πεζογράφος Ιγνάτιος Σιλόνε: «Υπηρέτησε ως τεχνικός σύμβουλος του Στάλιν κατά τη διάρκεια των πιο φρικτών επεισοδίων της σταλινικής τρομοκρατίας: από την εκκαθάριση των επαναστατικών στοιχείων κατά τον ισπανικό εμφύλιο πόλεμο μέχρι την εξόντωση όλων των ηγετών του Πολωνικού Κ.Κ.».

Το συμπέρασμα που βγαίνει είναι ότι ενώ

σε όλες τις χώρες του κόσμου οι σταλινικοί ντρέπονται να πουν το όνομά τους, στη χώρα μας συμβαίνει το αντίθετο. Ούτε είναι τυχαίο ότι οι σταλινικοί διανοούμενοι που υπηρετούν στα mass media και αποτελούν τη νομενκλατούρα των υψηλομισθών, προσφέρουν για αντάλλαγμα τις καλές τους υπηρεσίες στο αστικό καθεστώς. Ούτε μπορεί να μας παραξενεύει ότι υπάρχουν δρόμοι που φέρουν τα ονόματα του Κόκκαλη και του Ηλιού, που σε συνέντευξή του το 1975 στην *Ελευθεροτυπία* δήλωνε νέτασκέτα ότι θαυμάζει τον Στάλιν και τον Ζαχαριάδη.

Με τιμή
Νίκος Καλμέτης
Αθήνα

ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΓΙΑ ΚΡΙΤΙΚΗ

Από την κριτικό βιβλίου Μάρη Θεοδοσοπούλου, το σύντομο επιστολάριον που απευθύνεται στη Βενετία Αποστολίδου, σε άρθρο της οποίας (*ΑΝΤΙ*, τχ. 576) για το βιβλίο *Μικρό νεοελληνικό όργανο. Εκλογή κειμένων (1947-1975) του Δημήτρη Χατζή για το Νέο Ελληνισμό του Νίκου Γουλανδρή* γινόταν μνεία σε κριτική της επιστολογράφου, στην εφημερίδα *Εποχή*.

Κα Βενετία Αποστολίδου,

Παίρνεις την αλήθεια μου και μου την κάνεις λυώμα (Διονύσης Σαββόπουλος).

Για την αντιγραφή,
Μάρη Θεοδοσοπούλου

ΒΟΛΙΩΤΕΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΕΣ - I

Απαντήσεις σε ανώνυμη επιστολή που δημοσιεύτηκε στο τχ. 576 του *ΑΝΤΙ* (η σύνταξη του περιοδικού, βεβαίως, γνωρίζει την ταυτότητα του επιστολογράφου) και αφορούσε κάποιες εισηγήσεις περί της πληρότητας ή μη του άρθρου για τους βολιώτες λογοτέχνες, που υπήρχε στο αφιέρωμα του Βόλου (τχ. 574). Πρώτος απαντά ο Κώστας Ακρίβος,

λογοτέχνης, που συμμετέσχε στη σύνταξη του αφιερώματος.

Κύριε διευθυντά,

Μολονότι δεν ήταν στις αρχικές μου θέσεις η απάντηση της επιστολής με τίτλο «ΒΟΛΙΩΤΕΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΕΣ» την υπογραφή «ΕΝΑΣ ΒΟΛΙΩΤΗΣ» οποία δημοσιεύτηκε στο τεύχος 576, η στική όμως και αναπάντεχα άδικη για πρόσωπό μου συμπόρευση του περιοδικού με την κρίση του επιστολογράφου: παράλειψης και «κενού στην καταγραφή του λογοτεχνικού χώρου της πόλης» ωθεί σε υποψίες για τους λόγους απόψης της ταυτότητας του επιστολογράφου αναγκάζοντάς με ταυτόχρονα σε μια μική έκθεση του σκεπτικού σχηματισμού κειμένου μου, με το οποίο είχα επισφραγισθεί από το *ΑΝΤΙ* για να παρουσιάσω πολιτιστικό προφίλ της πόλης του Βόλου. Όπως, ήδη, διαφαίνεται από τον τίτλο του κειμένου μου: «ΒΟΛΟΣ Ή ΠΛΑΤΕΡΟΣΤΑΤΟΥ. Εφτά "ταξιδιωτικές" γίγες» – με τον τρόπο της λογοτεχνίας – να γίνει ο σημερινός Βόλος διαβα(σ)τικό βασικός σκοπός μου ήταν η σκιαγράφηση και ανάδειξη του πολιτιστικού προσώπου του Βόλου όχι σε διαχρονική βεβαιότητα, όπως προσφάτως επιχειρήθηκε – με ελκυστικό και αξιολογικό τρόπο – από κυριακάτικο φύλλο αθηναϊκής εφημερίδας, επισημαίνοντας και καταδεικνύοντας πολιτιστικό στίγμα και γένεσθαι ΣΗΜΕΡΙΝΟΥ Βόλου.

Σ' αυτή την περίπτωση είναι φυσικό μην υφίσταται κανένας λόγος μνημόσης ονομάτων Βολιωτών λογοτεχνών, είτε έζησαν σε προπολεμικές δεκαετίες απλώς κατάγονται από τον Βόλο, σ δημιουργούν κατά κύριο λόγο στην πτεύουσα. Πίστη μου ήταν και είναι εκείνο που ενδιαφέρει κάθε καλόπαιδο και προβληματισμένο αναγνώστη – Βολιώτη ή μη – είναι να γνωρίσει τη σημερινή λη με το μόνιμο δυναμικό της, παρά πληροφορηθεί για τους «μετοικήσαντες» που την προτιμούν συνήθως για την πολιτιστική διεκπεραίωση οικογενειακών άλλων αναγκών.

Αυτά όλα βέβαια στην περίπτωση κατά την οποία το κείμενο όφειλε να στηριχτεί όχι στη διάγνωση του πολιτιστικού στίγματος (όπως άλλωστε επιχειρήθηκε από τη μεριά του), αλλά στην εκτενή παράθεση ονομάτων που κατά τον έναν ή άλλον τρόπο εμπλέκονται σε πολιτισμικές διεργασίες της πόλης. Η προτίμησή μου στην πρωτολήψη οφείλεται κατά κύριο λόγο στην τήρηση μιας ομοιομορφίας που το *ΑΝΤΙ* επέδειξε σε παλαιότερα αφιερώματα για το πολιτιστικό γραφείο ελληνικών πόλεων (Πιάννενα, Καβάλα, Χανιά κ.α.) και αφιέρου στην προσωπική αδυναμία πρόκρισης ή αποκλεισμού λογοτεχνών μέσα από μια πλειάδα ανθρώπων του Βόλου, οι οποίοι συμμετέχουν –έκαστος με τον τρόπο και τις δυνάμεις του– στη σύγχρονη πολιτιστική ζωή της πόλης.

Πολύ θα επιθυμούσα να μάθω τα κριτήρια επιλογής του επιστολογράφου για τους πρώτα τέσσερις (34) Βολιώτες λογοτέχνες που αναφέρει («παλαιότεροι και νεότεροι ποιητές και πεζογράφοι» και «δοκιμογράφοι-κριτικοί»), αλλά και τους αντίστοιχους λόγους αποσιώπησης των ενεργειών λογοτεχνών και κριτικών: Κώστας Λιάπης (Βραβείο Ακαδημίας), Βικτωρία Σκαρλάτου, Θαν. Ευσταθίου, Βέρα Βασαρδάνη, Μ. Μποντζώρλου, Μ. Τοπαλίδη, Βαγγ. Γκόμας, Π. Χαρίτος, Μηλ. Καραθάνου, Απ. Νάνου-Σκοτεινιώτη, Ν. Μουσσάς, Γ. Θωμάς, Θ. Βογιατζής, Χρ. Μουστάκας, Σ. Γερμάνης, Νίκος Σωτηρίου, Απ. Τσιακοβή, Δ. Κασάμπαλης, Απ. Παπαθανασίου και πολλών άλλων ακόμη, οι οποίοι και έργο έχουν αξιολογώ να επιδείξουν και τους χαρακτηρίζει το συνεχές ενδιαφέρον και η ενεργός συμμετοχή στα πολιτιστικά γεγονότα της πόλης.

Εντέλει: μήπως ο (η) επιστολογράφος αφυμνισμένος πίσω από την ανωνυμία του επιλέγει και προκρίνει ονόματα (ανάμεσα στα οποία και το δικό του) δηλώνοντας έτσι την περηφάνιά του, επειδή εξαιτίας του κειμένου του έχασε την ευκαιρία να μνημονευτεί η λογοτεχνική του μεγαλοσύνη και το όνομά του να γίνει γνωστό ανά την Ελλάδα, ως τέκνον μιας πόλης «με παράδοση στον πολιτισμό», πόλης όμως που την έχουν συνηθίσει σ' ένα χρόνιο λήθαργο και που όταν αφυπνίζεται, κανείς δεν την ακούει, γιατί περνά από τα παιδιά της –τα πιο χαϊδεμέ-

να ίσως– δεν της έχουν μάθει πως άλλο πράγμα είναι ο μυκηθμός και άλλο ο μηρυκασμός.

Φιλικά
Κώστας Ακρίβος

ΒΟΛΙΩΤΕΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΕΣ -2

Στο ίδιο θέμα αναφέρεται και η επιστολή που ακολουθεί, συνταγμένη από έναν Βολιώτη συγγραφέα και εκδότη (εκδόσεις Πύλη):

Αγαπητό Αντί,

Αντιξοότητες πρωτογενείς, προκαλούν αντιδράσεις, μέσα από αντιλήψεις αντιτιθέμενες, για ελλείψεις αντιδεοντολογικές.

Αντικείμενο των ανωτέρω: Βολιώτες λογοτέχνες (Αφιέρωμα στον Βόλο) [τ. 574], επιστολή στις σελίδες του Διαλόγου σας (τχ. 576).

Φοβάμαι ότι ο επιστολογράφος σας «Ένας Βολιώτης» άναψε πολλές φωτιές. Και παρ' ότι κατά πάσα πιθανότητα είναι φίλος μου –ή τουλάχιστον, γνωστός– με την παρούσα επιστολή μου βρίσκομαι στην άχαρη θέση και να τον δυσареστήσω και αχάριστος να φανώ (γιατί εκείνος με ανέφερε ευγενικά κι αυτό δεν ήταν αρκετό να μην προβληματιστώ πάνω στην «παρέμβασή» του).

Αθελά του, ίσως, με την «αποκατάσταση» που επιχειρεί, αναπαράγει το ήθος και τα λάθη του κειμένου που ελέγχει.

• Γιατί, πρώτον, δίνει μια λίστα ονομάτων Βολιωτών λογοτεχνών δίκη των ιδιοχείρων σημειωμάτων που δίνουν οι ευσεβείς ενορίτισσες στον ιερέα της εκκλησίας των.

Διαφορετικά, πώς να ερμηνευτεί ότι μεταξύ δεκάδων ζώντων λογοτεχνών Βολιωτών... μνημονεύεται μόνον ένας τεθνεώς, ο Τάκης Οικονομάκης; Κι αυτός ως ποιητής, παρ' ότι είναι γνωστό ότι υπήρξε λαμπρός δημοσιογράφος. Κι αν τον δεχτούμε ως βάρδο θουρίων, θα πρέπει να φτάσουμε τουλάχιστον ως τον Ρήγα Φεραίο.

• Δεν είναι σαφή τα κριτήρια των επιλογών για τη δημιουργία της λίστας των Βολιωτών λογοτεχνών. Η ηλικία, η εντοπιότητα, η καταγωγή, το πέρασμα από τον Βόλο, η έκδοση βιβλίων;

Αυτά συνάγονται από τα ονόματα της λίστας (παλαιοί και νεότεροι πεζογράφοι και ποιητές, δοκιμογράφοι-κριτικοί).

Αν τα δεχτούμε αυτά –καλόπιστα– πάλι υπάρχουν πολλές απουσίες, περιέργες για το εύρος της ενημερότητας του «Ενός Βολιώτη». Πρόχειρα, χωρίς να καταφύγουμε σε κανένα γραπτό βοήθημα, μας έρχονται στο νου τα ακόλουθα ονόματα (και να μας συγχωρούν όσοι τους παραλείψαμε, ίσως βρεθεί κάποιος τρίτος να επισημάνει τα δικά μας λάθη): Έρση Σαράτση, Αποστολία Νάνου-Σκοτεινιώτη, Πausανίας Γκάλιος, Βασίλης Μητσάκης, Μιχάλης Μπάστας, Νίκος Σωτηρίου, Μηλίτσα Καραθάνου-Ζαρή, Γιώργος Θωμάς, Ελπίδα Μητροπούλου, Χρήστος Β. Χειμώνας, Γιώργος Τσιντσίνης, Γεωργία Αλεξίου, Μαίρη Φωτίου-Βλάχου, Αλέκα Δήμου, Ελένη Προγκίδη, Βέρα Βασαρδάνη, Καίτη Διαμαντάκου, Ελένη Συρίβελη.

• Γιατί απουσιάζει το όνομα του Κώστα Λιάπη; Παραδρομή, αβλεψία, ή εσκεμμένο φάουλ;

Ναι, είμαι φίλος του, εκδότης κάποιων βιβλίων του, πιστεύω όμως ότι η παράλειψη του ονόματός του αντικειμενικά εκθέτει τον επιστολογράφο κι όχι τον Κώστα Λιάπη. Γιατί εκείνος έχει να επιδείξει:

• 40 χρόνια ακάματης πνευματικής δημιουργίας.

• 20 εκδομένα βιβλία. Ανάμεσα σ' αυτά: α) *Ωρες του Πηλίου*, μπεστ σέλερ αχτύπητου αριθμού πωλήσεων και 20ετούς διάρκειας. β) *Κισμέτ*, συλλογή παραδοσιακών διηγημάτων που θα τα υπέγραφε ο Καρκαβίτσας. γ) *Ο μεγάλος Αϊ-Γιώργης του Πηλίου*, υποδειγματικό έργο κοινωνιολογικής ιστορίας.

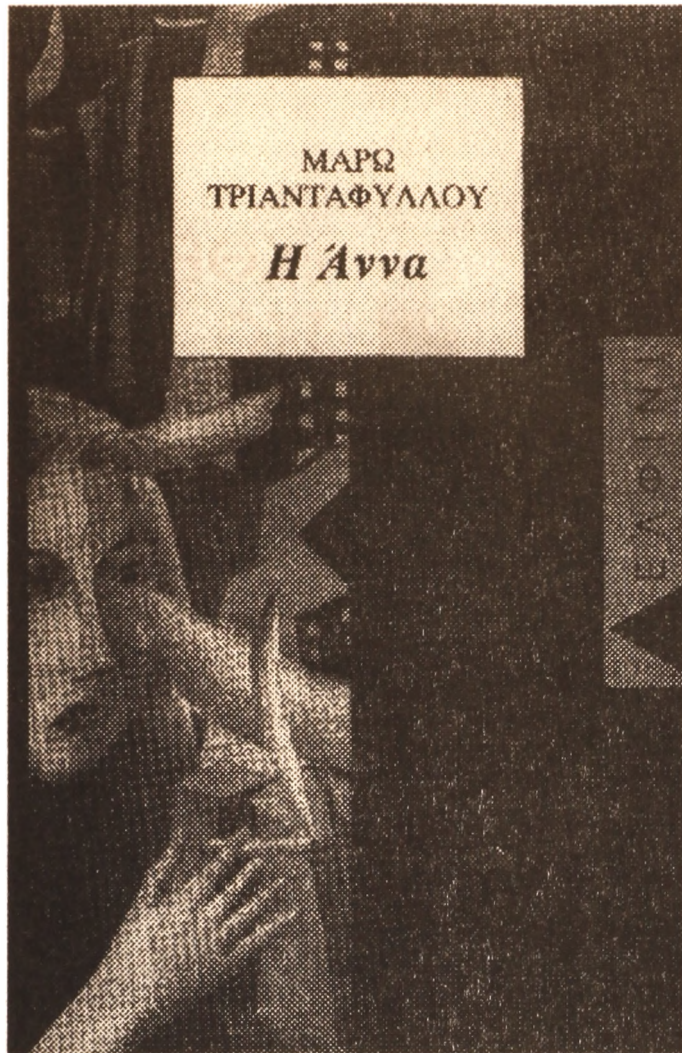
• Και πρόσφατα (25 Μαρτίου 1995), βραβείο της Ακαδημίας Αθηνών για το ανέκδοτο έργο του *Το Πηλιορείτικο γλωσσικό ιδίωμα*, ένας ογκώδης τόμος, έργο-ζωής.

Αυτά, ίσως κάπως βιαστικά (να μη χαθεί και η επικαιρότητα). Αν ο «Ένας Βολιώτης» έχει αντιρρήσεις και μας πει ότι στις επιλογές ή τις παραλείψεις του έχει να επιδείξει «αξιολογικά κριτήρια», τότε φιλικά θα του λέγαμε ότι είναι προτιμότερο ν' αφήσει στο χρόνο την ετυμηγορία για το ποιους Βολιώτες λογοτέχνες θέλει να κρατήσει στη συντροφιά του και ποιους θέλει ν' απορρίψει.

Φιλικά
Πέτρος Κυπριωτέλης
Αθήνα

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Εδώ και ένα χρόνο
η Άννα
κυκλοφορεί ανάμεσά μας
ρίχνοντας τρυφερές ματιές
στο δικό της παρελθόν,
φωτογραφίζοντας
τα τελευταία χρόνια
που πέρασαν
και μέσα σ' αυτήν
την τεράστια φωτογραφία,
ο καθένας μας, κάπου,
έστω και σε μια μικρή γωνιά,
είναι πολύ πιθανόν
ν' αναγνωρίσει και τον εαυτό του
– όχι αμέσως όμως,
ακριβώς όπως θα συνέβαινε
και με μια πραγματικά
παλιά φωτογραφία

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΔΕΛΦΙΝΙ, ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ 23-25,
106 77 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 38 30 955, FAX: 33 03 175

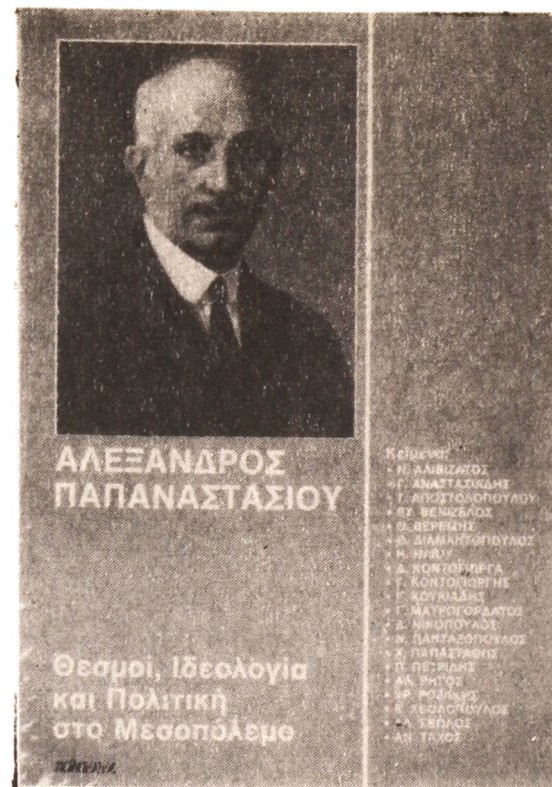
ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Ο κόσμος του
κιτς, η κακογου-
στιά χωρίς μέ-
τρο, όπως εντοπι-
ζεται στο περι-
βάλλον μας, σή-
μερα. Αυτή είναι
η περιήγηση, που
πραγματοποιεί-
ται με αυτό το
βιβλίο· περιήγη-
ση στο νεοελληνι-
κό χώρο, τις διαν-
θρώπινες σχέ-
σεις, τις νοοτρο-
πίες, τη γλώσσα
και ουσιαστικά το
ύφος και το ήθος
της ζωής μας.

Μέσα από χίλια
και πλέον φωτογραφικά παραδείγματα, το κιτς κατα-
γέλλεται όσο και διακωμωδείται.

Με άρθρα, που καλύπτουν ένα μεγάλο αριθμό υποθεμά-
των, με υλικό καταταγμένο σε ενότητες, έτσι που να συγ-
κροτείται μια σφαιρική θεώρηση του φαινομένου.

**ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ
ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ:**
Θεσμοί, ιδεολογία
και πολιτική στο Μεσοπόλε-
μο

ΚΕΙΜΕΝΑ:

- Ν. ΑΛΙΒΙΖΑΤΟΣ
- Γ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ
- Τ. ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΣ
- ΕΥ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ
- Θ. ΒΕΡΕΜΗΣ
- Θ. ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ
- Η. ΗΛΙΟΥ
- Δ. ΚΟΝΤΟΓΙΩΡΓΑ
- Γ. ΚΟΝΤΟΓΙΩΡΓΗΣ
- Γ. ΚΟΥΚΙΑΔΗΣ
- Γ. ΜΑΥΡΟΓΟΡΔΑΤΟ
- Δ. ΝΙΚΟΠΟΥΛΟΣ
- Ν. ΠΑΝΤΑΖΟΠΟΥΛΟΣ
- Χ. ΠΑΠΑΣΤΑΘΗΣ
- Π. ΠΕΤΡΙΔΗΣ
- ΑΛ. ΡΗΓΟΣ
- ΧΡ. ΡΟΖΑΚΗΣ
- Κ. ΣΒΟΛΟΠΟΥΛΟΣ
- ΑΛ. ΣΒΩΛΟΣ
- ΑΝ. ΤΑΧΟΣ

ΕΠΙσημαίνουμε

Εν λευκώ, λέει, απεφασίσθη να χαρίζεται τα θέματα της Θεσσαλονίκης-Πολιτιστικής Πρωτεύουσας, ο διευθυντής του θεσμού, γνωστός μουσικοσυνθέτης Σταύρος Ξαρχάκος. Ύστερα από καθυστερήσεις, υπαναχωρήσεις, ίντριγκες, μετά την παύση της πρώτης επικεφαλής του θεσμού κας Χαρίτου και αφού υπερδεύτηκε η δημοτική αρχή της πόλης υπέρ το δέον στα γρανάζια μιας υπόθεσης για την οποία δεν φαίνεται ότι καταλάβαινε και τίποτα, απίτελος, αποφάσισε να παραχωρήσει τα οργανωτικά ηνία στον αρμόδιο επικεφαλής. Αν και, φοβόμαστε, είναι πολύ αργά. Ήδη, πολλά υπεύθυνα στελέχη, και επιπλέον οι ελάχιστοι παράγοντες της Θεσσαλονίκης που γνώριζαν καλά το αντικείμενό τους, έχουν αποχωρήσει, ενώ ο κ. Ξαρχάκος έχει να αντιπαλαίψει, εκτός από τις υπόλοιπες δυσκολίες το χρόνο που στενεύει, τον ίδιο του τον εαυτό. Θα καταφέρει να αρθεί υπεράνω της φολκλορίστικής πλευράς του; Το ευχόμαστε, αν και δεν το πιστεύουμε.

50

ΕΝΑ ΦΑΝΤΑΣΜΑ ΠΛΑΝΙΕΤΑΙ ΠΑΝΩ ΑΠ' ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ... ΤΟ ΦΑΝΤΑΣΜΑ ΤΟΥ ΜΙΚΡΟΥ ΗΡΩΣ!

Απόπειρα ερμηνείας της τεράστιας απήχησης που είχε το ειδικό τεύχος του **ΑΝΤΙ**, που κυκλοφόρησε την περασμένη εβδομάδα κι ήταν αφιερωμένο στον Μικρό Ήρωα και στο συγγραφέα του, τον Στέλιο Ανεμοδουρά. Νوستαλγία, παιδικότητα, τα αρχικά οράματα και οι μετέπειτα διαψεύσεις – ιδού κάποιοι από τους όρους που πραγματεύεται στην ανάλυσή του ο Πέτρος Μαρτινίδης.

52

ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΣΤΟ ΛΟΝΔΙΝΟ

Υβ Κλάιν, Ρίτσαρντ Άβεντον, Βίλλεμ ντε Κούνινγκ: τρεις πρωτοπόροι των εικαστικών τεχνών σε ισάριθμες, πολύ σημαντικές αναδρομικές εκθέσεις, στο ανοιξιάτικο Λονδίνο. Γράφει ο Παναγιώτης Ιωαννίδης.

56

ART ATHINA 3 - '95: ΑΙΣΙΟΔΟΞΗ ΥΠΕΡΒΑΣΗ

Με την ιδιωτική πρωτοβουλία να σηκώνει κυρίως το βάρος της διοργάνωσης, λειτουργεί η έκθεση **ART ATHINA '95**. Γράφει ο Δ. Χαρίτος.

«ΕΝΑ ΦΑΝΤΑΣΜΑ ΠΛΑΝΙΕΤΑ ΠΑΝΩ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ...» ΤΟ ΠΑΙΔΙ-ΦΑΝΤΑΣΜΑ!

του ΠΕΤΡΟΥ ΜΑΡΤΙΝΙΔΗ

«Ήταν οι καλύτερες μέρες, ήταν οι χειρότερες μέρες, ήταν τα χρόνια της σοφίας, ήταν τα χρόνια της άνοιας, ήταν η εποχή της πίστης, ήταν η εποχή της ολιγοπιστίας, η εποχή της Φωτιάς και η εποχή του Σκότους, ήταν η άνοιξη της ελπίδας και ήταν ο χειμώνας της απελπισίας, είχαμε μπρος μας τα πάντα, είχαμε μπρος μας το τίποτε, πηγαίναμε όλοι στον Παράδεισο, πηγαίναμε όλοι στο αντίθετό του κοντολογίς, η περίοδος εκείνη έμοιαζε απολύτως με τη σημερινή...».

Charles Dickens: *Ιστορία Δύο Πόλεων* (ελλην. μετ. εκδ. Εξάντας)

Το συνονθύλευμα Μαρξ-Ενγκελς (με την πρώτη φράση από το *Κομμουνιστικό Μανιφέστο*: «Ein Gespenst geht um in Europa...», και Γιώργου Θαλάσση, στον τίτλο, και μιας κλασικής λογοτεχνικής εισαγωγής, στην προμετωπίδα, δεν προορίζεται να τιμήσει τη διακειμενική τάση της σύγχρονης γραφής, ή τον αποδομισμό του Ζακ Ντερριντά, ας πούμε. Προορίζεται να σχολιάσει, ακροθιγώς, την εξαιρετική επιτυχία που φαίνεται να είχε το αφιέρωμα του τελευταίου *Αντί* στον *Μικρό Ήρωα*.

Γιατί τόσο ενθουσιώσα ανταπόκριση σ' ένα «μνημόσυνο» για κάποιο έντυπο και κάποιους ήρωες που, στην πλειονότητα του ώριμου σημερινού κοινού τουλάχιστον, προσέφεραν λογοτεχνική συγκίνηση μόνο στις πρώτες ή μεσαίες τάξεις του δημοτικού σχολείου; Και γιατί τόσο ιδιαίτερο ενδιαφέρον σ' αυτό κι όχι σε άλλα, κατά καιρούς, αφιερώματα προς παρεμφερή έντυπα ή ανάλογα παρωχημένους ήρωες; Κάπως έτσι διατυπώνεται η απορία, και η απάντηση που έχω να προτείνω εξηγεί, μαζί, τον ασεβή και παράδοξο συνδυασμό του τίτλου και την επιλογή του συγκεκριμένου αποσπάσματος στην προμετωπίδα.

Ως προς την επιτυχία του ίδιου του *Μικρού Ήρωα* στον καιρό του, μεταξύ των δεκαετιών '50-'60, ό,τι επισημάνσεις είχα να κάνω τις έκανα (βλ. «Περί Μικρών και περί Μεικτών Ηρώων», *Αντί* τ. 577). Η επιτυχία των νεοτέρων αναφορών στο «ηρωικό Ελληνόπουλο» και στη μακρόχρονη σειρά τευχών με τις περιπέτειές του, αρχίζει, ασφαλώς, από εκείνο το θαυμάσιο τραγούδι του Λουκιανού Κηληδόνη, σε επιθεώρηση του Ελεύθερου Θεάτρου, το καλοκαίρι του '76.

Αλλά από το 1976 και πέρα αρχίζει, επίσης, να ισχύει για την ελ-

ληνική κοινωνία ό,τι ισχύει και για την υπόλοιπη ευρωπαϊκή, πολύ μέσα στα ίδια χρόνια ή κάπως νωρίτερα: η συνειδητοποίηση ότι ο ανανεωτικός ενθουσιασμός που είχε καλλιεργηθεί εκεί, ρω στον Μάη του '68, όσο κι εδώ, κατά τη μεταχουντική ευφορία έδινε καρπούς πολύ μετριότερους των αρχικών οραμάτων. Μ' όλα λόγια, τα περισσότερα ή λιγότερα κινητοποιημένα σε ιδεοουμανιστικής ανιδιοτέλειας και οικουμενικών ανατροπών πλάρχιζαν να βολεύονται σε ευκατάστατα πόστα, μέσα σ' ένα νωνικό πλαίσιο που απάλυνε τις κρίσιμες, ταξικές διαφορές, μια φαντασμαγορία «αφθονίας». Και στη δεκαπενταετία που σολαβεί, ως την κατάρρευση του «υπαρκτού σοσιαλισμού», η δικασία αυτή ολοκληρώνεται απολύτως.

Όταν οι επαναστατημένοι νέοι παύουν να 'αυναι τόσο επιστατημένοι και, κυρίως, παύουν να 'ναι τόσο νέοι, από κει βρίσκονταν ευεπίφοροι σε οραματισμούς γίνονται ευεπίφιστη νοσταλγία. Η εναλλαγή των γενεών και τα μεταξύ τους σματα» δεν είναι ίσως, σε τελευταία ανάλυση, παρά αυτή η δκής «ταλάντωση»: από τους οραματισμούς στη νοσταλγία, τούμπάλιν. Οτιδήποτε έτσι έχει να κάνει με τη νεότητα των σταλούντων ανάγεται σε υψηλόφρονα απασχόληση και λαμμέλημα, που ορίζει τον εαυτό του ακόμα καλύτερα σε αντιδιαλή με «αποπροσανατολισμούς, ανευθυνότητες, ευκολίες ή ελειες» κ.λπ. των εκάστοτε σύγχρονων νέων!

Λέγεται, επί παραδείγματι, για τους σημερινούς νέους, πωναι άκριτοι, φυγόπονοι και πολύ καλομαθημένοι, σε σχέση με γενιά του πολέμου και της μεταπολεμικής ανέχειας. Αυτά ο βώς έλεγε και ο Αριστοφάνης για τη νεολαία των αρχών του π.Χ. αιώνα, η οποία δεν είχε γνωρίσει τον Πελοποννησιακό λεμο.

Λέγεται, επίσης, για τους σημερινούς νέους, πως εξοκέλ από τις αρχές του ορθολογισμού, παρατούν τις σπουδές ι στρέφονται σε μαγγανείες ή κενολογίες και διαφθείρονται. Ι ακριβώς προσήπταν κι οι καλόγεροι των μοναστηριών, στις α του 1500 μ.Χ., στους νέους που άφηναν τις θεολογικές τους σ δές, ενδιαφερόμενοι για την ιατροφιλοσοφία του Παράκελο τις διαλέξεις του Εράσμου.

Λέγεται, ακόμη, για τους σημερινούς νέους ότι, έκθετοι καθημερινή τηλοψία, γίνονται απαθείς στις εικόνες της φρ θύματα στις εικόνες της διαφήμισης κι ανίκανοι να επικοινων

Ο ΓΙΩΡΓΟΣ ΘΑΛΑΣΣΗΣ ΖΕΙ!

Την προηγούμενη Παρασκευή, όπως συχνά το συνηθίζουμε στο ANTI, κυκλοφόρησε ένα ακόμη ειδικό τεύχος, αφιερωμένο αυτή τη φορά σ' ένα σχεδόν περιφρονημένο ανάγνωσμα που, επί 16 συναπτά έτη (από το 1952 ως το 1967), αναζητούσε κάθε εβδομάδα το κοινό του ανάμεσα στους πιτσιρικάδες της εποχής. Το ειδικό αφιέρωμα στον Μικρό Ήρωα και στο συγγραφέα του, τον Στέλιο Ανεμοδουρά, τελικά κυκλοφόρησε και είχε μεγάλη επιτυχία - μεγαλύτερη από την αποδοχή που προσδοκούσαμε.

Το εύρος αυτής της αποδοχής διαφάνηκε καταρχάς στη συνέντευξη Τύπου, που δόθηκε από όσους εργάστηκαν για την υλοποίησή του. Δημοσιογράφοι από όλο το φάσμα του έντυπου και του ηλεκτρονικού Τύπου προσήλθαν, την Πέμπτη 4 Μαΐου, στις 12 το μεσημέρι, στο Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Αθηναίων όπου δόθηκε η συνέντευξη. Εκ μέρους του Στέλιου Ανεμοδουρά, στον οποίο μια επιπλοκή της υγείας του δεν επέτρεψε να παρευρεθεί, μίλησε ο δημοσιογράφος κ. Μαλούκος, που διάβασε και τον γραπτό χαιρετισμό του συγγραφέα. Στη συνέχεια, εκ μέρους του ANTI, ο εκδότης του Χρήστος Παπουτσάκης αναφέρθηκε στα χρόνια της Κατοχής και στη σημαντική μυθολογία της Αντίστασης και της Ελευθερίας που, τα πρώτα μετακατοχικά χρόνια, κατάφερε να εκφράσει το δημοφιλές ανάγνωσμα. Για το αφιέρωμα μίλησαν ακόμη οι συγγραφείς Ηλίας Λάγιος, Σωτήρης Δημητρίου και Γιώργος Κακουλίδης, ενώ ο Ηλίας Κανέλλης περιέγραψε

πώς γεννήθηκε η ιδέα των ενθέτων τευχιδίων με τις νέες ιστορίες του Μικρού Ήρωα, που περιέχονται ένθετα στο αφιέρωμα. Στη συνέντευξη παραβρέθηκε και ο σκηνοθέτης Σταύρος Καπλανίδης, που -πιο σεμνός- προτίμησε να μην πάρει το λόγο...

Το ειδικό τεύχος του ANTI, το αφιερωμένο στον Μικρό Ήρωα, περιλαμβάνει κείμενα που έχουν γράψει οι: Ηλίας Λάγιος, Λουκιανός Κηλαπδόνης, Πέτρος Μαρτινίδης, Σοφινός Χρυσοστομίδης, Στέλιος Ανεμοδουράς, Λεωνίδας Βαλασόπουλος, Απόστολος Μαγγανάρης, Μανώλης Γιακουμάκης, Σταύρος Καπλανίδης, Άρης Μαλανδράκης, Ηλίας Κανέλλης, Παύλος Μεθενίτης, Φίλιππος Φιλίππου, Γιώργος Κακουλίδης, Θόδωρος Γρηγοριάδης, Παναγιώτης Βενάρδος, Τάσος Καπερνάρος, Γιώργος Μπράμος, Αντώνης Ξηρουχάκης, Γιώργος Κοροπούλης. Επίσης, τη γνώμη τους καταθέτουν οι πολιτικοί Απόστολος Κράτσας, Μιχάλης Παπαγιαννάκης και ο δήμαρχος Αθηναίων Δημήτρης Αβραμόπουλος. Τα δυο ένθετα βιβλιαράκια έχουν συγγράψει (σαν σκυταλοδρομία) οι Σωτήρης Δημητρίου, Ξενοφών Μπρουντζάκης, Αλέξης Πανσέληνος, Ηλίας Λάγιος (τχ. 799) και Στέλιος Ανεμοδου-

ράς (τχ. 800). Τις εικονογραφήσεις έκαναν οι: Δημήτρης Χανιζόπουλος, Βαγγέλης Χερουβείμ, Γιώργος Φιλιδιάκος.

Το τεύχος θα βρίσκεται στα περίπτερα ως την 1η Ιουνίου. Κοστίζει 800 δρχ.

σουν με λέξεις, εξαιτίας της προσήλωσής τους στις παραπάνω εικόνες. Θα μπορούσα να συμμερίζομαι αυτές τις μομφές, αν δε θυμίζονταν ότι ακριβώς έτσι επιμέμφονταν την προσήλωση σ' «εξωσχολικές φυλλάδες» και την κινηματογραφοφιλία της γενιάς μου όλοι οι τότε δάσκαλοι και κηδεμόνες.

Αύριο, οι νέοι της σήμερα θ' αποδίδουν στα παιδιά τους ποιος ξέρει ποια παρεμφερή στοιχεία κατηγορίας, εξωραϊζοντας και νοσταλγώντας, ανάλογα, τη φαντασιακή έξαψη, τον μορφωτικό πλούτο, τη διανοητική δεξιότητα και ό,τι άλλο οι ίδιοι θα θεωρούν πως απολάμβαναν από τα περιοδικά με μονοσύλλαβα ονόματα, τα τηλεπαιχνίδια και τα Super-Nintendo.

Προς το παρόν, όσο, κατά κάποιον τρόπο, βρίσκονται στα πράγματα οι νέοι του '50 και του '60, επιβάλλουν τις δικές τους αφετηρίες νοσταλγίας και ό,τι εν γένει παρείχε, στη δική τους νεότητα, αφορμές φαντασιακών εξάψεων. Και δεν υπάρχει αμφιβολία πως ο Μικρός Ήρωας είχε να δώσει αρκετές τέτοιες αφορμές. Τυπικός στη μυθολογική του συγκρότηση κι εξαιρετικός στην τυπογραφική του εμφάνιση, για τα δεδομένα της εποχής, άσκησε περίπου πάνδημη γοητεία γι' αυτούς ακριβώς τους λόγους, όπως και πάμπολλοι άλλοι λαοφιλείς ήρωες πριν ή μετά από αυτόν.

Αλλά εάν ο Γιώργος Θαλάσσης μπορούσε να συναρπάξει με τις επιδέξιες μεταμφιέσεις ενός Σέρλοκ Χολμς, φερ' ειπείν, με τις

ορειβατικές αναρριχήσεις ενός Χάρυ Ντίκσον, με τα ταχυδακτυλουργικά τεχνάσματα ενός Ροκαμπόλ ή ενός Αρσέν Λουπέν και με τις διαρκώς ανανεούμενες αναλήψεις αποστολών από κάποια πατρική φιγούρα, όπως κάνει ο Τζέιμς Μποντ, διέθετε, επιπλέον, το παρουσιαστικό ενός νεαρού αγοριού και ενσάρκωνε, έστω και μ' αυτό τον γκροτέσκο τρόπο, όλο τον παρασιωπημένο για τη μετεμφυλιακή Ελλάδα λόγο περί Αντιστάσεως.

Δοξάζοντας, λοιπόν, σήμερα τον Μικρό Ήρωα δεν εξωραϊζουμε μόνο, νοσταλγικά, την απωλεσθείσα νεότητά μας. Μαζί με το «Παιδί-Φάντασμα» ή, κυρίως μ' αυτό, νομίζω πως δοξάζεται το φάντασμα της παιδικότητας κι όλα όσα, απανταχού της οικουμένης, προβάλλει η κάθε γενιά στο δικό της παρελθόν, αρνούμενη να τα αναγνωρίσει στο παρόν των σύγχρονων νέων: ενθουσιασμό κι ανιδιοτέλεια, φιλομάθεια και ηθικό φρόνημα, αυτεπίγνωση και σθένος...

Έτσι κι αλλιώς, και το αυθεντικό «φάντασμα», που πλανιόταν κάποτε πάνω από την Ευρώπη -«das Gespenst des Kommunismus»- κάποιες ανάλογες ιδιότητες εννοούσε να προβάλλει. Τις προέβαλλε, βέβαια, όχι στο φαντασιακό παρελθόν μιας γενιάς αλλά στο πραγματικό μέλλον της παγκόσμιας ανθρωπότητας. Με την ίδια, ωστόσο, εφήμερη έξαψη, κι αφήνοντάς τες εξίσου έκθλιπτες στις επιλήσιμονες «αναγκαιότητες» του πρακτικού βίου.

ΥΒ Κλάιν: Πήδημα στο κενό, 1960.
Φωτογραφία: Harry Shunk.

Τον Απρίλιο, το Λονδίνο φιλοξενού
συγχρόνως τις αναδρομικές εκθέσεις τρι
καλλιτεχνών από τους σημαντικότερους
αιώνες: οι δύο βρίσκονται ακόμα στη ζωή
σε πλήρη δημιουργική άνθηση - ο τρίτος
πέθανε 34 χρονών, το 19

του Παναγιώτη Ιωαννί

ΥΒ ΚΛΑΪΝ : ΟΙ ΣΤΑΧΤΕΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

Κι όμως, στα 13 χρόνια της ενεργού παρουσίας του στο π
σκήνιο των εικαστικών τεχνών, ο Γάλλος **Υβ Κλάιν** (Hayw
Gallery, έληξε στις 23 Απριλίου), πεισματικά και αποτί
σματικά, ανέδειξε τη σημασία του περιβάλλοντος για
πρόσληψη της τέχνης και απογύμνωσε τη σχέση ερεθίσμα
(«έργου») και συναισθήματος (του θεατή).

Στο πρώτο είχε βέβαια προηγηθεί ο Μαρσέλ Ντυσσάν
το ουρητήριό του και άλλα «έτοιμα» εκθέματα. Αλλ' α
Ντυσσάν ρωτούσε τον εαυτό του και το κοινό «τι είναι
χνη;», τοποθετώντας ένα «οποιοδήποτε» αντικείμενο μέσ
έναν εκθεσιακό χώρο, ο Κλάιν άδειασε εντελώς την γκαλι
Ιρίς Κλερτ, το 1958, κι ονόμασε την «έκθεση»: «Το Κενό».

Το δεύτερο βρήκε την καιριότερη πραγματοποίησή του
τους μονόχρωμους πίνακές του. Το αληθινά «παλλόμε
ουλτραμαριν μπλε που κυρίως χρησιμοποίησε σ' αυτούς
που παιγνιωδώς ονόμασε «Διεθνές Κλάιν Μπλε», έγινε τ
κώς το «σήμα κατατεθέν» του. Οι πίνακες αυτοί, προσφι
ντας ένα μόνο ερέθισμα χρώματος, επιδιώκουν να προξ
σουν μια απλή αντίδραση, αλλά ολική, συντονίζοντας όλη
προσοχή του θεατή σε ένα, απλό μήκος κύματος, χωρίς τις
ποσπάσεις» του σχεδίου, της σύνθεσης και της πολυχρωμ
Συγχρόνως, για τον Κλάιν, το μπλε αυτό, είναι ο ουρανός
οποίο, διαλογιζόμενος, είχε γυρίσει απ' την ανάποδη και
γράφει ως το πρώτο του έργο), το Άπειρο, το Κενό - έν
που θα τον απασχολήσει ως το τέλος και πιθανώς προερχ
νη από το βουδισμό. Γιατί, πριν «γίνει» «καλλιτέχνης
Κλάιν είχε πάρει τη μαύρη ζώνη τέταρτου νταν στο τζού
έχοντας μαθητεύσει στο Τόκιο, και κατόπιν διδάξει
Ισπανία και το Παρίσι. Με τους μονόχρωμους πίνακές
ήταν σαν να επεδίωκε την ίδια αδιαμεσολάβητη επικοινων
πνεύματος και σώματος, σκέψης / συναισθήματος και πρά
που αποτελεί τη βάση των πολεμικών τεχνών.

Τα έργα του είναι τόσο απόλυτα συγκεκριμένα και άμ
που μεταμορφώνονται, μπροστά στα μάτια μας, σε ιδέες
σο υλικά, που μοιάζουν να κενώνονται από ύλη. Η απο
οποιασδήποτε κίνησης θα μπορούσε εξίσου να είναι η ε
πωση μιας αδιάκοπης, ταχύτατης ροής.

ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΤΟΥ ΚΕΝΟΥ

Είναι προφανές πως ο Κλάιν ήταν, όχι καλλιτέχνης με
παραδοσιακή έννοια, αλλά μάλλον ένα είδος εικαστικοί

ΥΒ ΚΛΑΪΝ (1928-1962) - ΡΙΤΣΑΡΝΤ ΑΒΕΝΤΟΝ (γενν. 1923) - ΒΙΛΛΕΜ ΝΤΕ ΚΟΥΝΙΝΓΚ (γενν. 1904)

Τρεις εκθέσεις στο Λονδίνο

τορα ή φιλοσόφου, που ενδιαφερόταν να προβάλλει και να πραγματώνει ιδέες. Έτσι, σύντομα έστρεψε το ενδιαφέρον επάνω στο πρόσωπό του και κατέστησε τη δραστηριότητά του δημόσιο θέαμα. Σοβαρός τελετάρχης, καθοδηγούσε και επέβλεπε γυμνές γυναίκες να αλείφονται με μπλε χρώμα και να κυλιούνται ή να σέρνονται πάνω σ' έναν καμβά, ενώπιον κοινού, και με τη συνοδεία μουσικής. Ο ίδιος δεν άγγιξε το «έργο» του. Αυτήν την απόσταση διατύπωσε και με τη δήλωσή του: «Οι πίνακές μου είναι οι στάχτες της τέχνης μου». Τι άλλο εκτός από εικονογράφηση ιδεών ήταν και οι πωλήσεις «Ζωών Καθαρού Διαστήματος»; Μετά την τελετουργική παράδοση της καλλιγραφημένης απόδειξης στον αγοραστή, το μισό του τιμήματος, σε καθαρό χρυσάφι, πετιόταν στο ποτάμι ή σε άλλο μέρος, απ' όπου δεν θα ήταν ποτέ δυνατόν να ανασυρθεί. Η ιδέα ήταν κυρίαρχη και στο «Θέατρο του Κενού», που πραγματοποιήθηκε την Κυριακή 27 Νοεμβρίου 1960, μέσα στο «γιγάντιο μουσείο του παρελθόντος, που έχει καταλήξει να αντιπροσωπεύει ο σύγχρονος κόσμος». Οι ιδεατές του δραστηριότητες διακηρύσσονται στο μόνο φύλλο μιας εφημερίδας που τυπώθηκε ειδικά, και περιλαμβάνουν, μεταξύ των άλλων, μια θεατρική εκδήλωση που δεν λαμβάνει χώρα, ενώ το κοινό έχει προπληρώσει τα εισιτήριά του, και το θέατρο μένει κλειστό αλλά κατάφωτο: οι ηθοποιοί κυκλοφορούν στους δρόμους ανάμεσα στους θεατές, και κανείς δεν ξέρει ποιος είναι ποιος.

ΡΙΤΣΑΡΝΤ ΑΒΕΝΤΟΝ: ΔΙΠΛΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

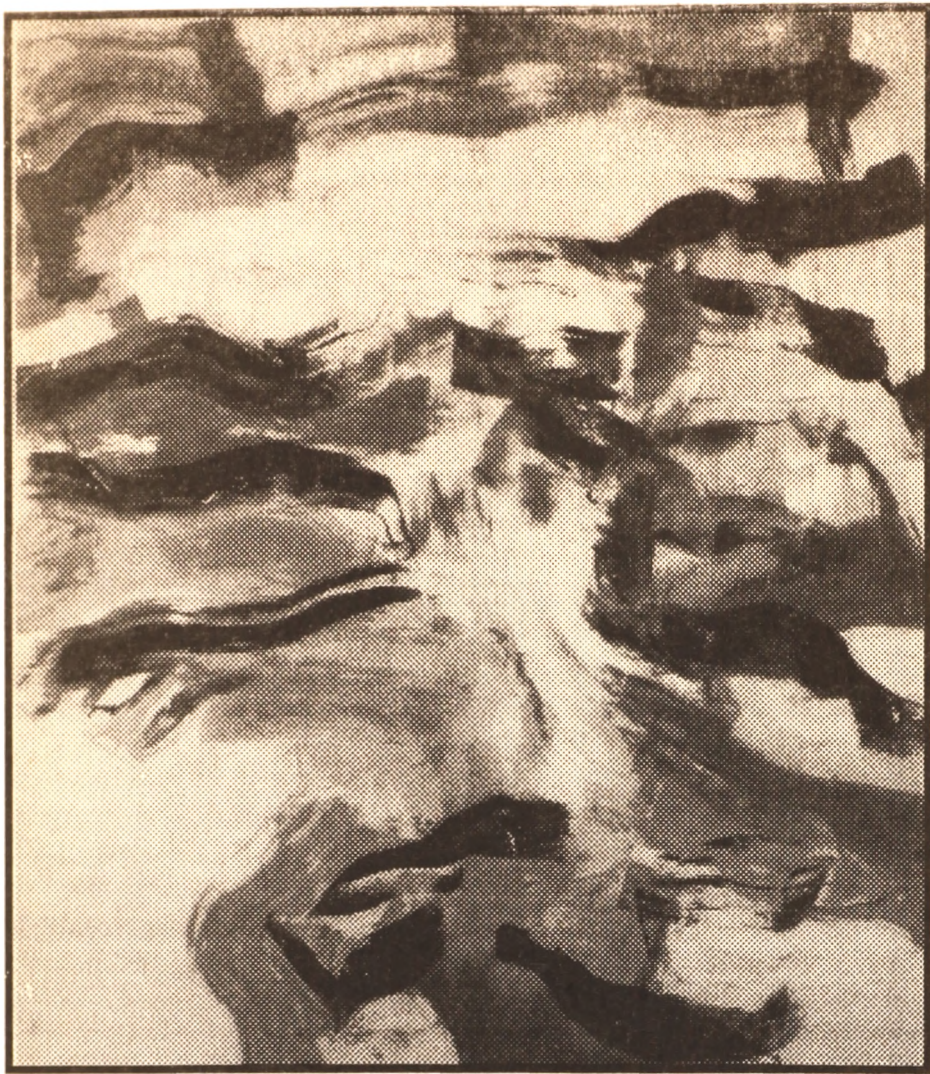
Στην απέναντι όχθη (και όχι μόνο του Τάμεση), βρίσκεται το έργο του **Ρίτσαρντ Άβεντον** (National Portrait Gallery, ως τις 11 Ιουνίου). Η έκθεση ξεκινάει με φωτογραφίες δρόμου από την Ιταλία (η *τρελόγρια Ζαζί που μαγεύει το παιδιά*) και τη Νέα Υόρκη (η *«κουνημένη»* –εν έτει 1949– φωτογραφία ενός άντρα στον υπόγειο). Οι αρχικές φωτογραφίες μόδας, αν και τραβηγμένες μέσα σε χώρους διασκέδασης, έχουν μια επιληπτική διάταξη που θυμίζει μεσαιωνικά τρίπτυχα. Μεγιστονοώντας, όμως, αρχίζουν να εμφανίζονται, με τις ευλογίες του χαρισματικού καλλιτεχνικού διευθυντή του περιοδικού *Harper's Bazaar*, Αλεξέι Μπρόντοβιτς και οι πρώτες φωτογραφίες μόδας στον δρόμο. Τέρμα οι ανθοστήλες και τα χάρτινα φόντα: τα μοντέλα περπατούν στο πεζοδρόμιο, κάνουν παύση, τρέχουν ανάμεσα σε περιστέρια. Έτσι, από πολύ νωρίς, ο Άβεντον φωτογραφίζει για να βγάλει το ψωμί του είτε όχι, ο Άβεντον κοιτάζει με το ίδιο –πρωτοποριακό– βλέμμα.

Σαν απίθανη δημιουργική ανάπλαση του σχήματος της φωτογραφίας ταυτότητας (ο Άβεντον είχε χρηματίσει υπηρεσιακός φωτογράφος στο Εμπορικό Ναυτικό), αλλά πολλές φορές

Ρίτσαρντ Άβεντον. Ρόναλντ Φίσερ, μελισσοκόμος, Ντράιβις, Καλιφόρνια, 9 Μαΐου 1981.

μεγαλύτερες του φυσικού, έρχεται, το 1972, μια σειρά από προσωπογραφίες ηλικιωμένων προσωπικοτήτων, όπου τα μάτια λάμπουν: σκανταλιάρικα (*Ίζακ Ντίνεσεν*), πονεμένα (*Κάρσον ΜακΚάλλερς*), γλυκά (*Ζάν Ρενουάρ*), ήρεμα (*Αϊζενχάουερ*), πατρικά (*Γκράουτσο Μαρξ!*). Το τεράστιο-πορτραίτο-με-κάτασπρο-φόντο, «σήμα κατατεθέν» του Άβεντον, έχει ανθήσει πλήρως. Από 'δώ και πέρα θα καρποφορεί αδιάκοπα: τα μέλη του «Φάκτορ» του *Άντυ Γουώρχολ*, γυμνά και ντυμένα, ο συνάδελφός του *Ρόμπερτ Φρανκ* ('75), ο τυφλός *Μπόρχες* ('76), ο *Μπέκετ* με πρόσωπο σαν ποταμίσια πέτρα αυλακωμένη απ' το νερό ('79), ο *Φράνσις Μπαίηκον* σε μια σύνθεση που απηχεί τις δικές του ('79), οι διάφοροι εργάτες, υπάλληλοι, αγρότες, άντρες και γυναίκες της «Αμερικανικής Δύσης» (αρχές δεκαετίας του '80), ο *Αντονιόνι* με τη γυναίκα του ('93). Το μεγάλο σχήμα συνδυάζει ένα σχεδόν ιερατικό βάρος των μορφών με μιαν απέραντη τρυφερότητα για τον ει κονιζόμενο άνθρωπο, παρατηρημένον σε όλη του τη σημαντική λεπτομέρεια.

Βίλλεμ ντε Κούνινγκ,
Χαρίς τίτλο V, 1981

ΜΕΤΩΠΙΚΕΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ

Ενδιαμέσως, παρεμβάλλονται τρεις σειρές που είναι σχεδόν αφόρητες για το βλέμμα: το Ψυχιατρείο της Ανατολικής Λουιζιάνα ('63), θύματα των ναπάλμ ('71), ο γέρος και άρρωστος πατέρας του (δεκαετία του '70). Αφόρητες, αλλ' όχι απωθητικές, όπως οι αντίστοιχες ψυχρές απεικονίσεις ενός ψυχιατρείου από τον **Μπρους Νταϊήβιντσον**. Ο Άβεντον καταφέρνει, κάμπτοντας και παρακάμπτοντας την αψεγάδιαστη τεχνική του, να συμμετέχει και να μας αναγκάζει να κάνουμε το ίδιο.

Η έκθεση κλείνει βρίσκοντας τον Άβεντον να κάνει «ρεπορτάζ», προσδίνοντάς του την ένταση και την ισορροπία που χαρακτηρίζουν όλη την προηγούμενη δουλειά του: *Παραμονή Πρωτοχρονιάς '89 στην Πύλη του Βραδεμβούργου μετά την πτώση του βερολινέζικου τείχους, και Χορός των Βόλπι του '91*, όπου πια τυπώνει διαφορετικά αρνητικά μαζί, συγχέοντας τις κλίμακες, «στριμώχνοντας» τα πρόσωπα, κι αποδίδοντας έτσι με εξαιρετική δραματικότητα την προσωπική του αίσθηση από μια βενετσιάνικη κοσμική συγκέντρωση.

Όλες αυτές τις όψεις και τους τρόπους του Άβεντον παραδειγματικά συνοψίζει η αφίσα της έκθεσης, που αντιπαραθέτει την *Ντοβίμα με ελέφαντες* με τη μετωπική εικόνα του γυμνού κορμού ενός μελισσοκόμου, καλυμμένου με μέλισσες: τέλεια κομψότητα γραμμής, απ' τη μια, μέσα σ' ένα πλαίσιο που την αναιρεί· και απ' την άλλη, αφκιασίδωτη απεικόνιση με ίσες δόσεις ανθρωπιάς και απειλητικότητας.

ΒΙΛΛΕΜ ΝΤΕ ΚΟΥΝΙΝΓΚ: Τ'ΑΣΤΕΡΙΑ ΕΙΝΑΙ ΔΙΠΛΑ ΜΑΣ

Ο Ολλανδός ζωγράφος **Βίλλεμ Ντε Κούνινγκ** (Tate Gallery, έληξε στις 7 Μαΐου) απάθανατίστηκε από τον Αμερικανό φωτογράφο το 1969. Η βαθιά ευχαρίστηση και η διάθεση γοητείας που εκπέμπει το πρόσωπό του, ίσως, σχετίζονται με την επιτυχία, την αναγνώριση και την ηρεμία των 65 του χρόνων – είναι πάντως και απολύτως χαρακτηριστικές ολόκληρου του έργου του. Έχοντας σπουδάσει με επιτυχία όλες τις παραδοσιακές τεχνικές στην Ακαδημία Καλών Τεχνών του Ρόττερταμ, μπάραρε λαθρεπιβάτης για τη Νέα Υόρκη το 1926. Ήδη ικανότατος ζωγράφος, εικονογράφος, σχεδιαστής και διακοσμητής, προτίμησε να δουλέψει μπογιατζής, μιας κι έτσι έβγαζε περισσότερα λεφτά σε λιγότερο χρόνο.

Η ζωγραφική του πέρασε από πολλές φάσεις διαφορετικού ύφους: και εξπρεσιονιστικές πολύχρωμες μετωπικές γυναίκες («*Σχεδόν εικονογραφώ τη συγκίνηση*»), και ασπρόμαυροι «αφηρημένοι» πίνακες («*Δεν νιώθω καθόλου μη αντικειμενικός ζωγράφος*») – επιτυγχάνοντας σε κάθε περίπτωση μια θαυμαστή ισορροπία στη σύνθεση. Ωσπου, το 1957, άρχισε να αποδίδει, με χοντρές πινελιές που παράγουν μεγάλες επιφάνειες χρώματος, εξοχικά τοπία γύρω από τη Νέα Υόρκη.

Όπως και σ' όλη του την πορεία, έχεις την αίσθηση ότι φχαριστιέται αυτό που κάνει, χωρίς να παύει να ψάχνει νέους τρόπους για ν' απεικονίσει ό,τι τον αφορά. Παιδεύεται, χωρίς να τυραννιέται.

Αν υπάρχει τρόπος να ζωγραφιστεί η αισιοδοξία, πρέπει να βρίσκεται εδώ, σ' αυτούς τους «ανοιχτούς» πίνακες, και στις ολόφωτες, λεπτολόγες συνθέσεις των τελευταίων ετών. (Αντιπαρέρχομαι το ψευδοπρόβλημα της αξίας του, τάχα λόγω της άνοιας του γέροντα πια δημιουργού τους, ως φαιδρό).

Λάτρης της «παλιάς» ζωγραφικής («*Δεν υπήρχε πόζα: Όλα ήταν χειρονομία.*») και του τρόπου που αυτή συμβάδιζε με τις υπόλοιπες ανθρώπινες δραστηριότητες και τη σκέψη· χωρίς να θέλει να φανεί ανώτερη απ' τις πρώτες («*Γιατί βέβαια το κουβεντολόι είναι που φόρτωσε την ζωγραφική με "Τέχνη"*»), ούτε να κατελώνεται απ' τη δεύτερη («*Η Τέχνη σ' ένα έργο είναι το αιωνίως βουβό μέρος για το οποίο μπορούμε να μιλάμε αιώνια.*»), εχρίσθη ηγέτης του αμερικανικού «αφηρημένου εξπρεσιονισμού», αν και τα έργα του είναι πάντα παράξενα απτά και οικεία («*Τ' αστέρια που συλλογίμαι εγώ, αν μπορούσα να πετάξω, θα τα 'φτάνα μέσ' σε λίγες παλιομοδίτικες μερούλες.*»).

Ήταν ιδιαιτέρως αποκαλυπτική αυτή η συνύπαρξη των τριών καλλιτεχνών στο Λονδίνο: ενός ιδιοφυούς ρήτορα ενός οξέος παρατηρητή, κι ενός ανθρώπου που μια ζωή ψάχνει να δείξει αυτά που του δίνουν χαρά και δεν σταματάνε ποθενά.

Νόμιμες συνιστώσες της τέχνης κι οι τρεις – αν και θα πρέπει να είναι μάλλον προφανές ποιαν νιώθει ο γράφων πιο κοντινή του, και πιο ικανή να τον βοηθήσει να ζήσει...

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

του ΔΗΜΗΤΡΗ ΦΙΛΙΠΠΙΔΗ

Στα μέσα του Μάρτη που μας πέρασε ανακοινώθηκαν επίσημα, σε συνέντευξη Τύπου, η ίδρυση και οι στόχοι του Ελληνικού Ινστιτούτου Αρχιτεκτονικής (ΕΙΑ). Ο τόπος ήταν η γκαλερί Ιλεάνας Τούντα. Είχε προηγηθεί, στις 2.2., η

χχαν πως η εμφάνισή του δεν ήταν ένας άκαιρος, μάταιος κόπος. Από τη μια μεριά η σουρεαλιστική υπόθεση του εργοστασίου Φιξ, με όλα τα παρεπόμενά της, και από την άλλη η πολλά υποσχόμενη υπόθεση της οδού Πειραιώς – να δύο πρώτης γραμμής γεγονότα στην κλίμακα της ελληνικής πόλης όπου η αρχιτεκτονική, με την ευρύτερη έννοια του όρου, διεκδικούσε δυναμικά τη νομιμότητα της ύπαρξής της. Φυσικά, όχι μόνη της, σαν αυτονομημένο «αισθητικό δρώμενο», αλλά σαν αναπόσπαστο στοι-

χείο της καθημερινής ζωής, δεμένο με τις κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες του τόπου. Τις δυνάμεις εκείνες που καθορίζουν νομοτελειακά το σύστημα αξιών – που επιβάλλουν, όχι χωρίς συγκρούσεις και αντιφά-

σεις, το τι θα γίνει, πού θα γίνει, πώς θα γίνει. Πιο συγκεκριμένα, που κρίνει αν έχει μεγαλύτερη αξία ένας φτηνός σταθμός του Μετρό σε σύγκριση με ένα υποδειγματικό αρχιτεκτονικό έργο, που ορίζει πότε θα «ξυπνήσει» μια περιοχή από το λήθαργο της υποβάθμισης και ποιο θα είναι το μέλλον της.

Στους στόχους του Ινστιτούτου περιλαμβάνεται «η ανάπτυξη της αρχιτεκτονικής στη χώρα μας, με τη δραστηριοποίηση σε όλους τους τομείς που μπορούν να προσελκύσουν το ενδιαφέρον του κοινού και να προωθήσουν την υπόθεση της αρχιτεκτονικής δημιουργίας στην Ελλάδα». Ευγενικός και φιλόδοξος στόχος, απόλυτα αναγκαίος, γιατί το τι είναι αρχιτεκτονική, το ποιος είναι ο ρόλος των αρχιτεκτόνων, το πώς συμβάλλουν στη ζωή μας άμεσα ή έμμεσα – για όλα αυτά φαίνεται πως υπάρχει τεράστια σύγχυση στο «ευρύ κοινό» (για να μην πούμε, και ανάμεσα στους ίδιους τους αρχιτέκτονες).

Το πώς αντιδρά, για παράδειγμα, «η κοινωνία» στο τι χτίζεται απέναντι στην αμε-

ρικανική πρεσβεία ή πλάι της, στο τι συμβαίνει στο Πάρκο Ελευθερίας ή στο Γκαζοχώρι, ο αν θα πρέπει να κρατήσουμε ένα νεοκλασικό στην οδό Κοραή και να επιτρέψουμε στον ιδιοκτήτη του Λουμπαρδιάρη να «τζαμώσει» το περίπτερο του Πικιώνη, σε αμέτρητα τέτοια θέματα που καθημερινά ζητούν άμεσες αποφάσεις κρίνεται η υπόθεση της αρχιτεκτονικής. Εκεί πάνω κερδίζονται και χάνονται οι μάχες της. Γι' αυτό είναι τόσο σημαντική η ανάπτυξη μιας αρχιτεκτονικής παιδείας, δηλαδή «η καλλιέργεια και η ανάπτυξη ενός ευρύτερου κριτικού διαλόγου», όπως τονίζει το προγραμματικό κείμενο του Ινστιτούτου.

Το Ινστιτούτο αυτό δεν έρχεται να υποκαταστήσει άλλους ιδρυματικούς φορείς που ήδη λειτουργούν, με πολύχρονη και ποικίλη δράση σε ανάλογους τομείς, ταγμένους μα προωθούν την υπόθεση της αρχιτεκτονικής με τον ένα ή τον άλλο τρόπο. Έρχεται να ενώσει μαζί τους τις δυνάμεις του, ώστε αυτή η «επαναφορά της αρχιτεκτονικής στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος», όπως το διατυπώνει πάλι το πρόγραμμα του Ινστιτούτου, να ενισχυθεί ακόμα περισσότερο, με τη συνεχή του άγρυπνη παρουσία στα ελληνικά πράγματα.

Τα μέσα προώθησης της υπόθεσης της αρχιτεκτονικής θα είναι πολλαπλά. Με εκθέσεις, κύκλους διαλέξεων, δημοσιεύσεις, βραβεία, διαγωνισμούς και σεμινάρια σκοπεύει το Ινστιτούτο να δώσει τη μάχη ενάντια στην αδιαφορία, την απογοήτευση και την παραίτηση. Επειδή είναι μη κερδοσκοπικός οργανισμός, μια πρώτη του ενέργεια ήταν να αποκτήσει την απαραίτητη οικονομική αυτάρκεια ώστε να κάνει τα λόγια έργα. Τίποτε δεν είναι εύκολο στην αρχή και ο δρόμος έχει πολλή ανηφόρα, αλλά ως ευχηθούμε «να πιάσει» το ΕΙΑ και να του δοθεί η ευκαιρία να δείξει στην πράξη τι αξίζει.

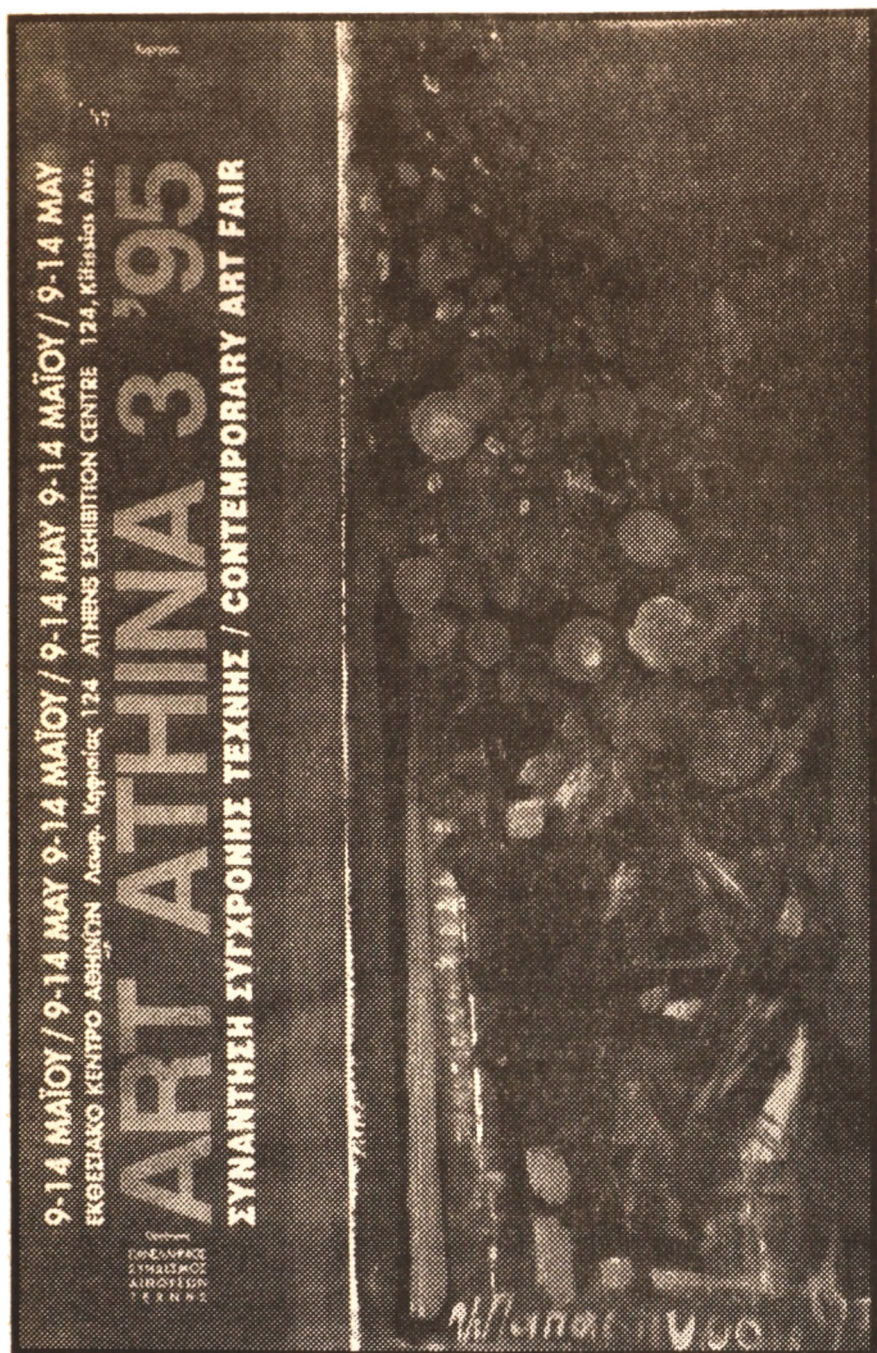
Ένα Ινστιτούτο γεννιέται

πρώτη συνέλευση των 51 ιδρυτικών μελών του, στον ίδιο χώρο. Έτσι, διακριτικά και χωρίς πολλές φανφάρες, άρχισε η πορεία του Ινστιτούτου.

Ισως πιο αθόρυβα από ό,τι θα επιθυμούσαν οι εμπνευστές του, όλοι τους συνεργάτες των Αρχιτεκτονικών Θεμάτων, επειδή την ίδια μέρα έπυχε να ανακοινώνει ο υπουργός Κ. Λαλιώτης, σε παράλληλη συνέντευξη Τύπου, το εντυπωσιακό όραμα του ΥΠΕΧΩΔΕ για το μέλλον της οδού Πειραιώς. Η προσέλευση, λοιπόν, δημοσιογράφων ήταν μικρή – αλλά ο ενθουσιασμός όσων δούλεψαν ως τώρα για να στηθεί το Ινστιτούτο, μεγάλος.

Από την άλλη μεριά, τα γεγονότα που συνόδεψαν την ίδρυση του Ινστιτούτου έδει-

ΑΙΣΙΟΛΟΓΕΙΑ ΥΠΕΡΒΑΣΗ...

να δείχνει τόσο επουσιώδες ώστε εύκολα να αποσιείται.

Σκέψεις τέτοιες –και οι πολλαπλασιαστές τους– θα πρέπει να διακατέχουν τον έστω και συμβατικά ενήμερο για τα πράγματα της «εικαστικής μας κοινωνίας» καθώς διατρέχει τους χώρους ετούτης της Συνάντησης Σύγχρονης Τέχνης που πραγματοποιεί ο Πανελλήνιος Σύνδεσμος Αιθουσών Τέχνης για τρίτη συνεχή χρονιά – αλλά και με συνεχή οργανωτική βελτίωση

Να, λοιπόν, μια ακόμα, μεγάλης σημασίας, χειρονομία ανάληψης πρωτοβουλίας, ευθέως αντιμέτωπης προς την αντίληψη ενός κράτους κοστοβόρου και αυτοδιαφμιζόμενου ως τέτοιου κοινωνικής πρόνοιας (εκτός και αν η τέχνη δεν θεωρείται περιεχόμενο και υποχρέωση της κοινωνικής πρόνοιας), το οποίο, εντούτοις, συχνά και με στρουθοκαμηλική υποκρισία, δεν διστάζει, επικαλούμενο τις πενταροδεκάρες του για την πολιτιστική πρόνοια, να προβάλλεται πλάι στις γενναιόδωρες αλλά κυρίως δημιουργικές ιδιωτικές πρωτοβουλίες. Την ίδια ώρα, πλήθος «προοδευτικών» χαβαλετζήδων της πολιτικής «σχολιάζουν» μισοκρυφίως αυτά τα... καπιταλιστικά τερίτια από το ύψος της νεφελοκοκκυγίας τους.

Βέβαια, κανένας δεν αμφισβητεί τις αντικειμενικές, οικονομικού περιεχομένου, δυσκολίες που αντιμετωπίζει το ελληνικό κράτος τα τελευταία είκοσι χρόνια (άλλωστε τα σχόλια ετούτα δεν φωτογραφίζουν αποκλειστικά τη σημε-

ρινή κυβέρνηση), αλλά επιτέλους πάψουν π.χ. να θεωρούν ως λιττιστικές αρμοδιότητες τις ποσφαιρικές ομάδες και αυτές μπάσκει (τις περιλάλητες ΕΠΛ και τις μεταφέρουν από ΥΠ.ΠΟ εκεί που τους αρμόστο το υπουργείο Εμπορίου. Τότε δέχεται να περισσέψουν άνθιποι, χρόνος και χρήμα για πλκαθαρόαιμο πολιτισμό.

Στη συγκεκριμένη εικαστιδιοργάνωση το σημαντικό δενφορά το οικονομικό σπόνσοριτο οποίο έτσι κι αλλιώς υπάσ(όπως υπάρχει και η στήριξητο ΥΠ.ΠΟ), αλλά τον παραμισμό της κρατικής απραξίας σεικαστικό τομέα και την ανάληπρωτοβουλίας της κάλυψης τουνού, της ετήσιας δηλαδή πασσίασης ενός λίγο-πολύ αντιπροευτικού δείγματος –και της πβολής του– της σύγχρονης ελλκής τέχνης. Τη στιγμή που έρχπάλι στο προσκήνιο –ύστερα μστα από την πρόσφατη σχεημερίδα– το βαλτωμένο θέμαΜουσείου Σύγχρονης Τέχνης, ίδια η σύγχρονη τέχνη πλημμυτους χώρους του Εκθεσιακούντρου, διαχρονικά κλιμακούμφυσικά, στα επιτεύγματά της,λόδοξη και συχνά αξιοθαύμαγια τις τολμηρές χειρονομίεςΗ συνύπαρξή της με δείγματοευρωπαϊκής πρωτοπορίαςρίως, στη φετινή διοργάνωσηαυτά της Ισπανίας) αποδεικότι κάποιες αποστάσεις καιποια διαχωριστικά σύνορα ενρωσης δεν υπάρχουν πια.

Μέσα στα όσα –και βέβαια όχι μόνο πολιτιστικά– δεν φτούρισαν σ' αυτό τον τόπο, δεν άντεξαν δηλαδή να έχουν μια συνεπή (και ανανεωτική) διάρκεια, είναι και οι Πανελλήνιες Εκθέσεις Ζωγραφικής. Για λόγους και αιτίες που μπάζουν από πολλές και βγάζουν σε πολλές πόρτες, στα τελευταία τουλάχιστον τριάντα χρόνια είχαν εξελιχτεί σε ψευδεπίγραφο θεσμό.

Είναι μια ακόμα διαπίστωση-δυστύχημα για τη νεοελληνική μοίρα, πως σε πείσμα της γνωστής παροιμίας ότι «το ψάρι βρωμάει από το κεφάλι», η μεγάλη κατάτμηση ευθύνης που κυριαρχεί στο εθνικό μας αλαλούμ και τα πάσης φύσεως κέντρα εξουσίας διαλύουν κάθε πιθανότητα εντοπισμού κύριας αιτίας και συγκεκριμένου υπεύθυνου. Έτσι γίνεται εύκολο ο ένας να τα φορτώνει στον άλλο κι αυτό που απομένει σαν ατομική ευθύνη

Ονόματα λιγότερο γνωστά, ονόματα νεοσσοί, ονόματα καθιερωμένα αλλά κοντά σ' αυτά και ονόματα «κουρασμένα», εξαντλημένα, όλα κοντά στα λιγοστά εκείνα που η φήμη και η αναγνώρισή τους ακουμπάει σίγουρα πόδι και στα διεθνή καλλιτεχνικά κέντρα, περιγράφουν ένα αξιόλογο εθνικό σύνολο. Και βέβαια, αφού πρόκειται για επαγγελματική διοργάνωση, σημειώνει κανείς συμμετοχικές απουσίες και αιθουσών και ονομάτων (όπως και παρουσίες που κάθε άλλο παρά με τη σύγχρονη τέχνη δείχνουν να έχουν σχέση -βρυκόλακες από τον αχταρμά των πανελλαδικών θυμίζουν- έστω και αν είναι ελάχιστες) και «οσφραίνεται» ότι, πέρα από καταστατικές προϋποθέσεις, θα υπάρχουν, ίσως, και λόγοι που αφορούν τα interna του χώρου. Το ευτύχημα είναι ότι τίποτα από αυτά δεν γίνεται αντιληπτό. Αέρας χαράς και συγκίνησης, κούρασης για να βγεί το αποτέλεσμα, συναδελφικότητας και εύλογης προσημονίας: ένας μεγάλος -ο μεγαλύτερος για εικαστική εκδήλωση σύγχρονης τέχνης- αριθμός επιπλετών θα δει τη δουλειά 142 καλλιτεχνών. Πέρσι ήταν 15.000, πέρσι οι διοργανωτές προσδοκούν να ξεπεράσει τις 20.000. Άλλωστε, αυτοί τους κάνουν ό,τι μπορούσαν περισσότερο για να το πετύχουν. Κάλεσαν κοντά τους για να συμμετάσχουν αίθουσες από το Βέλγιο, τη Γαλλία, την Ιταλία, τη Γερμανία, την Ισπανία, ενώ η τελευταία συμμετέχει επιπλέον και ως επίσημα φιλοξενούμενη χώρα με 30 σύγχρονους καλλιτέχνες της, που παρουσιάζουν δείγμα των εικαστικών τάσεων της πλούσιας σε καλλιτεχνική παράδοση ιβηρικής χώρας. Αφιέρωσαν χώρο στο Καλλιτεχνικό-Πνευματικό Κέντρο ΩΡΑ, του αείμνηστου Ασσαντούρ Μπαχαριάν, για τα 23 χρόνια εικαστικής και σφαιρικής πολιτιστικής δραστηριότητάς του. Παρόντα μερικά τους περίπτερα και τα περιοδικά έντυπα και οι εκδόσεις βιβλίων τέχνης. Το άθροισμα της φετινής προσφοράς το κλείνει η, με πρωτοβουλία του Συνδέσμου, έκ-

δοση βιβλίου συνοπτικής εισαγωγής στην τέχνη του 20ού αιώνα, με σωστά στη χρηστική τους σαφήνεια κείμενα της Μάρθας Χριστοφόγλου. Το βιβλίο θα διανέμεται δωρεάν στους επισκέπτες μαθητές.

Ιδού, λοιπόν, μια μικτή άποψη συγκεκριασμού του εμπορικού ενδιαφέροντος (αφού τέτοιο είναι το υποδόμημα ετούτης της foire) με το πολιτιστικό αποτέλεσμα. Άλλωστε, οι σχέσεις αίθουσας και καλλιτέχνη -παρ' όλα τα «οικογενειακά» σημεία τριβής- παραμένουν άρρηκτες και αδιανόητες με όποια άλλη μορφή.

Χάρη και στην ευλύγιστη, ευρηματική και λειτουργική οργάνωση των χώρων από τη Μαρία Παναγίδου, εκείνο που κυριαρχεί θετικά είναι η αίσθηση ενός συνολικά αποδεκτού μεγέθους, παρά τη φανερή ανεπάρκεια του Εκθεσιακού Κέντρου, γεγονός που διαφύλαξε την ατομικότητα των εκθεμάτων ή και την προσπάθεια συντήρησης επιμέρους ύφους των περιπτέρων.

Αλλά υπάρχουν και τα εκθέματα και η σύγχρονη τέχνη. Και προς χάριν τους γίνονται -και γράφονται- όλα. Η συνύπαρξη έργων και κινήματων από τη «χρυσή» δεκαετία - ειδικά για την ελληνική τέχνη- του '60 ως και στις μέρες μας, η ετερόκλητη επίκληση προς το βλέμμα του θεατή από πρωτοπορίες που δείχνουν ήδη κουρασμένες μέχρι τους πρόσφατους τοκετούς άγνωστου μέλλοντος, η ταυτόχρονη επιμονή στο τελάρο ή η δραπέτευση άλλων από αυτό, αιφνιδιάζει, προκαλεί φέρνει αμηχανία - κάποτε αποσπά το θαυμασμό αλλά κατά κανόνα τελειώνει με ερωτηματικά.

Η λογική αναπαράσταση και ο φαντασιακός παραλογισμός δεν αντέχουν να βαδίζουν πλάι πλάι για πολύ. Η λογική του φυσικού μοντέλου δεν ταυτίζεται με τη λογική της αντιγραφής των νόμων του, αφού η «αυθαιρεσία» της φύσης δεν έχει σε τίποτα να κάνει με την καλλιτεχνική αυθαιρεσία. Η φύση αυτο-χρησιμοποιείται ενώ συχνά το σύγχρονο «καλλιτέχνη-

ΒΑΝΑΣ ΞΕΝΟΥ:

ΑΔΗΣ ΚΑΙ

ΠΕΡΣΕΦΟΝΗ ΝΑ

ΠΕΘΑΝΕΙΣ ΣΗΜΑΙΝΕΙ

ΝΑ ΞΑΝΑΓΕΝΝΗΘΕΙΣ.

ΜΕΛΑΝΙ ΚΙΝΑΣ ΣΕ

ΧΑΡΤΙ

μα» μένει έκθετο. Και απομένει η ποίηση - και η ελπίδα ότι και ο επόμενος αιώνας θα την έχει ανάγκη. Αυτή παραμένει η μεγάλη δυνατότητα συνεχούς υπέρβασης και δικαίωσης και του καλλιτέχνη και των έργων του. Έτσι κι αλλιώς, η τέχνη μόνο μπροστά στην αγωνία των τρόπων της ανανεώνεται.

Κοντά στον César, τον Arman, τον Neumann, οι «δικοί» μας Σαμαράς, Τάκης, Κουνέλλης -ίσοι προς ίσους- κι από κοντά η θαρραλέα «Αποκαθήλωση» του Τσόκλη, οι αισθητικές ισορροπίες του Βαρώτσου, οι πλανητικοί κύλινδροι του Μολφέση, η ελευσίνια μύηση στην ταυτότητα του θανάτου-ζωής της Βάνας Ξένου, οι παλίμψηστες εκδορές της μνήμης της Ρένας Παπασπύρου, οι αλαφροϊσκιωτοι «Ελικες» του Μουστάκα, οι προτάσεις του Σκλαβενίτη και του Χριστοδουλίδη, όλα σημάδια για ιχνηλασίες προς ένα αβέβαιο μέλλον.

ΘΕΑΤΡΟ

της ΔΗΩΣ ΚΑΓΓΕΛΑΡΗ

Στη θεατρική χρονιά που ρίχνει τώρα τις τελευταίες αυλαίες της, γεγονός αποτελεί η παράσταση του νέου

Από τον κλειστό χώρο στο σύμπαν

έργου των Δημήτρη Κεχαΐδη-Ελένης Χαβιαρά *Με δύναμη από την Κηφισιά*, σε σκηνοθεσία Λευτέρη Βογιατζή στο «Θέατρο οδού Κυκλάδων».

Ματαίως θ' αναζητήσουμε στο έργο μια νοσταλγία της παλιάς εξοχής που κατά κάποιον τρόπο υπαινίσσεται ο τίτλος. Άλλωστε, οι τέσσερις ηρωίδες θα μπορούσαν κάλλιστα να είναι κάτοικοι των νοτίων προαστίων ή του κέντρου. Τρεις φίλες σε κρίση που τα 'χουν κάνει θάλασσα με τη ζωή τους, καμένες από τους έρωτές τους, βγάζουν τα εσώψυχά τους επί σκηνής σαρκάζοντας και αυτο-

σαρκάζοντας. Σε συμβιωτική σχέση μεταξύ τους μιλούν ακατάπαυστα για άντρες αλλά, συν τω χρόνω, γίνεται εμφανές ότι ο άντρας της ζωής τους είναι οι φίλες τους. Κλεισμένες

σ' ένα σπίτι στην Κηφισιά καταστρώνουν «με δύναμη» συνεχώς ένα σχέδιο δραπέτευσης από τα δεινά των α-

διέξοδων σχέσεων και το καθημερινό τέλμα, σχεδιάζοντας ένα εξωτικό ταξίδι. Μαζί τους, κι ένα νεαρό κορίτσι, κόρη της Αλέκας.

Η Αλέκα, η Φωτεινή και η Μάρω είναι «δικές» μας, αναγνωρίσιμες. Ο λόγος τους είναι ο πικρός ειρωνικός λόγος των γυναικών μεταξύ τους, όταν σμίγουν και χλευάζουν ανελέητα τις αναποδιές τους, λες για να τις ξεορκίσουν, ή τις ώρες της μοναξιάς όταν ανάβουν τα τηλέφωνα. Σημεία των καιρών διακρίνουμε και στην ανοριοθέτητη σχέση μάνας-κόρης. Η πρώτη εκπροσωπεί μια γενιά που απέκτησε παιδιά πριν μάθει να ενηλικιώνεται. Προσωπικά, θα περίμενα (και θα ήθελα) τη μικρή περισσότερο απομακρυσμένη από τις υστερίες της μαμάς και των φίλων της σαν μια μικρή έμμεση υπόσχεση ότι η νέα γενιά, δεν μπορεί, θα σηκωθεί «λίγο ψηλότερα».

Ο Δημήτρης Κεχαΐδης και η Ελένη Χαβιαρά, λοιπόν, μας καλούν άμεσα και μας δείχνουν την αληθινή εικόνα μας – κι αυτό είναι κυρίως το ζητούμενο από τα έργα της εγχώριας δραματουργίας, σε συν-

Η Αμαλία Μουτούση και η Μαρία Σκου «ταξιδεύουν»

δυασμό πάντα με την αντιμετώπιση των προβλημάτων της δομής.

Είναι αλήθεια ότι στο όνομα της υποστήριξης του νεοελληνικού έργου έχοι βάλει τα τελευταία χρόνια πολύ νερό κρασί μας ιδιαίτερα όσον αφορά τη φωνή. Με το έργο *Με δύναμη από την Κηφισιά* ξανατίθεται επιτέλους το αίτημα μορφής. Οι συγγραφείς επιλέγουν δομή χωρίς πλοκή και κορύφωση, επικεντρώνεται στο λόγο και στην ενάληψη και αντικατοπτρίζει την αποκλωση των καταστάσεων και το αδιόδο των ηρωίδων. Στις εννέα σκηνές ζουν συνεχώς με την αλήθεια και το μα, το λογικό και το παράλογο: Συμνονουν όντως όσα διηγούνται ακατάστατα οι τρεις γυναίκες ή είναι μυθομα και εφευρίσκουν ό,τι τους στερεί η πραγματικότητα; Μέσα στο σπίτι της Αλέκας γίνονται εξωτικά ταξίδια, «συμβαίνουν» σκηνές θρίλερ αλλά και σουρεαλιστικές

εμπλήξεις, «ηχούν» παραμυθένιες νότες. Βουδιστές καλόγεροι, ένα κουτί που γίνεται βάρκα, μια λίμνη με οριζόντια επίπεδα στο βάθος όπου μπορείς να ξαπλώσεις, ένα κίτρινο τριαντάφυλλο που περιμένει, ώσπου να μαραθεί, την επάνοδο του εραστή.

Όλα αυτά είναι άκρως ενδιαφέροντα. Ωστόσο, υπάρχει ένα πρόβλημα οικονομίας, οι περιπέτειες των γυναικών δεν είναι πάντα συναρπαστικές· κάποτε γίνονται κοινότοπες. Το υλικό που αντλείται από τη ζωή μπαίνει συχνά ατόφιο χωρίς να μεταλλάσσεται σε «άλλη κατάσταση». Με τις σκηνοθεσίες του **Λευτέρη Βογιατζή** ισχύει το φλωπερικό «πανταχού παρών αλλά αόρατος». Όλες οι λεπτομέρειες έχουν κι εδώ προσεχθεί στο έπακρον με αποτέλεσμα να έχουμε να κάνουμε και πάλι με μια παράσταση-ωρολογιακό μηχανισμό που συγχρόνως διατηρεί τη ροσιά και την ελαφράδα της, ενώ ένα άρατο νήμα συνδέει τη μουσικότητα και τους ρυθμούς της με τον περσινό **Καπνίμπο**. Ο Βογιατζής «χορογραφεί» υποδρόμους το κείμενο και εξωθεί το χιούμορ στα άκρα, δίνοντας μια προέκταση στο έργο που αγγίζει, μερικές φορές, τα όρια μεγάλης κωμωδίας του βωβού κινηματογράφου. Στο σκηνικό της **Θάλει**ς Ιστικοπούλου δεσπόζει ο καναπές των αδιεξόδων, των διηγήσεων και των παιδιών, και ο ευρηματικός τοίχος κλείνει το μάτι στο θεατή. Η βροχή και το σπρίντ του κεραυνού (φωτισμοί, **Γιώργος Φρέντζος**) δίνουν μια φευγαλέα ποιητική διάσταση εισάγοντας λίγο σύμπαν στον κλειστό χώρο (ή εισάγοντας τη μικρή ζωή των γυναικών στο σύμπαν).

Η **Ανέξα Παπαδοπούλου**, η **Αμαλία Μουτούση**, η **Μαρία Κατσανδρή** καθώς και η νεότερη **Μαρία Σκουλά**, που επωάζονται τους τέσσερις ρόλους, παίζουν με τα όριά τους και είναι η μία καλύτερη από την άλλη. Με πληθωρικότητα, πηγαιό αίσθημα και έξοχη κίνηση (επιμέλεια κίνησης, **Δημήτρης Παπαϊωάννου**) αναδεικνύουν την προσωπικότητα της κάθε ηρωίδας και όλες μαζί συνθέτουν ένα ενιαίο πρόσωπο.

Στην παράσταση της «Νέας Σκηνης», ηθοποιοί και θεατές μοιράζονται ένα αμυγδαλικό χιούμορ, για να ανακαλύψουν σε λίγο ότι το κατακάθι έχει πίκρα και ατελεισία.

ΔΥΟ ΜΙΚΡΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

ΠΡΟΣΦΑΤΑ έγιναν στην πόλη μας δύο μικρές εκθέσεις, αρκετά αθόρυβα και μακριά από δημοσιότητα και διαφήμιση. Ωστόσο, η καθεμία με τον τρόπο της (και χωρίς να είναι στις προθέσεις των οργανωτών) έκανε ένα σχολιασμό της σημερινής πραγματικότητας και πρόσθεσε ένα λιθαράκι σε κάποιους τρέχοντες προβληματισμούς.

Η ΠΙΟ ΠΡΟΣΦΑΤΗ οργανώθηκε από τον εκδοτικό οίκο Ακρίτας, στο Μουσείο Λαϊκών Οργάνων στην Πλάκα και αφορούσε την παρουσίαση των πρωτότυπων σχεδίων του Βυζαντίου. Το ίδιο το βιβλίο αποτελεί μία πολύ ενδιαφέρουσα πρόταση για πέρασμα στα παιδιά της Ιστορίας με τρόπο απλό και λιτό. Άξιος ιδιαίτερης προσοχής, όμως, είναι και ο εικαστικός σχολιασμός από τον **Κωνσταντίνο Ρασιά**. Ο κ. Ρασιάς, έχει ειδικευση και μακρόχρονη απασχόληση με τη βυζαντινή αγιογραφία, ωστόσο σ' αυτό το έργο του ξεφεύγει από τα αυστηρά βυζαντινά πρότυπα απεικόνισης και τεχνοτροπίας και δημιουργεί έναν συγκερασμό δυτικών και ανατολικών στοιχείων. Ιδιαίτερα οι προσωπογραφίες, όπως αυτή του Μωάμεθ Β', έχουν σαφώς αναγεννησιακό στήσιμο και αντίστοιχη πλαισίωση, ενώ η επίπεδη απεικόνιση και τα χρώματα παραπέμπουν στο Βυζάντιο. Σε άλλα, πάλι, όπως στην εικόνα του δρόμωνα, η κίνηση και οι αναλογίες θυμίζουν έντονα μεσαιωνικές μινιατούρες της Δύσης, ενώ οι ενδυμασίες και η απόκοσμη έκφραση των προσώπων είναι πολύ πιο κοντά στα βυζαντινά δρώμενα.

ΚΑΙ ΤΕΛΙΚΑ, αυτή την ένδειξη συνάγω εγώ από τις εικόνες αυτές: ότι το Βυζάντιο δεν ήταν ο αυστηρός μονόλιθος της ορθοδοξίας και της καθαρότητας. Οτι παρουσίαζε πολύ περισσότερο μια -γοπτευτικά- θολή εικόνα συγχώνευσης πολιτισμικών στοιχείων από Ανατολή και Δύση και ότι υπήρξε προάγγελος της έννοιας της παγκόσμιας κουλτούρας όπως αυτή δείχνει να επικρατεί σήμερα.

Η ΑΛΛΗ ΕΚΘΕΣΗ οργανώθηκε από το Γαλλικό Ινστιτούτο Αθηνών και αποτελούσε επιλεκτική μεταφορά υλικού από τα μόνιμα εκθέματα του νεοσυσταθέντος, στο Παρίσι, «Κέντρου Πληροφόρησης, Καταγραφής και Έκθεσης της Πολεοδομίας και της Αρχιτεκτονικής της πόλης των Παρισίων», που στεγάζεται στο πρόσφατα ανακαινισμένο παλαιό Οπλοστάσιο (Pavillon de l'Arsenal) της λεωφόρου Μορλάν.

Η ΕΚΘΕΣΗ επιχειρούσε μία πορεία μέσα από τις πάσης φύσεως αρχιτεκτονικές παρεμβάσεις στη μητροπολιτική περιοχή του Παρισιού, από την εποχή των επιτοχιέσεων και των βουλευμάτων του Λουδοβίκου ΙΕ' το 1675, στα κατοπινά βασιλικά σχέδια στις διανοίξεις του Οσμάν τον 19ο αιώνα, στο Μετρό και τις Κηπουπόλεις των αρχών του 20ού αιώνα, στα μεταπολεμικά όνειρα των νέων πόλεων και στα σύγχρονα μεγάλα έργα.

ΟΛΑ ΣΥΝΕΠΙΠΤΑΝ στο ότι δεν επρόκειτο για κάποια σημειακά και ομφαλοσκοπούμενα έργα, αλλά ότι μέσα από αυτά υπήρχε η επιθυμία να αλλάξει το πρόσωπο της πόλης και να βελτιωθεί η ζωή των κατοίκων. Η παρέμβαση γι' αυτή την αλλαγή δεν χρειάζεται να είναι πάντα μεγάλη και να απαιτεί δεκάδες στρέμματα απαλλοτριώσεων. Υπήρχαν νύξεις μικρών παρεμβάσεων, όπως κάποιες διαμορφώσεις μικρών πλατειών, που όμως κατάφεραν να έχουν απόηχο σε πολύ μεγαλύτερη κλίμακα και να αρκούν για να αλλάξουν το ύφος της περιοχής.

ΣΕ ΜΙΑ ΕΠΟΧΗ που στην Αθήνα ακόμα και τα ελάχιστα σύγχρονα παραδείγματα μεγάλων «αστικών χειρωνακτικών», όπως το εργοστάσιο ΦΙΕ στη λεωφόρο Συγγρού, τα καταστρέφουμε, η έκθεση αυτή ήρθε να θυμίσει τη χαμένη αίσθηση του γενικού και τη σημασία του κτίζω έχοντας κατά νου ότι ανήκω σε όλη την πόλη.

Νίκος Βρατσάνος

ΜΟΥΣΙΚΗ

του ΝΕΚΤΑΡΗ ΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΥ

Τεχνικές, ρεύματα και ιδέες που φτάνουν από το εξωτερικό και σχετίζονται με την πλουσιότητα σε παραμέτρους μουσική μας κληρονομιά ή αντίστροφα, η εξαιρετική σε ρυθμικό πλούτο και πλαστικότητα μουσική μας, στο πάντρεμά

γιατί δεν θα μπορεί να κάνει διαφορετικά».

Και αργότερα, μετά την έκρηξη των νεότερων τάσεων στην έντεχνη δυτική μουσική και την αποκατάσταση της «λαϊκής» μουσικής και του «ρεμπέτικου» στη δεκαετία του '50 από τον Μάνο Χατζιδάκι, από «εσωτερική παρόρμηση» δημιουργείται ένα νέο επίπεδο πειραματισμών και αναζητήσεων για το «πάντρεμα» των καινούριων υλικών που εμφανίζονται στο προσκήνιο.

Έργα ενδεικτικά αυτών των αναζητήσεων, παλαιότερων και σύγχρονων, περιελάμβανε η συναυλία «Ελλάδα: μύθοι, ιστορίες και μουσική», που διοργάνωσε το βρετανικό συμβούλιο και το Πανεπι-

Ελληνική μουσική από καρδιάς...

της με τις τεχνικές και τα ρεύματα που γεννήθηκαν στις χώρες της Δύσης.

Η ιστορία της έντεχνης ελληνικής μουσικής του αιώνα μας είναι συνυφασμένη –κατά κάποιο τρόπο– με αυτό το πάντρεμα από την εποχή της «εθνικής σχολής», τότε που ο Καλομοίρης έγραφε: «Μπορεί ο Έλληνας συνθέτης να είναι λυρικός ή δραματικός, συνθέτης σοβαρός ή ελαφράς ακόμη μουσικής, ν' ακολουθεί νεωτερίζουσα ή κλασική τεχνοτροπία. Αρκεί να έχει ελληνική ψυχή... θα γράψει τότε ελληνική μουσική από εσωτερική παρόρμηση της ψυχής και της καρδιάς του,

στήμιο Αθηνών στις 5 Μαΐου, αφιερωμένη στη μνήμη του Μ. Χατζιδάκι. Παρουσιάστηκαν έργα των Μάνου Χατζιδάκι, Χριστόδουλου Γεωργιάδη και Κωνσταντίνου Λιγνού σε διεύθυνση Malcolm Singer με σολίστ (πιάνο) τον Χρ. Γεωργιάδη και μικρό σύνολο οργάνων. Η *Ρυθμολογία* του Μ. Χατζιδάκι, έργο 26 για πιάνο, αποτελεί ένα από τα πλέον αντιπροσωπευτικά έργα αυτών των αναζητήσεων. Όπως ο ίδιος ανέφερε: «Θέλησα να παίξω με μονούς ρυθμούς 58, 78 και με χασάπικους ανάμεσά τους, και προπαντός να ξαναθυμηθώ πολύ παλιούς τρόπους του μπουζουξίου και των ρεμπέτικων τραγουδιών». Οι τρόποι αυτοί του ρεμπέτικου είναι φιλτραρισμένοι και μετουσιωμένοι μέσα από το ηχόχρωμα και την τεχνική ενός τόσο διαφορετικού προς αυτούς οργάνου, εκπληκτικά ερμηνευμένοι από τον Χ. Γεωργιάδη.

Τραγούδια και χοροί από τα διονυσιακά μυστήρια του Χρ. Γεωργιάδη σε αγγλικούς στίχους της Polly Hope, μια «ιστορία με μουσική που η υπόθεσή της εκτυλίσσεται σε

κάποιο ελληνικό νησί πριν από την εμφάνιση του τουρισμού. Μουσική που αντλούσε θέματά της από τα σύγχρονα ιδιώματα του αιώνα μας, στη σύζευξή της με "ύφος", τους ρυθμούς και τους λαϊκούς ρούς του τόπου μας».

Και τέλος η *Δωδεκάδα του φούρνου* του Κ. Λιγνού, πάλι σε (αγγλικούς) στίχους P. Hope. Ιστορίες από τη ζωή στην ελληνική επαρχία που αναφέρονται στις αλλαγές που συντελέστηκαν από την εμφάνιση του τουρισμού στην τελευταία περίοδο. Με εμφανή εδώ την ελληνικότητα του ύφους της μουσικής, μιας μουσικής που «αντιέλεύτερα από πολλές διαφορετικές πηγές Μουσική μεταβατική, όπως και οι καστάσεις που απεικονίζουν οι στίχοι».

Έργα νεότερα –τα δύο τελευταία– φέρουν πάνω τους την επίδραση αλλά και την προοπτική της προγενέστερης «σύζευξης», με την ιδιότυπη αυτή αίσθηση που προκαλεί ο λειτουργικά ενσωματωμένος ξενόγλωσσος στίχος, μέσα στην εξαιρετική σε ρυθμικό πλούτο και πλαστικότητα ελληνικού χρώματος μουσική.

ΤΟΜΟΙ ΤΟΥ ΑΝΤΙ
Ετοιμάστηκαν και διατίθενται στα γραφεία του περιοδικού (Δημοχάρους 60) οι τόμοι ΛΣΤ' και ΛΖ' (Α' και Β' εξάμηνο του 1992)
Ζητήστε τους.

ΜΟΥΣΙΚΗ

ΤΩΝ ΜΑΡΙΑΣ ΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΥ-ΓΙΩΡΓΟΥ ΑΝΑΝΔΡΑΝΙΣΤΑΚΗ

Ο καινούργιος δίσκος του Νίκου Ξυδάκη, με στίχους του Θοδωρή Γκόνη, έχει τίτλο Το μέλι των γκρεμών. Και μολονότι κινείται στο γνωστό, «χαμηλό» ύφος της πρόσφατης δουλειάς

νω στο έργο των Ξυδάκη-Γκόνη, θα διαπιστώσει ότι η ενότητα ύφους, που σίγουρα υπάρχει, επιτυγχάνεται μέσα από κάποιες λεπτές αποχρώσεις και διαφοροποιήσεις, οι οποίες χαρίζουν στο κάθε τραγούδι μια δική του

χωριστή ταυτότητα. Ίσως, η φαινομενική αυτή ομοιομορφία να μην είναι παρά επακόλουθο μιας εμμονής: της εμμονής του δημιουργού που σμιλεύει βήμα βήμα το έργο του λες και πρόκειται να αγγίξει ένα όραμα τελειότητας που από

τα πριν έχει πλάσει με τη φαντασία του.

Αν ήθελε κάποιος να χαρακτηρίσει με μια και μόνο φράση τα τραγούδια του Ν. Ξυδάκη και του Θ. Γκόνη, θα μπορούσε απλώς να πει ότι «ζουν στον κόσμο τους». Μάλλον πλάθουν τον κόσμο τους, μέσα από τη μουσική, όπου συνυπάρχουν αρμονικά όργανα και ρυθμοί, προερχόμενα από διαφορετικές εποχές και πολιτισμούς, και τους στίχους που διηγούνται ιστορίες, ενίοτε και παραμύθια, σκιαγραφούν πρόσωπα, αναπλάθουν τοπία και εξορύσσουν λεπτές συγκινήσεις με ποιητική σχεδόν ακρίβεια.

Η μουσική και τα λόγια των Ξυδάκη-Γκόνη διανύουν μια μακρά πορεία μέσα στο χρόνο, κουβαλώντας στο σήμερα τις εντυπώσεις του ταξιδιού τους. Έτσι, καταφέρνουν να είναι εντελώς σύγχρονα, αν και εκ πρώτης όψεως δείχνουν να αγνοούν επιδεικτικά την εποχή τους και τα προβλήματα της. Αυτό το οποίο εντέλει τα χαρακτηρίζει δεν είναι τόσο ένα ιδιαίτερο στυλ όσο μια ιδιαίτερη ατμόσφαιρα, μια ειδική ευαι-

σθησία, που λειτουργεί ως αισθητικό (μήπως και ιδεολογικό;) αντίβαρο στην επιπολαιότητα, τη χοντροκοπιά, τις κραυγές, το σταριλίκι και την εγωπάθεια που μεταμφιέζεται σε πάθος.

Το μέλι των γκρεμών, ο καινούργιος δίσκος των δύο δημιουργών με ερμηνείες των Ελευθερίας Αρβανιτάκη, Μελίνας Κανά, Δώρας Μασκλαβάνου καθώς και του ίδιου του συνθέτη, όχι μόνο εντάσσεται στο ύφος, στην ειδική ευαισθησία που μόλις περιγράψαμε, αλλά και το φτάνει στα όριά του: Τα τραγούδια του δίσκου είναι τα πιο ερμητικά, τα πιο ψιλοδουλεμένα, τα πιο λιτά και απέριττα απ' όσα μας έχουν παρουσιάσει ως τα σήμερα οι δύο καλλιτέχνες.

Θα άξιζε στο σημείο αυτό να κάνουμε μια ειδική αναφορά στον Θ. Γκόνη, ο οποίος όσο περνάει ο καιρός απλοποιεί και αποψιμυθιώνει διαρκώς τα εκφραστικά του μέσα, με αποτέλεσμα να γίνεται όλο και πιο ουσιαστικός, όλο και πιο καίριος, σε αντίθεση με τη φλύαρη διάθεση που κυριαρχεί στο σύγχρονο στίχο, εξαιτίας της οποίας μετατρέπεται συχνά σε κύμβαλο αλαλάζον.

Κλείνουμε τη σύντομη αναφορά μας στο Μέλι των γκρεμών με ένα ερώτημα: Μήπως αυτή η προσέγγιση των ορίων του ύφους σε συνδυασμό με μερικά, κυρίως ενορχηστρωτικά, ανοίγματα που υπάρχουν στο δίσκο προοιωνίζονται κάποιες καινούργιες αναζητήσεις των δύο δημιουργών;

Πλάθουν τον κόσμο τους...

του συνθέτη, στο βάθος, ο προσεκτικός ακροατής αναγνωρίζει την εξέλιξη. Εξέλιξη αργή αλλά σταθερή...

Δεν είναι λίγοι αυτοί που υποστηρίζουν ότι υπάρχει τόσο μεγάλη ομοιότητα ανάμεσα στα τραγούδια του Νίκου Ξυδάκη και του Θοδωρή Γκόνη, ενορχηστρωτική, στιχουργική, ερμηνευτική, ώστε το συνεχές άκουσμά τους, παρ' όλη ευχάριστο, καταλήγει μονότονο.

Μα όμως. Τα τραγούδια των δύο δημιουργών δεν είναι τόσο όμοια μεταξύ τους όσο φαίνεται. Ένα πρώτο επιπόλαιο άκουσμά τους. Αν κάποιος σκύψει προσεκτικά πά-

Κάτι συμβαίνει εδώ...

Επιμέλεια: Λεωνίδας Βαλασόπουλος
Τζούλη Αγοράκη

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

- Στην αίθουσα τέχνης *Αέναον*, από τις 15 έως τις 27 Μαΐου, ο **Γιώργος Μαργαρίτης** πραγματοποιεί την πρώτη ατομική έκθεσή του η οποία τιτλοφορείται «Ζήτημα Φωτός».

- Η Εταιρεία Θεάτρου «διπλούς Ερως» και το γερμανικό θέατρο «Mahagoni» παρουσιάζουν από κοινού έως τις 27 Μαΐου στο θέατρο Ιλίσια - Studio, παραστάσεις του έργου *Althusser Rock*.

- Στις 17 Μαΐου εγκαινιάζεται στην αίθουσα τέχνης «Αστρολάβος-Δεξαμενή» ομαδική έκθεση εννέα νέων καλλιτεχνών. Με την έκθεση αυτή, οι υπεύθυνοι της αίθουσας εγκαινιάζουν μια προσπάθεια την οποία ελπίζουν να καθιερώσουν: την παρουσίαση κάθε χρόνο νέων καλλιτεχνών οι οποίοι προέρχονται από την ΑΣΚΤ.

- Μια νέα αίθουσα τέχνης, η *Μετόπη* (Ερεχθείου και Καλλισπέρη 27 - Ακρόπολη), ξεκίνησε τη διαδρομή της στον χώρο της τέχνης στις 4.5 με μια έκθεση από την οποία «παρελαύνουν» οι πρώτοι ακροπολίτες ζωγράφοι. Μεταξύ άλλων ο **Κ. Παρθένης**, ο **Μποστ**, ο **Κ. Πλακωτάρης** κ.ά.. Ός τις 2 Ιουνίου.

- Στις 9 Μαΐου εγκαινιάστηκε στην γκαλερί *Ζουμπουλάκη* η ατομική έκθεση ζωγραφικής του **Γιάννη Κόττη**.

- Ός τις 26 Μαΐου διαρκεί η έκθεση του φωτογράφου **Περικλή Αλκίδη** με τίτλο «Παράλληλες εικόνες» στο *Φωτογραφικό Κέντρο Αθηνών*, τηλ. 3608825.

- Στην αίθουσα τέχνης «Υ» (Εμπορικό Κέντρο Τσακάλωφ 2) ο ζωγράφος **Γιώργος Α. Γιαννόπουλος** παρουσιάζει τα έργα του.

- Στις 24 και 25 Μαΐου, η Γερμανική Συμφωνική Ορχήστρα του Βερολίνου υπό την διεύθυνση του **Βλαντιμίρ Ασκενάζυ** δίνει δύο συναυλίες στην *Αίθουσα Φίλων της Μουσικής του Μεγάρου*.

- Στη Θεσσαλονίκη, στην αίθουσα τέχνης *Τεσσακόττα* η ζωγράφος **Μαρία Γιαννακάκη** θα εκθέτει τις δημιουργίες της έως τις 3 Ιουνίου.

ΖΗΤΩ Η ΕΜΑΡΤΙΟΥ 1945
Η 14 ΜΑΪΟΥ ΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΓΙΑ ΕΙΡΗΝΗ
ΓΙΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Την Τετάρτη, 17.5, στο αμφιθέατρο του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών (Βασ. Κωνσταντίνου 48) διεξάγεται τετραήμερο διεθνές Συμπόσιο με θέμα «Η Ελλάδα 1936-49: Δικτατορία-Κατοχή-Εμφύλιος: Συνέχειες και ασυνέχειες». Υπεύθυνο για τη διοργάνωση είναι το Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο (ΕΛΙΑ), με την ευκαιρία των πενήντα χρόνων από τη λήξη του Β' παγκόσμιου πολέμου.

Το Κέντρο Έρευνας και Τεκμηρίωσης με αφορμή την επέτειο των πενήντα χρόνων από το τέλος του Β' παγκόσμιου πολέμου οργανώνει στο Ξενοδοχείου Εσπέρια (Σταδίου 22) διήμερο συμπόσιο (13 και 14 Μαΐου) με θέμα «Δεκέμβρης '44: Στα πλαίσια των μεταπολεμικών εξελίξεων». Οι εργασίες του συμποσίου ξεκινούν και τις 2 ημέρες στις 10 π.μ. και περιλαμβάνουν συζητήσεις, εισηγήσεις και ανοιχτό διάλογο. Μεταξύ άλλων συμμετέχουν οι Γρηγόρης Φαράκος, Λεωνίδας Κύρκος και Γιάννης Δραγασάκης από το χώρο της πολιτικής, οι δημοσιογράφοι Γιώργος Λεονταρίτης, Απόστολος Στρογγύλης και Φοίβος Οικονομίδης ενώ συμμετέχουν αρκετοί ιστορικοί και πανεπιστημιακοί καθηγητές μεταξύ των οποίων οι Φίλιππος Ηλιού, Χάγκεν Φλάισερ, Γαβριήλ Λαμπάτος και Νάση Μπάλτα.

ΒΙΒΛΙΟΥ

ΟΙ ΕΚΔΟΧΕΣ ΤΟΥ ΦΑΝΤΑΣΤΙΚΟΥ

I. J. W. Polidori, *Ο
Βρυκόλακας. Λόρδος Βύρων,
Ένα απόσπασμα. Εισαγωγή-
Μετάφραση: A. Stead-
Δασκαλοπούλου. Εκδόσεις
Άγρα, Αθήνα 1994.*

Είναι πλέον γνωστή εκείνη η περίφημη συνεύρεση στη βίλα Diodati με θέα τη λίμνη Λεμάν, κάποιες βροχερές μέρες του Μαΐου του 1818, του Λόρδου Βύρωνα, του εικοσάχρονου γιατρού του Τζων Γουίλιαμ Πολιντόρι, της Μαίρη Σέλλεϋ, του μετέπειτα συζύγου της Πέρσου Σέλλεϋ και της ετεροθαλούς αδελφής της και ερωμένης του Βύρωνα Κλαιρ Κλαιρμόν. Η συντροφιά επιδίδεται σε αναγνώσεις ιστοριών με φαντάσματα και αποφασίζει να γράψει ο καθένας από αυτούς μια ιστορία τρόμου. Πασίγνωστη έγινε η ιστορία που έγραψε η Μαίρη Σέλλεϋ, «Φρανκεστάιν», που μεταφράστηκε πρόσφατα και στα ελληνικά στις εκδόσεις *Εστία*, ενώ προβάλλεται φέτος και η βασισμένη στο έργο ταινία. Υπόδειγμα ιστορίας τρόμου που θα γνωρίσει, έκτοτε, πολλούς μιμητές και θιασώτες. Δίπλα σ' αυτήν, «Ο βρυκόλακας» του Πολιντόρι γνώρισε στην εποχή του επιτυχία κυρίως, όμως, διότι αποδόθηκε στον Λόρδο Βύρωνα

ενώ ο νεαρός δημιουργός του έμεινε άγνωστος διεκδικώντας την πατρότητα αλλά και πεθαίνοντας στα 26 του χρόνια. Η φιλολογία έχει επί μακρόν ασχοληθεί τόσο με την πατρότητα του έργου όσο και -στη συνέχεια- με την ταύτιση του «Βρυκόλακα» με τον ίδιο τον Λόρδο Βύρωνα, όπως φάνταζε μέσα από τα μάτια του νεαρού γιατρού του που, πάντα σύμφωνα με την ίδια προσέγγιση, καταλαμβάνει στο διήγημα τη θέση του κεντρικού ήρωα, του Ώμπρεϋ, νεαρού θύματος της γοητείας και επιβολής που ασκεί πάνω του ο λόρδος Ράθβεν (ο βρυκόλακας).

Παρά τις σημειούμενες ατέλειες τις οποίες η φιλολογική προσέγγιση βρίσκει στη σύνθεση και τη γλώσσα του έργου του Πολιντόρι, «Ο βρυκόλακας» αποτελεί κλασικό δείγμα φανταστικής «γοθτικής» λογοτεχνίας υπακούοντας στις επιταγές του ρομαντικού κλίματος της εποχής. Εμπεριέχει όλα εκείνα τα στοιχεία που προσδιορίζουν το φανταστικό, όπως για παράδειγμα ο δισταγμός του ήρωα ως προς τα υπερφυσικά γεγονότα που αντιλαμβάνεται, αλλά δεν μπορεί να εντοπίσει, ακολουθούμενος από το δισταγμό του αναγνώστη. Ακόμη, παρά την πιθανή αλληγορία του (αυτήν ακριβώς που βλέπει η τρέχουσα κριτική κάνοντας

τις ταυτίσεις μυθιστορηματικών και πραγματικών προσώπων), ικανή να στερήσει από το έργο το «φανταστικό» χαρακτήρα του, το διήγημα του Πολιντόρι συνιστά αμιγές είδος του φανταστικού τελειώνοντας ακριβώς με την πλήρη αποδοχή του παράξενου, του υπερφυσικού, ήτοι την αποδοχή ύπαρξης βρυκολάκων. Μέσα από αυτή την οπτική, το έργο του Πολιντόρι αποτελεί ένα κλασικό δείγμα φανταστικής λογοτεχνίας του 19ου αιώνα και από αυτή την άποψη αξίζει την προσοχή του αναγνώστη του: οι αρχικοί υπαινιγμοί για το παράξενο που χαρακτηρίζει το Λόρδο Ράθβεν, ο συνεχής δισταγμός του ήρωα και οι ανατροπές, το σημαδιακό ταξίδι στην Ελλάδα και η αρχή της εκτύλιξης του νήματος της αλήθειας, η νεκράνάσταση, η μάταιη προσπάθεια του νεαρού Ώμπρεϋ να σώσει την αδελφή του από το βρυκόλακα, το ολέθριο τέλος. Το «απόσπασμα» του Λόρδου Βύρωνα που συνοδεύει την έκδοση δεν κινείται σε διαφορετικά, αλλά εντυπωσιακά συγγενικά πλαίσια με το έργο του Πολιντόρι, στερούμενο, όμως, μιας συνεπούς και ολοκληρωμένης δομής. Συνοδεύεται από επίμετρο του γνωστού από την ενασχόλησή του με το χώρο της φανταστικής λογοτεχνίας Σαρλ Νοντιέ πάνω στη «νουβέλα»

● *ήχος των κυμάτων* ένα μυθιστόρημα του Γιούκιο Μισίμα (μετάφραση: Γιούρι Κοβαλένκο, εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα 1995): η ερωτική αφύπνηση δύο νέων σ' ένα γιαπωνέζικο ψαροχώρι γραμμένη με το γνωστό λυρικό οίστρο του Γ.Μ. Δεν είναι, ίσως το σημαντικότερο έργο του, ωστόσο φανερώνει ήδη από το 1954 τον πυρήνα της κυρίαρχης γι' αυτόν σύγκρουσης ανάμεσα στη συναισθηματική αθωότητα και την κοινωνική σύμβαση.σ

■ **ΟΙΜΕΝΙΚΟ:** *Μνήμη για πέντε αγνοούμενους περιπλανώμενους.* / Πέντε ρακένδυτοι σε κείνα τα βουνά / με φαγωμένα του ήλιου τα φτερά / τη λίγη τυραγνούν που τους απόμεινεν ελπίδα. / Και κάποιοι εκεί βοσκοί που τη σκιά / θωρούν να τρεμοσβήνει ροβολάν. / Τους ομιλούν σε γλώσσα κουρδική, / τους είπαν οι άλλοι “γεια σας” σε γλώσσα ελληνική / για ν' αληθέψει ο λόγος του Καβάφη: / “Και την Κοινήν Ελληνική Λαλιά / ως μέσα στην Βακτριανή την πήγαμεν” / ξανά.: Κυριάκος Χαραλαμπίδης, *Μεθιστορία* (εκδ. Άγρα, 1995).

■ **Ράλλης Κοψίδης:** μαθητής του Φώτη Κόντογλου που βίωσε πλάι του τη βυζαντινή και λαϊκή παράδοση, χωρίς να μιμηθεί τους τρόπους ή να ακολουθήσει πιστά τα πρότυπα του. Έφθασε

στην κόψη μου - με κάποια καθυστέρηση- ο θανιμάσιος κατάλογος που εξέδωσε ο Δήμος

Πατρών και η Δημοτική Πινακοθήκη της Πάτρας με την ευκαιρία

αναδρομικής έκθεσης ζωγραφικής και χαρακτικής του. Η Αθηνά

Σχινά περιγράφει με ακρίβεια και ευαισθησία τις ιδιαιτερότητες του έργου του Ράλλη Κοψίδη και τα παρουσιάζόμενα 95 έργα του αποτυπώνουν τη εικαστική διαδρομή του από το 1946 έως το 1994.

Ο Ράλλης Κοψίδης είναι ταυτόχρονα συγγραφέας, χαράκτης και

εικονογράφος και ασκεί όλα τα είδη με ένα τρόπο συμπληρωματικό: οι εικόνες του λειτουργούν ως μεταφορική γλώσσα εννοιών χωρίς όμως να αναστέλλεται η λυρικότητά τους.

Ξαν μυθιστόρημα. Το ίδιο και το άλλο του Γιάννη

Κιουρτσάκη (εκδ. Κέδρος, 1995): Η ανάδειξη του παρελθόντος ενός

συγγραφέα, οι αναμνήσεις του, τα αρχεία και η αλληλογραφία είναι ό,τι κυρίως συνθέτει τον αυτοβιογραφικό λόγο. Η διαφορά, βέβαια,

βρίσκεται πάντα στους χειρισμούς. Εδώ ο συγγραφέας/αφηγητής προσπαθεί να μεταφέρει την “αλήθεια”· μια

οικογενειακή αλήθεια που ανάγεται σε ιστορικά και κοινωνικά περιστατικά που ταλάνισαν τον τόπο.

Η ιστορία της Κορήτης στα 1900, η ιστορία της Ελλάδας στο πρώτο ήμισυ του 20ού αιώνα είναι η ιστορία του πατέρα του και της οικογένειάς του,

του Βύρωνα.

Τάσος Ρούσσος, Φωτογραφία με πολύ κίτρινο και άλλα διηγήματα. Εκδόσεις

Καστανιώτη, Αθήνα, 1994.

Η εμφάνιση του Τάσου Ρούσου στον πεζογραφικό χώρο συνδυάστηκε, ευθύς εξαρχής, με την ένταξή του στο χώρο της φανταστικής λογοτεχνίας. Η συνέπεια που υπηρέτησε έκτοτε το είδος υπήρξε τόσο μεγάλη ώστε σήμερα θα μπορούσαμε να υποστηρίξουμε ότι αποτελεί το σημαντικότερο ζώντα εκπρόσωπο της φανταστικής λογοτεχνίας στην Ελλάδα. Επιπλέον, το κάθε του διήγημα ή νουβέλα ακολουθεί και κάποιες διαφορετικές τεχνικές προδιαγραφές του είδους έτσι

ώστε τα βιβλία του να συνιστούν πλέον σώμα διδασκαλίας του φανταστικού.

Στη φανταστική λογοτεχνία υπάρχει μια βασική αρχή, γνωστή ως παντετερμινισμός ή αρχή της αιτιότητας. Εξυπηρετεί και αυτή την ίδια την κίνηση του φανταστικού από την ύλη στο πνεύμα, την αιώρηση του μεταξύ των δύο και την κατάλυση των μεταξύ τους ορίων. Ο παντετερμινισμός, εντασσόμενος στο πνεύμα αυτό, σημαίνει την αξιωματική αποδοχή εκ μέρους μας πως υπάρχει μια γενικευμένη αιτιότητα που καθορίζει τα πάντα, ακόμη και αυτά που συνηθίζουμε να αποδίδουμε σε κάτι το τυχαίο ή συμβωματικό. Αν αρνηθούμε την ύπαρξη συμπτώσεων και

αναγάγουμε το καθετί το ράξενο σε μια πρώτη αρχή, τι που πιθανώς υπερβαίνει αντιληπτικά μας όρια, τ ανοιγόμαστε στην αποδο μέσα στην τρέχουσα ζωή του υπερφυσικού ως αίτιου εξήγησης του άλλως ανερνευτου. Με άλλα λόγια, υπερφυσικές δυνάμεις εκεί και μας προκαλούν να ανακαλύψουμε αποδίδοντους τα όσα αυτές επιφέρουν

Σε ένα τέτοιο κυνήγι παντερμινιστικών αρχών θα εδοθεί και ο ήρωας της τελευταίας νουβέλας του Τ. Ρούσου με αφορμή το περίεργο τρίνισμα κάποιων φωτογραφιών αλλά και τη μυστηριώδη φωτογράφιση εν μέσθω από κάποιον πλανόδιο φωτογράφο, ο οποίος θα ακαλυφθεί «ανύπαρκτος» ή· λύτερα ότι συνεργάζεται κάποιο φωτογραφείο που κλείσει εδώ και πολλά χρόνια. Κατά πόσο οι εκ πρώτης όως φυσικές κηλίδες, απόρρι του χρόνου, πάνω σε φωτογραφίες μπορούν να αποκτήσουν κάποια άλλη σημασία, να νουν κυριολεκτικά σημαίνουσες, προσεκάζοντας τη φθο των συγκεκριμένων μερών τ σώματος του φωτογραφού νου και κατά συνέπεια τ επερχόμενο από αυτά θάνο του; Η φωτογραφία εδώ δεν ναι πλέον απλό σημείο τ αντικειμένου αναφοράς τ δηλαδή του ανθρώπου, αλ κάποι περισσότερο και α «δείκτης» του με τη σημειωτική έννοια του Πηρες· λειτουργοσαν ένα είδος μαύρης μαγεί επιφέροντας πάνω στο σώ την κτρινίλα της δικής τ φθοράς. Είναι, άραγε, ο ει κείμενος θάνατος του ήρω κατά το τυχαίο; Ο παντερμινισμός απαντά πως όχι· Αντώνης Δελής, ο κεντρικ ήρωας, που θα συλλάβει τ αρχή αυτή έγκαιρα· πως ωστόσο να μπορεί να την απδείξει (υποκύπτοντας στ απαιτήσεις του φανταστικ για παράταση του «δις μού»), θα σκεφτεί:

Οι προσωπίδες του χρόνου

ΖΩΗ ΣΑΜΑΡΑ: Ημέρες αβροχίας. Θεσσαλονίκη, Τα τραμάνια, 1994.

Τα 33 ποιήματα της ποιητικής συλλογής της Ζ. Σαμαρά αποτελούν 33 βήματα προς την ανασύνθεση του κόσμου. Η Ζ. Σαμαρά καταργεί στην ποίησή της τα όρια προκειμένου να παραστήσει την αρχέγονη κυκλική τροχιά έτσι ώστε η ποίησή της να δώσει απάντηση στις υπαρκτάς αγωνίες.

Στα σύντομα ποιήματα, τα οποία υπαινικτικά αλλά επιτυχώς σχολιάζει με σκίτσα του ο Γ. Γαλάντης, ο λόγος ανάγεται σε λόγο χωρίς να καταργείται η ποιητική πράξη. Η φιλοσοφική διάθεση διεισδύει στο χαμηλόφωνο λυρισμό και η «καταστροφή» της φόρμας αναδεικνύει την εσωτερική συνοχή ενός συλλογισμού, ενός αισθήματος που προσπαθεί να καταγράψει τις αποστάσεις.

Άξονας της συλλογής, η ροή του χρόνου που αλλάζει απλώς προσωπίδες, γερνάει και ξανανιώνει πλάθοντας τον άνθρωπο και τα πράγματα. Οι ποικίλες ιστορικές αναφορές δεν συντελούν απλώς στη γνώση, αλλά αποδίδουν μία στάση ζωής και δημιουργούν άποψη. Μία στάση ζωής στην οποία το παρελθόν και το μέλλον καθρεφτίζονται στο παρόν δημιουργώντας τα περιγράμμάτα του.

Η γραφή με την έννοια της οπτικής αναπαγωγής του στίχου, της κατανόμησ του στη λευκή σελίδα αποτελεί κι αυτή τρόπο σήμανσης του κόσμου: τα κενά, η έλλειψη, λειτουργούν σε αρμονία με τις μαύρες λέξεις στο χαρτί, όπως ακριβώς και η υπαφή αναλαιάζει την αναπαράστα στην ψυχή. Η έννοια αυτή, η ύπαρξη και η αντιστροφή της, η καταργηση και η ανάκληση προσώπων αγαπημένων αλλά και καιρών είναι ο πυρήνας της ποίησης στις *Ημέρες αβροχίας*. Μια σύλληψη όπου οι ψηφίδες του κόσμου και της ψυχής βρίσκουν τη θέση τους «στο μαγικό θέατρο του σύμπαντος».

Τ. Δ.

«Δηλαδή, μόλις φωτογραφίζεσαι, τελείς υπό προθεσμίαν [...] Το αγνό κίτρινο που γίνεται έντονο, όλο και πιο έντονο. Μια απόδειξη ότι ο θάνατος έχει φωτογραφηθεί μαζί σου και σιγά σιγά σε καλύπτει [...] Δεν πρέπει λοιπόν να φωτογραφίζεσαι, γιατί έτσι φωτογραφίζεις το τέλος σου, το ενεργοποιείς» (σελ. 29).

Δοξασίες παραδοσιακών λαών που πιστεύουν πως η φωτογράφιση τους κλέβει την ψυχή ή μαρτυρική αντίληψη της φωτογραφίας ως θανατογραφίας ενσωματώνονται στην κατασκευή της φανταστικής αφήγησης προκειμένου να εξυπηρετήσουν μια πανσημασιοδότηση μεταξύ όλων των στοιχείων του κειμένου, καθιστώντας τον κόσμο που μας περιβάλλει φορέα σημασιών τον οποίο θα πρέπει να έχει κανείς την ικανότητα να εντοπίζει έγκαιρα, έστω κι αν αποκαλύπτεται το αδύνατο της παρέμβασής του στην εξέλιξη των γεγονότων.

Την ίδια λογική ακολουθεί και ένα από τα τρία διηγήματα που συμπληρώνουν το βιβλίο. «Ο δείκτης του δεξιού χεριού» υπακούει στην υπερβατική αυτή αιτιότητα, μόνο που εδώ τα όρια μεταξύ υλικού και διανοητικού καταλύονται από την ίδια την ονοματοδοσία. Η υπόθεση πως το δάχτυλο του Αλέξη θα μπορούσε ξαφνικά να κοντύνει υλοποιείται στα μάτια του ήρωα σε τέτοιο εφιαλτικό βαθμό που αν δεν το κόψει θα τρελαθεί. Βρισκόμαστε, δηλαδή, εδώ μπροστά στην κατάλυση των ορίων μεταξύ λήξης και πράγματος, του σημαίνοντος και του πραγματικού αντικειμένου αναφοράς του το οποίο γίνεται διάφανο, παύει να είναι αδιαπέραστο νοητικά. Μήπως, όμως, όλη η μαγεία της λογοτεχνίας δεν βρίσκεται, παρά τις κάποιες αντίθετες τάσεις της σύγχρονης πεζογραφίας προς μεγαλύτερη αναπραστατικότητα, σε αυτή την υπέρβαση των ορίων που με τον σαφέστερο τρόπο υπηρετεί το φανταστικό;

Μάκης Πανώριος, *Ακόμη και τα πουλιά. Νουβέλα. Εκδόσεις Αίολος, Αθήνα 1994.*

Ο Μάκης Πανώριος αποτελεί έναν ακόμη πιστό θεράποντα του φανταστικού, όχι μόνο με το δικό του συγγραφικό έργο αλλά και με τις σημαντικές ανθολογήσεις φανταστικού διηγήματος που συγκεντρώνει σε εντυπωσιακούς τόμους, τους οποίους δίνει σταδιακά στη δημοσιότητα.

Η σύγχρονη μορφή φανταστικής λογοτεχνίας, από τον Κάφκα και μετά, παρουσιάζει την ιδιαιτερότητα της εξάλειψης του δισταγμού και επομένως της συνακόλουθης απουσίας οποιασδήποτε έκπληξης γι' αυτό που συμβαίνει. Όπως έχει παρατηρηθεί από τον Τοντόροφ, η έκπληξη του αναγνώστη δημιουργείται από αυτή την απουσία έκπληξης. Το υπερφυσικό συμβάν παρουσιάζεται ως δυνάμενο να συμβεί, κάτι που μας οδηγεί στην υπο-κατηγορία του θαυμαστού και την οποία αποδεχόμαστε χωρίς μεγάλες αναστολές, όπως ακριβώς αποδεχόμαστε τον υπερφυσικό κόσμο των παραμυθιών.

Υιοθετώντας την οπτική του μικρού εξωγήινου, αλλά ταυτόχρονα ακολουθώντας μια λυρική αφήγηση, ο Μάκης Πανώριος μας βάζει με έναν ιδιότυπο τρόπο στο χώρο της φανταστικής του διήγησης. Όλα όσα περιγράφονται δεν είναι περίεργα παρά μόνο επειδή «κοιτάζονται» μέσα από το βλέμμα του μικρού επισκέπτη: ένα τοπίο, μια καλύβα, ένα ποτάμι ή μια πεταλούδα αποκτούν στα δικά του μάτια παράξενες διαστάσεις, ενώ το μόνο παράξενο της νουβέλας, που είναι η δική του παρουσία πάνω στη γη, θεωρείται ως κάτι απόλυτα ενταγμένο στη λογική μας. Η αντιστροφή αυτή οδηγεί τον αναγνώστη να παραξενεύεται περισσότερο από τα γήινα παρά από την εξωγήινη επίσκεψη. Η γνωριμία του με την οικογένεια των ανθρώπων, η φιλία του με τον μικρό Νόνο και οι περιπέτειές

ΠΑΡΑΛΕΙΨΗ

Στο τελευταίο τακτικό τεύχος του ΑΝΤΙ (τχ. 576, 28.4.1995), κάτω από τον τίτλο «Η άλλη οπτική γωνία» δημοσιεύτηκε κριτικό σημείωμα για το βιβλίο της Αγγέλας Κασρινόκη *Εκδρομές με φίλες*. Από το σημείωμα εκείνο παραλείφθηκε, εκ παραδρομής, το όνομα της **Στυλιανής Παντελιά**, που ήταν η συγγραφέας του σημειώματος. Από την κριτική και τους αναγνώστες μας ζητούμε συγγνώμη.

τους ταυτίζουν το πραγματικό με το υπερφυσικό, ώστε η άφιξη των γονιών του Αγοριού από τον άλλο Γαλαξία, για να περιμαζέψουν τον μικρό σκασιάρχη και περιπλανητή του σύμπαντος, να μην αποτελεί παρά τη φυσική απόληξη της περιπέτειας. Τα όρια του θαυμαστού, αυτού που καταλήγει στην αποδοχή του υπερφυσικού απέναντι σε κάτι που παραμένει προς το παρόν ανερμήνευτο, και του παράξενου, αυτού που ενώ όλα ηχούν απίστευτα γνωρίζουμε τους νόμους της λογικής τους, συγχέονται έτσι ώστε το υπερφυσικό, αν και δεν παύει να είναι απαράδεκτο, παραμένει δεδομένο. Όπως δεδομένη παραμένει η σχέση των δύο παιδιών της νουβέλας που, σαν παιδιά, θα ζήσουν το δεδομένο του υπερφυσικού, αδιαφορώντας για την «άλλη» λογική που διέπει τη φιλία τους και την ανάμνηση που θα μείνει από αυτήν...

Τρία έργα, τρεις εκδοχές του φανταστικού. Μήπως, όμως, η τέχνη του λόγου δεν είναι υποκείμενη στο φανταστικό και μήπως η διανοητική απόλαυση δεν εξαρτάται από αυτά τα όρια απόστασης μεταξύ του καθημερινού πραγματικού και του ανοίγματος στο «άλλο»; Όπως έλεγε και ο Σαρτρ, η γραφή ξεκινά από το θάνατο αυτού για το οποίο μιλά. Η πραγματικότητα, άρα, στο πλαίσιο του λογοτεχνικού έργου, δεν μπορεί να διασώζεται παρά μόνο ως η αχνή ανάμνηση αυτού που ίσως, υπήρξε...

Δημήτρης Τσατσούλης

αλλά και η ιστορία όλων μας. Η περιπέτεια της ζωής και η περιπέτεια συγγραφής της δημιουργούν την ιδιότυπη σύνθεση μιας ζωής «σαν μυθιστόρημα» κι ενός μυθιστορήματος που θέλει να υποστασιοποιήσει την ίδια τη ζωή σε τελευταία ανάλυση, μια περιπέτεια αυτογνωσίας.

Τα τρυφερά χέρια - Shantala. είναι ο τίτλος ενός πολύ ενδιαφέροντος βιβλίου που συνέθεσε με κείμενα και φωτογραφίες ο καινοτόμος μαιευτήρας Frédéric Leboyer (μετάφραση: Μαργαρίτα Κουλεντιανού, εκδ. Θυμάρι, 1994). Πρόκειται για μία θαυμαστή παραδοσιακή τεχνική, σύμφωνα με την οποία τα μωρά χρειάζονται μασάζ από τη μητέρα τους, ώστε να εξοικειωθούν σιγά σιγά με τον κόσμο, μετά την απόσπασή τους από τη μήτρα και τη θάλπωρή που τους προσέφερε, ως τη γέννησή τους. Το βιβλίο είναι απλό γιατί οι εξαιρετικά αναλυτικές φωτογραφίες της μητέρας Shantala απ' την Καλκούτα την ώρα που κάνει το μασάζ στο αγοράκι της και τα συνοπτικά αλλά κατατοπιστικά κείμενα οικειοποιούνται εύκολα και από την πιο άπραγη γυναίκα.

ο χαρτοκόπτης

Η μανία με τον εξωτισμό

ΤΟΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ καιρό, και σε κάποιες αθηναϊκές κινηματογραφικές αίθουσες, εμφανίζονται «μικρές» ταινίες είτε ευρωπαϊκής παραγωγής είτε προελεύσεως από χώρες για τις οποίες η κυρίαρχη εντύπωση που επικρατεί είναι εκείνη του εξωτισμού και μιας κάποιας μαγείας στηριγμένης στα φολκλορίστικα στοιχεία των τοπικών πολιτισμικών δεδομένων. Ταινίες από την Κίνα αλλά και από το Ιράν, ταινίες από χώρες της Αφρικής και της Ασίας, συχνά συζητημένες για αυταρχική πολιτική ζωή και για διώξεις, διεκδικούν το εισιτήριο των θεατών και προσφέρουν το «εναλλακτικό» στοιχείο μιας αγοράς που θέλει να μοιάζει πολύχρωμη και πολυπολιτισμική. Το ίδιο στοιχείο υποκινεί τους διευθυντές των ανά της Ευρώπης, κυρίως, φεστιβάλ να σπεύδουν να συμπεριλαμβάνουν ανάλογες ταινίες στα προγράμματά τους. Όσο για την κριτική, συνήθως ανακαλύπτει ανάμεσα σε τέτοιες γραφές την «αθωότητα» πολιτισμών που ώς τώρα η Δύση δεν έχει κάνει τον κόπο να κατανοήσει και, με πρόσχημα το «φτωχό» αμπαλάζ, σκύβει στα ιδιαίτερα στοιχεία των πολιτισμών που περιγράφονται σ' αυτές τις ταινίες.

Το «έθνικ», λοιπόν, στην τέχνη είναι στα πάνω του. Κι όσο οι κινηματογραφιστές-δημιουργοί δεν ανανεώνονται, το τοπικό χρώμα του εξωτισμού διεκδικεί πόντους στην παράλληλη αγορά των «απαιτητικών».

ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΟΥΣ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΥΣ τέτοιων κινηματογραφιών είναι και ο Αμπάς Κιαροστάμι. Ιρανός, με ελάχιστα τεχνικά μέσα, σχεδόν χωρίς επαγγελματίες ηθοποιούς, έχει καταφέρει να δείξει στο δυτικό κοινό ταινίες ηθών, κυρίως, στις οποίες υποτίθεται με απλό τρόπο βρίσκονται αποτυπωμένα τα στοιχεία ενός πολιτισμού που κοινωνεί στην παραδοσιακές αξίες. Ταινίες που επινοούν το υποτιθέμενο ντοκυμανταρίστικο στοιχείο και αφηγούνται απλές ιστορίες οι οποίες – αναδεικνύουν τις αξίες ενός «πεφωτισμένου χομεϊνισμού» (αν υπάρχει τέτοιο πράγμα) είναι οι ταινίες του Κιαροστάμι. Στο *Σπίτι του φίλου μου*, που είχαμε δει στο Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης το 1992, ένας πιτσιρικάς δεν μπορούσε να πάρει μια πληροφορία για το πού κατοικεί ο συμμαθητής του, αν και είναι κάτοικος ενός μικρού μικρού ορεινού χωριού. Στους *Μέσα στον ελαιώνα*, που είδαμε φέτος στις αίθουσες, παρακολουθούμε μια ιστορία γυναικείας χειραφέτησης – αλλά μέχρι ενός σημείου, μέχρι το σημείο όπου δεν παραβιάζεται η θεσμοθετημένη τάξη των πραγμάτων... Όσο για την κινηματογραφική οπτική, αυτή ταυτίζεται με την παρατηρητική σκοπιά της περιγραφής από την κάμερα-μάτι. Αλλά, όταν η πραγματικότητα είναι σκηνοθετημένη εκ των προτέρων, ποια αξία έχει η υποτιθέμενη αντικειμενική σκοπιά της κάμερας που απλώς παρατηρεί και καταδεικνύει;

ΜΗΝ ΤΡΕΛΑΘΟΥΜΕ, λοιπόν. Κι άλλες εποχές έχουμε λατρέψει κινηματογραφιστές από χώρες «εξωτικές». Αν, όμως, λατρέψαμε τον Γιασουχίρο Όζου ή τον Κένζι Μιζογκούτσι από την Ιαπωνία, αν μας ταρακούνησε ο νεορεαλισμός του Ινδού Σατγιαζίτ Ρέι, αν μας μάγεψε ο Χιλιανός Ραούλ Ρουίζ, αν μας συνάρπαξε ο επαναστατημένος Γκλάουμπερ Ρόσα, αν μας άγγιξε ο Σεργκέι Παρατζάνωφ με την έμφαση στις τελετές και στις παραδόσεις του αρμενικού λαού, όλα αυτά έγιναν επειδή ο κινηματογράφος όρθωσε αιτήματα περισσότερο πραγματικά από τον εμβαπτισμό του στη φολκλορίστικη πλευρά των πραγμάτων. Και πάντως, ποτέ ο κινηματογράφος που θαυμάσαμε δεν φρόντισε να τακτοποιήσει τον κόσμο στον οποίο αναφερόταν για να τον παραδώσει στους θεατές του καθαρμένο, ταξινομημένο απόηχο κάποιων –επιλεγμένων– όψεων της πραγματικότητας. Σήμερα, διάφοροι νεοανακαλυπτόμενοι γκουρού από τις γειτονίες του κόσμου απλώς χρυσώνουν το χάπι του εξωτισμού, προτείνοντας εικόνες κάλπικες. Στη θέση της έχει τοποθετηθεί η αδηφάγα ματιά των Δυτικών που είναι διατεθειμένοι να καταναλώσουν και την εθνική και πολιτισμική διαφορετικότητα. Με τον ίδιο τρόπο που καταναλώνουν χάμπουργκερ ή μια σειρά μεγάλης ακροαματικότητας στην τηλεόραση. Ανώδυνα δηλαδή.

Ι. ΦΩΚΑ • Π. ΒΑΛΑΒΑΝΗΣ

ΙΩΑΝΝΑ ΦΩΚΑ • ΠΑΝΟΣ ΒΑΛΑΒΑΝΗΣ

ΠΕΡΙΠΑΤΟΙ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΤΤΙΚΗ

ΤΟΠΟΙ • ΘΕΟΙ • ΜΝΗΜΕΙΑ

ΚΕΔΡΟΣ

Ο βράχος της Ακροπόλεως,
η Αγορά, η Πνύκα και
ο Κεραμεικός, τα Αιγόσθυνα,
η Βραυρώνα, το «ιερόν άκρον
Σούνιον», ο Μαραθών και
η Αγία Ελευσίνα
μας περιμένουν.

Ας περπατήσουμε,
ας ταξιδέψουμε λοιπόν μαζί,
σε τόπους και χρόνους
παλαιούς, όταν οι αξίες και
οι σχέσεις των ανθρώπων
μεταξύ τους, με τη φύση,
με την εξουσία και με τους
θεούς ήταν διαφορετικές.

Περίπατοι
στην Αθήνα και
την Αττική

ΚΕΔΡΟΣ
ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ

ΜΑΡΙΝΑ ΤΣΒΕΤΑΓΙΕΒΑ

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΣΟΝΕΤΣΚΑ

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΣΟΝΕΤΣΚΑ είναι το κύκνειο άσμα της κορυφαίας ρωσίδας ποιήτριας του εικοστού αιώνα. Πρόκειται για ένα μυθιστόρημα αυτοβιογραφικό. Κεντρική μορφή του μυθιστορήματος είναι η Σονέτσκα Χολλινταίη, η γυναίκα που η Μαρίνα Τσβετάγιεβα αγάπησε περισσότερο από κάθε άλλον. Ο έρωτας, ο θάνατος, η φιλία — μια φιλία που δύσκολα θα μπορούσε να διακρίνει κανείς από τον πιο παθιασμένο έρωτα — είναι οι κύριοι άξονες γύρω από τους οποίους περιστρέφεται η αφήγηση.

... Ένα βιβλίο συγκλονιστικό

Στην ίδια σειρά κυκλοφορούν

TONI MORISON: Τζαζ

TONI MORISON: Τα Γαλάζια μάτια

(Νόμπελ λογοτεχνίας 1993)

ΜΠΑΡΥ ΑΝΣΓΟΥΩΡΘ: Ιερή Πείνα

(Βραβείο BOOKER 1992)

MARTIN E·MΙΣ: Το βέλος του χρόνου

και ετοιμάζονται

PONTY NTO·Υ·Λ: Πάντυ Κλαρκ Χα, Χα, Χα

(Βραβείο BOOKER 1993)

A. ΜΠΑ·Υ·ΑΤ: Το πάθος

(Βραβείο BOOKER 1991)

TZ. M. ΚΟΥΤΣΥ: Ο βίος και η πολιτεία του Μάικλ Κ.

(Βραβείο BOOKER 1983)

MARΓΚΑΡΕΤ ΝΤΡΑΜΠΛ: Τα φωτεινά μονοπάτια

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΕΙΡΑΣ: ΧΑΡΗΣ ΒΛΑΒΙΑΝΟΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ

ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 6, ΑΘΗΝΑ 106 80. ΤΗΛ.: 3607744